

N.A.

Shiva rahasyam - Chapter 10 - ^{Primer}
शिवरहस्यम् - दशमोऽध्यायः - पूर्णम् ॥

Sanskrit -

Paper - Handwritten

N.A.

119 Folio

12.8" x 6.5"

Complete

शिवरहस्यम्
दशमंस्कम्
पूर्वार्धः प्रारम्भः

श्रीगणेशायनमः॥ हरिः॥ वेतंजतुंमवतंसितचंद्रखंडंसकुंडलीशपरिवेष्टिबृहत्सिचंद्रं॥ सुंडाव
 लीकलितदंतकृणोर्धकांडंविघ्नाद्रिषंडमिदुरं प्रणमाम्परखंडं॥ सततुवाच॥ जैगीषव्यः तदाप्रा
 हजितषडैरिकिक्रमः॥ कौन्धारणसानंम्यतत्यदंशरणयथो॥ अर्धदुमोन्धिपादाक्रमेदनि
 दाब्धिचंद्रमा॥ तिरंगारंगितहृदाशंगसंधधिभंगेक॥ तेनैवष्टष्टमुनिनाशिपिविष्टकथानकं
 समुल्लसत्सुमनसाफालनल्लपदंखुजे॥ सेनानीपुत्रः सेनानीः भक्तिराक्तिधरस्तदा॥ मुक्तिमार्गमशक्तानीम
 त्तानांप्राहृषण्मुखः॥ मुनयः॥ स्वधेनाष्टिचितेनमुनिनाशंकुरेणहि॥ वीरशक्तिधरः स्कंदः सरदि
 तारातिमंडलः॥ तस्मैविस्मयदंकिंवास्मरारातिकथानकं॥ उक्तवान्स्वस्त्यसंभक्तहृत्तापवार
 कं॥ तन्नोवदविशेषणपूर्वलोचनसत्किथां॥ सूतः॥ धन्यायूयंसदामान्याः महामत्पुत्रथादराः
 शैलकन्यापतेः नान्याः कथाभवविनाशकाः॥ भवतांभवतांभूत्येभ्योभूयोवदाम्यहं॥ स्कंद
 सेवितमंदारमिंदिरारमणाविति॥ गोपेन्द्रद्वंद्वंधांघ्रिमावभाष्यविशेषवित्॥ जैगीषव्यः॥ अ
 प्णोवत्कथामैजविकासनदिवाकर॥ श्रुतारकरंवाग्स्मरमारप्रियवित्॥ विमिशिष्टभक्ते
 ष्टसिधैष्टकवरप्रद॥ विमिशिष्टधर्मानांस्वचक्षुश्चात्रप्रियस्पर्हि॥ किंवाप्रसादंनकंशंभोरंभोद

बाहिनः॥ केषु स्थितेषु वसतां तु स्य स्ये वमहेश्वरः॥ कस्यान्विने नमुक्ति स्यात् वेदेनैमीडि नं हिः॥ घृतेन केन भग
 वान्मुक्तिं मुक्तिं प्रयच्छति॥ त्रियं वकं विद्वानाथः कथं नाथयति प्रजा॥ एतन्मे कौतुकं हृदये त्वदुत्तमा साध
 याम्यहं॥ मह्यं संह्यापगाडानि समुद्रवगराग्निनः॥ कथाः कथयसानंदं पृच्छते धिन्नचेतसे॥ सतः॥
 स्कंधैः तत्सूर्येण साधूर्यवोवीची प्रहर्षति॥ उद्यधिमांशु वदने मदनाराति सुप्रजा॥ शांगंतं मुनिमा
 लिंग्यमुज्जंगाभरणप्रियः॥ कथाश्चाकथयश्चास्मै देवैर्देवेन कीर्तिताः॥ ता एव वोवदाम्यंधस्कंदेना
 नंददायिना॥ जैगीषध्यायमुनयेयाः प्रोक्ताः श्रुतिदरिताः॥ स्कंदः॥ शृणु त्वं सावसाधेन निधान
 कलशं मम॥ देवैर्पुराभदेनैकैलासस्थेन शांकर रहस्येहास्यं सुहृदातदगशिवरहस्यगा॥ मन्म
 थांतकरं देवा तदा प्रव्ययगर्भिता॥ कैलासशैलप्रासादे प्रसादापि मुखं स्थितं॥ नवरत्नपरिष्कारि
 दिव्यमंचोत्तरछंदः॥ मंदारपुष्पगर्भोऽथ मरुदासारसौरभः॥ कासारमध्ये सरसफुल्लतामरसाश्रयो र
 णाध्वंससुखरावसमीरणगणावृते॥ चंडतांड स्वसंज्ञा हरिं कंडी कुलकूडिते॥ कोकिलाकाकुलिर
 वपिकसारसनादिते॥ वनावनीगलपुष्परजसामोदिभारुते॥ प्राणातर्पि विसर्पिद्योभूमिगंधायि
 तादिशि॥ पश्यंतं सागरोपांतं नितांतं सांतकांतं॥ अपृच्छयावता कांतं शांतं स्वांतं नदामुदा॥ पा

वेती ॥ देवदेव महादेव हरगंगाधरप्रभो ॥ अंतकांतकृत्वा मारे अंधका सुरसूदन ॥ महाकैलासनिलग्न
 विश्वनाथहरायय ॥ किंतु त्वं मुन्मुष्यायं किं साधनं तद्दृष्ट्वै मे ॥ असह्यजन तत्त्वांतर्पापतापनिवारक
 मह्यं विश्वधिकं ब्रह्मनिस्तारं विस्तराछिव ॥ इत्युक्ते भगवान् रुद्रो गिरिजाजययातदा ॥ मुदा दृष्टिचिरे
 ध्यात्वा मुक्तिप्रपां पोहो वदत ॥ सदा शिव उवाच ॥ धन्यो मामन्येष्टि कन्ये त्वं इव रक्षणपूणिदृष्ट्वा भिव
 क्षेपसंप्रपं कुरु कर्णपत्रसुरसामाहास्य दंतमनः ॥ मुह्यं त्यक्त्वा पि गुह्यप्रकथनमहिमा सह्यपापौघनाशं
 पाह्य परमत्कपयै वल्लेक्षमभितो मुह्यं त्वयानौ लजे ॥ यातायातपरंपरा सुषम्वजैः दुःखोपि धातैः शि
 वे मो मुह्यस्य पि पातशालनमिषैरुन्मेषमेषोन्मेषैः ॥ दुष्टा दुहिणेन ताह तथियो भक्तिं परमुक्तिदमित्येवैशु
 तिसूक्तिगभितवचोचुं चतिमेषाभराः ॥ वारंवारमुद्रासहायचरणपारंभवाब्धे ॥ परं द्वारमुक्तिनिकायमा
 र्गमवरं जानंति हाराः परं ॥ घोरपातकपंजरं प्रविज्जहात्येवा दुर्लभं नो दुर्लभं नो बुधे बोधायैव भविष्यति प्रियतरं
 भजानमैकं शिवे ॥ कुलैरवल्लुरसायनं हरमहाजने पावनं सदैव सुखसाधनं गिरिशतुंगलिंगार्चनं ॥
 महाधगिरिभट्टनं प्रवज्जदुःखसंहीषमं जनेषु जनिनाशनं हृदयमोहसंमेहनं ॥ सुषुधशशिरोरवरे

॥ ५ ॥

॥ २ ॥

विनयनेंदुर्विवाननेसदैवसुकृतीकृतीभवतिभस्मभूषोज्ज्वलः सरद्रसदृशोभवेत्सकलदेहरुद्राक्षघृ
 क्रासदेद्रिकममसंमतोभवतिभाग्यपूजोडनः ॥ मर्यादाक्षरपावनेनममतिः यामस्तुतेतांगतिंसंसा
 नेभुविरज्यनिर्ममहृदास्यनेषणोवायति ॥ मेतामेतिगतिगतिप्रचलितौब्रम्हाजलोकोध्वगः सत्यं
 रुद्रपरायणोपिगिरिजेनारायणास्याचहृत् ॥ हरहरशिवशंकरत्रिशूलिनिधितेनाम्नेवविमुक्तपा
 पसंघः ॥ यदिहृदिममपाहृद्यानधारानुरक्तोभवतिकैलजमर्यामुक्तिसक्तोविशिष्टः ॥ ममवि
 शालरुद्रमंत्रजापीपरांकरांमुक्तिमुपैतिशम्भुत् ॥ निश्चित्यपंचाक्षरमंत्रजापीक्षेत्रेषुवास्थरत्नस्यकृते
 जनुहि ॥ भुविभारतवर्षमेतद्विरिजेराजतिपुण्यमार्गिदाने ॥ इहमासाद्यनरोनमोवरोवानहितिष्ठेदि
 षयेषुदुःखभावः ॥ त्रिलोचनविलोकनेमविरुदेतिभाग्योदयेरभाग्यनिधनक्षमाक्षयगदादिनाशप्र
 दा ॥ क्षपापतिकल्पाधरक्षपितपापविक्षेपहृत्क्षपां हृदिसमर्चयन्सकलपुण्यनिक्षेपकृत् ॥ शर्व
 स्पन्नेनसर्वोभवतिविमलतरोरखवपापाहिहीनोहीनोपिस्पाहहीनाध्वरवरफलभृत्सर्वोविराट्

नरुत्सः योवाकोवापिलोके प्रथितजनिजरा नारादोषेस्तदोषेदेविश्रीमत्प्रदोषे अपचितिपरमेनोचि
 तोदुःखभागे ॥ यस्यांगसंगजनिनोत्तमपापसंधंभंगोलिंगार्चनेनमिरयंविन्नयं वजेतयोमक्तथास्तु
 तिविधोसकलाघधूलोधातुप्रमाष्टिफलकेलिपिज्जातिरेखा ॥ महालयकरोन्विक्तेभवतिपूर्वपुण्योदयैः ॥
 सुरापवरदानकृद्धिमल्लधूमनोत्प्रदः ॥ भवेत्तविभवेपियः प्रलितैर्विभावाद्दोषवाप्यजगतां शिंदेसप्रवृत्तेगणैर्वृत्तमभ्यातः
 संगवृत्तंगवोरुवहनश्रीलिंगदिक्कलिंगार्चकोसापवापिडमासहायमगमैर्जेवक्षितवारुधोः ॥ तेनैवाध्वरकोटयोर्विपिडुता ॥ ते
 नेवर्त्तविरातेनाद्यादिमज्जश्वकान्दनवरंदत्तं द्विजेभ्यः शिवे ॥ एवं ददौ वविहितामभतोवधर्माः मुक्तिप्रदाभुविनरुपुनि
 वेसदेवा ॥ अत्येतिहासमधुनामधुसारभूतं धार्यत्वाशिवरहस्यसमुद्भूतं ध्यानोन्मत्तारव्यानेश्वरोयं जनिमृतिविद्वशाना
 शक्रोयंभवानिअंशोयं द्युमः सदाशिवकलान्द्रुडं प्रभक्तिप्रदं ॥ अध्यायाध्ययनेन संसृतिमवन्दुः खंनसध्यायतिधां
 तर्ध्वसनमेतदेवगिरिजेपुण्यं शताध्यायकं ॥ स्कंदः ॥ इत्युक्तं शशिरोरवरेनमवचः माधूषमाध्वीसरीभारानेह
 हृदिगिरीद्रवरजजातान्वहवेत्तिरा ॥ तेनैवात्तमपारसुन्दरमहासारानुधारारसास्फुरामोदमदायतेपुनरहं
 विस्तृत्यवश्यमुने ॥ अंशोयं शशिरोरवरेण कथितः पूर्वपिरार्थस्मिन् ॥ अध्यायाध्यानेन तद्वरमितेपुण्योतिहा

सोमहानामानाथानुसरेकधीरसरसाप्रेमास्यदेवैर्मुद्राष्टपवनवैसततंमहाघगिरिभिर्हृजं सुखायास्तुते ॥ ॥
 इतीश्रीशिवरहस्येदशमंशोशिवगोरीसंवादेप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ स्कंदः ॥ शिवसंस्पर्शालोकभास्मस्द्रासधारणं रुद्रं
 चाक्षरमनोःनाम्नाश्रीशिवकीर्त्तितं ॥ क्षेत्रे निवसतं विप्रमन्त्रचरितस्मना ॥ प्रदोषसोमवारेषु फलाष्टम्योः भद्रेशितुः
 नक्तप्रज्जनमाहात्म्यं सेतिहासं वदाम्पहं ॥ प्राकारमंजुपारामगोपुरोत्सवकारिणं ॥ पुष्पजातिविशेषणकाले च न स्प
 हि ॥ शिवेन कथितं विप्रशैलजायै विशेषतः ॥ हंतते कथं दुष्पामिमाहिमानं विशेषतः ॥ भुनिः ॥ किमुक्तं देवदेवेन शिवे
 न परमात्मना ॥ कैलाससदने देवैर्महानां तकरेण वै ॥ तन्मैत्रैश्चरिये ब्रह्मिनिस्तारं विस्तराश्रमे ॥ सूतः ॥ जैगी
 षमवचः श्रुत्वा स्कंदः सूदिततारकः ॥ बभाषे तर्जुन विप्राः तद्गुणध्वं विशेषतः ॥ स्कंदः ॥ प्रणम्य भक्तान् प्रस्तौमि प्र
 वेभस्मानुत्पेनात् ॥ स्याज्योऽस्य कल्पसंग्रामः स्त्रियः कल्माशिवोदिताः ॥ त्रिधा चालितमस्मिन् श्रीकथनं मोहनानां
 कल्मानुकल्मोपकल्पा इति मस्मिन् समुद्रवा ॥ पुरारिणा पुराप्रोक्ताः क्रमेण कथयामि तान् ॥ पंचाननापिषेकाहं पंच
 गव्यप्रसूतयाः ॥ विरप्रसूता गावेया भवन्तीति च रोमयाः ॥ कुराभ्यां शुचिनाता सोऽद्वयंगोमपंजसं ॥ शिवानु
 लेविधेयं तत्तृशिवमंत्रेण गोमयं ॥ तृशिवमंत्रेण तद्दस्मजायते बोधदायकं ॥ इदं हि कल्पसंग्रहं मस्माद्यं शिवच

केः शुक्लंगोमयमारण्यं पूर्ण इत्यादि विधिः मूत्रेण समुद्रस्य विशुद्धेनो नमंजतः पिंडीकृत्य चतसृक्षिमा ज्वलिने होमपा
वके ॥ तद्रस्मजायते धाम अनुकल्प समुद्रं ॥ शिवाग्निना समुद्रं नमिष्टुं काह्नु नोद्रवं ॥ एतत्पृथक् पृथक् मस्मगो मूत्रेण
मिमूरयत ॥ पिंडीकृत्या मिमूरयति पितुं जे शिवा लये ॥ तद्रुग्धं मसितं प्राहु रूप कल्पोप कल्पितं ॥ तद्वार्यमेव
तद्रुग्धैः रिति शंकरासनं ॥ वामे करतले मस्मन्यस्यैव नपां सुमिः ॥ शिवार्चकस्तदीयैश्च दिवो दशविशोधयेत् ॥ अन
लोहिमहान् रुद्रः तद्रूपं मस्मकथ्यते ॥ दुरुत्सहं च तद्रूपं सुखस्यैव गुरोर्दृशा ॥ मेधावीधारयेत् मस्म सर्वेष्वयं वेष्टु तत् ॥
मुद्रितं प्रणवेनैव जपन् पंचाक्षरं मनुं ॥ विनियोगास्त्रयः प्रोक्तः ॥ स्नानो धूतनधारणौ ॥ तीर्थे स्नायात् त्रिराचम्य प्राहु
रवो वायुद ह्युखः ॥ प्राणायाम्य चिन्तधोरिणा वहुं गेन्या समाचतैरेत ॥ अधोरमनुमस्त्रेषु प्रणामाश्च ममुच्चरन् ॥ उच्चा
र्यैकारमेकाग्रं पाणिना दाय मस्मतत् ॥ अग्निरित्यादि मनुभिः प्रक्षिपेत् सव्यतः करे ॥ विवीर्यं किंचित्तत्रो व्यभूतादि
त्यदिति बुवन् ॥ विधाथ पाणिना मस्मतच्च सव्यं करे स्थितं ॥ तन्मंत्रैरग्निरित्यादि श्रीकारैरंकारकैर्तथा ॥ भूतमंत्रं नैजपे
द्विद्वान् अष्टवारं च सिद्धये ॥ निदधे तत्तदात्मसः परेशाय तत्तदात्मने ॥ अणुपुष्पे शानमंत्रेण मूर्ध्नि संप्रेक्ष्य मस्मना ॥ सु
खं तत्पुरुषेणैव हृदयं तत्पदे रित ॥ परं कं वामदेवेन सद्योजातेन पादकौ ॥ ऊंकारेणांगमखिलं एवं स्नातो भवेत्तृही ॥ पादमा
रण्यमूर्ध्नि सद्योजातादिभिः क्रमः ॥ सतीनां तु मुमुक्षुणां पंचममूर्ध्नि रुच्यते ॥ वसित्वाथ परं वस्त्रं धृत्वा मेहिधानतः ॥

यतीनां कालनिष्ठानां सदेति विवक्षा सनं ॥ अभाष्यभाषणे चैव अनिरीक्ष्य निरीक्षणे ॥ अत्राद्यश्रवणास्यस्मिन् जिज्ञासुते
पुनः ॥ दुःस्वप्नेषु च मूलेन सवंगिभसितेक्षणं ॥ मूर्तिरिवाहपयंतं सवंगिप्रणववदनं ॥ भस्मनोद्धृतयोदेतदुद्धृतं न मूर्तिर्यते
भस्मनोधारणं वस्ये प्रणवेन प्रगृह्यतां ॥ हस्तारसां पूर्ववत्तल्लो जयेद्विशदं भासो ॥ त्रिमूर्तिरुपमूलेन त्रिपुटं धारयेत्सुधीः
गुणान्निशक्तिव्रितयः सै प्रणनं भस्मधारणं ॥ त्रिपुटं दूर्वा नाच्छुधिः किंपुनस्तस्य धारणात् ॥ शिक्वाक्ति ममुस्तु घेपेत स
लंग्रीवयोद्धृतं ॥ शिक्वेल्ब्यै किं रुद्रांशं तेषु बाह्ये धृतं वतत ॥ कर्पायोस्तेषु च धृतं शिवभक्त्या प्रियं भवेत् ॥ ललाटफल
हन्नामिवाहु कर्णद्वयेषु च ॥ पृष्ठे च भस्माभरणान् ब्रह्मविष्णुशिबो मही ॥ पितृरक्ताग्निविघ्नेश स्वंदास्तु ध्यातिते क
मोतः ॥ बाह्योरसद्वयो जानुपदेषु श्रवणोरपि ॥ भूर्भुवःसै प्रतु ध्यातिते स्वंदाद्या भस्मधारणे ॥ स्वंदविश्वेश्वरे रणान् प्रजापति
जनादिनाः ॥ नारायणः श्रीभूम्यग्निब्रह्मणाः शिवमृतयः ॥ ललाटकण्ठद्वयनामिदक्षिणबाहुषु ॥ तदंसदक्षिणोत्र
वामोत्रेषु च क्रमात् ॥ पृष्ठे च ककुदे मूर्ध्नि पुष्टास्युः भस्मधारिणः ॥ महेश्वरः पशुपतिः शंभुः शंकरश्च ॥ वामदेवो
महारुद्रो श्रीकण्ठो वृषभध्वजः ॥ परमात्मा शिवश्चेति रुद्रा एकादश भस्माः ॥ माल हन्नामि कंदेषु बाह्योरतन्मध्ययो
रपि ॥ तत्स्रक्कोष्ठद्वये पृष्ठे मूर्ध्नि यो भस्मधारयेत् ॥ ब्रह्मा कुनवहस्व कंदपुरुषारुद्रभास्मरः ॥ शशिप्रभो वामनश्च नभस्वा
नवासवो हरः ॥ वामदेवाश्च ते सर्वे तस्य प्रीता भवन्ति हि ॥ येषु कुक्षे च यो भस्मधारयेत् स शिवप्रियः ॥ कालांग्रीवाह

॥ ५ ॥

दुरागनाभिवाद्दुर्योधपि॥ भवोष्ठमणिवंधांसपादयुग्मेपुष्टत॥ विभूतिविभूतस्तस्य शिवादिब्रह्मर्षचक्रं॥ वामाज्येष्ठातु
 थारौद्रिकालीकलविकारिणी॥ बभ्रवोकरणीचैव तथा बलप्रमायिनी॥ सर्वभूतप्रदमतीति धान्वापिमनोमनी॥ अ
 भिन्योचक्रमास्ति धिंयच्छंति स्थानदेवताः॥ ललाटे कर्णयोर्नेत्रे द्वयेनासं च यास्ययोः॥ ग्रीवायामंसयोर्विष्टाः कूर्प
 योमणिवंधयोः॥ हन्ताभिगुह्यदेगोरद्वयजानुद्वये चैषेः॥ स्फिकृद्वये जंघयोर्होत्रद्वयपृष्ठसमीविनः॥ योमस्मधार
 येतमस्मन्तपात्रमानस्याष्टभूतये॥ विधेयरीदिगैर्ति शिवासवोष्टौ च सिद्धिदाः॥ अंगुष्ठनामामिच्छतादेमस्मधारणे
 सर्वसत्तर्जनीति त्रवेज्यागमशासनं॥ मध्यमानामिकाभ्यां तक्षारयेदंगमूर्धनि॥ अंगुष्ठनामिकाभ्यां तु कर्णयो
 स्तरग्रधारणं॥ सांगुलीभिरुक्तेषु स्थानेषु धारयेत्॥ इत्यविधापविधिवत् प्रक्त्या श्रीमस्मधारणं॥ तैशिष्टं म
 लेन तज्जिघ्रसंतः कुर्यात्पुष्टये॥ शान्तायै चैव नोन्मीलं श्रीकामं कुकुमान्वितं॥ वक्ष्यायै चैव नूतनं च यथा श्रीरक्त
 चंदनात्॥ नारीणां तिलकं यद्व्यापदृकृत्य चंद्रके॥ नपुंसकानां तले नूतनं शीपिशारदा शिखोपमः॥ चतत्रिपुरहा
 रायै मस्मद्विष्णुखमुच्यते॥ विभूतिश्रीकृदेभ्यो मूर्तिमसितमित्यपि॥ शिवं मस्मपवित्रं च हारमाणेन यमि
 त्यपि॥ रक्षेति चास्पनामानि वा कुर्यात्कोदशस्तिक्का॥ नामत्रयं विभूत्यादिसंघोजं संपदावहं॥ मृलाद्यादिनामद्वितयं

॥ ५ ॥

नामोर्थभासनार्थियः यच्चिवादिद्वयं नाम्नेस्तत्तत्पुरुषसंभवं नाम ह्ययं पवित्रादितदीशानमुखोद्भूता संपत्करं विधेनामिजा
 पदुधारणं च तत् आग्नेयादिचयं नाम ह्ययमेतदुद्योतं अपस्मारभयोन्मादभूतादीनां निवारणं स्मरणोदातिशिमनं
 दशनिद्रुपनाशनं स्थानाच्छुद्धिकरणं धारणात्सर्वकामदं सर्वमंत्रमयं साक्षाच्चरणांतिमहोषधं सर्वधिभंडनं सर्व
 शत्रुगर्वनिवारणं ज्ञानप्रदं श्रुस्मृतिकरं आयुधकरशिवाचिकं इत्युक्तसंस्कारवलीविभूतिरिवार्चिकाये शिवसक्तभावाः
 तेष्वपि जालाभृतभाषमोक्षानंदं तिजे के शिवसाधनेन योऽङ्गति संस्कारविभूतिभाजं शिवार्चिकानां पदभक्तिभाजः
 तद्वर्चकास्तै धरणीतले स्मिन् भुजंति भोगानुसह्य पुत्रपौत्रः ॥ इतीश्वरहृदये दशमांशे भस्ममहिमानमिदं
 यो ध्यायः ॥ २॥ स्कंदः ॥ भस्मात्पत्तिप्रवक्ष्यामि बृहज्जालदशितां आदशं हृदे वने देवे प्रोक्तं त्वयि ब्रुवे ॥ दशैषु धा
 रयन् भस्मकृत्वा हि मयथा विधि स्वस्त्वोक्तविधानेन बहवः हिं विधारयेत् ॥ बेलुवखादिरसंभृतसमिद्रिश्चरुणा तथा ॥
 आज्येन मधुमिश्रेण जुहुयाद्द्रुद्रसक्तैः ब्रह्मणं ब्राम्हणं तत्र कल्मये द्रुद्रसमभूषितं स्वयं वाचायै मुखैर्वा जुहुयात्तज्ज्ञान
 वेदसि ॥ अन्वाधानादिपूर्वधर्कत्वादध्यादिपातनं ॥ अघारावाधाय चिच्छुषी जुहुयात्ततः प्राणांतां तत्र निक्षिप्य पु
 ष्यालंकृतिमाचरेत् ॥ वहिराश्वाथपश्वालुकतकृत्यः क्रियः स्वयं ॥ अरजे वाससी तत्र वसानः शिववासनः शुभपहि

पञ्चशिवानलं प्रोक्तं मन्त्रधारणं हेतवे ॥ मन्त्राणां सवरोराणां एष एव विधिं स्मृतः ॥ विरजानलं जंभस्य धारयेत्समिद्धं दुर्गं ॥ अग्निरित्यादि किं मन्त्रैः ॥ रूपा
 पः त्रिपुंड्रं धृत्वा ॥ वर्णावर्णमयं दंडं धारयन् सुवर्णवर्जितः ॥ वेदमेकं त्रयं वापि ॥ अक्षयसेवितावनः ॥ गृहस्थोऽपि सदा विद्वानस्यैव पापसनादुर्व
 धारयेत्तु कर्तव्यं नर्यमस्मयथात्मनः ॥ सर्वेषां सर्वदा धारयेत्त्रिपुंड्रं धूलं नाल्मना ॥ वनस्थोऽपि वृद्धं मन्त्रधारयन् धूलं नाल्मना ॥ त्रियायुषं त्रि
 पुंड्रं को ग्राम्याहारादिवर्जितः ॥ सन्यासी प्रणवेनैव धारयेत् धूलं नाल्मना ॥ त्रिपुंड्रं वर्त्मना मस्मसितं वाथ यथा रुचि ॥ वैतानि सप्तवर्णापि
 धारयन् ज्ञानमुक्तिमाकुरु ॥ शिवानलं जंभस्य सितं शोभेद्विद्योगिभिः ॥ धारयेत्स्य श्रमनिर्मुक्तं स्मरानलं तुग्निं समुद्रं ॥ स्त्रीभिः शिवाल्लपो
 भुंतु धारयेत्सर्वजने रपि ॥ ब्रह्मक्षत्रविशं रश्मिचोदितो ह्येष वै विधिः ॥ स्तुतः ॥ शिवानलं समुद्रं मस्मसितं मेकलोद्धतं लभेत्तयदि
 भाग्यतो मृदं दृष्ट्वा च नास्त्रयत् ॥ तदप्यदपि कथ्यते शिवमं ह्यसच्छासनं त्रिपुंड्रं परिधारणं भवति शर्वतोषप्रदं ॥ ये निंदन्ति म
 हेश्वरं त्रिजगतामाधारं तं हरं ते निंदन्ति त्रिपुंड्रधारणविधिं द्विष्यंतु तदृशेन ॥ तेषां संकरसूकरिव रवरायोत्पुशकीरोपमा
 जारा एव भवन्ति पापपरमाः तेन मरकाः केवलं ॥ तान् दृष्ट्वा शशिमास्त्रे निशि दिवा स्वप्नेपि वा केवलं पश्यंतु श्रुतिरुद्रस्तु जप
 तो मुच्यते तेनाप्यत ॥ न संभाषणतो भवेत्तं नरको विस्तारवातो सितो ये मस्मादिविधारिणां तनुमुमे निंदन्ति मंदाहिते ॥ स्वा
 नां वासनहीनमैधुनमवास्ते रासमाभानना ॥ दीना एव वनाः वनीषु नितरां कीरोपमां शारहता ॥ कीनां शिष्यवशं
 प्रयांतिकुनरा ऊरोपजरोद्वहा ॥ ये निंदन्त्यपि मस्मधारणं रतं मंदाहिकर्मदिनः ॥ असाराचाराधिः दृढतरविमूढात्म
 मतिमिवित्तैः सैकं रास्त्रं खलुकुलजमर्गः ॥ कुशरणाः ॥ कुलालोत्पन्नास्ते श्रुतिगदितमस्माद्विज्ञातमुखालुलायप्रा

यास्तेपमगतिगतानारकवराः ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दर्शनांशो भस्ममहिमानामतृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ स्कंदः ॥ धेनुं लक्ष्मणसंपन्नं
 परीक्षेन विचक्षणः सर्वविषयसंपन्नं दृष्ट्वा दोषादिवर्जितं ॥ बहुक्षीरदुधं रास्तां सवत्सां धुधसोमसां ॥ श्वेतारत्नां तथा कृष्णं कपि
 लां वा विरोधतः श्वेतं वाथ पिंगाक्षीं जरो गामपल्लविनीं ॥ हंभारवकृतोत्साहं दृष्ट्वा निधाय चरुं गिणीं ॥ दृष्ट्वा गं विकरां चैव मनुम
 तां पलायिनीं ॥ चोरश्रवां तथा रुष्टां दीर्घशृंगी मशृंगकां ॥ रोगिणीं नवस्तं च दृष्ट्वा गं चक्रविहितां ॥ मलयं वस्त्रं समां सकेनाशो
 वल्लभसिणीं ॥ वत्सापवत्सलां पृथ्वी मल्लक्ष्मीं मलयमूत्रिणीं ॥ गान्धोग्रीभं दृष्ट्वा गं अंगहीनां कृशां तथा ॥ अतिस्थूलं च मूढं च
 एकगममिगमिणीं ॥ साहगमं च वहनीं गमिणीं स्वस्तगमिणीं ॥ मृतवत्सां नवत्सां च वज्रं पित्वा प्रयत्नतः ॥ काकस्वरां कोक
 रवां धंराभीतां सुधातुरां ॥ बृहादनी मल्लममक्षां खोधसः क्षीरपायिनीं ॥ स्ववल्नेत्रां कपियुतां लोलां लालां मुखान्तथा
 सर्वविषांसकुक्षं विरुपामामगमिणीं ॥ बृषासहान्वीतं च वज्रं येतु गौमया हतौ ॥ पूर्वलक्ष्मणसंपन्नं अलक्ष्मणविवर्जि
 तां ॥ नैविकीमुचितां तां गं सर्वमैर्लक्ष्मणे युतां ॥ परीक्ष्य त्रयस्त्रयं हृदयं विषमोक्षादिदेवतां ॥ गवामंगेषु तिष्ठति भुवना
 निदं चतुर्दश ॥ तस्माद्भावः सदा पूज्या सदा शिवमया सदा ॥ अद्भियानां पतिः शंभुः तस्मिन् तिष्ठत सर्वदा ॥ गवो यस्पृष्ट
 हं तुष्टा तस्य तुष्टति देवताः ॥ घासदानेन पितरः तृप्ताः स्युः प्रपितामहाः ॥ अलक्ष्मीपरिहाराय गावः पूज्याः प्रयत्नतः
 कुलमुकुटिधा भिन्नब्राह्मणानां गवां तदी ॥ एकत्र वेदास्तिष्ठति हविरन्यत्र तिष्ठति घृतं यान्ति क्षीरं भवरोगावः पूज्याः
 सदेवहि ॥ गवां पूजाप्रभावेन प्रीतः पशुपतिः सदा ॥ गवो हि धात्रो भितामा मातरो जाकपावनाः ॥ जागोवदति

मंत्रेण उपस्थेयाः सदैव हि ॥ गावो यज्ञस्य सदमं मदनान्तकरप्रियाः गोभिश्चामृतनिष्पन्निः मृपंचामृतवहाः सदा गवां क्षी-
 रात्तदधिभवेत्तदध्यान्वनवनीतकं ॥ तस्मात्तदध्यान्वोत्पन्निः तेनाज्येन दिवौकसः द्रव्यं ते कृत्वा वेताने सत्यमज्यमिति श्रुतिः ॥ अत्र
 तस्य परं ब्रह्म हे शाकल्यपिंगलः शिवो भिषिच्यते येन शिवलिंगः सनातनः ॥ क्षीरेणाज्येन दध्ना च तासां ताः सर्वपावनाः ॥ त-
 श्रोमये मंगलं रूपोत्सदा लेबनकर्म ॥ प्रातः प्रातः सदा शुभं प्रोक्षितं गोमयांभसा ॥ गृहं पवित्रतां याति यासां भंगो द्रवंहितं ॥
 पावनं गोमयं प्रोक्तं यस्याद्रूपं प्रजायते ॥ ताः पूज्याः सर्वयत्नेन शिवः प्रोतो भविष्यति ॥ यश्च नामधिपो रयस्मात् महादेवो म-
 हेश्वरः ॥ अष्टांगान्तरे प्रविभाति लिंगरूपेणाशंकरः ॥ अष्टांगायामभिनीदेवो नृसुषी चंद्रभास्करः ॥ श्रोत्रोचनिर्ऋतिश्चैव सुरे-
 वे पूर्वदेवताः ॥ कर्णयोः वसवश्चाष्टौ क्लृप्ते सास्नाशुभाकराः ॥ ब्रह्मपिकुक्कुष्ठौ पितृषुष्टवंशे पुरंदरः ॥ पूर्वपादे विश्वदेवाः करुणोः पाद-
 संधिषु ॥ आयुरग्निश्च जठरे मृत्कनैः च संस्थितः ॥ खुरेषु रुद्राणि एतद्दृष्टं च दर्शनं ॥ कर्मविमलं नित्यं गोपुच्छे संस्थिता मुने ॥ गोपु-
 छे मज्जिनं कुर्यादलक्ष्मीनां श्रवाय हि ॥ रामकूपेषु मुनयो मनोवधश्चतुर्दश ॥ नक्षत्राणि च सर्वाणि पृथिवीदौ दिशस्तथा ॥ मातरः पितरश्चैव गं-
 धर्वाश्चापरागणाः ॥ उरगाः गरुडाः सिंहाः साध्याः किंयुक्ताः स्तथा ॥ पक्षारणां सिसृता निगवां भंगेषु संस्थिताः ॥ वासामगानां मधिपो
 महादेवैर्नुमासखः ॥ तत्पूज्या पूजितस्यादधिपानां पतिप्रभुः ॥ मंदासुनंदासुरभिः कामधेनुश्च मद्रुकाः ॥ पंचैव भोगणाः पूर्वस्रष्टा
 वैवस्वतपुरा ॥ शिपिविष्टा प्रसादार्थं तत्सुतो वाहिनीकृतः ॥ देवदेवेन धर्मोपियुगपादो महाबलः ॥ सर्वतीर्थक्षेत्रमयो सर्वधर्ममयो म-
 हान् ॥ तपसा वाहनं त्वं संप्राप्तो देवस्य शूलिनः ॥ कदापि मे रुनिजये सुखासीनं न देवश्रेष्ठ ॥ महादेव्यासमासीनं मानसाख्यसरस्त-
 तु त्वं वरसः ॥ गावो वै पंचैवा सने महाधरीः ॥ वसौ रुक्सा ह्युक्ता स्ताः ॥ चारं त्येपि कल्पानां ॥ नदिने नंदिता गावः कपिला स्वर्ण-

सन्निभागमालमास्करवर्णाभोद्वनपुष्टतनूभरागमूरुपूलेस्थितंशंभुंअजानंस्त्रोपपेक्षया रोमथस्त्रावसल्लितैःरभिर्विन्दस्तदामुनेगा
 वामुखोद्वतवारिर्गस्वगेनिपातितं॥विंवित्रकुक्षेक्षपोक्षिष्टगावस्ताल्लोकिमातरः शिवत्रोधाग्निनिर्गधानानावणीनिमैजिरे॥त्रि
 म्भृणासांस्त्रितागावोमेरुमोलिसमागता॥निवेनसत्तागवस्तामरेवयूयसाधिषायोअपवित्रनरास्सर्वाजिघ्रोत्योयच्चकिंवन्॥अ
 पवित्रतराभ्याजतित्राप्तागवागण॥स्त्रोपोभरसूरनक्षीराजम्पविचनमहेश्वरं॥शतंवषाणितागवोरुद्रसंज्ञेनिशंकरं
 क्षीराभिषेकनुष्टोसोवरेणघट्टमञ्जताः॥ईश्वरः॥हेगावःपरमातुष्टिःक्षीरहृद्योनिशंमयी॥वरेयंतुवरंरूपंअसद्योवाद्गनिवां
 स्थितं॥इत्युत्वाशंकरेणैवगावसंतुष्टबुद्धरं॥गावःबुबु॥शंभोचरिशंशांकशैरवरत्नसदृंगातरंगोज्ज्वलन्मौलेलाळित
 शंवरभक्तैकरध्वस्तोरुनागजुन॥पाहीशानन्दमानिधानभगवन्नेनोमहन्लोकितंवारंवारमपाकुरुषट्ययाशी
 ध्रंयभनंपते॥भोभगत्रिपुरांधकांतकमहादेवाधुगंगाधरभूतेशारिक्त्रपाचनामितबलालोचत्रिभूलीकरःरक्षास्मा
 न्नुत्तरणागतान्करुणयागावोवयंगोपतंसवीक्ष्याद्यदृशादृशांशकरुणाकोटेःकलाक्षेपानभपुत्रो नोस्तमवोमवो
 द्रवमहाधमकितिरिहिनंदेवत्वंपशुपौसिपाहिसुदृशाकारुण्यवाराग्निधे॥नोदद्यावरमोदृशंतवदृशावसान
 प्रभोहेरबादपिसुप्रियोस्तमवतःधर्मःसुतो नोद्यहि॥स्कंदः॥गावःस्ताःप्रतिनंदनंहितदृशाबृंहारबृंदेनतः॥
 सानंदंशत्रिकुंदसुंदरजुताभारांकमोलिशिव॥धर्मचापिसवाहनेवकलयंनेवचगावोपिता॥प्रीतेनतदामु
 त्पमितावत्सागमिष्यत्विति॥शृंगयातनिजालयंप्रतिसदानेवाधमंतुहृदिवःक्षीरोत्तमसेचनेनसुहृदामोदा॥

भिनुष्यामि च ॥ समां समीनास्तुतितोषितो हरः तदा समीचीनदूरागविलोचयतां ॥ त्रिलोचनः प्रीतिपुलोवभवस्मेरान
 नापुंगवरजवाहनः चः क्षीरोत्तमसेवनं प्रतिदिनं कुर्याद्विलिङ्गोत्तमेतस्याहं वितरामि भाग्यमिदं केवल्यवलीमपि ॥ तस्याणरम
 हापराधशतिकं सेहेहमेवाहं तत्पुंगवतनं नो नमवनेतुष्टं ॥ इत्युक्त्वा शिशोस्वरेण पश्येनामित्रितायुचिताः नत्वांशुप
 दं बुजं प्रतिपुगविहि हृष्टमुने ॥ तस्माद्दोषतिरेव शंकर इति श्रुत्वा परंगेपिते तन्त्वापारणाचमुक्तिपरमनिहं कथाम्निस्त्रितः ॥ ॥ इ
 ती श्रीशिवरहस्यद्वयमोर्गोमहिमानामचतुर्थोऽध्यायः ॥ ४ ॥ स्कंदः ॥ श्रीफाल्गुनोचनेनैव वदहं जावालसंभावां ससमोक्तविमुक्तेद्विजना
 कनवतमुने ॥ शुणुषसावधानेनेत्वमेकमेव न स ॥ सद्योजतोद्भवावल्कापृथिवीसमजायता ॥ महेहास्यादिजावालावाल्क्य
 तिचोदित ॥ पृथिवीरूपिणीयासागौर्जुनैकपितारव्या ॥ नंदसा नामतो विप्रतस्यां प्रतिवर्षवहा ॥ तामहेस्मुरवाछं पोवीर्यनेस
 मजायता ॥ कलवणतितोमद्रातस्यां वैमसितं सितं प्रख्यातमुनिरादौलाभ्रलयाणि प्रसादकृत ॥ अघोरवल्कादभवत्लेलि
 हानोऽल्लक्ष्म ॥ वह्निरन्हायजगतां मूधान्हाकुंशतोपमः रक्ताचैवैतवर्णासुरभिः समजायता ॥ तस्यां हिमस्मसंजातं
 मासं नपावनं परं ॥ तस्युत्सवमुखाद्वयुः सवयुः कार्त्तविराजमानः ॥ तस्माद्धृताभवद्वर्णाः त्सुनीलगैः पृथुस्विनी ॥ तगोमेयोपारक्षा
 कत्साक्षात्प्रसादकृत ॥ विद्यागतिप्रतिष्ठां च शांतीं तान्मनोन्मनी ॥ कलापंचसमुत्पन्नक्रिमोयं शंकराक्षया ॥ विमरीतम
 क्षितं मसं क्षाररक्षितं वैमुने ॥ भवति पंचनामानि पंचवल्कोद्भवानि हि ॥ ऐश्वर्यकारणादुतिदस्मसवाधिभसणात् ॥ भसनादुसि
 तं प्रोक्तं क्षारणात् क्षारमोपदं ॥ संसारमयभीतानां रक्षां संरक्षणानुने ॥ अग्नीषोमात्मकं भस्म संप्रोक्तं मुनिसनना ॥ पिकोव

न्हिर्यथा मृते समिधे ताध्वरे तद॥ मद्रुरपो मुनिश्चैष्ठतये दंसखपावनं॥ अतन्ने देवदेवस्य अष्टमूर्ते पिनाकिन॥ अग्निरित्युच्यते रौद्रीधोराया तैजसी तनुः
 सोमश्च न्यामृतमपः शान्तकीर्तिकरितनुः॥ अमृतं पश्याति धासा तैजो विद्या कला स्वयं॥ स्थूलं सूक्ष्मं पुष्पं ते पुनरित्येव रजैः सीते जसी॥ द्विविधा तैजो
 सा वृत्तिर्यस्यान्वा नालात्मकः॥ वैद्युतादिमयं तैजो मधुरादिमयोरसः॥ तैजोरसविभेदं जगद्धातं वराचमं॥ अग्नेरमृतमिधुतिरमृतेनाग्नि
 रिष्यते॥ अतएव हविः कुम्भं मुने सर्वमुत्प्रेषुच॥ हविषासस्य संपत्तिः वृष्टिः सस्यामिवृष्टये॥ हविः स्तनाः सुरास्सर्वे अग्नीषोमात्मकं जग
 त्॥ उर्ध्वशक्तिमयः सोमो ह्यधः शिवमयो नल॥ अभ्यासं पुटितो यस्मात्तच्छब्दश्चिद्विद्भिमिदं जगत्॥ अग्निरुर्ध्वं ज्वलत्येषोपावसौ म्यंपरा
 वृतं॥ पावदस्यास्पदं सोम्यममृतं विस्त्वं जयध॥ अतएव हि कालाग्निरधस्ताच्छक्तिरुर्ध्वगः॥ पावतादहं न श्वेध्विमधश्चाप्यावने भवेत्॥ आधार
 शक्तीवधृतः कालाग्निरधमूर्ध्वगः॥ तथैव निर्मलः सोमः शिवश्च शक्तिपदास्पदः॥ शिवश्चोर्ध्वमपः शक्तिरुर्ध्वशक्तिरधः शिवः तदिदं शि
 वशक्तिभ्यां न व्याप्तमिह किंचन॥ असद्वच्च अग्निना रूधं जगत्द्रुस्मसात्कृतं॥ अग्नेर्वीर्यमिदं प्राहुः तद्दीर्घमस्मयत्तत॥ यश्चेत्तमस्मसद्भ्रावं
 शोत्वा हि स्मानि भस्मना॥ अग्निरित्यादिभिर्मन्त्रैः रूधपाशस्स उच्यते॥ अग्नेर्वीर्यं तु तद्रुस्म सोमेनाप्लावितं पुन॥ अथैव युक्ता प्रकृति
 रधिकाराय कल्पते॥ योगयुक्तं तु तद्रुस्म प्लाव्यमानं समतत॥ शक्तेन मृतवर्षणस्वाधिकारान्निवर्तयेत्॥ अतो मृत्युं जया योऽशममृतं
 प्लावनं सतं॥ शिवश्च तयमृतः स्थने लिङ्ग एव कुनो मृतिः॥ यो वैद्गहं न युक्तं प्लावनं च यथोदितं॥ अग्नीषोममयं कृत्वा न स भूयो
 भिजायते॥ शिवाग्निना तनुं दग्ध्वा शक्तिसेवाममृतेन यः॥ पुनर्यद्योगमार्गेण सोमं तत्वाय कल्पते॥ अग्नीषोममयं जगत्स्थिर
 संभावितं शंकरात्सारसारविद्यारसागरमहापारीणाधुर्यमुने॥ जानंत्येव गता गती धुनितं शमुत्कृष्टमावाप वे सावा एव प्रवेपिमा ॥ ९ ॥

त्रितं मस्तकासादपर्यंतं मस्तुत्तानं परोदितं ॥ हृन्मंत्रेण च कर्तव्यं विधिस्तानं समाचरेत् ॥ ईशो न पंचधा भस्म विकिरेन्नृतिर्यत्नतः ॥
 चतुर्धा पुरुषेणैव चक्रे हृदि तथा षुधा ॥ अथोरेण ॥ यवामेन द्वाधा उदरे करौ ॥ अष्टावतेन सैधनपादौ ॥ अनुधूल्य यत्नतः ॥
 वंगो धूल्यनं कर्पराजं न्यस्य यथाविधि ॥ मुरवं विनतं तत्सर्वं धूल्यक्रमयोगतः ॥ संध्यात्रये निशीथे चोत्थया पूर्वापरा
 पश्येत् ॥ सुत्वा मुत्कापयः पीत्वा कृत्वा चावश्यं कादिकं ॥ स्त्रीषु न पुंसकं ग्राह्यं विहात्यं बकमूषकं ॥ स्मृत्वा तथो विधानं न्या
 न् भस्मस्तानं समाचरेत् ॥ देवाग्निगुरुविधानां समीपे त्याज्य दृशन्ति ॥ अथुक्ष्मललेभार्गे कुर्यान्निधूल्यं व्रती ॥ तारव
 तोयेन मूलेन भस्मव्यामिश्रणं भवेत् ॥ एषितं च दनेनापिवारिणा संयुतं तु वा ॥ चंदनेन समालिख्य तज्जानाथी चूर्णमिव तु ॥ म
 ध्यान्हासाकृजले पुनः तोयं तदनुवर्जयेत् ॥ त्रिपुंड्रकामयेत्यश्वात्तं मूत्रं विलुलिवात्मकं ॥ मध्यांगुलीभिरादाय तिसृषु
 मूर्त्तिमंत्रितं ॥ अनामामध्यमांगुष्ठं रथवास्पत्रिपुंड्रकं ॥ उभूलयेत्सुरवं विप्रः क्षत्रियस्तच्छिरोधिकं ॥ स्वह्ना त्रिंशत्स्थानमेवाधे
 षोडशस्थानं केपि वा ॥ अष्टस्थाने तथा चैव पंचस्थानेपि योजयेत् ॥ उत्तमंगे ललाटे च कर्णयोर्नित्रयोस्तथा ॥ नासावक्रगण्डे
 धेवं संसृज्य मतः परं ॥ कूर्परे मणिवंधे च हृदये पार्श्वयोर्द्वयोः ॥ नाभौ गुह्ये च हृदये चैव भूर्वे गुल्फे च डानुनि ॥ उंघाद्वये च
 पादौ द्वौ द्वौ त्रिंशत्स्थानपूर्वकं ॥ अष्टमृत्सृष्टिर्देहादिव्यालान्वसुभिः सह ॥ धौ ध्रुवश्च सोमश्च आपश्चैवानिजैर्न
 लः ॥ प्रसूषश्च प्रभासश्च वसवोऽष्टावितीरिताः ॥ एतेषां नाम मंत्रेण त्रिपुंड्रं धारयेत्तु युक् ॥ विदध्यात्तपोऽत्रास्थाने त्रि
 पुंड्रं तु समाहिताः ॥ शीर्षके च ललाटे च कंठे च स ह्येति ॥ कूर्परे मणिवंधे च हृदये नाभिपार्श्वके ॥ पृष्ठे चैव प्रतिष्ठाप

जपेत्तत्राधिदेवतं ॥ शिवं शक्तिं च तदादरं पश्येत् ॥ नोदाख्यमेव च ॥ वामादि नवशक्तिश्च एताः षोडशदेवताः ॥ नासत्योदसक
 श्वेवमन्विनौ द्वौ समीरितौ ॥ अथ वामश्रिंकेन च कर्णे च स्वसने तथा ॥ बाहुद्वये च हृदये नाम्नामूरोर्ध्वे तथा ॥ जालुद्वये च पा
 दयोः ॥ पृष्ठभागे च षोडश ॥ शिवश्चंद्रश्च रुद्राकौ विघ्नेशो विघ्नेश्वरश्च ॥ श्रीश्चैव हृदये शश्वतयानामेष्टापतिः ॥ नागाश्च नागक
 न्याश्च उभयोक्तृषि कल्पकाः ॥ पादयोश्च समुद्राश्च तीर्थाः ॥ पृष्ठे पिशाचश्च तः ॥ एवं च षोडशं ध्यायेत् ॥ अष्टस्थानमथोच्य
 ते ॥ गुरुस्थानं ललाटे च कर्णद्वये मनुत्तमं ॥ असंख्यं च हृदये नामि रित्यष्टमं भवेत् ॥ ब्रह्मचक्रं च यस्मिन् देवता
 श्रवकीर्तिताः ॥ अथ वामस्तं कं बाहुद्वये नामिरेव च ॥ पंचस्थानान्यमन्य ॥ दुर्भस्म तत्त्वविरोजनाः ॥ यथा संभा
 वनं कुर्याद्देशकालाद्यपेक्षया ॥ उद्धूलने पश्चात्तत्रैत्रिपुंड्रादीनि कारयेत् ॥ त्रिनेत्रं त्रिगुणाधारं त्रयाणां जनकं
 विष्णुं ॥ स्मरन् नमश्चिवायेति ललाटे तु त्रिपुंड्रं ॥ इशोभ्यौ नमस्तु क्पापार्थं योश्च त्रिपुंड्रं ॥ वीजान्यां नम
 नमस्तु क्पाधारयेत्तु प्रकोष्ठयेत् ॥ कूर्पकाद्यापि तस्यां च उभेशाभ्यां तथोपरि ॥ सीमायेति ततः पृष्ठे शिरसः
 पश्चिमे तथा ॥ नीलकंठाय शिरसि क्षिपेत् सूर्यस्मिने नमः ॥ पापं नाशयते कृत्स्नं अपि जन्मभूताजितं ॥ क
 र्णे परिकृतं पापं नष्टं स्यात् भस्मधारणं ॥ कंठे च धारणात् कंठभोगादिकृतपातकं ॥ बाह्वोर्वाङ्घ्रिकृतपापं
 पृष्ठे गुह्यकृतं तथा ॥ पार्श्वयोर्धिरिष्ठापापं परस्म्यालिंगनादिकं ॥ तद्रस्मधारणं मुख्यं सर्वत्रैव त्रिपुंड्रं ॥
 ब्रह्मविल्लुभं हि शास्त्रात्रयाग्नीनां च धारणं ॥ गुणलोकत्रयाणां च धारणं तेन वै कृतं ॥ तेनाधीतं गुरुतेन

तेन सर्वमनुष्ठितं ॥ येन विप्रैः शिरसि त्रिपुंड्रं भस्मना कृतं ॥ स न वर्णाश्रमाचारो लुप्तवर्णः क्रियो धियः ॥ भुवने मु-
 क्ति कृतं पुंड्रं धारणात् सोऽपि मुच्यते ॥ ये भस्मधारणं मुक्ता कर्म कुर्वन्ति मानवाः ॥ तेषां नास्ति विभीषणः ॥ ज संसारा-
 जनां कोटिभिः ॥ महापातक युक्तानां पूर्वजन्म सुसर्वतः ॥ त्रिपुंड्रं ध्यात्वा नैवेद्यं जायते सुदृढं बुधैः ॥ येषां ह्येषा भवेत्तत्र
 मूललाटे भस्म दर्शनात् ॥ तेषां मुसनि सांकर्यं मनु मेयं विपश्चिता ॥ ये भस्मधारणं दृष्ट्वा मराः कुर्वन्ति ताडनं ॥ तेषां च
 डालतो जन्म ब्रह्म भूषणं विपश्चिता ॥ येषां नास्ति मुने श्रद्धा ॥ ते भस्मनि सर्वदा ॥ गर्भाधानादिसंस्कारं तेषां नास्तीति नि-
 श्रयः ॥ त्रिपुंड्रं ये विनिर्दंति निर्दंति शिव भवेत् ॥ धारयन्ति च ये भस्मा धारयन्ति तमेव ते ॥ धिक् भस्मरहितं फालं धिक् द्रुम
 मरिवालयं ॥ धिग नीचा च न जन्म धिग्विधामरिवाश्रियां ॥ रुद्राग्नेर्यत्परं दीपं न दूस्मपदि कीर्तितं ॥ तस्मात्स-
 र्वेषु लेकेषु वीर्यवान् भस्म संयुतः ॥ भस्मनिष्ठस्य दह्यते दोषा भस्माग्नि संगमात् ॥ भस्मस्नानं विष्णु शस्त्रं ॥ भस्मनिष्ठ इ-
 ति स्मृतः ॥ भस्म संदिग्धं सर्वगो भस्म दिव्यं त्रिपुंड्रं कः ॥ भस्म शायी च पुरुषो भस्मनिष्ठ इति स्मृतः ॥ स्कंदः ॥ अष्टस्नान
 धृतं त्रिपुंड्रं मलिने स्यादष्टमूर्तिप्रियं ॥ तद्वै द्वादशकद्रुदेवतं सुमेतद्वा द्वादशांगे धृतं ॥ मन्येषोऽत्राणीतलांगकल्प्या धार्यं त्रि-
 पुंड्रं तनौ ह्यत्रिंशत्स्थितवर्ष्मणि त्रिभुवनां क्षीधी शास्यं दं मानुयात् ॥ धृतं ललाटे सिद्धधाति फाले पाणावधेयं भि-
 रसी दुर्गंगा वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ रुद्रां हारा भवेत्प्रतिविभूतिमानैः ॥ यो वह्नि सप्तकमनुप्रथितो रभस्म भूषात्रयायु-
 वमनु प्रतिथितो रपुंड्रः ॥ फाले पावाहसखण कृतां कर्मो ह्यिरेणीव शार्धनं नुरेण करो भवेत् ॥ त्रैवर्णिकानां मिदं भस्म
 धार्यं सदा श्रोता भवेत्तद्वै सैः ॥ विस्जान ह्येकं समिद्रं वं स हि वणी किल धारयेद्विभूतिं ॥ स्मृतिज्जातान ह्यभस्म धार्य

मादुग्दहीणां वै नियमेन सर्वथापि ॥ वनदावोऽथ भवं वने च रोयतयः सर्वगतं सितं सर्वगतं ॥ अनिवर्णाश्रमधर्मेन स्वरः पि
 तृकां तारंगं तं विलेपयेत् ॥ विप्राणां पवनानि संभवमुपेधार्पितं पुंड्रात्मना भस्मैवाघहं भवेत्तद्विना कृतसा दौ दुर्बानां सदा ॥
 संक्रायेधि पिरथ्यपथ्यविहितं भस्मैव तत्तावने धन्यानामिदमेव मंगले करं सकालं लिप्तेभुने ॥ भस्मत्रिपुंड्रपरि मंडितं तु उगं
 गश्रीवाहुदं दुग्मलां सवृहमिचंडः ॥ चंडाश्रुस्तु निलयं न स जातु पत्रे दिव्यप्रभासिर समौलिकटाक्षे षडे ॥ भवेत्स वि
 भवाधिकः ॥ प्रतिभावेपि भावादरो भवोऽवसमर्चनप्रमवितात्मभावः सदा ॥ अजेत भसितं सितं यदि तदा तनुं संसृज
 न् भवेत् किल हि नानरः परमकातरः पामरा शिवेषु सितं भक्षणो भवति भाग्यपूर्णो निरोवरश्चुनिपरायणोऽप्यहह भस्म
 पुंड्रास्मितः ॥ द्विजाधमकुलामलप्रवलधूमकेतुः भवेत्कदापि नरकालयान्नु हि सजातुमुन्येदपि ॥ धृतसितभसितं त्रि
 पुंड्राभूषायतिमतिगतिदायिनस्तु तेराः ॥ कृतवरसंकुताजितारिवर्गमितहिततपसा भवेत्तिहाराः ॥ नाम्ना भग्नौ
 चान्वमनक्रियाभिः शुभे तविद्यापिकृताकृते हि ॥ भस्मत्रिपुंड्रा धृतफलकाले गात्रेः यात्रं न सापुष्पिकापुष्पहेतोः ॥ वी
 तैषिणाः त्रिषवर्षां किल भस्मभूषो योषा विस्तृतहृदयः किलेभक्तवर्यः ॥ शक्तः ससुक्तिपदवीमभिवीक्षितुं वै
 त्र्यक्षप्रसादमखिलं सतदा लभेत् ॥ इतीश्वरीशिवरहस्ये दशमोऽष्टोऽध्यायः ॥ ६॥ स्कंदः ॥ भान्तोऽपि ते भ
 त्रेण मंत्रितं भस्म धारयेत् ॥ उर्ध्वपुंड्रं भवेत्साममयपुंड्रं यज्ञं पिव ॥ अधस्तं पुंड्रं च न्नाशात्तस्मात्पुंड्रं तृषायुषं ॥ तृ
 यायुषाणि कुर्वतिललाटे भुजयोर्द्वयोः ॥ नाभौ शिरसि हस्तांश्चैवाम्रूणाः क्षत्रियाः तथा ॥ वैश्ये स्त्रियं वक्रैर्न
 वशैर्द्रुः पंचोक्षरेणातु ॥ श्रीणां सप्तसधनंतु पंचोक्षरत्रिपुंड्रं ॥ विधेवानां तथैवायं विधिप्रोक्तो यश्च द्रवत् ॥

त्रिपुं वकेन मनुना ब्रह्मचारी सदैव हि ॥ पंचब्रह्मादि मनुभिर्गृह्यस्थस्य विधीयते ॥ अथोरेण्यमनुना विपिनस्थो विधिस्मृतः ॥
 अतिस्तु प्रपावने वत्रिपुंड्रादीनिकारयेत् ॥ उत्तिवृणाश्रिमीनित्यं शिवाहं भाविनात्मना ॥ शिवयोगी च नियुक्तं
 शंभुशानेन विधारयेत् ॥ मत्प्राप्तं सर्ववर्णेश्वर भस्मे हं शिवराजसं ॥ अत्रैव मितिहा संतेनामपंचकृपासकं ॥
 वासिष्ठोऽथ मुनिः कश्चित् अवं सो वेदवित्तमः ॥ धनं जयं समो विप्रो नामैवासीत् धनं जयः ॥ तस्य भायश्चित्तं चासीत्
 तूरुपलावप्यशोभितं ॥ ऊर्ध्वनेयः तस्य सुतो करुणो नाम तो भवत् ॥ उपवातः सकालेन वेदानप्यगृहीत्सहि ॥
 भार्गवो मुपये मे सकन्या कमललोचनं ॥ पितर्युपरते काले भ्रातृभिः कलुहोद्यतेः ॥ विमज्ज्य तस्य
 धनं भवनाशा तटयौ ॥ तत्राश्रमोचितं कर्म निवृत्त्य समवस्थितः ॥ नृसिंह मगमन् तत्र हरिं संसेवितुं द्विजः ॥
 ब्राम्हणेन पुरो गम्यन् नृसिंहो पायनं फलं ॥ अजिप्रस्तोऽथ ऊर्ध्वीरं गंधवक्तो च न प्रभं ॥ तेन विप्रयाशसो सोमसिंकात् मुपेयिवान् ॥
 भार्यमाद्रुय विप्रो सोऽजगाद स्वस्य चैष्टितं ॥ मारक्षेति तदा प्राह कुरुत्वं शरणगतं ॥
 मक्षिकं ताभरक्षसा तदंतरं विरोधिनः ॥ भ्रातरस्ते स्पृतं पापात्तेन मध्ये रूपमारयत् ॥ स्त्री मृतिस्वपतिं गृह्य अरुधत्तेन्यवेदयेत् ॥
 रुदती सा विशालाक्षी ता सा त्वे समतोषयत् ॥ आरुधती शोकेनालमितो भद्रं भस्मना जीव्या म्पूहे ॥
 अग्निहोत्रोद्भवं भस्म समानयद्रुते मम ॥ समानीयुततो भस्म ह दौ तस्याः केरसती ॥
 मृत्युं जयं नमंत्रेण मृतं जंतो तदा क्षिपत् ॥ मंदवायुस्तदा जज्ञे यजनेन सुविस्मिता ॥ १२

उदंतिष्ठततोमुच्यंजंतुः। अस्मिनोस्यप्रभावतः॥ ततो वर्षशतांतेस्य ज्ञातामृतिमवाप्तवान्॥ काश्यपोदुष्टसर्पेण
 दष्टोपि पुनरुजितः॥ अस्मिनोस्यप्रभावं वै तस्माद्रक्षेति नामतः॥ तस्माच्च अस्मिनो वीर्यात्तस्य पुत्रो भवन्मुनिः॥ दधी
 चिस्तपतांशेषः तपस्वी तपनप्रभः॥ शंभवा सो मुने तत्र सुरकार्यार्थमुद्यतः॥ गौतमस्य मुने पूर्वविवाहे हृज्यया सह॥ रूप
 युक्ता देवगणाः तां वीक्ष्य प्रमदेत मां॥ कामप्रमादोपहृताः निर्धृतरभसो भवन्॥ इन्द्रोपि संगतस्तस्योत्तमश्चाक्षपदे
 नहि॥ श्रिया वनम्राते देवा पुरुकुतपुरे गमाः॥ दूवीस संभस्मनिष्ठं जगत्तूपापशान्तये॥ प्रणाम्य शंभवं श्रेष्ठं भस्म
 निष्ठं सुराः तदा॥ प्रादु प्राञ्जल्यैः सर्वशंभुमिवरं प्रति॥ देवाः॥ क्षमस्व नो मुनिश्रेष्ठस्वागेदितुं वदा घनः॥ इदं च
 कृपया वीक्ष्य पाह्यास्मान्मुनिशपतः॥ इत्युक्तं देववचनं श्रुत्वा तानाह सुव्रतः॥ दूवीसाः॥ तद्दोषं शमयिष्ये सो भस्म
 वसुराजतमाः॥ शतैरुद्रैश्च मंत्रेण मंत्रिते नैवैवस्मना॥ रामयिष्ये मुनि कृतां शपेनैव विरुपतां॥ इत्येवमुक्ता दूवी
 सा दत्तवान् भस्मचोत्तमं॥ व्रतः महच्च नास्त्वयं वै कृतरेभसः॥ शतरुद्रैश्च मंत्रेण भस्मोद्धूलितविग्रहाः॥ निर्ध
 तरेभसः सेंद्र सुरा आसन्नेनेन सः॥ आश्चर्यमेतज्जानी हि प्रभावं भस्मिनो मुने॥ येकाणवियुगांते हि पुरा वैश
 यने हरिः॥ योगमास्थाय परमं शिख्ये स तमसा वृतः॥ जानुदधेण विजले संचरन् परमेश्वरः॥ श्लासक्तमहास्क
 धः सोमो धकतरो रवरः॥ दृष्ट्वा हरिं करुणया स्वभावतमसा वृतं॥ अत्रणाम्यस्थितं ज्ञात्वा तदज्ञाननिवृत्तये॥
 स्ववक्षसि स्थितं भस्म नखेनादाय शंकरः॥ प्रणवेनाभिमन्त्राय शिवः पंचाक्षरेण हि॥ हरिभस्तकगात्रेषु भ

स्मत्तस्मिपदंजसा ॥ शिवांगसंगमस्मादिसवृतांगो हरिः हरं ॥ सत्सज्यतामसंरुस्थं ध्यायेन्न भूषितो हरिः ॥ साष्टांगम
 धर्मतिमष्टांगप्रणिपत्य ॥ हृष्येश्वरं भक्तिगंमं भक्तमक्षयदंभुत ॥ तदैवासीधरिः तूयं पञ्चविंशसमधृतिः ॥ वास
 देवः शुद्धमुक्ताफलवणे भवतदा ॥ तदा प्रभृतिमुक्तामो वासुदेवी मुनीश्वर ॥ तुष्टावदेवं हृष्टो सोऽपि विष्टमुमास
 खं ॥ विष्टुः ॥ अक्षाक्षस्योरुरक्षाक्षपितहृदि मध्यांतसेपातवक्षसोपाक्षाक्षतशिष्टपट्टितसुराध्यक्षाद्यसं
 वीक्षितः ॥ वीक्षारिक्षितदक्षपक्षसुमधुक्कालांतकस्वध्वराध्वक्षाक्षोप्यगुणाकरणविविधो मां रक्ष मुक्ष चक्ष
 वेदांतस्तनवेस्तरुपरहितामेयादिमायोऽसिताप्रज्ञानंदधनैकनिस्तल्लसत्यावावचोद्वरगा ॥ मस्तेनाभिनमं
 तियेतवपदंतेस्वस्तये हि क्षितौ स्तोताकः स्तवसंस्तवोधगणनागणेषु रास्तमनः ॥ अराग्यं ते रूपं परमपरम
 प्राप्य हरयो भवाभावं प्राप्ताविधिहरिः सुराश्वासुरगणाः ॥ महाआसोरुद्रो भवसि भगवं नन्दुततरो वरीयानो
 जुष्टो बृहदण्डक रूपो सिमहिमा ॥ स्कंदः ॥ इत्थं स्तुत्वा तदा विष्टुः महादेवं स्तुतवा वदन् ॥ प्रणो मं भस्म फालो हि
 भवत्प्रवर्णमानसः ॥ विष्टुः ॥ नेत्रानि भस्मनो ज्ञाने प्रभावं ते कुतो विष्टुः ॥ नमस्ते स्तु महादेवत्वामेव शरणं गतः
 तस्यादयुगलेशं भो भक्तिरस्तु सदा मम ॥ तत्र विष्टोर्बवः स्तुत्वा ततस्तस्यानुष्टुप् इष्टुः ॥ ईश्वरः ॥ तस्मिन् धार
 यं संपन्नो मम भक्तोऽपि विष्टुः ॥ त्वं भस्मनिष्टो नितरां पालयेदं चराचरं ॥ पुनस्ते भस्मनो वक्ष्ये महिमानं श्रुणु
 धमे ॥ उमानाथो रमानाथं वीक्षताम गजं तदा ॥ एवमाह विरुपाक्षः पद्माक्ष वीक्षसादरं ॥ ईश्वरः ॥ भानि

स्तोकेति सूक्तं मसितं मति सितं हस्त मध्यांगुलीभिः ॥ न्यसं काल तले त्रिपुंड्र रचना दिव्य स्तपापो भवेत् ॥ स्व
 स्तं तस्य महेशपादक मलोदार प्रोक्तं मधु ॥ व्यस्त पाप गणेन ग्रस्त मसितेनाध्यस्तमस्ते शिवे ॥ त्रिपुंड्र
 विधूतिः शिवे किल महापरोहा तुल कुलाचल विलोपने मुदिर वृष्टि स्तृष्टि प्रभं ॥ भवारि वल विभावरी
 परमचातुरी सीमभः भवेत विभवधिकः परमकाल काल प्रियः ॥ अभावभवभावकृत पदापदा ॥ अभावो
 द्वे भवेत् रुविभव अधिकं प्रति भवेपि भावास्पदि ॥ शिवे मसित धारणं सित हिता मिता तिहिरत् त्रिपुंड्र मिद
 मेव मे प्रबल पाप तूच्छानलं ॥ क्षारं खिदं निरिबल पापहरं प्रदोषे सारं धृतं मसितमेव भवेकसारं ॥ पारं भवे
 त भवसागर तारणाय हारं वरं श्रुति शिरो तगवोधकारं ॥ अकार्य कुरणा धसत्कुरणा जातमप्यंततो
 विशेष करणे भवे मसित धारणे नाद्रिजे ॥ शिरः करुणोदरे करपदो रुसागे धृतं मगादिहर प्रजन प्रकरणे क हृत्य
 रणं हिलुं त्यज वधा छि वेत्युति पातकं यत्कृतं सरस्यं जुलिपीगतं शिरसि धार्य मेतत्सदा ॥ मज्जत मसितं सितं द्वि
 उवरा नरा वा त्यलो मप्रियतरो विवे भवति भाग्य पूजितः ॥ ५॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे सप्तमाध्यायः ॥ ७॥
 ॥ ८॥ ॥ पुरा मं कृपाकः सिधः फल भूषणापादधीः ॥ मसमनिष्ठः तदा शंभु तपसाराध्य वेनुने ॥ लेभे सिध्यष्टकं वि
 प्रभष्टे मूर्ति कृपा रसेः ॥ लेखालि मं पदं शंभो लि स्यात्कैलासमाप्तवान् ॥ शिवपादे कनिष्ठे नमनसा समहामनाः ॥
 हारोदरे कमनसा योगं माहेश्वरं परं ॥ युयोज विजित क्रोधः काम जिह्वां भवोत्तमः ॥ शिवोक्तै नैव मार्गे पुण्य

स्मत्तस्त्रिपदं जसा ॥ शिवांगसंगमस्मादिसवतांगो हरिः हरं ॥ संत्यज्यतामसं हृद्यं ध्यामन्नम्युत्थितो हरिः ॥ साष्टांगम
 धर्मतिमष्टांगप्रणिपत्य च ॥ हृष्येश्वरं भक्तिगंमं भस्मभक्षयुद्धं न्युत ॥ तदैवासी हरिः तूयं पक्षविंशसमधति ॥ वासु
 देवः शुद्धमुक्ताफलवणे भवत्तदा ॥ तदा प्रभृतिपुक्तामो वासुदेवो पुनीश्वर ॥ तुष्टावदेवं हृष्येशो शिपिविष्टमुमास
 खं ॥ विष्णुः ॥ अक्षाक्षस्योरुरक्षाक्षपितहृदि मध्यांतसे पातवक्षसो माक्षाक्षतशिखयद्रितसुराधक्षायसे
 वीक्षितः ॥ दीक्षारिक्षितदक्षपक्षसुमधृक्कालांतकस्वध्वराध्वक्षाक्षोप्यगुणाकराणिविविभो मारक्षमुक्षध्वज
 वेदांतस्ततवेस्तरुपरहितामेयादिमायेऽक्षिताप्रज्ञानंदधनेकनिस्तच्छस्रान्वावचोद्गरगा ॥ मस्तेनाभि नम
 तियेतवपदं ते स्वस्तये हि क्षितौ स्तोताकः स्तवसंस्तवो धगणनागणेषु रास्तमनः ॥ अराव्यं ते रूपं परमपरम
 प्राप्य हरयो भवाभावं प्राप्ता विधिहरिः सुराश्चासुरगणाः ॥ महाआसोरुद्रो भवसि भगवं नन्दुततरो वरीयानो
 जुष्टो बृहद्दण्डरूपो सिमहिमा ॥ स्कंदः ॥ इयं स्तुत्वा तदा विष्णुः महादेवं स्तुत्वा वदन् ॥ प्रणो मे भस्मफाले हि
 भवत्प्रवर्णमानसः ॥ विष्णुः ॥ न शक्तिं भस्मनो जाने प्रभावं ते कुतो विभो ॥ नमस्ते स्तु महादेवत्वा मेव शरणगतः
 त्वया देयुगलेशं भो भक्तिरस्तु सदा मम ॥ तत्र विलोर्वचः श्रुत्वा तत्तत्स्वप्नानुष्टुभिरः ॥ ईश्वरः ॥ भस्मधार
 पासं पन्नो मम भक्तो भविष्यति ॥ त्वं भस्मनिषो नितरां पालयेदं चरान्वरं ॥ पुनस्ते भस्मनो वक्ष्ये महिमानं श्रुणु
 धमे ॥ उमानायो रमानायं वीक्षतामगजं तदा ॥ एवमाह विरुपाक्षः पद्माक्ष वीक्षसादरं ॥ ईश्वरः ॥ भान

स्तोकेति शूलं मसितं मति सितं हस्त मध्यांगुलीभिः ॥ न्यसं फल तले त्रिपुंड्र रचना दिव्यस्तपापो भवेत् ॥ स्त्र
 स्तं तस्य महेशपादक मलोदार प्रभूतं मधु ॥ व्यस्तपापगणेन ग्रस्त भसितेनाध्यस्तमस्ते शिवे ॥ त्रिपुंड्र
 विधृतिः शिवे किल महापरोऽहं तुलकुलाचल विलोपने मुदिर वृष्टि स्तुष्टि प्रभं ॥ भवारिवल विभावरी
 प्रमत्तातुरीसीमभः भवेत विभवधिकः परमका लकाल प्रियः ॥ अभाव भव भावक तू पदा पदा ॥ अभावो
 द्वे भवेत् रुविभव अधिकं प्रति भवेत् विभावा स्पष्टि ॥ शिवे भसित धारणं सित हिता मिता ति हिरत् त्रिपुंड्र मिद
 मेव मे प्रबल पाप तू लानलं ॥ क्षारं खिदं निखिल पाप हरं प्रदोष सारं धृतं भसित मेव भवेत् के सारं ॥ पारं भवे
 त भव सागर तारणाय हारं वरं श्रुति शिरो तग बोध कारं ॥ अकार्य करणा धसत् करणा जात मप्यंते तो
 विशेष करणे नैव भसित धारणे नाद्रिजे ॥ शिरः कर डोरोदरे कर पदो रुपागे धृतं मगादि हर पूजन प्रकरणे क हृत्य
 रणं द्विजं त्यज वधा छि वेभ्य उति पात कं यत्कृतं सख्यं जलि पी गतं शिर सिधार्य मेतत्सदा ॥ सज्जत भसितं सित दि
 ज्वरे नरो वा त्यजो मम प्रियतरो विवे भवति भाग्य पूजो जिनः ॥ ५॥ इति श्री शिवरहस्ये दशमांशे सप्त मोक्षायः ॥ ७॥
 ॥ स्कंदः ॥ पुरा मं कणाकः सिद्धः फल भूषण पादधीः ॥ भस्म निष्ठः तदा शंभु तप सारा ध्ये वेनुने ॥ लेभे सिध्यष्ट कं वि
 प्रअष्ट मूर्ति रुपार सैः ॥ लेखाल्भ्यं पदं शंभो लिप्ता त्वैला समाप्तवान् ॥ शिव पादे कनिष्ठं नमन सा समहामनाः ॥
 हारो हरे कमन सयोगं माहेश्वरं परं ॥ युयो ज विजित क्रोधः काम जिह्वां भवोत्तमः ॥ शिवो क्ते नैव मार्गे पुण्य

माथर्वगोदितं चक्रे शिरो ब्रतं श्रोत मन्त्रां त मनसा मुनिः ॥ तस्मिन्निष्ठो भवति प्रो मस्मांगो मस्माद्वनः ॥ शतं वर्षाणि समु-
निः तदा चक्रे शिरो ब्रतं ॥ सदा निषवणात्माधीनिवारं मस्मात्पुष्पाः वैराज मणिमिधामो विस्जाः स्वराजहि ॥ दिङ्मण्डकला मोलिपा-
दाज्ज्वलनमरोपमः ॥ रुद्रं भावते पञ्चमया पुनः समुनिरस्तहि ॥ हिमांशुपां उरं मस्मात्तस्यांगात्सुस्त्रुवेतदा ॥ जैगीषयः ॥ क्रौंचहार-
पा सर्वज्ञ विस्मयो मे महानमूत ॥ कथं मंकणः सिधः शंभवो मस्मात्भावमः ॥ लेभे सपरमं मुनिः सिधः मित्यपरित्वयाधिहि ॥ सर्वो थ-
वैमहासारं पापगर्वनिवारणं ॥ शिरो ब्रतं कथं चक्रे तमेवद विरोषतः ॥ शिवप्रसादपात्रं वै मुनिकेन मवित्तदा ॥ शिरो विष्टो पदे शन कथं चक्रे-
शिरो ब्रतं ॥ तमेवद विरोषेण चरितं मंकणस्य हि ॥ स्तुतः ॥ जैगीषयेन मुनिनाष्टुष्टः स्तुष्टोषणपुरवः ॥ सन्मुरवायाथ मुनयो बभूवुः ॥ विमं-
कणीकथां ॥ सुब्रह्मण्य उवाच ॥ श्रुत्वा मुनिमिस्मां धैर्यं दृष्ट्वा कृष्णो मुनिः ॥ यथापदिष्टो देवेन मुनिर्मंकणकः पुरा ॥ गरमृषणपादाब्जे-
सदा प्रवणमानसः ॥ हिमवच्छिखरे रम्ये पुण्यवृक्षोपशोभिते ॥ रसालतल्लिहिताल तमालामलके पुते ॥ सालं डालमहा-
विल्वपनसाम्राज्यं के पुते ॥ पुन्नागनागपीतांशु चैव कुलैर्धवैः ॥ केतकी सज्जं मृज्जीधैः रज्जुनिश्चन्दनैः पुते ॥ कमलाक्रमि-
तद्राक्षावल्ली गुच्छविराजिते ॥ एकांशे लितबज्जो जमद्विक्र कुसुमोत्करे ॥ कदंबवृद्धपुष्पो धरजसाक्षादिभूतले ॥ वना-
वनीरुणान्महं समीरणा विराजिते ॥ तस्युष्णगुच्छदामोदसप्तचद विराजिते ॥ रज्जुकोकनदामोदं समुश्रन्महं-
मारुते ॥ शारिका विरतो दीनशारखाडज विराजिते ॥ पुंस्कोकिलारवकोकी कुडनसंजिते ॥ गंधर्वगीतव-
दुल्लवृद्धगेध्वनिसंयुते ॥ हरणीगणसंचारपक्वतरवुरभूतले ॥ कैरटीकरसंज्ञा विमहामोदितभूतले ॥ म-
हामहिषदुंकारप्रतिध्वनितकंधरे ॥ सुंदरं तद्वने तत्र च चारसमहातपाः ॥ सहिमंकणकः सिधः फणि

कंकणाञ्जकः॥ महालिंगं तत्र मुनिं प्रतिष्ठाप्यार्चयः शिवं॥ त्रिकालं भस्म निरतो विरतो विषये पुनः॥ त्यक्तो
 विष्णुः त्रिषवणं भस्म रत्नानरतः सदा॥ अग्निरित्यादिभिर्मन्त्रैः युज्यंतां गसमास्मना॥ त्रियायुषत्रिपुंड्रां को नृ
 शांकांकितमौलिधौ॥ शंकांतं कृदिह हितः कालांतकसमवर्कः॥ भस्म धृज्जो भस्म संसृष्टः स्वस्थो रूद्र मजी
 जपत्॥ शतं वर्षाणि हृष्टात्मा वर्षा स्वप्नावकाशकः॥ अदृष्ट भक्तिरप्यो धैः छन्नोपित्व स्थमानसः॥ निरि
 छोन्य सुरार्चयां हृष्टयादिविबुद्धितः॥ पंचाग्निमध्य निरतः भस्माभ्यक्तो भवाश्रयः॥ भवभाव समासक्तो
 भावो भवपदाश्रयः॥ शांतिदंसादिनिरतः मुक्तिमार्गं कृतस्मरः॥ तंतं हृद्रांतपस्यंतं परयति त्रिदशं मुने
 यदाप्राप्तमनवचमुत्त्वानित्वा तमब्रवीत्॥ मंकपाः॥ धन्यामान्माद्यते ब्रह्म नृणां देवो मनः॥ नाहं त्वत्पूव
 रं यत्ने याचे भक्तिं शिवे स्थिरं॥ त्वमेवेश प्रभावेन प्राप्तोऽसि परमं पदं॥ वेदोऽलं सृष्टिबलं बलप्रमथना च ना
 त॥ याद्वि त्वं वै सुरैस्साधतं वलोकं पितामह॥ इत्युक्तं तदा प्राह मुनिर्विहासनस्तदा॥ ब्रंहा॥ त्वं मंकपाक
 स्तपांसिधेः भवभक्तोऽसि सत्तम॥ उत मोसि मुनींद्राणां प्रसन्नोऽस्ति भवस्त्वयि॥ भवस्त्वत्पसे भूयै भवभक्ति
 र्ययै त्वयि॥ भवतां भवशां निर्दिष्टा देवमविष्मति॥ भविष्यति त्वयि प्रीतो भविष्यति न संशयः॥ भस्म छन्नो
 सि निनरांसिधोऽसि त्वं न संशयः॥ तस्मानं त्रयुनिं न त्रययौ लोकविधिः सुरैः॥ पुनस्ततापसिधोऽसौ मंकपो भस्म
 भूषणः॥ फणिमूषणपादाब्जचरणास्मरणादरः॥ तं विष्णुः गरुडारुहः॥ शांखचक्रगदाधरः॥ स्वपायदः परि

वृत्तोपयैतं मुनिपुंगवं तमाभाष्य भाष्येवं विष्णुमाश्चर्येनैरतं विष्णुः ॥ शंभावेस्मिन्मुनिश्रेष्ठशिपिविष्णुपदा
 चक्रः निष्ठातवेदशां हृत्वा विस्मयो मे महानभूत् ॥ तयोर्वीक्षितुमायातः शिवमर्कितवेदशिरो ॥ सतः ॥ इ
 शं विष्णुवचः श्रुत्वा निमील्य नयाने स्वके ॥ अशांभवं च तच्चिन्हं दृष्ट्वा विस्मृतं दाब्रवीत् मुनिः ॥ नाहं त्वत्ते वि
 रं यन्नेयान्नेभक्तिं महेश्वरे ॥ अशांभवं त्वां दृष्ट्वेव नाहं वीक्षे जनादिनि ॥ यस्य लिङ्गाचनेनैव विष्णुत्वं प्राप्तवानसि
 त्वं पालके जगत्पस्मिन्नेवं कुठस्याधिपकृतः ॥ महेश्वरप्रसन्नेन मत्वनोकांक्षये वरं ॥ याहियहियथा ज्ञोषं विरोधे
 नास्ति ते मयि ॥ नाहं त्वत्ते भियन्ने वरमममधुनी धन्यमौ धन्यमौ ले ॥ नाहं नान्यसुरं वा शतमखममरं शंकरान्य
 न्यवीक्षे ॥ यत्राश्वासतपादपंकजराजैश्चांशुलेशांशुतोयाये चैव वरमेव नावरमहं विज्ञाने ईष्टमनाक् ॥ इत्युक्तं मु
 निवचनं निशाम्य धार्य विष्णुः त्वं पुररिपुरावभाष्य ॥ भीतो भावमनो भिरिक्ष्य मसितप्रोक्षुतपापं तदा ॥ विष्णुः ॥
 त्वं भावोसि भवो तमं बुद्धपदधाने कसन्मनिसः ॥ अस्मो ह्यलितदिवभासुरमहादिव्यविपुंदाकितः ॥ त्वं
 भावं विमलं विलोक्य तव हृत् ज्ञानं प्रवृत्तत्वयि ॥ भावे वैवमवां तद्वै हि भगवान् श्रीप्रभै प्रसन्नो भवेत् ॥ इत्युक्त्वा
 सययौ हरिः हरि महो भनं च युक्तजुमिं ॥ सक्तं शंभुपदं बुज्जन् च नरतं संवीक्ष्य हृष्टो भवन् ॥ लक्ष्म्या वै गुर
 डेन पापदृगयो रूद्राभिषिक्तो तमे गनिरैस्तैः स्वस्थिरस्य हाभिषिषिचैधन्यं जमन्यनुमिं ॥ इत्युक्त्वा ॥

रवाशारवामरवपुरवशिखिनामारव्यायपस्मरेखाप्रोक्तास्तावेनरवरिखवरहिताकुर्पुंरं कुष्ठतोहितैसर्वसुरवेताम
 वंतिगिरिनेतेषणुखस्योपमाः अन्येतेइहिताश्रदुवपरमामसंमुखेवर्जिताः ॥ कतिकतिमतिहीनाइहृदागांविहीना
 हीनाहीनार्तिमीनाइवमुवितरलासुरधामनुतसाः ॥ फालेभस्मादिहीनाकृतिमतिविमुखामय्यंनंतकृतांतवाता
 इवेशिप्रतिऊनिविनुतावाल्वानेयतुल्याः ॥ इतीश्रीशिवरहस्येदृशमांशेमंकणिकोपारव्यानंनामअष्ट
 मोध्यायः ॥ ८ ॥ स्कंदः ॥ ॥ एवंतपस्यतस्यस्तेमंकणास्यमहाभुभिः ॥ मस्माप्यक्तस्यनियतेविपुंजालंकृतस्त्व
 शरत्पुंशुधवलमसंगांनिर्गतमुनेः ॥ ततःस्वांगसमुद्वाह्यत्रयसलिंगान्वनिप्रियः ॥ मस्मनिष्ठोमुदंप्रोपशिषिविष्ट
 निविष्टधीः ॥ जपनूत्रीशतरुद्रीयंहर्षवर्षपातर्वितः ॥ पुलकैरुज्जसत्तगात्रः ॥ त्रिनेत्रपदमाविनः ॥ ततस्तृष्टावहृष्टा
 त्मामंकणाः फणिकंकणां ॥ मंकणाः ॥ अहोमेतपसःसिद्धिःसिद्धाःश्रीमोःप्रसादतः ॥ मर्दगेभ्योमसंधाराःशर
 द्राककिराःसदा ॥ विनिर्गताममातत्रप्रमोदेमोदतेमनः ॥ इक्षंसमंकणास्तत्रविकसंमेरुमस्ते ॥ ननतनिंदविको
 महेशंसंस्तवंतदा ॥ शतंवर्षाणिमुदितोभस्मखांगोपिवीक्ष्यसः ॥ मंकणाः ॥ हेशंभोभगवन्महेशगिरिज
 ऊनेनजानेविमोत्वतोहंशिसंगरंगितमहागंगातरंगोद्यता ॥ विपुत्पुंजसमाधिकावृतजटाजूटजटालेख
 णां ॥ देवंदेवशिवामणैगिरगलोदारंहरंशंकरंमारापारशरादिश्रीकरकणासारेयासंहारिणं ॥ मोमर्गत्रिज
 गछरणपंचरणांभोजप्रसापावतोभस्मोभूतकामिनीवरधृताधंगंगासंगप्रभो ॥ त्वतोर्वेभिनवैवकु

सुमरोदारंवरं पाभरं हारं धीरतरं भवेव हृदयं जानसि शंखो धुना ॥ वीक्षा शिखितमनयां धकपुरं दृष्टादिदीक्षापहं अ
 क्षमिहितमौ नियोजितमुभाकांतं क्षेपं कितं उक्षांगस्थितमप्रमेयविभवाध्यक्षं हि वीक्षे कदा मक्षी भूतगरं भवार्णविहरं प
 क्षींद्रिवाह्वार्चितं सोभावतंसवरसामसुगीतशंभो निर्धितं कामगिरिजापरिपूर्णकाम ॥ निःसीममममहिममममगवं
 न्नमस्ते ॥ त्वं त्वामधामगिरिमान्धिमामसमश्च ॥ त्वच्छासनं भसितमेव भवादि रोगसंश्रमनं श्रमनमेदनमेव
 शंभो ॥ हृद्रेषं भवति भक्ति करं महेश्वरं भवेत भवसागरतारणाय ॥ लिपं निलिपयद्दुर्वीमद्वीयसी वैषात्येव ततमसित
 फालतले सिनेना ॥ मृत्सामलीकतिलकं त्वलिकेहि विभक्तं त्समहृषति च यंसलभेत शंभो ॥ यो नित्यं भसितत्रिपुं
 दुरहितो हो आहितो ग्नावधो मग्नो यात्यनुवासरं स नितरां नग्नो विभक्तिं विना ॥ उपावास्थं नृपसमंतदीपमधु
 नादं हि द्वाहो पमं हाहा हंत भवेत पातककरं अक्षधुना दृश्ये ॥ तस्यानुक्षणं दुर्भवाधममुखं दृष्टं च दुःखा
 स्पदं योत्येवानुदिनं शवज्जमहास्पृशोपमः सतकी ॥ घोरं याति च यातनां यमकं तां निःसीमकाभातिगां
 तस्यो क्षापं परासुनहरिः वाचां पतिः नोसुताः ॥ भंडाः तर्कवितर्ककर्कशधियो भस्मत्रिपुंड्रोक्षितास्ते सौ
 युधेतवाहुदंडुविधृतप्रौढं दंडाहताः ॥ धारारवज्जनिपातिताधममहामुंडादिबंडाकुलोकोदंडोरुश
 राभिपातसुमहादेहाद्वक्तातेन ॥ यादृक्षादृक्षादिस्सुमितसुरगपाध्यक्षसंधुक्षिताक्षाध्याक्षामीक्षा

सुडोनेक्षितिधरद्वारवापारपाः कक्षमुखा ॥ तादृक्षाक्षारहीनाविधिहितनिहितागाधनोधातुयोधाजाधावतिदुर्तनेनार
 वरगतिदाः ॥ अक्षरसखाः कलासः मंकपाः ॥ शिवार्चनकरोपरोशिवविलोकनेलोचनेशिवध्वनिपरश्रुतीशिव ॥ नमोवि
 नंदेश्वरः ॥ अत्रोपरमदुर्लभं किमपि भाग्यमस्मादृशं शिवैकविषममनः शिवपतिव्रताभरती ॥ स्कंदः ॥ एवंस्त
 वंतं नृत्यंतं मंकपां शिवतत्परं ॥ शांभवंते सुरादृषा विस्मयोत्पल्लोचनना ॥ नित्यमभिजगत्रापिससुरासुरमानवं ॥
 अधरोत्तरमुद्रांतं शांभवस्पतयस्यया ॥ नानर्तदिंजगतिं वादुतिचिंतकुजंताराः ॥ पद्मयोनेः सग्रगत्वाप्रेतुः
 वृत्तं मुनेः सुरैः ॥ सुराजुचुः ॥ पद्मयोने नमस्तस्मै लोकसज्जके पाहिनः ॥ तज्जमानान् गजमानान् वयं भीत्या
 प्रजायते ॥ शांभवो मंकपा नाम फणिभूषणपादधीः ॥ सप्तस्मधारणा दृष्टो निष्ठाभास्यतिकीर्तितः ॥ मेरुमो
 लोसलिंगाग्नेनृत्यत्पुनतवत्सुनिः ॥ तेनेदं ब्रह्मार्पितं ब्रह्म नृजगत्स्थावरजंगमं ॥ अकाउमेव ब्रह्मांडं नानर्तदिं
 निवारया ॥ इत्युक्तसुरैः ब्रह्माविचिंत्य मनसा चिरं ॥ सुरान् ब्रह्मा तदा प्राह भक्तिं वीक्ष्य मुनेस्तथी ॥ ब्रह्मा ॥ शां
 भवोयं मुनिश्रेष्ठः पूर्वमदूरवारिकः ॥ मया निवारितुं शक्यो नासौ मुनिरयं सुराः ॥ तत्र शांभवेषु दाष्टयं मेनेवि
 लोवापि वासुराः ॥ अक्षं प्रसादायत्नेन भवं वैद्यं महेश्वरं ॥ तेनैव शमयिष्ये हं व्येतुवो मानसो ज्वरः ॥ इत्यु
 क्त्वा सुरैः साधं कैलासं शांकरं ययौ ॥ सुरैश्च विष्णुना चैव निरुद्धो मंदिना तदा ॥ तद्वारिसगिरेस्तत्र गिरां
 नाथः सुरैः सह ॥ रमानाथेन सतदा उमानाथं प्रसन्नधीः ॥ सुष्टोव विमलोदोरवचोभिः शिवमेव हि ॥

देवाउचुः॥ शंभो बालमृगो क शैखरजटा जूटोरुघोटीरयास्फारोर्वीधर धैर्यहारणामहागंगांतरंधौघहत॥ क
 लोधांतककामदक्षमगदकृ संहारपाह्यधनो देवान्मंकणनृत्तभीतिपरमान्नाश्वासयाद्यप्रभो॥ प्रालेय
 चलकन्यकाविलसितश्रीमान्प्रदेहंप्रभोभूयुं सहर दैन्यनाशकहरत्वतोहिनायः सुराः॥ धन्यान्नः
 कुरुपापजन्यसुरतादुरवं विहन्माप्रभोस्वंधुन्यंदुकलाललामभगवन्त्वं चाहं नन्योगतिः॥ भवभूतप
 तेसुरेषुभावां भवदुरवं शुविनाशयाश्रुभावेः॥ भवभावेनभयं नचैव नोरविभवंचापिभवेभवायनः॥
 अभयपेभिवतावकीनचरणं संतापमिवाद्यधं नोभावेधं भवकापीवैकतरपोउद्दीर्घमेवप्रभो॥ पाह्य
 स्मान्शरणायपूर्णदययादीर्घं सुराणां गणानृणं घृणितिमेतदद्यसुमुनेः नृत्तंहिनिर्वापय॥ हरिश्
 शिरिववालधोपाघूर्णात्रिपुरविदारणशेषभूषणाद्य॥ कपिभणिघृणिकंकणोसदसुप्रमथाधीश
 सनाथयायुनः॥ गरगुरवरगौरवोरुविभ्रविदृशानां शिवदुर्दृशाविनाशा॥ अविनाशशरीरयो
 मकेराजगदाकाशशरीरकोशिकाशा॥ पुनयः॥ प्रशमायनाः सदातेशमनाधातपदं दृष्टाभि
 धाय॥ समुदायमिदं मुमात्वधानां पदनारेकिलमात्रायंति शंभो॥ शंभोः त्वदंकवसंते किलभंक

गोयेतुल्यप्रसोषसितभासितनुःसदृशःक्रौंचांतकस्यसदृशःसुदृशतमीक्ष्यतेवारयाशुनटनाञ्ज
 गतोवनाय।गीवपिावर्गकृतसंस्कृतिभिःप्रतुष्टोऽष्टेहरेमुनिमुहोप्यभिद्रष्टुमेव॥यातोदयासुरस
 यासुरचंद्रवंधोभोदायपर्वतवरात्मजयासमेतः॥कैलासगोपुरवराजिरगात्पुरारिःपादंबुजंतुर
 गवैरिवहांतकंस्वंसंहरयिन्नुरगवैरिवहादिदेवानालोकयंतृषगतोमुनिलोकनाय॥द्वितीश्रीशि
 वरहस्पेदशमंशोदेवस्तौनवमोध्यायः॥१॥॥स्कंदः॥तस्तस्यानुष्टुप्हृदयोत्तगवानगोवृ
 षध्वजः॥द्रुष्टुमंकणकंसिर्धस्वयंगोयीविनिर्ययो॥महापांडुरमारुह्यवृषकैलाससप्रभं॥त्रक्षः
 शंबरभूलोद्यत्करनीलसुकंधरः॥गंगालुंगजटाभोहिः॥शशंककृतशेखरः॥दिव्यभस्मत्रिपुंड्र
 धत्फालानलविराजितः॥फणीमणीधृणिलसतधुधिरहारहिसंकुलः॥गुरुपांगरजातेननी
 लीभूतसुकंधरः॥दंतित्वकूपरीवीतांगोव्याघ्रचर्मविराजतः॥वामभागमहादेवीवीक्षितापांग
 वत्कान्ते॥नंदीमृगोमहाकालस्कंधविभेदशेवितः॥वृंदारमकुतोकोटीमणिनीरांजितगधिकः॥
 गोपेन्द्रवदनोद्भूतशंखकाहलनिचनेः॥भृदंगदंकाभेरीणामारगोह्योषितांवरः॥छत्रचाभरमा

पूरव्यजनाक्तकरैर्गुणैः ॥ पार्वतसेवितः शंभुः राययो मंकपांतिव ॥ सुनिर्जरकरैः तस्यैवापुष्पवृद्धिरभ्रच्चरवात
 ननृतुः तालसाम्येन नयेनासरसांगणाः ॥ प्रावाद्यंतोरुवाद्यानिगुंधर्वाः किन्नरास्तदा ॥ जगुः शिवपदानानिना
 रदाद्यासतुंवराः ॥ विष्णुब्रह्मादिभिर्देवैः जपेतेति नतस्ततः ॥ देवाः ॥ देवादिमस्त्वमसि सोमकदाचलमस्मा
 मादिसंस्कृतः पदः श्रुती सोमभूमाः ॥ व्योमावकाशमहिमागिरिमात्ममीनां सर्वेषु हृत्सु सुधियामवना
 महेश ॥ हेमान्वलात्तधनुषाकरमुत्कटं ते कामादिदृष्टिनिवारक सप्तदंते ॥ भामार्थकायमति सुंदरमी
 क्षितं ते त्र्यम्बुना सुरगणेषु भवेत्समाते ॥ इत्थं देवस्तुतिं श्रुत्वा तन्निवीक्ष्य करुणा दृशा ॥ हिमवधिरवरं प्रा
 पसोपश्यं नृत्तमद्रुतं ॥ मंकपास्यमहो देवः प्रणतो मुनिना स्तुतः ॥ पुलकाकुलितं गोथं नृत्यं तुष्टावशं करं
 गणो देवेषु पश्यत्सु देवदेवं समंकपाः ॥ मंकपा उवाच ॥ शंभो भगवन् सर्वदुःखहर भद्रा देवा व्यपेक्षानेपादहं
 हूं सपर्वनाजितमहाभक्तिप्रभावावितः ॥ भावो हं भवभावभावपरमानंदो बुधो मग्नेधीः रुन्मत्तेति मधुन्य
 मान्यपदवीमासादितः सादरं ॥ हे शंभो नारायणं सुंदरजटाकांजो रविश्रीपिताम्बु उयनारपतंग
 संगसुमहादिग्वक्त्रभाभाविता ॥ पापापारमहं बुसागरमहोपाजो रुसद्वाडवहि व्येनायुहशं कुतैरेकैक रूपकोणेन
 संवीक्षया ॥ मातंगत्वगलंकृतांगगिरिजादेहार्धसंगम ॥ मोहस्तवान्नि कुरंगसंगतलसंननेत्रपतंगेति मो ॥ लिंगस्थानं

महोत्तमांगविद्युतांगगाशशांकां कतेपादौ वैशरपं प्रयातिसततं पापौ भंगा यमे ॥ उग्रभीमभवभर्गशंकरश्चक्षरक्षमखभक्ष
वीक्षमां ॥ अंप्रानककृतांतनिशीशामोदमैवेदशिवराश्रयपादि ॥ त्वसादरत्नसुमहाधिकयल्लभ्यं पुण्यासपल्लमघ
हारिविभुधनं ॥ दृष्टो विशिष्टकरुणारुणशिष्टमिष्टमोजिष्टमष्टनवकरवैनमस्ते ॥ वस्तुस्त्वस्तिदमस्तमेददिसदावे
दारुमस्तस्तुतं निस्तोकं वरहस्वस्तसुमहाविधुतमांगो धृतं ॥ शूलत्रस्तसमस्तदैत्यनिकरं भेषामातंगदृशस्त
निस्तलमाविरस्तपुरतो ध्वस्ताघसंघंपरं ॥ अद्राक्षमत्रक्षपादं फणिमणिधृणियुकुलेखमोत्सुथरेखा
किणमसृणमुसिधंसिद्धसंसिधिवंधं अरुणिमनूवपानां लोकलीलाविनोदं मदमुदितभवानां भावना
नानाहेतुं ॥ अयज्महिपुराज्जनौ भवरातेन ते प्रीतये ॥ अयुज्मयद्विशंकरं तवसुयोगमत्पादरति ॥ ददधदि
महापथप्रतिपरोरुदनेरपिदधीम ॥ हिहृदा मुदा तवसरोऽपादंसदा ॥ अधीमहिसदाधिहंसुगममुक्ति
मागप्रदं ॥ शतश्रुतिशिरोगतं विमलमेवरुद्रसदा ॥ अजेपिभसितंसितं विमलमेवपुंड्रसदा ॥ भवेमसततं
भवेभवतयैकभावांसदा ॥ अचक्रमवस्यां रिक्स्यां शांगलिंगोत्तमांगे स्वसदयकहाक्षैः मोदमाना
सदैव ॥ तवशिवचरणाञ्जालोकनेनात्तमेतन्नवरसुरवरणां वारयोकारणामे ॥ सतः ॥ तदासफ
णिकंकुपां स्तुतिपरंतदामंकपां मुदाभसितधारेणं सुनिवरप्रयांतहर ॥ अहस्करविस्त्रैचनप्रसमरे
करोत्सुखितंगिरिद्रुजनितांतकवरसरोज्जमीक्ष्याहहि ॥ ईश्वरः ॥ शारवाशिखाहिसुनिरुक्तपद

क्रमादिवोधार्थवाहनिघयः सकलत्वाधीताः तेनेशतोषकरणो यमखादिसेष्टाख्यकृतेः प्रियतरास
 कलाः अपीष्टाः सद्योजातेन सद्यो भसितयुततनुः प्रत्यवाभिजातोपायो घंतस्य मेघं भवति भवगदे वैघर
 वायमीशो वेद्यवेदांतगंधपदमभिभवते पद्ममेवाभिजातं खिद्यत्येवाधिदुःखं हृदुदरमवजं खिद्यते यं
 भिजातं येनेव शंकरगिरा प्रसृतो रुवेदामौल्यर्थसारनिहितामृतमस्मधिक्रुस्यात् तेनारिहिविधिबोधि
 तषोडशोरुदानाभिवाडवकरे विद्वितानि गौरि नीचानामपि मेत्वनायगिरिजेवानः श्रुतेरं कितो मागेपि
 हिविरिचिचिंतं महाधर्मभ्रमोक्षश्रमैः तच्चिंताहतिदुधियो विधिरसुं मुंचंति दुखाच्चैयते सिंचंति स्वतनुं
 नयमोयगताः मद्रुसमसंगो ज्ञिताः ॥ इतीश्वरहस्ये दशमोऽंशो भं कपास्ततो दशमोऽध्यायः ॥ १०॥
 स्कंदः ॥ तस्तुत्यानुष्टुप् हृदयः रिपिविष्टो विक्रासखः तमाहृशां भवो वेप्रं भं कपां भस्मभषणं ॥ श्रुपवतां
 प्रेमहृविष्णुनां सुराणां शिशोः खरः ॥ इश्वरः ॥ नृनां दुपारमं स्वास्मात् जगतश्चोभकरान्मुने ॥ भस्म
 सिधोसिधन्योसिमान्यं त्वंसिमुनेष्वपि ॥ शांभवोसि विरोधेण भस्मनिष्ठो विशिष्टधीः ॥ लज्जपस्या
 तापिनास्ते प्रहृविस्त्रादयः सुराः ॥ भामेव शरणां प्रापतस्मान्ने सन्निधिगता ॥ शिशोः प्रतमिदं तेद्यप्रव
 द्याम्यखिलं तव ॥ अथर्वशिरसि प्रोक्तं शृण्वेभिः सुरसतभैः ॥ हनमोनाशकं पुण्यं मम ज्ञानप्रदं मु

जे॥ अज्ञानध्वंसनार्थे ते वितर्कमतिदूरगं॥ स्वपिगुह्यं न मे किंचित् प्रकृतस्त्वं मत्पदं बुद्धेः॥ त्वद्वक्तृभाविर्ते तौ ह देव्या
 दृग्गेचरीकृतः॥ मया कैलासशिखरे भवान्नेषमर्बनाशकं॥ शिरोव्रतमिदं प्रोक्तं नान्येषूक्तं मुनिष्यपि॥ न ते हं संप्रा
 वस्यामि साक्षात्प्रसादकृत्॥ कस्त्वेदं पावनं विप्रव्रते सर्वकृतं भवेत्॥ अधीतास्तेन वेदाद्विसंगो
 पनिषदासह॥ तेनेष्टां सकलाया गादतदानसमएव हि॥ ब्रह्मविद्वत्पितृभिर्विद्योसहिमं कणको भवेत्॥ स्कंद
 विभेदज्ञान्योसौ सैव मे साश्रमी भवेत्॥ शिरोव्रतविधिस्तदाश्रमे श्रममाप्नुयात्॥ ब्रह्मक्षत्रियवैश्यो वा ब्रह्म
 चारी गृहीवनी॥ संन्यासी वा मुनिश्चेष्ट शिरोव्रतविवर्जितः॥ वेदांतोऽयं मम ज्ञानं न स विदंति ज्ञातुचित्॥ नेता
 शांतिमवाप्नोति शाश्वती मिति मे प्रीतिः॥ अथ स्यापि वेदांतं शिरोव्रतविवर्जितः॥ शब्दार्थविद्वेदे वन
 साक्षात्कृतिमाप्नुयात्॥ गुरुवीपितथ शिष्यो विशिष्य मुनि सत्तमः॥ शिरोव्रतमेवेष्टीयते तीर्णमिव साग
 रात्॥ अन्ये सत्यं निमज्जंति मत्प्रसादपरमुखाः॥ न समाधिरो व्रतं पुण्यं ये समाचरितं मुदा॥ तेषां नोप
 निषद्दिधां वदते वमिति श्रुतिः॥ तेषां वै हृदयमर्थिः॥ सिंघाछिंघासपानात्॥ स एव मुक्तो भूतो मे नान्यत्सं
 त्सारवारिधेः॥ ब्रह्मचारी गृहस्थो वा वा नस्थो वाथ मत्करी॥ विशिरोव्रतविधिं कृत्वा सोतिवर्णोऽश्रमो

भवेत् ॥ न पुण्यपापैर्विघ्नान्निबध्नतु भासको भवेत् ॥ ईश्वरः ॥ मया अभिमर्त्य पदवीमपि संलभंते सुत्याविहीनमतयो
 पिमहे शोकांस्तथा ॥ अत्रंसा अर्धाद्वे सद्गुरुत्तममोगजासावास्याभतांगपरिशोभमजंतिमत्या ॥ कृत्याकृत्या
 विवर्जिताश्च गिरिस्त्रिजं सत्पानुवृत्त्याहमत्रास्यास्ते गृह्णीष्वर्णिकुरसनादृष्टाश्च दुरवाश्रयाः ॥ स्तुत्यानत्या
 विभक्त्याममभिगममहासारपत्न्याविहीनाफालेकालेति लकुलवत्त्वतर्धषमाणाहिभीत्या ॥ योगा
 र्हपत्यमसितं किल फालदे शलिपंतिते हि गृहिणो भवन्ते निशिपाः ॥ वन्योपि मान्योपद्वर्गमिद्वीपसी
 सो नैत्रयसी ॥ अथ लभेत्तद्वोद्वेन ॥ समिद्धाहोत्यन्नेः सितमसितधारीयदिशिरोव विराजोभेनापि
 दुहिणा सद्गुरुद्रोहमतिमाक ॥ विराजत्येवायं मसितलसितांगोऽश्रुतिशिरोविहारो वर्णावैभवतिममसं
 पूर्णकृपया ॥ यतिश्रुतिशिरोव्रतं निगलमेतदेवान् चरन् प्रतिप्रदं भुमे सद्गुरुगममागमैवागमे
 लभेत्तज्जयोपदं विदितवेद्यमोदप्रदं ॥ त्रिपुंड्रपरिपारणं शरमेव कृपहिनां ॥ यतिर्नियतिमागम
 वेत् ॥ कुमतिमागद्विरादरोगतिप्रदं मिदं सदाभसितभासितांगसिखौ ॥ सयातिविमलं पदं पशु
 पतेविमुक्तिप्रदं ॥ स एव भवपाशतोचिरतरां च मुक्तिं व्रजेत् ॥ प्रणावप्रवणो यतिर्भवेन्ममलिङ्गा

चैनमक्षितान्नः॥ भसितंसितमेवधारयन् श्रुतिविधात्मगतिलभेत सः॥ अवमुष्टं नकुंठितो रूपापाः सततं
 परिभांति नीलिकंठः॥ हृदि सौमंठ भवापिते द्वे परी पूज्या त्रिदशाधिपाविकुंठाः॥ आतद्यंतं भसितमेवमेदं धनं यन्नेन संप
 वमुमेधत संगवं॥ प्राप्रापराणह विधुनं किल पूर्वपापसायंतं नपि विधुतं भवते किमुन्ये॥ निशि निशि विविशिरं मे जेतुं मुन्ये शन
 धरं स्वरो मेव भस्म धारी॥ स्मरं रगात्र विभासनं भजेद्यो सरते धारस्म मे महाधवारि त्रिपुंड्र विलसत्तनुः॥ भवति एव पुण्यादयै
 त्रिकुंठ नविकुंठितो भवति पापतापी नलः॥ स एव मम प्रजने भवति भस्म नो ह किनः॥ स एव सुरवसं पदो पदमवाय मोदेत हि॥ भस्म ले
 क्त फालमेव सफलं यत्काल काले न तंत ज्योता मलले च ने हि सफले मल्लिंग लेकावृते॥ यद्वा होरिखरे त्रिपुंड्र रहिते
 ह स्तोम तस्पर्श केयसादौ सततं मदालय गती संप्रक्रमेण क्रमौ॥ धिक् धिक् फाल तलं त्रिपुंड्र रहितं शन्यं तदा वै
 फलं भस्माप्यक्ति विवर्जिता तल्लुरियं मन्ये शिवेश्न्यकं॥ मनमनुप्रभवो शिकोपा कुरुणाले शान्ता फालानले तल
 येत त्रिवेज्जः॥ किल तदा भस्मांग सद्यो श्क्षितः॥ हाहा शिवे परिपतंति महाग्निश्चल कुंभी न सारु वलये खिल का
 लवले॥ संतारुणा भवमहं बुधिवि विमज्जदुःखावजात तनुषां किल भस्मनालं॥ बुध्वं भिदा हृदु हरे किल बाहु
 मूले फाले गले विरचितारि वलपाप पुंड्रः॥ तं वन्निशैल शिखर श्रेफुज्जति आरोप झारुज्जु भवं परिपालयामि
 संतप्ता धाम चक्रं चिह्नितं नु तं नक्त वक्रोपमं॥ संतप्तं कचैः विदारितं महामूयानमप्यंत हो विष्ठा कृपशते

३१

सत्रकाः शिवप्रीत्यर्थमिवाहस्याहन्नावदुदक्षिणाः॥ तस्यैव॥ येनोर्वराद्विजे दत्तादेशकालेचय
 त्रके॥ तस्यै० येनपौड्रादानानिदत्तानिविधिवन्मुदा॥ तस्यै० गृह्णाराममठारमवापीकूपतटाककं॥ कृतं
 सम्पकूममप्रीत्येअन्नपानीयदानकं॥ तस्यै० उग्रप्रीत्यर्थमिवाह अग्रहारकरणुमान्॥ शंभवानांयतीनांच
 तथैवशिवयोगिनं॥ मठोंमठोपकरणंदद्याद्योविविधंमुदा॥ तस्यै० शंभवानन्नदानैश्चर्यस्तोषयतिसवंधा
 शंभवान्जुजयेद्यस्तवान्चाविषिविचार्य॥ तस्यै० शिवागारपरोयश्चशिवोत्सवकरस्तथा॥ हीपधूपप्रदो
 यश्चसर्वदोयतनेमम॥ तस्यै० म-स्थियालोककोयस्यात्प्रदोषेषुविशेषतः॥ तस्यै० मत्पूजापरमोपूष
 विज्वपत्रादिसाधने॥ तस्यै० अष्टम्यांसेमवारैकचतुर्दश्यांनथामुने॥ अविमुक्तेतीथार्तत्रिभक्तिविप्र
 गरीयसी॥ मयिविश्वेश्वरोऽंभोमणिकर्ण्यतीथामुने॥ तस्यै० क्षेत्रेअन्येषुनियतंयोवसेनममसर्वथो
 कुरुक्षेत्रेप्रभासेचगंगासागरसंगमे॥ वदयंचिर्विशालायंपिंडारेविरजेतथा॥ तद्रकोटौनर्मदार्यजिंका
 रेभृगुलुंदके॥ केहारेचमहाकालेगयार्यांचप्रयागके॥ त्र्यंबकेचप्रतिष्ठासेमुनेचामरकंठके॥ पुष्करेवेणुविपि
 श्रीरोलेकोटजेपुरे॥ प्रतिष्ठानेहरिहारेज्वालावल्लेचयोवसेत् नैमिशेभारतेवैष्वसेदादेहवडनं॥ तस्यै०
 दक्षिणास्यामपिदिशिभमक्षेत्राणिभूरिशः॥ तेषुस्थानेषुनियतंवसतोस्परुचिर्भवेत्॥ संस्थापगातदेपु

प्येतिरिति कंठे वसन् मुने ॥ तृपाज्योतोगजारण्ये धृतस्थाने रूतीश्वरे ॥ अरुणाक्षे च वृषाक्षे ॥ अश्रुगोष्ठ्यां श्वगोनगे ॥ कान्
 हस्तौ गिरीयुं प्ये वसतो मम वै मुने ॥ मुने पंचनरे पुण्यकुंभयोः ॥ जेजुने तथा ॥ चेतकां तारके वपितथा मापूरने मुने ॥ छाया
 वने वित्तवने तं किनी विपिने मुने ॥ वेदानप्ये असदने हातास्ये गंधमादने ॥ अंतः सेत्रवर्षे धृतत्राग्यप्रोदितेषु च ॥ तस्यै
 सर्वक्षेत्रेषु वसतो विमुक्तिदमिदं मम ॥ अविमुक्तं न मुक्तं मे यतो तीवसु दुर्जने ॥ तत्रैवामर्यां जंतु वसन् मुक्तिं परं क्रजे
 त ॥ सर्वक्षेत्रनिवासस्य फलं मते विमुक्तिं ॥ सेवतस्तारकं मंत्रं तारणां भवसत्तमे ॥ ददामीति प्रतिज्ञातं मया पूर्वं
 मुनीश्वर ॥ यदितत्र व्रतं पुण्यं क्षिप्रं व्रतमिदं मुने ॥ कृत्वा युलैर्जन्म शतं पापास्तु न्नो न संशयः ॥ अंकुशः ॥ कथं तदु
 तमारब्धा हि येन चीर्णं न शंकर ॥ तव ज्ञानोदयः शंभो पशुपतिश्छिद्ये भवेत् ॥ अविमुक्ते करिष्यामि प्रतंते करुणां नि
 धे ॥ विधेहि करुणां विभो तव निधेहि पादां बुजे ॥ मुदेहि मम सांप्रतं तव भवाधवादे रतं ॥ अवेदिरणाभारणागतं
 मयं दवाधि मधंगतं प्रसादं सुमुखी गतं वदं मुदेहि मे याधुना ॥ अतिसक्ति निषिक्तं वृत्तिस्तैः ॥ किल कारणां मा
 हेशक्तिः समवक्ति प्रथममुने नुरक्तिः ॥ तव मुक्तिं परमा भवे ॥ नक्ति चतुः संतदापणि कंकयोश्चर्मकां अनुगृह्या
 ह विभ्रति विभ्रवृषां ॥ शरणां करणां मुदा मदे शोचरणं तनव चंद्रमूषणं ॥ श्वरः ॥ तवादि यं मे पंचहिमममुने त्रास्ति
 विश्रयाः शोपे शने ज्ञापानि शवभुवनमाया विरहितः ॥ स्वयां संवेधन्या गुमदृश्यमान्यमुनिगणाः ॥ सखा वन्या नन्या
 सिनमपि न्यूनरहिता ॥ व्रतं कृत्वा तीव्रमिव जलधि मे ह्यथ तमसं मुने न त्वास्तृत्वा मम वरपदा जं दृढतरं ॥ अहो

तीर्थास्तृतीयादि सव निगीर्णापि मुनयो ब्रतं नवीर्णये स्ते मुनिवर स पूर्णमपि त्रिवे ॥ अपण्यीदृष्ट्यां ते प्रतिपन्नो
 यो यज्जितं भयं प्रच्छिद्यंते हृदि विहित तीर्णं प्रति निमं ॥ पंच ब्रह्म मनु प्रभा वभसितं सिंचं निजं गे स द्वा मुंचे देव हि
 पात कंस गिरिजे किंचित् तया संसृते ॥ संचं पालत तत्रे त्रि युं दु मथं वे संकोच भावो स्मृतं तं चाप्य च हं मे क मे च
 क गतं कुर्वे ह म त्या द रा त ॥ इती श्री शिव र ह स्ये द श मं शि ह्ना द शो ध्या यः ॥ १२ ॥ ईश्वरः ॥ शिरो ब्रत विधान स
 कान्ति सिधे त्वं दे शानु ॥ कथयिष्ये समा सीनं शिष्य भूत स्य वै मुने ॥ विशिष्य मम भक्त स्य गोप्यं नमम विद्यते ॥ यस्य
 पेनु ग्रहो नित्यं तस्य ब्रत विधे र्मुने ॥ स विष्यति परा बुधिः परा पाश विमुक्तये ॥ भो च यामि भव गंत स्ये वामति रुद्र व ॥ बहु
 जन्म दुःख प्रे द्वां तस्य पुरुष त्वता ॥ देव तीय न रो ह्यन्नः स तदा ब्राह्मणे भवेत् ॥ ब्राह्मणे पुत्र विहं श्रुत तौ मद्रु क्तित्य
 तः ॥ सा रा सा रा व नार ले जो तस्य ब्रत विधो भति ॥ ममै व नु ग्रह कश्चि जिज्ञा स्यति ब्रतं परं ॥ तेन वीर्ण नितीर्ण त
 द्द सारं भव सागरं ॥ सुगमा निगमा तस्य भविष्यति मुने सदा ॥ शत कृत्वापि वेदांता नैत न्कृत्वा शिरो ब्रतं सत्रा
 ब्द मात्र भाष कः ॥ नापरा धमा वा नुयात् ॥ संपा सीवा गृह स्को वा गुरु शिष्या दुभा वपि ॥ वृथा श्रमं गच्छ तः स्तो ब्र
 तं सी सध वी र्ण तौ ॥ अथ प्रा यः पिव दु धान लभ्यो हं ब्रतं विना ॥ तस्मा द्ब्रत विधिं कृत्वा विमुक्त श्रवि मुच्यते ॥ ज्ञानो
 गमे तदुत्क र्ण शो ब्रत समाप्ति ॥ कलै वा प्यस्य वेदांता न्भुक्ति माप्नोति शाश्वती ॥ यथा देवेषु सर्वेषु महा दे
 वा हं मे वी हि ॥ ज्ञानां ग साधनो पाय मिदं श्रेष्ठ तं मुने ॥ यथै व स्त्रीषु सर्वा सु पार्वती परमा मम ॥ ज्ञानां ग ० ॥ क मे देव

प्येतिरिति कंठे वसन् मुने ॥ तृपाज्योतोगजारण्ये धृतस्थाने रूतीश्वरे ॥ अरुणाक्षे च वृषाक्षे ॥ अश्रुगोष्प्याश्रुगोनगे ॥ कञ्ज
 हस्तौ गिरौ युष्मै वसतो मन वै मुने ॥ मुने पंचनरे पुण्यकुम्भयोः ॥ ऐजुने तथा ॥ चेतकां तारके वपितथा मापूरने मुने ॥ छाया
 वने विलम्बवने तं किनी विपिने मुने ॥ वेदानप्ये अंसरने हात्तास्ये गंधमादने ॥ अंतः सेत्रवर्षे बुतत्राग्यत्रोदितेषु च ॥ तस्यै
 सर्वक्षेत्रेषु वसतो विमुक्तिदमिदमम ॥ अविमुक्तं न मुक्तिमेयतो तीवसु दुर्लभं ॥ तत्रैवामर्यां जंतु वसन् मुक्तिं परं क्रजे
 त ॥ सर्वक्षेत्रनिवासस्य फलं मते विमुक्तिं ॥ सेवतं स्तारकं मंत्रं तारणां भवसत्तमे ॥ ददातीति प्रतिज्ञातं मया पूर्वं
 मुनीश्वर ॥ यदितत्र व्रतं पुण्यं क्षिप्रं व्रतमिदं मुने ॥ कृत्वा पुनैजन्म शतं पापात् मुक्तौ न संशयः ॥ अंकुषाः ॥ कथं तदु
 तमारुह्या हियेन चीपीनं शंकर ॥ तव ज्ञानोदयः शंभो पशुपतिश्छिदे भवेत् ॥ अविमुक्ते करिष्यामि प्राग्ने करुणा नि
 धे ॥ विधेहि कस्यां विभो तव निधेहि पादां बुजे ॥ मुदेहि मम सांप्रतंत वमबाधपादे रते ॥ अवेहिरया निरया गते
 मयदवाब्धि मध्यं गतं प्रसाद सुमुखो गतं बद्धं मुदेहि त्वेया धुना ॥ अतिसक्ति निषिक्तं वृत्तिस्तुतेः ॥ किल कारणां म
 हे शक्तिः समं वक्ति प्रथमं मुने नुरक्तिः ॥ तव मुक्तिं परमा भवे ॥ नक्ति खलुः सतदापि कंकयोऽथ मं कया अनुगृह्या
 ह विभ्रति विभ्रषुपां ॥ शरणां करणां मुदा सदेशे चरणं तनव चंद्रमूषणं ॥ श्वरः ॥ तवादेयं मे पंचहिमं मुने त्रास्ति
 विशयाः शोपे शक्ते ज्यायान् भव भुवनमाया विरहितः ॥ स्वयासेव धन्या मुमदृश्यमान्य मुनिगणाः ॥ सर्वं वन्यां सन्त्या
 सिनमपि न्यूनरहिता ॥ व्रतं कृत्वा निस्वामि वज्रं धिमे ह्यं धतमं स मुने न त्वास्तु त्वा मम वरपदा जं दृढतरं ॥ अहो

तीर्थास्तूपायिदिसवनिगीपापिसुनयो व्रतं चोपैयैस्ते मुनिवरस पूर्णमिषिस्त्रिवे ॥ अपण्यदृष्ट्यां ते प्रतिपन्नो
 बोयजिनितं भयं प्रचिद्यंते हृदि विहिततीर्णं प्रति निभं ॥ पंचब्रह्म मनुप्रभावमसितं सिंचं निजं गेसद्वा मुंचे देवहि
 पातकं सगिरिजे किंचित्पया संसृते ॥ संवत्सलतले त्रिपुंड्रमथैवे संकोचभावो स्मृतं तं चाप्यचहमेकमेव
 कगतं कुर्वहमत्यादरात् ॥ इतीश्रीशिवरहस्ये दशमोऽंशो दशोऽध्यायः ॥ १२ ॥ ईश्वरः ॥ शिरोव्रतविधानस्य
 कालसिद्धौ देवानु ॥ कथयिष्ये समासीनं शिष्यभूतस्य वै मुने ॥ विशिष्यमममक्तस्पगोप्यं नममविद्यते ॥ यस्य
 मेनुग्रहो नित्यं सस्यव्रतविधौ मुने ॥ सविष्यति परावुद्धिः परापाशविमुक्तये ॥ भोचयामि भवगतं स्यैवामतिरुद्रव ॥ बहु
 जना सुविप्रैर्दुःस्त्रांतस्य पुरुषत्वता ॥ देवलीयनरोत्पन्नः सतदा ब्राह्मणो भवेत् ॥ ब्राह्मणेषु च विद्वंश्च ततो मद्रक्तित्य
 रः ॥ सारासारविचारज्ञैर्ज्ञातस्य व्रतविधो भति ॥ ममेव नुग्रहकश्चिज्ज्ञास्यति व्रतं परं ॥ तेन चोपैनितीर्णं त
 दसारं भवसागरं ॥ सुगमानिगमात्तस्य भविष्यति मुने सदा ॥ शतकृत्वापि वेदांता नैतत्कृत्वा शिरोव्रतं ॥ सत्रा
 वदमात्रमावकः ॥ नापरोक्षमावाधुयात् ॥ संन्यासी वा गृहस्थो वा गुरुशिष्यादुभावपि ॥ वृथा श्रमं गच्छतः स्तौ व्र
 तसंनिधवज्जितौ ॥ श्रवणाग्रापिव द्रुधानलभ्यो हं व्रतं विना ॥ तस्माद्ब्रतविधिं कृत्वा विमुक्तश्च विमुच्यते ॥ ज्ञानो
 गमेतदुत्कृष्टं शिरोव्रतसमाह्वयं ॥ कस्यैवाप्यस्य वेदांता न्मुक्तिमाप्नोति शाश्वती ॥ यथा देवेषु सर्वेषु महादे
 वाहमेव हि ॥ ज्ञानांगसाधनोपायमिदं श्रेष्ठतरं मुने ॥ यथैव स्त्रीषु सर्वास्तु पार्वती परमामम ॥ ज्ञानांगं ॥ कर्मदेव

पुनियतं यथा श्रेष्ठो हरिर्विधिः ॥ ज्ञानांगसाधनं ॥ यथानदीषु सर्वसिर्गां गाश्रेष्ठो सरिद्वारः ॥ ज्ञानो न ॥ यथा क्षेत्रेषु सर्वेषु
 विमुक्तं विमुक्तिरं ॥ ज्ञानांगसाधनोपायमिदं श्रेष्ठतरंतथा ॥ यथामृषां श्रेष्ठं रुद्राक्षं ज्ञानमिदं ॥ ज्ञानां ॥ यथाम
 त्रेषु सर्वेषु पंचमपंचाक्षरो वरः ॥ ज्ञानां ॥ यथा देवेषु सर्वेषु श्रीरुद्रं परममम ॥ ज्ञानां ॥ यथा स्थानेषु पूज्येषु लिंगेषु
 ज्यतममम ॥ ज्ञानां ॥ यथा येन सर्वेषु विल्वं प्रियकरं मम ॥ ज्ञानां ॥ यथा पूज्यादि वेलासु प्रहोममपुष्टिदः ॥
 ज्ञानां ॥ नक्तव्रतेषु सर्वेषु सोमवारो यथा मम ॥ ज्ञानां ॥ यथा पर्वतपिसहाभितकालाष्टमी प्रिया ॥ ज्ञानां ॥
 यथा वर्णेषु सर्वेषु शंखवो प्रियसत्तमः ॥ ज्ञानां ॥ यथा चतुष्पदां मुख्या गे श्रेष्ठा पावनी सदा ॥ ज्ञानां ॥ यथा
 सवामि श्रेष्ठो महेंद्रपक्रासनः ॥ ज्ञानां ॥ यथा सर्वमुनिश्रेष्ठो दधीचो मम भक्तिमान् ॥ ज्ञानां ॥ यथाैव पत
 तां श्रेष्ठो गजो वेगवत्तरः ॥ ज्ञानां ॥ यथा यक्षाधिपश्रेष्ठो यक्षोपां त्र्यक्षपूजकः ॥ यथा वृक्षेषु सौ विल्वः वृक्षा
 णां मम लुष्टिदः ॥ ज्ञानां ॥ किमुक्तबहुनेन व्रतं श्रेष्ठतरं मुने ॥ - व्रतं पशुपतं श्रेष्ठतमं यवद्विरसि स्थितं ॥ देशका
 लैर्विदित्वाथ स्वस्य भक्तिं निरीक्ष्य च ॥ आपूर्यमाणोऽग्निपुण्ये चैवोत्तरायणे ॥ आर्द्रायां च चतुर्दश्यां च
 षष्ठ्यां वा समाहितः ॥ चित्रायां पौर्णमासी वा गुरुवसेत हि ह्ययने ॥ नदीतीरे शिवक्षेत्रे प्रागुदकप्रवयां शुक्लां ॥ शौ
 लानिमयितद्गुर्वितानां धैरलंकृतं ॥ पुष्पदीपादिधूपैश्च कदलीस्तंभकुंभकैः ॥ पल्लवैश्च सुसज्जितं त्रयंगुल्यारैः

यत्नं कृतैः ॥ व्रतकृत्य समाचारो ब्राह्मणैः शांभवैः सह परनात्ताशुक्रां वरधरो मां संपूज्य गणाधिपं ॥ नो दीशं तत्क
 त्वावेदवेदांगपारंगं ॥ आचार्यवरये हि प्रमत्तं द्राक्ष मखितं ॥ दर्शनसिने समासीनो दर्शनमुष्टिप्रगृह्णस्व ॥ प्राणाया
 मत्रयंकृत्वा प्राञ्जुरो वाप्युदुर्गुरवः ॥ ध्यात्वा मां चैव गिरिजां स्कंदविधेश्वरा उभौ ॥ ब्रतमेतत्करोमीति संकल्पयत्रिः
 पिवेदपः ॥ शांभवांश्चाप्यनुज्ञाप्य तान्यथाशक्तिं तोषयेत् ॥ यावच्छरीरपातवाद्वा दृष्ट्वा बद्धमथापि वा ॥ तर्ध्वा वा त
 र्ध्वा वा मासद्वादृशकं तु वा ॥ तर्ध्वा वा तर्ध्वा वा मासमेकमथापि वा ॥ दिनद्वादृशकं वापि द्वित्रिरेकं दिनं तु वा ॥ अग्नि
 प्राधाय विधिवत् स्वसंत्रोक्तेन वात्मना ॥ ऊँ विष्णो मंत्रं संसिद्धेः मंत्रैस्सज्जु दुःपातघ्नैः ॥ चरुणा स्वयमावाये विभू
 णा तत्र कल्पयेत् ॥ मंत्रैस्स विरेजे ॥ ऊँ वा स्वयं च विरेजे भवेत् ॥ भयगोपयमादाय प्रवेत्ते नैव वत्सना ॥ संलिप्य ग
 धसलिलैर्गेधहारेति मंत्रतः ॥ त्पस्याग्नेः पंचब्रह्माद्यैः करीषैः छाद्य चानलं ॥ घृताहारीह विष्णाग्नी नक्तं भक्तो य
 तव्रतः ॥ पयो ब्राह्मणं पृथ्वी वा क्षत्रियाद्याश्चुनिक्रमात् ॥ द्वादशैतत्र दिवसे होमरोषं समापयेत् ॥ शिरवाज्जटस्त्वेकज
 टो जट्टी वा स सुखो थवा ॥ कामायवस नो वाथ नीरवल्कलधार्यपि ॥ नान्युधृत्य तदा पात्रेभ्यस्स पिंडादिकं क्रमा
 त् ॥ सद्योजातादिपंचाद्यैः संपूज्यादित्रिंशद्वैः ॥ प्रक्षाल्य पाणी चरणौ त्रिरात्रं मेधिवं स्मरन् ॥ संकलीकृत्य
 तद्रूपं विरेजानलं संभव ॥ अग्निरित्यादिभिर्मंत्रैः षड्विंशत्यवधौः क्रमात् ॥ विभूज्यां गानिभूयानं चरण

द्यानि संस्पृशेत् ॥ यतिस्तु प्रणवेनैव सर्वेषां च यथाक्रमं ॥ ततः स्तुपुंड्रं त्रिपायुषसमाबूयं ॥ शिवभावं समागम्य शिवयोग
 मिहं मुने ॥ कुर्यात्त्रिसंध्यं पितृपशुपाशविमुक्तये ॥ अदेहं पातं मेतद्वै चरन् पाशुपतं व्रतं ॥ समुक्तो मोक्षयेदन्यान् स्वदृ
 ष्टिपथगतान् ॥ तदलाभे द्वादशाब्दे वत्सरादिनत्रये ॥ दिनद्वादशकं वापि सतु वै नैष्टिकं व्रतः ॥ अत्याश्रमी
 सविज्ञेयो मे देहो तावत्सान्ध्यात् ॥ स एव तपतांशेषुः स एव च महाव्रती ॥ न तेन सदृशः कश्चित् कृतकूपोऽमुमुक्षु
 षु ॥ वृषा विथगृहीतवन् यो यतिश्च त्रिपदैश्च ॥ व्रतं पाशुपतं कृत्वा मम ज्ञानममाप्नुयात् ॥ अन्यत्रैतद्बुद्धेस्तु पयं व्र
 तेनानेन सिद्धिदं ॥ तस्या विमुक्ते देहांतेऽज्ञासादान्मेषा विध्यति ॥ किमत्र बहु नोक्तेन ज्ञानांगमिदमेव हि ॥ सर्वैर्मुमु
 क्षुभिः सेव्यः सत्यं सत्यं मयोदितं ॥ अथर्वसर्वस्वमिदं शिरो व्रतं च वप्रियं पर्वतराजं नंदिनी ॥ अथर्वपापाद्रि
 महाघगर्वहृतसर्वथिमेषादपि मेघनृष्टिकृतं ॥ कैवल्यं श्रुतिवत्परीकुसुमितश्रीपल्लवोल्लासियन्मध्यानन्वि
 तरुद्रस्तुतज्जयतो भस्मस्मरारिप्रियं ॥ यन्मुक्तिप्रदं भक्तिसत्किपरमं पुण्या विमुक्तिसदायादायामेव किं
 परमानंदं प्रियेशाश्रितं ॥ बृहज्जाबालोक्तश्रुतिविहितं भस्माक्षविधुतिः परनिर्वाणाय प्रकथितं महोदौलत
 नये ॥ तदुक्तं तन्मुक्त्यै प्रभवति विशेषेणामनुजैः ॥ द्विजैः संसेव्यो यं श्रुतिगदितमागे हि सुगताः ॥ सत्यै
 प्रमादो न विधेय इत्युमेतैर्नारीया हि सदा मनंतिकालाग्निरुद्रा अपि संगिरंति श्रुतिगिरिं भस्मधृ
 तिप्रभावं ॥ इतीश्वरहस्ये दशमोऽंशोऽत्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ इति श्वरः ॥ भस्माधिकारसंपत्तिधार

पारणोपात्रमप्यहो॥ अधिकारीविवेकेन प्रवक्ष्यामि निबोधमे॥ ब्रह्मचारी गृही वन्य सन्यासी मत्परा यथाः॥ धत्वा
 वाधारयन्वापि दृष्ट्वा स्पृष्ट्वा पिबन् नर॥ निन्दन् मुदं प्रपद्यन्वासद्योपातिकृतोक्तं॥ धृतत्रियुज्यैः कोवासखा
 हंसुने सदा॥ मां यो वेद स वै देवः मां यो द्वेष्टि स वै द्विज॥ भस्मस्नानरतं दृष्ट्वा प्रणमैः मां यथा तथा॥ भस्मनिष्ठ
 स्य दह्यन्ते दोषा भस्माग्नि संगमात्॥ तस्मात्सर्वेषु कालेषु वीर्यवान् भस्म संयुतः॥ अग्नीषोमात्मकं चैव ज
 गत्स्थिरं चरन्मुने॥ तप्तेन लापितं चांगे उगतेन धृतं भवेत्॥ अग्नीषोम तनुं कृत्वा न स भयो भिज्जप्यते॥ भ
 स्मस्नान विमुधात्मा भस्मनिष्ठ इति स्मृतः॥ भस्मनायं च पुरुषो रुद्राध्यायी त्रियुं दुधुक्॥ भूतप्रेतपिशा
 चाद्या रोगाश्चातावदुः सदाः॥ भस्मनिष्ठस्य सान्निध्याद्विद्रवन्ति यथार्थिते॥ भस्मप्रीतियुतो मर्त्यो दुर्लभो
 भुवने मुने॥ यत्र कुत्र स्थितं भस्म लापयन् भक्तिमाकू भवेत्॥ भासकं भसितं प्रोक्तं भस्म कल्मषमक्षणा
 त्॥ भूतिभूतिकरी प्रोक्ता रक्षारक्षा करी मुने॥ क्षरणापायजालानां क्षारमेतत्प्रणीयते॥ भस्मनः पं
 चनामानि श्रुतिगीतानि ते मुने॥ उक्ता निमुक्तिदायीनि श्रद्धयेव निशामय॥ भस्मस्नानेन पावन्तः कणाः
 स्वांगे प्रतिष्ठिताः॥ तावन्तश्चिद्वलिंगानि तनो धत्ते मुनीश्वर॥ कणानां संख्यया तस्य सदा तत्पितरो रविजाः॥
 नरकस्था दिव्यान्तिरिक्ता ममलोकगाः॥ अधिकारी विविन्वापि मनः समवधारय॥ ब्रह्मणः क्षत्रि
 यो वैश्यः शूद्रो वापि च संकरः॥ स्त्रियोऽथ विधवा वालाः ब्राह्मणः पाण्डिनस्तथा॥ ब्रह्मचारी गृही विप्रसन्त्या

सन्नासीवाव्रतीतथा॥ पार्थसस्मत्रिपुंड्रंकोमुक्त एव न संशयः॥ विधिं कालं चाधिकारिधारणोत्पादने मुने फलाफलं प्रवक्ष्या
मिश्रपुण्ड्रं क मना मुने॥ यद्ब्रुवामहं भोतिपुण्यं मत्पदभावनः॥ यत्कृतं न कृतं सर्वं स्मृतात्वा स्नायी तमस्मान्
ज्ञानाज्ञानधृतं मत्पावमं पावयं न परं॥ पुरा कैलासशिवरे दैवे प्रोक्तो मया विधिः॥ सनेथ कथयिष्यामि त्वं मे शिष्या
विशेषतः॥ शृण्वेमि सुरवृद्धैश्च मद्रूपैर्मुनिभिः सदा॥ निजं नरोपविधिरयं सर्वपापसर्वदामुने॥ सर्वपापप्रशमनं सर्वपु
ण्यविवर्धनं॥ न स्नानं नोच विमनः क्रियाभिश्चुष्यत विध्यापि कृता कृते हि॥ मस्मत्रिपुंड्रं स्मित फलगात्रः य
त्र न सामुभिकपुपयहेतौ॥ स्नानैः पंचद्वयो धेरपि न सर्वे शुध्यन्ते मानसैर्वज्रैर्न स नृणां कोपि न मन्त्रेण म
हापातकसंघाद्यानममार्चनस्तुति कथापनान्निविध्यादिकैर्मसाप्यक्ततनुधुना तिसकलपापत्रिपुंड्रं किधृक्
संध्याहोमजपाचनेपित्रिविधोतीर्थसदा तपसा श्रीरुद्रादिति पंचवर्णं कमनो जाप्य सर्वपापमः॥ तत्तत्सर्वं कृतं वल
न कलयेन्नैवाभुयन्ति तत्फलं तस्मात्प्रसक्तप्रचरेति सत्रिवैमन्ये च हन्यामि तं॥ यो न दहै न दहनं केपि मिश्रं धार्य हि मस्मै
व त्रिपुंड्रं मस्मान्॥ न भूति फलोपरि किंच नाद्रिजं धाम सदानोपहिंसति बुधयः॥ स्त्रीभिस्तृपुंड्रं मलिकावधिधा
रणीयं संतुं कुमां कितल सतिल कंततोपः॥ धार्य कुमारीभिः रथैव मेवं मस्माद्विजातिभि र्मुने विधेवाभिरेवं॥ त्रेव
संस्पृष्टीरि॥ शिल्पकर मयवायुधनां विधितमोति प्रयुगळधिक विधिकृतं मस्मत्रिपुंड्रं॥ तस्माद्विवात्रं यारव्यं
विरचितं विरलं कलमनीयततो धारयं वीतिलं क स देवभासितं लंकारपापोघहृत्॥ ब्राह्मप्रथापिमयोम

सितसिततुमुपयः सिपुंडं चतिर्पुंकृत्वा देशे पितृभ्यः प्रमुदितमनुसा मोडयेत्तपयिष्ये ॥ मस्मात्पुत्राश्च विप्राश्चुतिवर
वदनान् शंभुपादौ भक्तभोक्तो मुनेपपितृणां विरातिविधिवत नन्दनमुदये ॥ मस्माद्भूल नवजितं पदिकत भोक्तु
श्च कर्तुस्सिद्धातिद्वयः पितरोप्यवश्यमग्रेतत्तुहीनानवे ॥ तत्तथाधुविधितः कृतचसुकृतं नैधतिपायोत्तरं च ह
त्तापनिवापपिंडुपतनंतमांसविष्टोपमं ॥ तस्यैषणमुदेविलिंपति शिवेधारेपावक्षस्वह्वं वाभेनेव सदास्ववाहुयु
गलंसवेनसंवीगके ॥ इशानेन शिस्वपिप्रविकिरे दुस्मादिधूलक्रमः ॥ त्रिपार्युषमानुप्रभाभिसितपात्रकुंडो ज्व
लो ज्वलछित्तिरवापमोभवति सतिप्रताद्विजः ॥ वनीचसततं शिवे सुविहितोपि वणीक्रमत्रिपुवक्रमनुप्रभाभिसित
फालुपुंडो कधृक् ॥ प्रधावप्रवणोपि भूकुरोस्वकपापानितिरस्करोत्यपि ॥ असितंसितमेवनेनुधृत्वाप्यवगुष्ठवत्रिपुंडु
कुभवत् ॥ फालेशिरोऽनितपापततिनहति वक्षोधृतं च परतल्मगसगभंगं वाक्तेधृतं मसितमेवहितस्मा ॥ धं
सर्वांगलेपितमुमेसकलनिहन्ति ॥ कीलालं विमलं विभ्रतिजनितं हस्तोस्सितंतत्पिबेनाधोत्थाज्यमिहंसदात्रि
पुंडुरचितं नुछेधणं शेषणं ॥ पापानां भवतो भवानिसततं आपः पुनतीत्यमुं मंत्रैः पात्रतमं द्विजं वरोतिसुहितं
चेतविनेत्रप्रियं ॥ कालत्रयेपि निशि धार्यमुमेत्रिपुंडुं केचिन्निशासुपरिधूलनमामनन्ति ॥ तन्नप्रज्ञास्तमिहमेव सदा
विधेयं धार्यत्रिपुंडुमखिलैः ममशासनं हि ॥ दृष्टादृष्टकरंसदाधृतमुमेदृष्ट्वापरिधुं मुराधार्यभस्मसमत्रकंप्रवि
लयंदुःस्वममेवत्रेजेत् ॥ स्पृष्टास्पृष्टविनिंद्यतिप्रणामहापापां त्यजस्फुरन्संघाहृतमं भवेतभसितं पायोध

नापौघमत्त॥ पर्वस्वप्नविशेषजो द्विजवरैः सांयत्रिपुंड्रात्मनानित्यादप्यधिकं फलं लभेत सशिवे प्रणेतु सूर्ये
 ग्रहे॥ संक्रांतावयने ह्यपोरपि सदा पाते सपापौघभित्तमया देवसंपुण्यपण्यपरमानंदे कमोदैकभूः॥ इती
 श्रीशिवरहस्येष्टशमंत्रैश्चतुर्दशो ध्यायः॥ १४॥ मुनिः कुमारसुकुमारंगमारमारप्रियप्रभो॥ वारंवारंप्रपद्ये
 हं शरहरिपदां बुजं॥ श्रुतमं कृणु जारव्यानं भस्मनो महिमानपि॥ शिरो व्रतविधिं वैवशिवप्रोक्तं विशेषतः॥ शु
 तविश्रुतमारव्यानं श्रुतिप्रोक्तं सदा बुजं॥ कथं रुद्राक्षमहिमानं तमे विस्तरतो वद॥ विस्तरय भवां भोधेः धारणेन ऊना
 देन॥ कथं रुद्राक्षवक्षाणां उयतिः को विधिः फलं॥ धारणं वा कथं तस्य कालस्तस्य मुनेन च॥ विमुक्तवान्महादेवो
 देवैरुद्राक्षजं फलं॥ धारणेन वापि कारि कः तन्मे स्कंद वदधुना॥ स्तुतः॥ इति वाक्यं मुने श्रुत्वा कैम्बारिस्तमभाषत
 पुरा कैलसशिवरेयत्पृष्टं तत्कृतं सदा॥ देवैरेवेन कथितं तद्वैवचिकथात्मकं॥ स्कंदः॥ शुणु त्वंगपादुंदैश्च
 सुरवृंदमुपैः नीश्वरैः॥ कैलासशैलप्राकारे चंद्रस्पटिकनिर्मिते॥ देवीकांततरंकांतचंद्रपोतमनोहरं॥ स्मयमा
 नमुरवोभोजपटपदीकृतमानसा॥ सस्थिता सपरहस्ये वमपृच्छरवतात्मजा॥ दिव्यासने समाविष्टं त्रिपि विष्टं तदे
 विका॥ देवी॥ रुद्राक्षमहिमानं भो न श्रुतो विस्तरान्मया॥ तन्मे कोतु कमुक्तेष्टं श्रोतुं तन्महिमं विभो॥ तवाग्रं न मु
 र्वांभोजं चरीकायते मनः॥ कथा सुधारसंयानुच्छास्वच्छास्ति मे शिव॥ रहस्यमपि मे ब्रूहि सावधाने सि सौ प्रतं॥ स्कंदः॥

इत्थं तंगिरिजाकांतश्चुत्वा चंद्रकलाधरः माहस्याहमहादेवः कैलासे गिरिजां तता ॥ ईश्वरः ॥ शुभं पुत्रमगजे ज्ञापे ॥
 लुहलुहं कंगंधिनी ॥ धमिलुमल्ली विमलं गंधबंधकचोमरे ॥ मौन्ये मनो रंतरे ते दितिजो वरुणिताः ॥ कस्य पत्न्या न्वप्ये
 जाताः महाविलपराक्रमाः ॥ देवान् जिग्युश्च संग्रामे ते सकृन्मसरायणाः ॥ ब्रह्मविष्वादेवो देवाः तैजिताः बलवन्तरे ॥
 ऐरावतसमारुहः सुरवृंहयुतो न्वहं सुरवृंहयुतो न्वहं ॥ रणे निरुक्तो दैत्यैः महत्तवरुणिताः ॥ विध्वस्ता मुनयः
 सर्वलोकाश्चैव चतुर्दश ॥ अधरोत्तरमुद्रांतं चक्रुः कुर्वन्नेधताः ॥ यज्ञभागमुज्जो देवाः कृतास्ते वलिमो
 जनाः ॥ पितरकान्तरा जाता मरुतो मरुतो बभूवुः ॥ वसवश्चासुभिर्हीना वायुस्यु निराश्वान् ॥ गोविंदो म
 र्गवेभिर्ब्रह्माजि ब्रह्ममाप्तवान् ॥ आदिस्थाः क्षितिगत्या हि विचरन्ति पृथक्कुलैः ॥ विष्वासहीनो भगवान्
 विश्वे देवाः स्तब्धा वलाः ॥ रुद्रादरिद्राह्य भवन्मांते जामूततांगताः ॥ पक्षाश्च ध्वंसिता दैत्यैः ध्वोसाश्च महा
 बले ॥ समीरयोथ वरुणो रणे दैत्यैः पराजितैः ॥ अश्विनौ श्वासहीनौ तौ कांदिहि किं हिंसा सुवे ॥ कुरां कुरां
 सुरेताः भूतर्गंधर्वा धैर्यवर्जिताः ॥ मुनयो मनवश्चैव वाभतां प्रद्वंति च ॥ अपसर्पति सपस्ति दैत्यभीत्या
 दिशो दृशा ॥ दिशा गजामहो भूता मरुधार विवर्जिताः ॥ वर्जिताः पूर्वताः सर्वपक्षगव विवर्जिताः ॥ वेदाः
 निर्वेदाः प्राप्ताः शक्रस्तक्रमयाचते ॥ हीना हीनवलाः सर्वसुरा दैत्य पराजिताः ॥ प्रणवः प्राणा हीनो
 भूतः कुबेरो वरवर्जितः ॥ त्रिविष्टपनि विष्टापते भूलमौकष्टजो वितः ॥ एवं ब्रह्मांडमुद्राडं दैत्यैर्दडेन

पीडितं॥ निस्पाद्यायेवषट्कारं सदा मरुवमुखेऽस्मिन्तं जगद्वासी चराचरं॥ संतप्ताव्यधितास्सर्वे गीर्वाणाश्चावर्षणि
 ताः॥ सागरागरवेगेन बडवाग्निमुखेर्षिताः॥ निवर्तिवतिपोतोपि हेतुमीत्यानिशं शिवे॥ अग्निरुर्ध्वदिशं रवश्च
 पश्चिमदिशं शिवे॥ विद्युतोऽधुनिहीनाश्च सोमोऽग्नानवपुर्धरः॥ वंदरग्निः मेहरग्निः॥ अमर्देत्यध
 राजितः॥ क्रूराक्षेणाथ ते देविताराक्षेणाय राजिताः॥ ताराभाराद्वैवापेतुः॥ मकराक्षेणार्थद्विताः॥ विद्युन्म
 उल्लभुत्कष्टमाकृष्टं मेघमंडलं॥ कल्पवृक्षां क्षितितले सप्तानीताश्च चंदनतलं॥ मलयवद्विकृतं लोकोक्तं
 विद्युत्तुमालिना॥ एवंप्रकुरक्षैर्षोऽपि वापासिपरिधैः शरैः॥ ऐरावितोराविनश्च शक्रे विक्रमवर्जितः॥ असकृत्
 जितो देवा जगच्चक्रं च भर्जितं॥ नवीर्यवीर्यसिर्वेपि आर्यधर्मविवर्जिताः॥ तत्र देवैः स्तुतो देविग्रं भूविष्णुपुरोग
 मैः॥ त्रिपुराणां वधायि यमतिं कृत्वा हमास्थितः॥ ब्रह्मादिस्तुतिनेषितो हमागजे त्रैलोक्यरक्षा हामैः॥ मन्नेत्रप्र
 भवाश्चुम्भिः प्रभवितारुद्राश्च वृक्षावृत्तैः॥ वृत्रिंशत्प्रभवा भवन्ति नियतं तद्देवमेवामले॥ धार्यैर्वेदिकसंमतं
 श्रुतिशिरोवातसुनिर्वर्तितं॥ त्रिषानुक्षेपावीक्षणेन भगदकसंधुक्षलिंगार्चकोरुद्राक्षोरवलक्षदिव्य
 भसितालंकारपुंड्रं कधृक॥ पापक्षान्निवारणाय सकरासंगो नमसंक्षेपको मोक्षत्रोकरसंगसंभवम
 हानंदोपानोद्यतेः॥ ॥ इति श्रीशिवरहस्ये ह्यमंशे पंचमोऽध्यायः॥ १५॥ ॥ हेतुं वान्वा एता

दृश्वलैर्युक्ताः कथमासादितेऽस्मिताः ॥ किंतमनैस्तपो देवोत्तमीति जनकं महत् ॥ तन्मे वद विज्ञेयैषादिति जानां
 विवेष्टितं ॥ अथ गेन धृतं शंभोतनाहं वक्तुमर्हसि ॥ स्कंदः ॥ इति देव्या तदा पृष्टः शंकरः करुणाकृतः ॥
 तां प्राहाथ तपश्चर्यं देत्यानां परमाद्भुतां ॥ इति श्वरः ॥ श्रुणु देवि विरागलाक्षि द्विजातीनां विवेष्टितं ॥ तैयत्त
 संतपो धारं न तथा सुरसन्तमैः ॥ मुनिभिर्गणैर्देवैर्निमत्तः श्रोतुमर्हसि ॥ ताराक्षोमकराक्षश्च विष्णुनाली
 च ते त्रयः ॥ त्रेताग्निर्वचसि सर्वे बलस्येव तनून्मवाः ॥ भवपादाऽसंसक्ताः त्रिपुंड्रपात्रोभिताः ॥ रुद्राक्षहार
 वलयाः ॥ तेषां सनूकरुणा लयाः ॥ शिवलिङ्गार्चिताः सक्तः सर्वदा विलम्बयन् वै ॥ वलेहेते तदेद्रेण तत्पुत्रा
 स्ते त्रयो विवे ॥ शुक्रं वै शरणं याता रणे सुरपराजिताः ॥ प्रणाम्य कान्यं दितिजाः ॥ दुःखमारणतानना ॥ प्रो
 लुब्धं तं तमरिक्लं यत्पितुर्मरिणं रणे ॥ दैत्याः ॥ देवैः परगणिताः सर्वे दैत्या वात्या इवाहताः ॥ वलश्च व
 लिनां श्रेष्ठो निहृतो रणामूर्धनि ॥ शरासारैश्च लङ्गुडैः रक्ज्जरेटधरैः सुरैः ॥ विप्रद्रुतवलाः सर्वहृता
 थाहृतो जसः ॥ कोदिरिका न्यस्तशस्त्राः ॥ त्वामेव शरणं गताः ॥ भवान्गुरुर्मवांस्त्रैता भवपादा र्चने र
 ताः ॥ वदस्मभ्यं जयोपायेन जेष्ठां म्पहं सुरान् ॥ सतः ॥ सशुक्रो दैत्यं वचनात्ताना दूयाथ सत्त्व
 यं नू ॥ शुक्रः ॥ यं दिति भवारसं सर्वे सर्व एव महोजसः ॥ सुरैर्विप्रद्रुता भीत्या वात्या पण्डिवाहता ॥

उपायं वेद्यं वक्ष्यामि तश्च पुष्पम तं द्रिताः असंप्रप्य महादेवं तपसाराधयं करं ॥ सस्मान्नुद्य वरायूयं किञ्चिद्वरं गौसुरान्
 आपातन् विनयुक्तानां तुरावाऽपि नो सन् ॥ अहमवधिरवंगत्वा किं हस्तं फलाशनाः ॥ भस्मरुद्राक्षसं पश्यः तपकुलतमचि
 रं ॥ भावतामन्विरादेव वरं दास्यति शंकरः ॥ स्वर्ग्यसंतानि मायुष्यं शंकरस्यैव प्रजनात् ॥ ब्रह्मत्वममरत्वं च शंकर
 रस्यैव प्रजनात् ॥ पशुपतिविमोक्षं च शंकरस्यैव ॥ विद्यासुरवधना वासिष्ठं शंकरः ॥ विष्णुत्वं वासवं च शंकरः
 दिव्यान्तत्वं मुनिं च शंकरः ॥ गंधर्वगण्डेशं च शंकरः ॥ यद्विष्णोः मत्सत्त्वं शंकरः ॥ तस्मात्सृजोपरं श्रे
 यो देहातिदिति जांसदा ॥ गच्छत्वं द्रुतमत्कं तपश्चरत सुव्रताः ॥ शिवनिगार्चकायूयं भस्मरुद्राक्षमूषणाः ॥
 रुद्रपवाक्षरावृत्ता तोषयध्वं महेश्वरं ॥ इत्युक्तास्तेथ कथेन नत्वा दुर्विवर्जिताः ॥ काव्यमथाहूते भव्यं
 स्तव्यं स्तुतवदितेः स्मुराः ॥ ययुः प्राज्ञैः प्रकगिरिं तपसे धृतनिश्चयाः ॥ अरभ्यं वृक्षशतोपेतं भृगुपक्षिविराजि
 तं ॥ सरोवरोरुसंराजत्सराऽन्कुलं हस्तुका ॥ तनीरे सरिदा भोगतरंगकुंतमारुते ॥ तते पक्षिनि कान्यानां व
 संतो सुष्ठु शाखिषु ॥ निरुध्य स्वमनो ह्यग्रमुग्रार्चनपरास्तदा ॥ त्रिकालं स्नानपरमाभस्मरुद्राक्षमूष
 णाः ॥ त्यक्तेषणाः त्रिव्रणाः सुहृकालाविविग्रहाः ॥ पंचाग्निनिरताः सर्वभूतिसिद्धयै करहिताः ॥ हेमं ते

शिरसि सस्रयाः वर्षा स्वप्रावकाशकाः ॥ कटुधूमाश्नास्तर्वेस्त्र्यग्रे समवस्थिताः ॥ वायुपंथीबु फलज छन्दभोजन
 कारिणः ॥ शरणं प्रतिपन्तास्ते महादेवपदं बुजं ॥ प्रत्येकमेवं वर्णानां सहस्राणि तपोरताः ॥ निरुद्धा सपरा
 स्सर्वे स्थाणुवत् स्थाणुतत्परा ॥ तेषां तपस्यया तप्तैर्देवैरुत्सादिताः पराः ॥ ताश्चासस्सर्ववर्णानि भोजो
 कनविवर्जिताः ॥ देवानां भयमाजुः ॥ हेत्यास्ते वै तपोरताः ॥ तेषां तपोमहदृष्ट्या कुरायाताः पितामहं ॥ भी
 तादैत्यतपस्याभिः शरणं पश्यन्तदा प्रेसुः प्राञ्जलयः सर्वे शक्रमुखा दिवौकसेः देवाः वरुपुत्राः सदा ब्रह्म
 नूतपो निष्ठितक्रुधः ॥ तिराक्षेमकराश्च विद्युन्माती महाबलः ॥ बलप्रमथनातो निमिहा वरुपराक्रमाः ॥ नाम्ना
 मिधीर्षितुं शक्याः ॥ तेषां नैव तपस्यया सुराः संतापितास्सर्वे ब्रह्मनूतान् वरेणाभियोजय ॥ सतः ॥ इक्ष्वाकी वणि
 वचसा सहसा पश्यन्तदा ॥ यथोहस समहारुद्रे सुरैर्देत्य वरेतिकं ॥ दृष्ट्वा दैत्या नूतपो यक्रान् आप्यमाषतप
 यजः ॥ भो भो दैत्यसुता योयं मत्तः किमभिवांछते ॥ भवतां तपसां नुष्टः दूणध्वंवरमीक्षितं ॥ वाणीपतेस्तदा
 वपंश्चित्वा ते हानवोत्तमा ॥ प्रणाम्य पद्मजं प्रोत्तु सुराणां पश्यतां शिवे ॥ दैत्याः ॥ स्वच्छंदं मरणं नो स्तम्भवध्या
 श्वसुरोस्तदा ॥ अयोरजतहेमादिपुरं पक्षसमन्वितं ॥ पुराणियत्र मो ब्रह्मनूतानि स्तत्र ब्रजंतुनः ॥ यदा स्सर्वे सप्त

ष्यामः यद्येकस्मिन् क्षणे विधेः ॥ तथेति हे देवसुताः ऊर्ध्वः विधेः सुवाक्येन वलोनतिगताः ॥ पुण्यां राणीति
 पां प्रबुध्वरं विवेको मोदाय वृक्षाभयप्रातिर्यतेषां ॥ विधिस्सुरैः श्रामिजगामलोकं प्रतारिताश्चेति तदा सु
 राजगुंभुः शुभः ॥ तदैव ते देवसुता बलिष्ठा ऊर्ध्वसुरां श्रापिनिजघ्नुः तद्धृताः ॥ हस्तन्यस्तोरुशस्त्रैः करमुख
 विधृतेषां कामुक्या विनिर्यधारासारशरावरैः सुरगणं जघ्नुः श्वेतवैरणे ॥ सन्नप्तो धृतबाहुदंडविधृतेः दं
 डैश्च खंडीकृतान्मुंडैः पंडवरान्दुर्मांडमसकृत् कुर्वतिसर्वे रणे ॥ छ ॥ इति श्रीशिवरहस्ये देवगणेशोपाध्यायः ॥
 ॥ १६ ॥ ॥ ईश्वरः ॥ ततैर्देवसामसा विद्याः त्रिविष्टपनिवासिनां ॥ मंदं च दमयंतस्ते स्वेनाभीकनं रचिताः ॥ रणमूर्धनितैर्देवैः
 देवैस्ते समयो धयन् ॥ रास्त्रास्त्रदंडपाशाणैः मुक्तैस्ते गदाशुभैः ॥ असिकुंतहृत्तैः यंत्रैः बाणैर्वापासनच्यु
 तैः ॥ धुरंधरैः सिंधुरैश्च चतुरंगवलेस्तदा ॥ हयाहयैर्गजाश्चैव दंतिभिश्च रथारथैः ॥ पत्निनः पतिभिस्सा
 र्धकवचैस्सुनिषगिणाः ॥ स्वद्विखेटधरादेसाः सुराश्च युयुधेयुधि ॥ वसंतसूर्योरुकरांचाकवक्यासिभिर्मृ
 धैर्मंडलानितदा चक्रुः रसि विक्षेपयोः स्तदा ॥ शतं सहस्रं निपुतं मयुतं प्रयुतं तदा ॥ निजघ्नुः सुरव
 र्धैश्च स्तुरन्योन्यंतौ ततस्ततः ॥ शराचितांगसर्वसौ वसंते किंशुका विवा ॥ भकराक्षोऽथ युयुधे दे

देवैर्द्रुणसुरैस्समं दैत्याश्चोद्विक्तश्चास्तेताराक्षेणाप्यपांपतिः युयुधेपाश्च सर्वस्वैः वारुणैः स्वगणैः स्मह्यमग्रव
मालीसतदाविद्यन्मालिनमाहुयत् ॥ निस्सापाभेरीभांकारगर्जितानकगोमुखैः तर्जिताभोरुनिधिरवौ
भीरुपांमयहाथवैः गदानिपातशब्दैश्चकवचानांकचाकचैः ॥ करिबृंहितयोधानांकृजतामितरेतर
हयहेयितशब्दैश्चरथनेमिस्वनैस्तथा ॥ खंभांभुवत्प्रसतदासंरावोत्थंतदारुपाः ॥ वसेताकृकिरासा
रप्रविद्यदसिभिः स्फुटैः वर्षासुत्रालिभासांरघुसमावृत्तनभोयथा ॥ तथोशरासारपारंगभेज्जुदैत्यहार
पां ॥ अनोन्यमत्सराशवकनकत्सरुसत्करैः ॥ मंडलीकृतकोदंडच्युरुकांडशरवरैः ॥ कंकरैश्चमहाय
क्षत्तलीकृतशरैस्सुराभानाराचैर्वत्सदंतैश्च सरप्रेषोक्षितांगकैः ॥ विपाठपाठितोरस्कानदैत्याश्चैव
सुरास्तथा ॥ नाराचोत्सन्नकवचाः वत्सदंतैश्चदंशिताः ॥ निजधुःशरवर्षस्तेस्वमर्मसुसुमूर्ध्व ॥ अन्यामैर्विधि
दुर्विधैः शतशेषसहस्रशः मकराक्षः संहस्त्राक्षः विद्यायनिश्चितैः शरैः करहीकटभागेन शततानतपर्वपां ॥ कुं
भांतरेसहस्रैश्चदंतवेष्टशतोत्तरैः ॥ नसैरेवधिषुसर्वेषु कशंद्रंसमवाकिरत् ॥ सफालैरफलीभूतैः स्व

॥ शिव० दश० ॥

॥ ३० ॥

शरीरावतोरसि॥ निजघानमंदैयेंद्रुतमिंद्रमपि सत्तमा॥ गंडोपिमकराक्षंतंशरैर्विद्याधसप्रभि॥ अवक्षोशिक्रितथामुष्टोक्व
चैपेनांतंशरैः धनुजमिच्छिन्नस्त्ययंतारंतस्सारणे॥ रथे च ऊंचकवचैपोल्लेचहृणसारथ्यो॥ पातयंतः शरासारमन्योन्यत
सुरासुराः॥ मयूरवमालिनंचापि विद्वन्माली॥ तदा छिन्नत॥ शरा सारे मयूवाकप्रवृट्कालपयोदवत॥ तदा के
पितदा छन्नोप्यधिन्नोकाविक्रितलिकः॥ मचयकंनचाव्यक्तमभूतछरपीडितः॥ नद्रथे धजुष्टं देवतद्वृक्षसिंह
येतथा॥ नद्यंतरिशरासारमवर्षस्वकरंत्युतेः॥ मथा सूर्यकरोत्सृष्टा दृष्टिः सस्यापि दृष्टये॥ तदैत्यहृणमुखेषु
स्थानपतरकुंडपनरविः॥ केषांचिद्गुदुर्बधिन्नाः शिरांसि न्यपततक्षितैः॥ महाबातसमुत्थेन वंतात्तालच्युतिमथा
तारोक्षोपितहातत्रवरुणो समरांगणे॥ रथस्थो निजघानाथा शरैरानतपर्वभिः॥ शिंशुमारै मरारीणां समरे सोपि
मईतः॥ ताराश्चास्य महावक्षो विद्वद्वारशितैः शरैः॥ यंतारंच सत्रिव द्यासमत्सावाडिनः तथा॥ सस्तुः तत्र महा
वेगां जसृधोरातरंगिणीः मेरोवसामांसंपर्कगंडोरुपुलिनाः तदा॥ छत्रवामरफेनोभाः भेरुपाथि भयव
र्धनाः॥ एवं शतंते वर्षाणि शरवर्षः सुरासुरैः युयुधुः समरे दैत्यारयो रक्षोतिहृषहाः निजघ्नुः समरे देवाः॥
शिरांसि न च बाक्षितैः॥ हस्तान्सहस्राभरणानि नृसिभिर्धोमितप्रमाना॥ सकुंडलशिरस्त्राणैरस्तन
रणभरत॥ गजानं विशरीरोधैः हयभंगरथैस्तदा॥ पातयंतितदा दैत्याः सुरान्श्च हिति ज्ञानसु

॥ ३० ॥

राः एवमन्योन्यमुद्गातंतुमुलंरोमहर्षिणो॥ नत्संकबंधसंक्रांतंमुष्टामुष्टिकचाकचि॥ पुष्टंविध्वस्तदेवोद्यैः कीकिरंसमप
 द्यता॥ सहस्रवारंदेवानांदैत्यानांविष्टपाश्या॥ ततस्तेविफलादेवाः पलायनपरायणा॥ न्यस्तशस्त्राः शितितलेत्तथावत्क्रा
 हंतोऽसः॥ विवाहनायुधास्सर्वेविस्रस्तमकुटांतदा॥ धावंत्यनभिबीक्षंतः सुरास्तेमुक्तमूर्धजा॥ हाकष्टमितिधावंतित्रिवि
 ष्टयनिवासिनः॥ स्थानानितलुजुमीतिः ब्रम्हाणंशारणंगताः॥ हैत्यात्रविष्टयगतानंदनेविहरंतिते॥ तदासुरोभि
 दिव्याभिः स्रक्चंदनविभूषिताः॥ देवोपभोग्यंभुजुः भोगंतेदैत्यनायकाः॥ सुक्रानुशासितास्सर्वेस्थिताः॥ क्रिपदतदा
 दिव्यानिपदवोः सर्वशसंतोवलक्तराः॥ यज्ञमागभुजुःपितृवन्भुनीनांभयभावनाः॥ उद्धृजयंतोलोकांस्त्रीनवलवीर्य
 मदीकृताः॥ ययुथापानिसोमेनमुनीनामाश्रमेषुच॥ पुराणिनृपतीनांतेस्वपुरःपातनेनवै॥ विनाशयंतितदैत्याभन्ता
 ब्रम्हवरोक्षताः॥ देवाब्रम्हाणामाहुस्तेभयभीतासवासवा॥ निर्विण्णास्तेथुगीवोणाः॥ आनुरदैत्यप्रीतिः सास्त्राविले
 क्षणादेवाः प्रपातास्तेविधिंभुवनं॥ देवाः॥ धितामहनमस्तेस्तत्त्वदुरंदैत्यनायकैः॥ रणेपराजिताः सर्वकथंचित्तां
 समागताः॥ तस्मिन्द्राक्षयुष्मोगाः स्वर्गोत्वागतावयं स्थानानिचस्मदीयनितैहतान्येवभोजसा॥ चंद्राग्रनि
 लदायूनांवस्वीमानमरुत्वतां॥ इंद्रदिव्यालसूर्योपांतपक्षापांसुरसत्तम॥ मंदनेकिहंत्येवदैत्यायज्ञभुजस्तदा
 विहरंत्यसुरोभिस्तेदेवभोग्यैः मदीकृतैः॥ शिवद्रोहकृतः कोवाअस्माभिर्भोगितत्यरेः॥ किंचास्माभिः म
 हादेवः प्रदोषेप्रजितोमहि॥ नभस्तिः विमलफालेनधृतास्तिविधेकिमु॥ रुद्राक्षधारणपुण्यविस्मृतोरुद्रज

पक्षाः त्वपंचाक्षरीक्षिता तत्सत्त्वा किमागतं किं कुर्मः शोधिनो ब्रह्मन् देवानां भयमागतं ॥ स्फुटं ॥ इति तद्वचनं निशम्य वेधाः
 सुरवपेति यसात्त्वं तुवाच ॥ भित्ता भवपाद संभ्रतानां भयनां प्रवक्ष्यामि सधृष्ट ॥ इति जगत्तपसा वल्लोन्नताः मम वैवा
 ध्वरेण शंभुमत्तये ॥ प्रभवामवयं च प्रतिहृत्पैशिवमेवाशुभला मनोहिताय ॥ इति सर्वे सुरसंघसंछता मम कैलासध्वरे
 विधिस्तमाङ्गताम ॥ मम गंगा तट सीमिने संगतो अभजन्मां सोऽसुखं दुःखविधिश्च ॥ उती श्रीशिवरहस्ये दृश्यामांशो
 सुरपराजयोनामा सप्तदशोऽध्यायः ॥ ७ ॥ स्फुटं ॥ ततो ब्रह्ममुखा देवा विस्वाद्याः त्रिपुराद्विताः ॥ मामेव नृणां भक्षाः
 मम कैलासध्वरे ॥ शतवर्षाणि ते देवाः स्तुयन्ति परमं तप ॥ मद्भक्त्यर्थं भगजे मम समद्राक्ष धारयाः ॥ मम लिंगास्त्वेन व्य
 ग्राः रुद्रपंचाक्षरा हराः ॥ ब्रह्मा ब्रह्मेश्वरे लिंगे विष्णुः विष्णुश्चरतथा ॥ इन्द्रश्चन्द्रेश्वरे देवि चन्द्रश्चन्द्रेश्वरा मिधे ॥ सूर्यः सूर्येश्व
 रो देवि वरुणाः वरुणेश्वरे ॥ वसुधेश्वरे यवसवः मरुतो मारुतेश्वरे ॥ अग्निरग्नीश्वरे तत्र यमश्चापि यमेश्वरे ॥ निरृते
 शे निरृतिः ईशाना ईश्वरे श्वरो ॥ अश्वीश्वरो अश्विनो ते पिता रः पितृकेश्वरो ॥ क्रतुश्चक्रेश्वरे यत्र तमवः रुद्रा रुद्रेश्व
 रे तथा ॥ मुनीश्वरे च मुनयः विश्वे देवेश्वरे सुमनःराः ॥ मत्कृता से प्रतिष्ठाप्य लिंगान्येतानि शंकरा ॥ मणिसप्रगता
 न्येव कृत्वा पाशुपतं व्रतं ॥ अग्निरित्यादिभिर्मन्त्रैः धूम्रिणां गाः स्तदा सुराः ॥ रुद्राक्षहान् वल्लयाः रुद्रपंचाक्षराः
 हराः ॥ ब्रह्मविष्वादेवो देवाः प्रजयन्ति च मांसदा ॥ यंचो मृतैः गंधधूपैः पुष्पैर्नैव धकलमने ॥ विलम्बापत्राचने ॥

शैवल्लिंगान्यप्यर्चयन्ति तः स्तुवंति स्तुतिभिर्देवैः तांस्तुतिं मे निशामय ॥ ब्रम्हेवाच ॥ भवभूतपतेपि
 नाकपाणे त्रिपुरास्तमिरत्युना किञ्चित् ॥ गङ्गाभक्तानुत्तमवारुदृष्ट्वा सभिरसाधनवाद्यसंप्रपद्ये ॥ विष्णुरुवाच ॥
 मदनादनिगांगसक्तपदं पौण्डुरितं मे शमया शुचिवारुदृष्ट्वा ॥ परिहर भयमेतदुग्रहेत्याद्रयमधत्वमहो भवे
 कवैद्यः ॥ इंद्रः ॥ अस्माक्ष्मप्राप्तं प्रदाय यगरीभूतोरु कंठे ज्वलरसस्मान् शरणागतान् करुणाया देत्यानि प्रह
 र्यादरात् ॥ त्वया संवृत्तं प्रयामि शरणं भस्म त्रिपुंड्रे ज्वले नान्यमस्ति गतित्वमेव भगवन् रुरुश्रुतो विश्रुतः ॥ चंद्रः ॥ सोमोत्ते
 सगजधरो नमस्त्वाने प्रभो ॥ दिग्वासा वसमे हृदं कुजवरे वासी कृतांगा खिलः ॥ दृष्ट्वा दृष्टसकप्रभदेन देवास्यैवोद्यत्तितपाद्य
 स्मान् दयया स देव करुणा सिंधो धवंधं हरः ॥ सूर्यः ॥ पतंगनयनप्रभो शशिकुरंग हस्तां कुजावरंग धृतगंगा सद्गतरंग
 मान्नाधरहरामरवरेत्तमा प्रवलपापतापहरस्मरंग ह्मनप्रभो त्रिपुरदेव गीतिहरः ॥ वरुणः ॥ तव शिव करुणा क
 टाक्षसारैः शरणं मे वरणं भवेन्मुदेते ॥ करवां वरणं भवाब्धिजन्यं जननापापहरं भवप्रपद्ये ॥ वसवः ॥ असुभिर्व
 सवो विहीनभासः स्मरवैरिन् धुना पुंसस्मितं ते ॥ सुदृशा स्मरदृष्टयदुर्हिं परिहृयैव हरा वसवो हानः ॥ भक्तः
 रक्षास्मान् भगवन् न धोक्षजविधिप्रक्षांदिदूरां धिक् ॥ पाहो दुयुक्तिमौलिधारितं महागंगातरंगोज्ज्वलका

मागां हृतिमीति दानं वदुः दैत्येषु संपातय ॥ अग्निः श्रीफाल्गुनलोचनान्तकहरव्योमाविकाशप्रभो हिरान्मवनाय चारुसुहृत्पांगे
 गसंयोजय ॥ उद्धतसुरहृत्वंदीयकरजं अज्ञानहेत्यदितं तदैत्यप्रवरो रुक्मपुरका प्राकारभंगकुरु ॥ यमः ॥ श्रीवामदेवजितकाम
 लज्जामसोमिमीमाव्येनामरकशासनयोमकेन ॥ यो मोक्षमांगकसामसमस्तसीमश्रुत्वमेकमगवन्नवमांसदेव ॥ निरुतिः ॥ दे
 वेन्दु उभगवन्नमरारिपीडां प्रर्यधतागमकरात्मज देहभागि ॥ संवारयाधुनितरामरविदेनेत्रयूज्या अपाहसहसन्नमसाप्रप
 ये ईशान ॥ शंभो शंकर शान्तखंडपरशो धेव शक्तिविहिन उग्रामेयमवोभवनियनामामद्यपहिप्रभो ॥ नस्मानरक्षसदे
 वसौम्यकरुणासारेक्षणो ह्यक्षितान् ॥ रुद्रान् रुक्मिनिवारयो भगवन्नस्तेन रस्तेनमः ॥ अश्विनो ॥ शंभो त्वमेव भोजो भ
 सितयुक् भूषाहि शोकेज्वल ॥ निशेषं वरपातकहरहरा श्रीसांबरक्षाधनो ॥ दैत्यो ह्यनमयं हरापहरवै श्रीकिंठ शंभोधुना वै
 कुंठाचितपादपंकजहरामेयप्रभो शंकर ॥ त्रैलोक्यः ॥ मानंगानंगभंगशिषुरसुरवरो दूतमीति हरस्तु चंद्रासारकिरी
 टशोभितकरधारैकशूलप्रभो ॥ बंधनो हरसां वसं सति भवंपापैघतापं हरत्र्यक्षाक्षम्यगतिप्रदानकुरु लोनाह्यावि
 लोभ्याधुन ॥ धितरः ॥ हंसो मधामशकलकलितोत्तमांगंगगातरंगसुजेताभरसंगभंग ॥ पाह्यस्मदुस्मयगतं
 ज्वरगर्वरुपदैत्याधनोरुज्जितं भयनाशहो ॥ विश्वेदेवाः ॥ अज्ञानांगतिरेकएव भगवान् रुद्रो वरो द्योपिष्टुर्कुरुद्रुद्रः ॥ ३२ ॥

अतिशोखरंकितपदादैत्पापदध्वंसकृत पापेनोविनिवारयाशुभमगवन् धूमनेवधानेनमः सर्वोन्मायकसीन्निविस्मितपदं
 तनेप्रपद्यामहे॥ भातरः॥ देवामरेतमगरादिधरादिनकारेपाहीवृणनसपामरिसुतासहाय॥ बाहीकनोदाभुजगांतमहेरुहारपा
 रंमवाद्यसुरतारुडसिंधुतार॥ स्कंदः॥ दुर्धंदेवैस्ततः शंभुत्रिपुरासुरपीडितैः॥ चंद्रमौलिमहोदेवः तेषां काममपूर
 यत॥ गिरिजानिशिरोरं वलक्षोस्विवराश्रयः॥ अक्षोभाशिमथनः प्रत्यक्षं समदृश्यत॥ बालेदुगंगावि
 धृतजटा मौलिसुरारिह॥ गणाबुंदुयुतस्तेषां मुग्धेग्रेसमदृश्यत॥ सस्तः॥ दृष्ट्वाते सुरपुंगवा इति धृतैः॥ स्वैः पश्य
 जैः करैर्देवं चारुशरांकसुरजरोदहं प्रसन्नाननं सन्नास्तेत्रिपुरैः विहारितपद सुपुष्पांततो मे निरेवं मुनद्रयमो
 चनेभ्युपगतमाकुः स्वकीर्तिसुराः॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे देवकृतस्तुतावष्टादशमेध्यायः॥ १८॥ देवाः॥ देवदे
 वमहादेवशरणागतवत्सल॥ मंदारसुंदरसुममुरंदस्त्रावियत्प्रभा॥ महाहिकटकमौनिविद्योतितांगमहेश्वर॥ गरधू
 कंठकंठीरकंठीभूतजगन्नाथ॥ विशाधिकशिखसनसनाननमोस्तुते॥ गिरिद्रुजकुचाश्लेषयुलकांचितविग्रह॥ पतंग
 विशिखिसोमादिविलोकनजगादन॥ इति वल्काज्वल्लोकाविलोकनयनायय॥ उग्रश्रीमभवामेयपाहिपोहिम
 हेश्वर॥ गजान्धवासुरहरमत्तानंगोगनाशक॥ महाकलासुनिलयजगद्विलयशंकर॥ किंकरांशरणापन्नाना
 पन्नान्याहिर्नाकर॥ महासध्वजकामारेमांसदापाहिघूडदे॥ पिनाकपाणैरखडूगिन्खंडपाशैर्विभ्रमो॥ व्यो

मकेशमवामेयदृष्टाध्वरनिवारक ॥ कपालपाणेभगवन् रुद्रानंतप्रमोहर ॥ फणिकृष्णशंतात्मनू कृतिवासो
 भहेश्वर ॥ हिरण्यवाहो देवेश कुंडलीशानिभूषण ॥ मूलपाणे विश्वमते वेदे वेदांतवेधित ॥ कर्पूरिगे गौरीश शिव
 प्रेमाधिवोपक ॥ क्रियासागरभासात्मनू श्रीमोसांवसदाशिव ॥ त्रिपुरासुरसंत्रस्तानस्मान्पहि ऊगसभो ॥ स्कंदः ॥
 इत्यं देवकृतिश्रुत्वा सर्वेषां परमेश्वरः ॥ ब्रह्मविष्णुदिदेवं श्रुत्वा विष्णुप्राह शंकर ॥ ईश्वरः ॥ त्रिपुरासुरनाशार्थं देवायू
 यंसहामम ॥ जयापरशमं न भुंक्तुर्वनु द्रुतमेवमे ॥ यथा त्रिपुरसंयोगेऽप्यवतासं भविष्यति ॥ तावस्थास्थैरथो देवाः
 संनमो रथपत्न्यं ॥ धनुर्मे कल्पतां शीघ्रं वाणं घोषायुतं सुराः ॥ चक्रे रथस्य सज्जत्वं मौर्वीभिर्दिगपेस्त्रैरं ॥ वेदाश्च
 सुतरो देवावाहास्तु सहामम ॥ सोणीमंडलमेतद्वै रथमस्तं भवेन्मम ॥ कीलास्तस्य मेहाधमो भवतु विगतज्वरा ॥
 यंताविधिरयं भूयात्तममसारथ्यकुलमक ॥ इत्यंशं भोक्त्रः श्रुत्वा देवा देवंप्रणम्य च ॥ गत्वा तन्मेरुमिजयं रथोपा
 यमचितं यन ॥ बृहस्पतिं बृहत्बुधिसमाहूय दिवो कसः ॥ देवा जुजुः ॥ महादेवस्य समरे रथो धैव प्रकल्पतां ॥ तत्र
 नो बुधिनैर्पुण्यं निदृश्य गुरो गुरो ॥ इत्यं देववचः श्रुत्वा गुरुप्राह तहामरा ॥ बुध्यामिध्याय देवस्य रथमारोहये
 ऽनिनं ॥ विश्वकर्माणामाहूय सुमुद्रं ते तद्गुरुः ॥ विघ्नोद्विग्नमनस्कत्वा संपूज्य भक्तिनः ॥ युक्तिं सुक्तिं विचिंत्याय
 स्वयं भाधाय यत्नतः ॥ सोणीमकुलपयतत्र रथमंडलं विस्तृतं ॥ चक्रे चक्रे रथस्य दुसंदृशाक्षं पुगात्मकं ॥ यु

गंधर्ममयंतस्य रथस्य पर्यंकल्यनू॥ धाणोऽस्मृतिमयी चक्रकीलास्तस्य त्रुहीलवाऽचत्वारोऽनिगमावाह
 स्तं भाकुभाश्च विचक्रन पताका तत्र जालानि त्रिवेणुप्रभवो भवतु मैरुं धेतुं न दाचक्रुऽज्यां चाहिगण
 पुगवं स्वयं विधिरभूयंतारदमयोपनिषद्गणं ॐ कारातस्तनो देवै चक्रुस्तत्र सुरेश्वरऽवा जो बाण
 स्य चक्षिरवीसामाकं मभूतदा॥ फालं नस्याभवद्विष्णुः तदानेरथ कल्यनं कृत्वा निवेदयंत सेनंदि
 नं विश्वनंदिनं प्राहुः प्रां जल्यस्सर्वे कैलासद्वारि विहितः देवाः रथं सज्जोरथपते विजयाय मे
 शितुः देवानां कार्यं सिध्यर्थं विज्ञापयद्दिलादज॥ तं दादेव वचः श्रुत्वा गत्वामहेश्वरं स्तत्प्राप्नो
 वाच वचनं देवानां नंदिकेश्वरः॥ नंदी विष्णु ब्रह्म दयो देवा देव देव महेश्वर कैलासद्वारि संगत्य
 शस्सुरथ कल्यनः॥ सिंहोरथपते शोभो त्रिपुराणां जयाय ते॥ प्रतीक्षते धमुदिताः पक्षिनी व
 दिवाकरं क्षीणा देवगणाः सर्वे वीक्षंते नववीक्षणं॥ आस्तानेषां च विज्ञप्तिं समकर्णयं शंकरसूतः
 इत्यं दिलादतनयस्य वचो निशम्य वीक्ष्याद्वि सौ धमथुमंच विहारसंस्थं॥ पश्य त्रुवाच गिरि
 जां मदनांतकारिः तत्र दिनं सुवचनामृतसारवर्षैः इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे एकोनविंशोऽध्या
 यः॥ १९॥ ईश्वरः शृणु नदिनू ममैवाहां निशामय सुराश्रति॥ केतिष्ठांति शिवागारद्वारि कैलासप
 र्वते इत्यं शोर्वच श्रुत्वा नंदि प्राह दिलादजः॥ स्वर्णवेत्रधरो विप्रमहावृषभलांछितं॥ नंदिके
 शः शंभो विष्णुर्विष्णुगणे॥ विष्वक्सेनादिभिस्सह त्वसादा ज्वं हृदा ध्यायं नू स्थिता द्वारि सुरैर्वृतः

प्रजापतिर्यैश्वर्यवत्समुनिगणैस्सह ॥ प्रजपन्नूशतरुद्रोयंनवागमनमीक्षते इदृशानः स्वगणैस्सा
 र्घ्यश्रुल्लोचनकौरेदिवा ॥ नवागमनमाकाक्षन्कैलासठारिनिष्ठनि इद्रोपिस्वगणैश्चाक्रैर्वज्रहस्ते
 दुरासदैवरुणः स्वागणैस्सार्घ्यपात्राहस्तिर्महेश्वरं ॥ यक्षाणामधिपोदक्षः कुबेरस्त्वाप्रतीक्षते
 मरुद्भिः मारुतो देवअग्निराग्नेयकैगणे ॥ ऋदितिस्वगणैः शक्रोयमस्वगणसंभवे गंधर्वगरु
 डासिद्धाविद्याधरवराप्सरा ॥ मनवो मुनयश्चैवपितरोमातरस्तथा ॥ नवागमनमीक्षते जयायत्रिपु
 रारिणो नदाश्रितान्ननयप्राहचंद्रकिरीटधृक् प्रांजलिनंदिके शानंस्थितमग्नतदामने
 ईश्वरः ॥ समानयेगणेश्वरान्ममवरासि श्रुल्लोचनानहीशकृतंकुडलान् विमलमस्मापुंड्रांकि
 तान् मृदंगवरद्वारवृकानरवमुरवोद्यताडंबरान् महारवसुदुहुभीः समभिताडयन्नुदुनं
 इत्फालः शशिश्चरवरणगणपाना हृद्यन्त्राकारो नसन्नथान् विविधा युधोत्तमकरासे छत्र
 पाणीमणीन् ॥ कालाग्निरुद्रोयणलक्षकैर्युतोसवीरभद्रोपिचूलक्षसूरये ॥ चतुश्चरश्चा
 पिचंपंचलक्षैर्दृगीनदालक्षकसर्पकैश्च नदिश्वरः कोटिगणैस्तदायैवावाणासिवाणासन
 शूलधारिभिः ॥ त्रिपुंड्रभस्माभरणैर्गजेन्द्रचर्मवैः व्याघ्रमृगाजित्वांबरे ॥ तरक्षुक्रक्षा
 रकुमुरेवैर्गजानने ॥ सिंहान्नैश्चारभभेकवक्त्रैः ॥ मयुरमाजारहश्चास्यवानरमृगास्यैकैर्वीम
 नकैतथोच्चैः ॥ जटाधरैर्मुडितमुकुटैः पिचडितैश्चातिवक्रैश्चधारेः ॥ मृदंगद्वारवानक

मद्रुडिडिमप्रवादेकैर्धोषकैरेतदाययुः तदागजास्यस्यगणैः समावृतंगजास्यकैषाद्रास्मृणी
कराजैः॥स्कांदैर्गणैश्चापिचक्षुःशक्तिधारिभिर्ययोनगारिः स्वगणैस्तदावृतः सप्तसुलक्षैर्गज
वक्त्रावृंदैस्तदाष्टलक्षैरभितोययुहरं इत्यहं सोऽथ मलयक्षचामरमरुत्संवीजितः शक
रत्नप्राजितपादुकायुतपदोदेवाति कं प्रापहि॥ छत्रैश्चापिपतांकैश्चरकैरेतानानंदतूर्य
कैरुद्राणीकरमुत्तमोत्तिष्ठपत्तैः मूर्ध्निर्चिंतः शकरः रत्नप्राजितपात्रमध्यगलसत्स
वर्णदीपावलीदेव्यालीलरकंकणध्वनियुते सप्तार्चिनीराजिता पद्मपंतामगकन्यकाज्व
वदनंसबीक्ष्यंसखीजितोदिव्यासारमरंदसौरभसुमोत्तर्षारुवर्षरपि नंदिशानपुरप्र
सारितमहावेत्रमनोत्सारितैर्विष्णुब्रह्मसुरासुरादिकगणैः संप्रोक्तवाचाभैः शंभोपाहिसु
रासुरानूप्रमथयाधीशोत्तीक्ष्णैः प्रभामदारानतमोळिजात्तमणियुकूपादप्रभावः
शिवः तदा जयेश्विश्चक्षुःपाहिनः शरणागतान् त्रिपुरासुरसंत्रस्तान् स्मान्याहिमहेश्व
रा इत्येकवतिसहस्रदेवाश्चमुनयस्तथा॥ जगुर्गर्ध्वपतयाननृतुश्चवराप्सरा॥ जगोद्दि
वापदानानि नारदतु बुरुस्तदा॥ तदा देवामहादेवंप्रोचुः प्राजल्लपाणयः॥ भक्तिनंभा
स्वदनाविकिरंतः सुमोत्कारैः॥ ततः कौतुकमहदीक्षधृतबाणकरं हरं॥ देवाः रथसेस
जोयभवतिभवतमोदनिवहः॥ रथाधीशः श्रुत्याभवसिचक्रवानेकरथिकः॥ प्र

वतो न ज्यायान् सुरगणगणेषु तमन्तुः निषंगीद्रापि स्त्वं हरि शरकेशे दाररचितः महेन्द्र
 स्त्वं शमो सकलनिगमानैकवचसां प्रभारा शिस्सं वित्पुरगणसरणो नः शरणदः ॥ विधिः
 ते देवानां यमन करणे यं रघिको सुधचाशं भुस्त्वं भवसि निरिवित्तास्म जनि जुषां ॥ बाह्व्या
 न वृधन्वने शरकरासारे न तावै श्रुति तन्मन्युं भगवन् विमोचय वरे दुत्र्ये पुरे गोपुरा उधारी
 दत्ये पुप्रकाटय तनुं देवनि वहे विमोशां तां तां वै कुरु सहयमिं दुप्रभविमो ॥ स्वं दं इत्यं गीर्वा
 णवाणी श्रवणारसीमानुसरणे महादेवः श्रुत्वा तरणि वरचक्रं समरु हत ॥ क्षणं क्षोणोक्षी
 णं पदकमलभारानतरथ वृषे नोद्धूतस्त्रकृति पुरमातन्यत विभुः देवः क्षमास्य दनचक्रसू
 र्यसोमाग्नि त्वाग्नि हरि बाण सुधन्वको द्वि ॥ मौर्वी कृता हिवर शेषविशेष कृषाया वा कृता घत
 नुरारुहत् क्षणेन ॥ बाह्यां स्ताय गणा सुबोधित विधि प्राचुर्य रसी नुरवा घा वंति श्रुतमीश्वरस्य
 करुणासारे कवृक्षया मृते ॥ कुप्रद्योतिय ककारथ गता मां ले वतश्च तनै ॥ जन्यं धन्यतमं तदेवम
 सूकृद्रुं स हस्त्राक्षका ॥ गणबृंहार मुरवारुवा हयत वरशूरारि गणाश्च के किवाह ॥ प्रसरन्पा
 श्वत्त एव तं रथस्थं भगवंतं प्रययुः ततो सुराः दुदुभ्या घातघोषो जिनवर जल्लघि घ्नानह
 र्योरुतपीवर्षे न त्समसं भवदिविपुनः नाना युधानां स्वने पाही शानदयानि धान भगवन्
 पाहि द्रुतत्रै पुरं वीर्यो दित्तमं दमुदे सुरगणे शाल्यै जही शैत्यपि ॥ उायो धनत्रिपुरदा

रुणक्कालपात्तलीलानलोद्यनविशालितहस्तशूल॥ देवाकुलाकुलगणैधूमुरवोत्थवाद्य
 विध्वस्तशूलविवरोभिययौविजंभनू॥ वर्षाणांचसहस्रकैगिरिसुताजानिरथस्थोभ
 वनू॥ धुन्वनूमेरुशरासनंहरिशरोभिव्यज्यकरोत्॥ दुन्मील्याक्षियुगोरुकोणसलित्ता
 सारिणकोणव्रजंपातुस्वकारशेखरेणकलयंकात्तनिनायेश्वरः॥ तत्रश्रीपरमेश्वरस्यन
 यनासारप्रवाहद्रवानुवृक्षाप्रभवतिलोकसुहिनारुद्राक्षवृक्षाइतिद्रात्रिंशत्कुलनायका
 प्रकथितागौडोद्रवान्याद्रवानेफालाचनोतमभवाकेलासमौल्लिस्थित॥ तत्रांतरेत्रिपुरैव
 रिपुरसमीत्तदुन्मील्यलोकनयनाग्निकणावधूतं॥ चक्रदिवोगिरिजयारथवर्यसंस्थः
 स्वस्थोसुरादिगणपैर्नविमेषिबाणान्तेदेवाद्रुद्रिशेखरेपुरवधोदारंरथस्थंतदास्वस्थाएव
 नमन्तिभावपरमास्वस्थानूथान्येसुमैः॥ शृष्टितेपिवितेनिरमुनिवराजेषुश्वरुद्रंतदाप्रा
 वाद्यंतवेरोरुवाद्यकलनेनृतेश्चदेवस्त्रियागार्धवाःप्रजगुःकल्ललययुतंतालायुद
 नक्रमंशंभोः॥ तस्यपराक्रमत्रिपुरभित्तदेवैःस्ततःशंकरःदेवाधुनुः॥ शंभोशंकरदे
 वकिंकरमहाक्षोणीरथाध्यक्षतेल्लोकेनत्रिदिवदिषोपिमिषतांभस्मीकृतास्तेयतः॥
 वातावात्यपिभास्कारादिगृहयाद्योनति॥ वैवेवलाभाभानिद्यतिदीक्षिक्रक्षसहि

नः सोमो धुनीते नमः ॥ इति नमो भगवते शिखे शिखा विजयते लोकेषु ते सुप्रभो कस्तिवे दुग्गुणा
 गणकल यतां स्यादष्टमूर्ति भवान् ॥ वेदास्ते मुनयोऽपि जपु रमरा नत्वा भियात्ता शिवस्त्वा
 निस्थान वराणि दिक्षी परमा विश्वा दयोऽप्यज्वजा ॥ कौला संनित्य यं यो गिरिजया दे
 वः पद्मनापतिः ॥ नद्याद्यै र्गणपुगै र्गणितै र्गुणै र्गोला हलेः ॥ एवं ते त्रिपुरो रगोपुर
 महासं दारिणी ते कथां पापघ्नां तनिवारणै र्कतराणि श्रुत्वा भवच्छाकरः ॥ इति स्य प्रिय
 कारिणी मय मुने मुनेऽस्स दासूक्ति दासि स्वां ते सरणिं ददाति विधृता भक्त्या किमन्यत्
 ब्रुवे ॥ इति श्री शिवरहस्ये दशमांशे त्रिपुरवधानां मुनिशो ध्यायः ॥ देव्युवाच कथं ज
 नां महादेव भूमोरुद्राक्षवृक्षकः कथं जानामी महादेव तन्मे विस्तरतो वदस्व दक्षजा
 लाले वरुद्राक्षकः द्वात्रिंशत्सयिता देवकथयेत्तन्महामते स्वदं ॥ इति देव्या वचः ॥ ३६ ॥
 त्वा प्राहरुद्राक्षसंभवं ॥ जंगला पापनापादितनिवारणकारणं हृषिकेशः ॥ श्राणुपद
 पलाशाक्षिरुद्राक्षप्रभववृद्धिदेव ॥ सर्वपापक्षयकरं त्र्यक्षप्रोति करं सदा ॥ उरुक्ष
 यफलदं साक्षात्पापघ्ना तनिवारकं ॥ मुदुन्मेषमिदं नेत्रं जाश्रुसंमुद्रवां रुरुद्राक्षवृ
 क्षान् जज्ञाताः भूमौ देवैस्तदा शिवे ॥ कौलासमो विज्ञानास्ते वृक्षा सोवर्णसंप्र

ज्ञा॥ पुरा ब्रह्म दयो देवाः लोकपापनिवृत्तये॥ कैलासद्वारिसंगत्य सुरवोपायेन मात्रैकं
 विष्णुं दयस्स दामोहिनुष्टुवुर्लोकगुप्तये॥ रुद्राध्यायेन मां देवि दशवर्षाणि तुष्टुवुः देवाः
 शंभो शरण्यकरुणाणव देव देवव्योमहीक्षिमवरसामगणस्तताद्य॥ प्रमात्वमेवम
 हिमाशशिषामचूडभामार्धकायजितकामशिबो॥ श्रीवामदेवशरणारुण
 पादपद्मसंप्रापितेन मनसा तमसा विमुच्य॥ चोरापातकानमिप्रतिभानमानगा
 नादिदानपरमाः त्वयि भक्तिभाजां॥ उत्तुंगालिगभुजगांगस्फुलिगमातगाभगि
 नरणीवरकाद्यपांगा॥ भस्मांगसंगभवभगमहे शालिंगव्योमो गसंजनितांगसु
 खादिसंगा॥ शिखिशिशिदिननाथलोलनेत्रप्रथितां श्रोत्रविलोयनोरुहार अव
 भवभगवन्सनातनाद्यत्रिभुवननाथसनाथपाशुचास्मान्॥ शिवशिवशंकरमा
 रमारुशंभो भवभवदेवमहेश आधवद्यगरधरन्वारुद्राशंकडोरवरत्रिपुरोद्यानहर
 शर्वपाहि॥ इत्येवस्तानि श्रुत्वा भगवन् चंद्रशेखरः प्रादुर्भवपुनस्तोभगवान्
 षष्ठध्वजः॥ चोरुचंद्रकलामोहिलिगिरिजार्धकृतिहरः॥ नीलकण्ठविरुपाक्षो
 गगानुगजटाधरः॥ मृगशोभिकरो दग्धो दुग्धो देवानभाषत ईशः शोभो देव

॥ शिवद ॥

॥ ३६ ॥

गणायूयं किमर्थं मांसमागता ॥ माचिरं ब्रू न सर्वमेन शिवः साधयाम्यहं ॥ सूतः ॥ इत्थं महे
श्वचनं श्रुत्वा देवाः सवासवः ॥ हरिपुंजं मुरव्यास्ते प्रणम्य प्रादुरीश्वरं देवः देवदेवम
हो देवकरुणारससागरा ॥ कपालपाणि विश्वात्मनू जगतां रक्षणक्षणा ॥ पादिसूत्रम
रमुनीनू रुद्राक्षाणां प्रदानतः ॥ लोकपायो च संतापनिवारय कृपाकरः ॥ स देवानां वच
श्रुत्वा देवदेवो महेश्वरः ॥ करुणारसया दृष्ट्या विलोक्य लोके मुद्रां त्रैलोक्यपाप
संक्रातं जनतां वीक्ष्य दुःखितः ॥ उवाच वीक्ष्य त्र्यक्षोऽसौ देवानां मुदमादधत् ॥ कैला
समौलिपाणि नो वृक्षानू रुद्राक्षभूषितान् ॥ चतुर्दशकुलोत्सन्नानू लोलनेत्रोद्
वानू स्वकान् ॥ भूमौ गौडोद्भवांश्च त्रेरुद्राक्षानू शिववल्लभान् ॥ मधुरायामयोध्या
यां लुंकायां मेलयेत्तथा ॥ सत्त्वाद्रासत्त्वपापो धुमे दनानू श्रुतिमेदितान् ॥ दत्त्वा हि जा
तां भूमेश्वरत्तानू राज्ञा शिवो वदन् पीतानू वैश्वदेवा वैश्याल्लानू रुद्रवृक्षादिवः
देवानां च मुनीनां च गंधवाणां सदाशिवः ॥ चतुर्दशमुखानू शशुर्व्यधा भूमौ च पापह
नू ॥ त्रिव्यारुद्राक्षवृक्षानू शिवविलसद्गोसूत्रवानू लोकपापसंतापभीतिविनि
वारकानू तदा तैः ॥ स गत्या गोपनिवहा ज्वपदे प्रणम्य रुद्राक्षवृक्षतिलकानू भुवि

॥ ३६ ॥

तेनिदध्युः॥कैलासमौलिविपिनोत्तममध्यसंस्थरुद्राक्षवृक्षवनमेतदधक्षयाय॥संव
 त्पितंहिमनसैवमयाद्रिकन्येतद्रक्षियक्षगणायामलक्षसंख्य॥एकोद्यतशतवक्रकाष्ठ
 कलिनाचद्रार्धरेरवामुखानिष्ट्योत्तमहेमगौरलिकुचाकारांश्चसंदाधिनः॥तमद्रवणा
 मात्रगात्रविहितास्त्वन्येषुवंसस्थितादेवानां प्रमुदेभवेनसनवैपदानपस्याफलैः॥कस
 ह्यारुणाशक्तिकोद्वितनयेमद्रवणाक्षाहिते॥एकाननाद्याचदितुर्दशास्यरुद्राक्षमाहु
 रगजेश्रतयःपुराणे॥कैलासमौलिविपिनप्रभवीरुवृक्षरुद्राक्षवृक्षशतकाष्ठमुखवभवाति
 कापिथफलसन्निभाविमलशानकुंभप्रदाइभाननगणेचरैर्वैरनगारिषायांत्वया॥म
 यापिगिरिजेसदावरममाक्षजाश्रमवामवनिभुविमोचनेनभुविसांतिरुद्राक्षका
 रुद्राक्षवृक्षकुसुमोद्रववानयोत्तमगोपिदुर्लभतरःसुरसतमानां॥तन्मूलभूनिमणिहे
 न्निमुकांतिधाम्निश्रासादसीमिविहरामिशिवेत्वयाहंरुद्राक्षार्चनमंबिकेत्वघहरंम
 ल्लिङ्गप्रजासमनीरेणैवविवर्जयेविधिहितसामान्यप्रजाचरेत्॥तेनैवाहमहाददा
 मिविपुल्लभायचमुक्तिः॥शिवतस्यैवाहमुमेसदाममपेदसुविहितकैलासमौलूनि
 श्रवणाक्षाच्युतंस्वकृतरंभ्रमुखविशिष्टरुद्राक्षमेतदधहरिभवेतमुत्तमैः॥चार्यनद

॥ शिवद ॥

॥ ३८ ॥

वशिष्ठलिङ्गसमर्चकैश्च न सौरुषेण कृतरं ब्रह्ममध्यमस्थान ॥ नासीयाज्जलमन्त्र
मं बुमपिवा भस्माक्षधार्थविना भुक्त्वा वाथ गृहीवनीयति मतिः वर्णववाशं करी ॥
रेनो भुक् नरकं प्रयाति स न दागाय त्रिजापेन नृदणानां चयति स्तु मुख्यप्रणवापास्य
न दामुक्तिं भावू ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे एकविंशोऽध्यायः स्कंदः ॥ अत्र रुद्राक्ष
माहात्म्यं सेतिहासं वदामि ते ॥ अणुपुण्यं नृमारव्यानां गणं बृंहि जैरपि पापना
पविनाशाय सावधानमना मुने ॥ आसीन् गण्डे पुरा वैश्यः चंद्रगुह्याभिघोधनेन
यक्षाधिपतेः समोरुद्राक्षभूषितः ॥ अक्षयादां बुजैः भक्तः शक्तो भक्तप्रपूज
कः ॥ शिवभक्तान् सदा भक्त्या भोजयन् षडसौ दनेः ॥ रुद्राक्षदानतो भक्त्या
शं भवाश्चाप्यतोषयत् ॥ धनैरज्ञैश्च नियतं नौकाभिश्चार्णवैरतः ॥ घृतान्या
दाय रत्नानि वृत्तिमित्थैव जीवति स तु शेषभस्मरुद्राक्षभूषितवीक्ष्य वैश्य
राट् ॥ शिपिविष्टमनानि त्यं भस्मरुद्राक्षभूषितः ॥ रुद्राक्षवृक्षबीजानि क्रया
र्थं धनदोषमः ॥ बह्वीभिः संतुष्टोऽणीभिर्देहाधुन्येषु गोडजान् ॥ प्रेषयत्येष्यवर्ग
स विक्रयार्थं मसौ वणिक् ॥ रासभैर्वृषभैश्चैव रवराशोरपि वै मुने ॥ अवती माल

॥ ३८ ॥

वेचैवैकदारेपुष्करेनथा॥ रुद्रकौटोप्रभासेचलंकायांमलयेनथा॥ अप्रेषत्सनुवणि
 कधनलाभायसादरं॥ सहस्रेणारवरोष्ठेणवृषभैरसि॥ विध्याद्रिमगमनस्यनत्र
 बाहोस्यसुतम॥ रुद्राक्षधोणीसहितः रासभैर्वृषभैर्युतः॥ धोणीश्रेणीभिरापू
 णीनिश्रेणीवगिरेस्तटं॥ विध्याद्रेरौरुहत्सार्थश्चंद्रगुहस्यसुतम॥ नत्रकश्चित्ख
 रोभग्नपादः प्रापत्तदद्वितः॥ धोणीभारेणभारेणरुद्राक्षाणांतदानध॥ समावृ
 तीममारायभग्नागोसूग्वमनूतदा॥ नियजिक्वहोश्रुनयनोसार्थानांपश्यतांत
 दा॥ तत्रांतरेसमानीतंशिवदुताहतंमुने॥ विमानंतंस्समानीतंरुद्रकन्यासमा
 वृतं॥ चलच्चामारवाताधेवीतैष्यसरावृतं॥ त्रिनेत्रोनीलकंठश्चगंगाचंद्रक
 लाधरा॥ रवरोरुद्रगणाकारोदृष्टोवैश्यनन्तेनहि॥ तमाहचंद्रगुहतेतदारुद्रगणे
 तमः॥ रुद्रगणः॥ पश्यावश्यं वैश्यावर्यवश्यो हृत्त्वत्समागमात्॥ रुद्राक्षवह
 नान्मेघगणत्वशंकरस्पृहा॥ प्राप्तंमयागमिष्यामिकेत्तासंशिववल्लभंशाभव
 स्यांगसंगेनरुद्राक्षाणांचधारणात्॥ विष्णुब्रह्मदिदुर्दुर्मयाप्राप्तंवणिग्वरं॥ इ
 सात्कासविमानेनययौरुद्राकृतिः रवरः॥ चंद्रगुहोविस्मिताक्षः समुद्देशततं

मैरपि

॥शिवदा॥

॥३९॥

तदा॥प्रशस्यन्तं खरं तत्र न दारुद्राक्षधारिणो॥रुद्राक्षधारिणो पुण्यवर्णयन्मनसावणि
का॥सार्थैर्जगाम देशं स्वरुद्राक्षत्रयविक्रयी॥ग्रां भवेभ्यो मुदा दत्तारुद्राक्षानुशिवव
ल्लभान्॥एकाननाद्यालोकां तान् स्वयं सौवर्णवैष्टीतान्॥दधारसवणिकवर्णैर्निर्यक्त
स्मत्पुद्गलका॥तत्प्रेष्याः तत्कलत्राणि तत्सुताबांधवास्तथा दासी दासवाहवृषारास
भोवामयस्तथा॥रुद्राक्षधारिणः सर्वेभ्य भवन् भस्मधारिणः॥सचंद्रगुह्योनियतं व
सनगुह्यधनस्तदा कैलासं ज्ञमवाप्स्याने गणत्वंप्रापशोकर॥एवं रुद्राक्षवृक्षाणां बी
जानां धारणान्मुने॥खरोपि चंद्रगुह्यस्य गणत्वंप्रापशोकर॥किपुनः॥बाह्मणा भ
क्ताक्षत्रवैश्याश्च शूद्रकाः॥गृहस्थावर्णिनो वन्या मुने सन्यासिनस्तथा॥रुद्राक्षधा
रिणस्सर्वे रुद्रा एव न संशयः॥स्कंदः यः किकटोपि विधूतो न भस्मभूतो रुद्राक्षबी
जबहनेन मृत्तिप्रयातः॥स्याच्चंद्रगुह्यरवरकोपि हि विध्यश्रोत्रेण भोगेण त्वपद्
बीसमवाप्यमुक्तः धृतरुद्राक्षसरोतरोपि वाप्यधमो वां त्यज एव वा द्विज॥समुने प्रतरे
तवै भवसितभस्मागुतः सुपुण्यैतिहासो मम यं पुरा तनो देव न देव्यै कथितो मुने तदा
तदेतदापादितमेतदेव मे पुनः शिवोप्याह मुदा भवान्ये॥ईश्वरः॥अक्षाप्रप्रभववाक्

॥३९॥

वंनिविमलारुद्राक्षवृक्षाक्षितौ दृष्टाअप्यघशौ लदारणरदाहृत्योरुसद्वारणा॥पुण्यायुज्य
 समीहितार्थकलनेस्वांगेचसंपूषणाः॥शर्वाणीरमणार्चनासुनियतं धायाहिमद्रूषणा॥
 रुद्राक्षस्मृतिमात्रतोप्यघकुलं नश्यन्नरोमुच्येदेवहिसंस्तुतेः जनिजरारोगैः स्पृशन्मु
 क्तीप्तांकुनामोच्चारणमात्रतातिवृषणः पाणिंवृषाणेदधत्तुच्छिद्यादेवहियापदुर्दुमवनं
 गोदानपुण्याधिभाक्॥रुद्राक्षोरुकिरीटकुंडलधरोतस्यांगदेवं कणेमालाभिर्वरवक्ष
 साचविमलेभूयाच्चिवेषावनः॥तस्यानुक्षणवीक्षणेनगिरिजे लोकस्य कष्टमुदासंहृष्ट
 नितरां हेरामिसततंतत्संगसंगत्वनं॥यास्मेनूग्रामेपुरेवाधृतवरविमलोदाररुद्राक्षपू
 षोतिष्ठोत्तन्नपातकांतकभयंदुःखकुतः तननौतक्षेत्रेविमलंतदेवहिशिवागारं॥
 वरंश्रापदेवहंतस्थूदयांबुजेगिरिजयामहासदृष्टः सदा॥योनित्येकसिततृपुंडुरहि
 तोरुद्राक्षमालोत्सितः तदृष्टंसमलंत्यजनिविमलामन्त्रचनीरूपं॥सोनित्यंश
 वस्तुनकीपरमुमेपापाहिदृष्टो नरः नित्यंतन्मुरववीक्षणेनगिरिजेसूर्योनिरिह्योजनैः॥

इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे रुद्राक्षमहिमानामष्टाविंशोऽध्यायः ॥ देव्युवाच ॥ कस्माज्ज्मातंतु
किंन्तामकथंवाधार्यतेनरैः ॥ नत्ते मे शुभं मुखान्यत्र कौर्मत्रैकथयस्वमे ॥ ईश्वर ॥ स्थावरत्व
मनुप्राप्य भक्तानुग्रहकारणात् भक्तयारात्रौ दिवापापं दिवारात्रिकृतं हरेत् ॥ लक्षंतु द
र्शनात्पुण्यां कोटिस्तस्य दर्शनां फलं ॥ ततः कोटिभूतं पुण्यं लभते धारणात्तरः ॥ लक्षकोटी
सहस्रेणिलक्षकोटिभूतानि च ॥ न ज्जपात्लभते पुण्यं नरो रुद्राक्षधारणात् ॥ रुद्राक्षा
णां नुरुद्राणां धारणे स्यात्तन्महाफलं ॥ धात्रीपालं प्रमाणं यद्वेष्टे मेतदुदाहृतं ॥ बहुरिफल
मात्रं तु मध्यमं प्रोच्यते बुधैः ॥ अथ मंत्रैकमात्रं स्यात्प्रक्रियैषामप्युच्यते ॥ ब्राह्मणो हस्त्रिया वै
श्यां रुद्राक्षैव शिवाक्षया ॥ वृक्षा जाताः श्रुत्वा नुत ज्जनीयाः शुभाक्षकः ॥ श्वतास्त ब्रह्म
णसेया हस्त्रियारक्तवर्णका ॥ पीता वैश्यास्त विज्ञेया कृष्णः शूद्रा बुदाहृताः ॥ ब्राह्मणो विभृ
यान् श्वतान्नतान् नरा जानुधाहृते ॥ पीतान् वैश्यस्त विभृयान् कृष्णान् शूदस्त धारयेत् ॥
वप्रात्रिधा दृढास्थूलाः कंटकैः संयुतः शुभः ॥ त्रिमिदं छिन्नं किन्नं कंटकां धानं मे

वच॥ प्रेणयुक्तं चर्मवृतं षट् रुद्राक्षगणिवर्जयन्॥ स्वयमेव कृते द्वारं रुद्राक्षस्यादिहो न मां यन्तु
 पौरुषयत्नेन कृतं तन्मध्यमं भवेत्॥ सर्वान् सिग्धान् दृढान् सर्वान् क्षौमसूत्रेण संयुतान्॥
 धारयेत्सर्वगात्रेषु समस्यानि विचक्षणा॥ निरये सोमलेखे वायस्प रखा प्रहृश्यते॥ तदक्षमुत्त
 मं विद्या तस्यार्थं शिवपूजके॥ शिरवायामेक रुद्राक्षं त्रिंशत् शिरसा वहेत्॥ षट्शतं च गले द
 ध्यान् बाह्वोर्द्वादश धारयेत्॥ मणिबंधे तु तावंति स्कंधे पांचाशत् तं हरेत्॥ अष्टोत्तरशतं मा
 ल्यामुपवीतं प्रकल्पयेत्॥ दिसरं त्रिसरं वापि साराणां पंचकं तु वा॥ विष्णुत्पात्कठदेशेन॥
 मुकुटे कुण्डले चैव कणिकाहारकेषु च॥ केशूरकटके चैव कुक्षिबंधे विशेषतः॥ छिन्नवीनी
 सदा कालं रुद्राक्षधारयेन्नरः॥ त्रिंशत् तत्त्वधमं पंचशतं मध्यममुच्यते॥ सहस्रमुत्तमं प्राक्तमे
 वं भेदेन धारयेत्॥ सिरशी शानमंत्रेण कंठे तत्पुरुषेण च अधोरेण गले धारयेत्तेनैव हृदये
 पि च॥ अधोरवीजमंत्रेण करयोर्धारयेत्सुधीः॥ पंचाशदक्षप्रथितान् व्योम व्यापीति
 चोदरे॥ पंचब्रह्मभिरंगैश्च त्रिमालां पंचसप्तच॥ अथ वामूत्तमंत्रेण सर्वाण्यक्षाणि

॥४१॥

धारयेत् ॥ एकवक्त्रं तुरद्राक्षपरब्रह्मस्वरूपकं ॥ तत्धारणात्परैतत्वे लीयते विजितेन्द्रियः ॥
 द्विवक्त्रं तु मुनिश्रेष्ठ अर्धरानीश्वरो भवेत् ॥ धारणादर्थनारीशः प्रीयते तस्य नित्यदा ॥ त्रिव
 क्त्रमनन्तस्माक्षास्त्री हत्यां हं ॥ निवेक्षणान् ॥ त्रिमुखं चैत्ररुद्राक्षमग्नित्रयस्वरूपकं ॥ तदेव
 हि परं ब्रह्म पुरुष हत्यां व्यपोहति ॥ चतुर्मुखं तुरद्राक्षपितामहस्वरूपकं पंचवक्त्रं तुरद्राक्षं
 पंचब्रह्मस्वरूपकं ॥ तस्य धारणात्मात्रेण संतुष्यति सदा शिवः पंचवक्त्रं स्वसंरुद्रः कालाग्निर्ना
 मनामतः ॥ अगम्यागमनं चैव मभक्षस्य च भक्षकः ॥ मुच्यते सर्वपापेभ्यः पंचवक्त्रस्य
 धारणात् ॥ षट्पञ्चमपिरुद्राक्षं कार्त्तिकेयाधिदेवतं विनायकाधिदेवं च प्रवदन्ति मनी
 षणः ॥ सप्तवक्त्रं तुरद्राक्षं सप्तमं निधिदेवतं ॥ सप्तमं चैव सारिसप्तकं देवतं ॥ त
 त्धारणान्महाश्रीः स्यान्महदारोग्यमुत्तमं ॥ महाविज्ञानसंपत्तिश्चैर्धीरं यं तद्वानैः ॥
 अष्टवक्त्रं तुरद्राक्षं अष्टमं निधिदेवतं ॥ त्वष्टकं प्रियं चैव गंगेश्वरी निवारणं परं ॥ त
 त्धारणादिमे प्रीता भवेयुः सत्यवादिनः ॥ नववक्त्रं तुरद्राक्षं नवदत्तयाधिदेवतं ॥ त

॥४२॥

स्याधारणमात्रेण प्रीणतेन वराशयः दशवक्त्रनुरद्राक्षंयमदेवमुदाहृतं॥ दशाक्षप्र
 तिजननंधारणेनात्रसंशयः॥ एकादशमुखंत्वक्षंरुद्रैकादशदेवतं॥ लक्ष्मीदेवतंच
 हुस्मदासौभाग्यवर्धनंरुद्राक्षदादशमुखंमहाविष्णुस्वरूपकं॥ द्वादशादित्येदेवंचविष्णु
 तत्परोनरः॥ त्रयोदशमुखंचाक्षंकामदसिद्धिदंशुभं॥ तस्यधारणमात्रेणकामदेवःप्री
 सीदति॥ चतुर्दशमुखंचाक्षंरुद्रनेत्रसमुद्भवं॥ सर्वव्याधिहरंचैवसदारोग्यमवाप्नुया
 त्॥ मंथंमासचलशुनपंलांडुमूलमेवच॥ श्लेष्मातंकविद्वराहंभक्षयनूवर्जयेत्ततः॥ ग्रहणे
 विषुवंचैवअयनेसक्रमेतथा॥ दर्शंचपूर्णमासेचपुण्येषुदिवसेषुच॥ रुद्राक्षधारणास्तद्यःसर्व
 पापक्षयोभवेत्॥ अन्येचापिभवन्निपुण्यपरमाद्वात्रिशजालानगादेवप्रार्थनयायमाहुवि
 हिताभूमाजनाद्याद्यहन्॥ मान्याघन्यास्तबुवक्षितितल्लित्तकाक्ष्यसर्वाहितास्तेपापायारभ
 वोरुद्रावदामनेपर्जन्यरुपाश्चते॥ मूर्धन्याश्चवदान्यजन्यकरणानान्यछरण्यंसदातेषां
 शंभुसमर्चनश्रुतिगतमस्माक्षसत्कारिणं॥ इतिश्रीशिवरहस्येदशमांशोत्रयोविंशो

॥ ४२ ॥

॥ ४२ ॥

ध्यायः ॥ स्कंदः ॥ कैलासस्थानं जन्यानां रुद्राक्षणां मुनेसदा ॥ वक्राणां ज्ञानसरव्यानां देवां प्रो
 तां समासतः एकवक्त्रेश्वरः साक्षाद्वक्त्रैः पार्वतीशिवौ ॥ त्रिवक्त्रमनलस्साक्षाच्चतुर्वक्त्रपिताम
 हः ॥ यचवक्त्रो हरिर्विप्रवर्णमुरवेहसनातनः ॥ सक्षैव लोकासंघास्यं अष्टास्यं वसुदेवतं ॥ नवा
 स्यं नवदुर्गास्ताः दशायं दशनां गकाः ॥ एका दशस्यं रुद्रादिदेवताः परिकीर्तिताः ॥
 द्वादशादित्यदेवस्य द्वादशास्यं प्रकीर्तितः त्रयो दशमुखं चाक्षं कामदेवसमाहृतं ॥ चतुर्द
 शास्यं तेलोकाः चतुर्दशमुनेसदा ॥ शम्भाष्टोत्तरसरव्यानां मुखानां देवतामुने ॥ कथयिष्ये
 नुपूर्वेण शिवप्रोक्तं संनातनं ॥ मां नगावानराक्षरक्षारुडापतगास्तथा ॥ मुनेषो मनवश्चै
 व लोकाश्चाथ चतुर्दश ॥ नागानां पतञ्जैव दिक्कृजा गोपक्षिणस्तथा ॥ मरुतो मानरश्चैव मम
 रुद्रागणास्तथा ॥ सक्षैर्षयः पर्वदेवा कर्मदेवाः संनातनाः ॥ कलाकाष्ठामुहूर्ताश्च चरक्षा
 णियुगजा तमः ॥ मधुश्च माधवश्चैव कृत्वा होहायना तथा ॥ क्षणां त्रुदिल्लेवाश्चैव गावो
 धर्माप्यधर्मकः ॥ सिद्धापथामरवाश्चैव नदीकालांगिर रुद्रकः ॥ भरैवश्चैव डीङ्गो मां

उकिर्भोडिकिस्तथा॥ वेदाचोपनिषद्गपुराणानितथागमाः॥ रहस्यानितथारवंगानद्योवैसा
 गरास्तथा॥ पर्वतावृक्षगुल्माद्यानृणोर्ध्वेत्ततातथा॥ प्रणवामत्र जाश्चैव द्वादशमंत्राणिमा
 नवाः॥ तथैवास्मत्सर्वगधर्वानागकास्तथा॥ गतागतीपुण्यपापेनथासर्वकृतां॥ इन्द्रि
 याणिमनश्चैवत्वद्नासरसभावतः॥ अत्तीतानागतंचैवभूतंभव्यचवर्त्तितं॥ तत्त्वा
 भिमानीनोदेवाः॥ दिद्राकालाश्चसरव्यया॥ रुद्राक्षवदनानांचदेवश्चाष्टात्ररद्रातां॥ प्रा
 क्ताकैलाससदनरुद्राक्षाणांशिवेमम॥ भूमौचतुर्दशान्येवभमन्तिहिमुरवमुरेवेषुम
 थितकित्तेदपुण्यायपापायभवेदथान्यथा॥ तस्मैमस्तूत्रैर्मणिर्निर्वदिष्टमष्टाकृतैः॥ श्री
 निकारंभवेद्विवे॥ शिरोक्षविधृतिश्चिरेसिजालपाताघहन्सुवक्षविधृताक्षकैपर
 जतल्यभोगोद्भवं॥ करदिविधृताक्षकैकरं कृनोरुपापापहंभवेगिरिजेसदातदिह
 पुण्यवृक्षिप्रदं॥ धृतरुद्राक्षसरेणदत्तदानंपरमावृक्षिमुपैतिदेवलोक॥ प्रतिगृह्याधमां
 तिनचाप्नुयाद्यदिभस्माक्षधरोद्विजोतमोपि॥ अगवक्ष्यकवंश्वंकरंसदैवरुद्राक्ष

॥४३॥

मेनश्चतमद्रिकन्ये॥पश्याधुना कक्ष्यपकण्वमुरन्यैर्धृतसदा देवराणेर्मुदामे॥अलविवि
 धदानतोष्यमुमेमखादिक्रियाविचारपरमक्रियाविविधवेदवोधैरपि॥धृतयदितनौशिवे
 विमलमेतदेवाद्गान्ममाक्षमिदमुत्तमं सद्गतिहृतमोनाशयेत्॥त्रैलोक्यं वकेन मुनूना विधृतं
 यदा संवर्णीगृहिवनयरोपिनरः सदैवपंचाक्षरेण सधवा विधवापि देवितत्कंठमध्यविधृतं
 वरमगळं स्यात्॥नारयो वयतेः वदन्निगमा रुद्राक्षमाला धृतं तास्य कानि गमोत्तमांशव
 चसंसारं न स प्राप्नुयात्ज्ञानां गतिदमेव बोधदमहामुक्तेर्हि मार्गप्रदं॥प्रातर्धारितमद्रिजेक्षं
 वकरं नैश्वर्ययुगे चैकमक्षं॥मूर्ध्नि धारितमक्षविश्रुतियुगं बाह्वोस्तथा षोडश॥षट्कद्वित्वमुमे ॥४३॥
 धृतहिकरयोः षड्गुले मडने वाक्षस्यष्टाधिकोक्तशतमिन्निरमलामुदे॥रुद्राक्षहीनपुष्पं न समक्ष
 मिक्षे चक्षुश्च वोरुवरमन्युजकोपरुक्षैः तंधुक्षयामि॥नितरामरिपक्षमीक्षैकक्षे ग्निसिधिरिव
 मे स भवेत्कटाक्षैः॥शतं नियतमं विके प्रयुतमेव धार्यनरैः सहस्रमथ लक्षकं विलं मे मे वरुद्राक्ष
 कं॥सकोटिविधृतं शिवे दधपारपुण्यं शिवे हरिविधिभवपदं शतसरवस्य साम्राज्यदं बलक्षं रु

द्वाक्षं द्विजजनुभिरेवैह विहितं सुरतं क्षत्राणां प्रकथितमुमेपीतमसकृत् ॥ ततो वैश्यैर्धार्प्यप्रतिदि
 नकमावश्यकमहोत्तथा कृत्वा शूद्रैः श्रुतिगदिनमार्गो यमगजेन वर्णसंसिद्धिरुमेविशिष्टा रुद्रा
 क्षमेतद्दरशिष्टधार्प्यवर्णैस्तथैवाश्रमनसरैर्नरैः स्त्रीभिश्च धार्प्यवरमक्षजानं ॥ धुतसिलप्रसि
 तं तृपुंड्रफालावररुद्रक्षिमहागङ्गोभिमालाः ॥ सततं शिवनामसक्तिशीला शिवममेव वदन्ति
 ते विद्वान् ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ स्कंदः ॥ विधिरीशे न कथितो रुद्रा
 क्षमुरवतो मुने शिवे नोत्तमांसे न तत्पारणविधिं सदा पुण्योयं शिवसंवादो देव्यै देवेन चोदि
 तः रुद्राक्षवक्षसं नित्यं शिवसाक्षात्परीदति रुद्राक्षं मथमं धृत्वा कर्मकुर्यादतं द्विजैः सस्रव
 धारणविधिः केचिज्येयं वकोदितः ॥ सर्वाश्रमाणां वर्णानां श्रीरुद्राणां शिवारव्यया ॥ धार्प्यस
 दैवरुद्राक्षायतीनां प्रणवेन हि ॥ दिवा विभ्रतूरात्रिवृत्तं रात्रौ विभ्रतूदिवा कृतं ॥ प्रातः मध्या
 ह्नसायान्हे विभ्रतू न सूर्यपातं वै ॥ सद्यप्यविमुच्येत पितृहोमार्चना विधीः ॥ रुद्राक्षधृक्कूने
 रो नित्यं ततद्दशगुणं फलं ॥ प्राप्नोति शिवसारूप्यं एषोऽत्र विहितो विधिः ॥ देवदेव्योश्च स

धो

॥४४॥

वादकैलासेविदितोमाया॥ तत्तेहंसप्रवक्ष्यामि तन्मेनिगादितः शृणु॥ यद्युत्वासर्वपापेभ्यो
 मुच्येतेभवसागरान्॥ सर्वेषां सर्वपापानां शमकोयं मुने सदा॥ नारुद्राक्षधरेण पूजितमु
 मेलिंगनमुक्तिप्रदं कुर्वन् तेन विवर्जितोऽत्र मनुजो नो तस्य विदेः कलं॥ निदूनापि सदा क्षधार
 णमथोयात्वेव वदौर्ध्वं तं स दष्टत्रिमिषिक्षतां गरुधिरो मज्जेत्स विष्टा हृदे॥ स्ताने संध्या सुतीर्थे
 पितृनिधिसुविधौ होमकाले प्रदोषघ्नं त्विदमेव तर्पणविधौ धार्य विभूत्या समं॥ तत्पूनाधिकत्वा
 भवेत्तयेदि चेत्स पूर्णमेतद्भवेत्तरुद्राक्षो तमधारणे नगिरिजे सत्यं त्रिसत्यं वदे॥ वर्णीवनीगृ
 हियतिः नियमेन धार्य पुनर्द्रहस्य परं मे नही जानुतिष्ठेत्॥ रुद्राक्षधारणमिदं सुकृते श्रुत्वा
 भ्यंत्यक्ते दमेतदरिविलानरकं प्रयांति॥ यद्दंशं स भवनरो भसि तैकचारु रुद्राक्षकुण्डलत्तस
 क्त्वचोरुवक्षाः तं पक्षपातसुदृशाप्यतिपाययुक्तं प्रक्षानिरिक्ष्यति मुदा पितृभिः कटक्षैः य
 स्तूर्ध्वपुंड्रे मल्लिकेयिविभर्ति पापसंतापतसहृदयो पिसदा भावानो॥ रुद्राक्षं कंठवलयो
 पिसहारवक्षा कक्षाग्निमध्यपरिवर्तितनुर्भवेत्॥ देवास्तन्मुरवसं रव्यया सुविहि

॥४४॥

नातस्य प्रसन्नाग्निवे सन्ना एव भवन्ति पायगिरयस्तस्यारयौ दुःखिताः ॥ रुद्रा एवं भ
 वन्ति रुद्र परमारुद्राश्च वक्षसासदारुद्राश्चोत्तमवक्षसास जपितो मन्त्रो विदिष्टार्थदः ॥ तन्मा
 नाकृतिसरव्ययाचविहितो नित्यग्निवे पावनः ॥ तस्यामेव फलं भवन्तस्य तन्मद्रुदपंचा
 रक्षचावृत्य भिमितेन हंगत केनायुष्यवृद्धिर्भवेत् ॥ विल्लुवक्षसु राये पितृमुनिनिव
 हाः तन्नमस्यन्ति दुराद्रुद्राश्चोत्तमवक्षसादि जवरं नीचं जनं वाग्निवे ॥ तदृष्ट्या भिमवे
 तिराक्षगणाः प्रेताः पिशाचास्तथारक्षस्येव सदा मुदा सुकृतिनं रुद्राक्षयुतं नरं ॥ स
 क्राता वयनद्वयेद्वाग्निरविग्राहे सुपर्वस्य पिधार्यत्वे तदुद्गतिमश्रुतिगिरो युष्यति रुद्राक्ष
 कं ॥ आयुष्यत्विह पुत्र्यमग्न्यगतिदंतूग्नपियस्यान्नरो स्वर्ग्ये पापहरं सदेव विधृतं किं व
 च्छित्तते कलं ॥ एकाक्षकलितं मृदापि विभृयात्पुण्यसुरुद्राक्षकं तस्यानतमहाधसधगि
 रयः कंपन्ति भिदंत्यपि ॥ साक्षादक्षमुमेस्ववक्षसि धृतं त्र्यक्षप्रसादा गतिं प्राप्य नुक्षणम
 क्षिफाल सुगिरिं प्रान्यो मल्लक्षो नरः ॥ अर्वा दामलका त्वतो लघुतराश्चुद्रा ततोप्य

विकेसेदृष्टाक्रिमिभिः त सिवशानंसदा॥ स्वर्णेनापिचराजनेनगिरिजेताम्नेणवामौ
 तिकैः रत्नैः विद्रुमस्फाटिकाक्षमणिभिर्मध्यस्थितैर्वारयेत्॥ नान्यत्सूतकक्षावयोर्मलज
 लोत्सर्गतथासंगमेधार्यानोतममालिकेश्रुतिगताविप्रैसदैवादरात्॥ इति श्रीशिवरह
 स्पे दशमांशोरुद्राक्षमहिनापंचविशोऽध्यायः॥ स्कंदा॥ कैलासह्लाससदने देव्यापृष्टौ महेश्वरौ
 तरुद्रीयमाहास्यमभिषेकजपक्रमं॥ अनिरुद्रमहारुद्रविधिमेकादशावृतः॥ जयाधिकारि
 णंचापिप्रोक्तवानूपरमेश्वरः॥ ततेहंसप्रवक्ष्यामित्वभिर्हैकमनाश्रुणु॥ जैगीषव्यः॥ कथं दे
 व्यापुराष्टोद्विषिविष्टोष्टदेहकः॥ श्रीरुद्रमंत्रमहास्यं मुक्तवानूतज्जपविधि॥ तन्मेविस्तर
 तौब्रूहिनिस्तारायभवार्षिकं॥ सूतः॥ जैगीषव्यवचश्रत्वा सुब्रह्मण्योविकासुतः॥ देव्यैदेवेनक
 थितमुवाचविधिविस्तरं सुब्रह्मण्यः॥ कैलासशिखरे देव्यापृष्टौ रुद्रविधिहरं॥ सनुष्टेनैवमन
 साग्राहदेवौ महेश्वरः॥ उमा॥ देवदेवमहादेवशूलपाणे जगत्प्रभो॥ श्रीरुद्राणांचमहास्यं व
 दमेकरुणार्णव॥ अभिषेके जपेचैवमहारुद्रातिरुद्रके॥ पुण्यं पापहराशुभोश्रुतिः मेयाजु

शीवरा॥ पापानां नाशिनी देवरुद्रैका दशानीविधिः॥ स्कंदः॥ तदा देव्यावचः आत्वा प्राह
 देवो महेश्वरः॥ रुद्रातिरुद्र महात्म्यं जाप्ये चैवाभिषेचने॥ ईश्वरः॥ शत रुद्रोय महात्म्यमधु
 नां संप्रवक्ष्यते॥ यस्य विज्ञानमात्रेण पापनाशः प्रजायते॥ ऋग्वेदचयजुर्वेदसामाथर्व
 णवेदके॥ सारात्सारं तत्तु पुण्यं शत रुद्रोयमीरितं॥ अतस्याध्ययनं यस्य स्यादधीनस्य
 नाशनं॥ स देववाह इत्युक्तः सर्वकर्मबहिष्कृतः॥ देवैरपि आदिकालेषु न संयोग्यः कदा
 चन॥ यस्यायाति महाविद्या शत रुद्रोयनामिका॥ तेनाभ्यस्ता चतुर्वेदाः अनधीना
 अपि द्विजाः॥ जप्यते शत रुद्रोययेन नित्यं द्विजोत्तमाः॥ स एव देवपित्र्यादिकर्मण्ये यो न
 सशयः॥ उपास्य नित्यं गांयत्री प्रज्ज्वा शत रुद्रियं॥ ब्रह्मवित्त्वमयं प्राप्य ब्रह्मभूयाय कल्प
 ते यत्काप्यशत रुद्रियं अन्यं जपमिहेच्छति॥ स्वर्गहेपाय संत्यक्ता भिक्षामदति दुर्म
 तिः॥ त्यक्त्वा यशत रुद्रियं मन्य जप्यमिहेच्छति॥ तदा कस्य जलं त्यक्त्वा मृगं लुप्तं सु
 धावनित्यत्कायशत रुद्रियं अन्यं जपमिहेच्छति॥ कामयं नुपयस्त्वत्कारवरक्षीरं प्रधा
 वति॥ त्यक्त्वा॥ सहेमभारं त्यक्त्वा सोऽयः पिंडं प्रधावति॥ यथेद्रुजालिकात्ताभा

॥४६॥

श्रणमात्रं सुखावह॥ एतस्मादपराविद्यास्तादृशमुनिपुगं वाः॥ वेदानामपि शास्त्राणां पुराणा
 नामपि हिजाः॥ शततुद्रोयमहात्म्यं कथं नानदुपास्यते॥ ब्रह्मदयस्सुरास्सर्ववसिष्ठाधात्ररुषो
 श्वराः॥ सनकाद्याश्च योगीन्द्रजीवन्मुक्ताश्चैकादयः॥ ब्रह्मर्षयो मरिच्याद्या नारदाद्यास्सु
 रर्षयः॥ यश्च किन्नरगंधर्वसिद्धविद्याधरादयः॥ प्रज्ज्वाला शततुद्रोयं श्रुतिसारमहोदयः॥
 सवाप्यसकलान् कामान् जयंत्यंथापि सर्वदा॥ कृते युगे तु ऋग्वेदमंत्राजप्यसदा हिजे॥
 सुथर्वागिरसा विद्याजप्यत्रेता युगे सदा॥ प्रज्ज्वाल्यानि सामानि युगे दायरनामकैः॥ प्रज्ज्वा
 न्यो यजुर्वेदो युगे स्मिन् कलिनामके॥ वेदास्सर्वेपि ज्ज्वाल्या युगेषु त्रिषु च हिजाः॥ शततुद्रोय
 मभ्यस्यत्सततं नियमेन यः स पुर्वविप्रो लोकेषु पूज्यो बंधानसङ्गायः॥ स ब्रती सतपस्वी च
 स्तोतयः स यतिः प्रियः॥ स्वचाचार्यस्समनिमानुसज्जानी च साधकः स यज्वा स च पूतात्मा
 सदैव ज्ज्वा स मांत्रिकः॥ स योगी स च देवर्षि ब्रह्मर्षी स सुरोत्तमः स ब्रह्म स विद्याता च स विष्णु
 इश्वरो हिजाः॥ न तु लंघ्या वननिबंधन्या तज्ज्वा मनी सदा॥ तसि ता च कृतार्थस्यान्मुक्ता
 तसि नरो हिजाः॥ पुण्यास्तदृशजास्सर्वे पूतास्तन्मित्रबंधवाः॥ किमत्र बंधुनोक्तो न सा

॥४६॥

रवश्ये मुनीश्वराः ॥ शतरुद्रीयजह्वारं दृष्ट्वा स्मृ ॥ ध्यास्मरन्नापि ॥ संभाष्य वासमाप्नोति राजसूया
 धिकफलं ॥ यस्मिन् देशे स्थिता विप्राः शतरुद्रीयजापकाः ॥ दिव्य क्षेत्रं तु दुर्दिष्टं समन्ताद्योजना
 युतं ॥ न तत्रैव देवास्ति ॥ हेति वेदायतास्मिन्त्रकाः ॥ मुनयास्मिन्त्रयस्तत्र क्रूरपथः पितृभिस्स
 ह ॥ इदं च परमश्रेयः इदमेव परंतपः ॥ इदमेव परं तीर्थं मिदमेव महद्भूतं ॥ इदमेव परादीक्षा इ
 दमेव परागतिः ॥ इदमेव परो योगः इदमेव परसुखं ॥ इदमेव परं पुण्यं मिदमेव महत्फलं ॥
 अयमेव सदाचारः ॥ अयमेव महामरवः ॥ अयं सर्वोपनिषदासारभूतार्थसंग्रहः ॥ निर्मल निर्गु
 णं नित्यं निष्कलं च निरंजनं ॥ अनंतमव्ययज्योतिर्मनोवाचामगोचरं ॥ आदिमध्यांतरहितं स
 र्वभूतहृदि स्थितं ॥ स्वप्रकाशं परं ब्रह्म नू सत्यानंदविदात्मकं ॥ शततं शतरुद्रीयजं पात्साक्षा
 त्प्रकाश्यते ब्रह्म हृत्पाश्र्वं वापि सुरापानशतं तु वा ॥ मातृहत्यादिकं वापि पितृहत्यादिकं तु वा ॥
 शतरुद्रीयजपतो विनश्यति न संशयः ॥ शतरुद्रीयमभ्यस्य नित्यं तो नित्यं ता शानः ॥ पुत्रपौ
 त्रमनीं वृद्धिं मणिमादिगुणान्वितां ॥ अवाप्य जीवन्मुक्तस्स विघ्नैर्नात्र संशयः ॥ नष्टां गयो
 गाभ्यां स न न दानेन न च ज्यया ॥ न वैर्देर्नागमैः शास्त्रैः न पुराणैस्सुविस्तरैः ॥ गतिं भवति म

॥४७॥

त्यांना शतरुद्रीय जापिना वेदसारमिदं गुह्यं पावनं सर्वदोहिनां ॥ महापापक्षयकरं महापुण्यफलप्रदं ॥ यजुर्वेदचतुर्थस्मिन् कांडे प्रश्नो हि पंचमः ॥ अस्मिन् प्रश्ने शतरुद्रमंत्रस्तिष्ठति सिद्धिदाः ॥
 नस्मादेतदेतद्वेदसारे शतरुद्रीयमोरितं ॥ शतरुद्रीयजपतो ब्रह्मसाक्षात्प्राप्त्युच्यते ॥ जानिस्मरत्वा
 भासाद्य भवोत्साक्षात्सरः शिवः ॥ शतरुद्रीयमहात्म्यं किंचिदेतन्मयोदितं ॥ सर्वपापप्रशमन
 किं भूयः श्रोतुमिच्छथ वेदक्षीरमहाणवोद्यतदधिप्रोक्तं सुमंथानवश्रीरुद्रांतरमध्यमं स्थितम
 हापंचाक्षरावृत्तिभाक् ॥ तन्मध्यस्थं शिवमिधा तमसकृज्जह्वाजनो मुक्तिभाक् ॥ ज्योगा
 सुष्यमुपास्तते स यजुषामध्याश्वसारादंगदूरासायमपाकरीति स दोतश्रुतः प्रसादात्सर्वैः ॥ ४७ ॥
 ति श्रीशिवरहस्ये दशमाश्लोषद्विदशोऽध्यायः ॥ मुनिः ॥ भगवन् सर्वतत्त्वज्ञस्त्वं दृष्ट्वा करसंभवः ॥ का
 ङेचतुर्थयजुषि प्रश्ने स्मिन् पंचमेश्रुते ॥ रुद्रमंत्रशतं तस्माच्च रुद्रीयमुच्यते ॥ नाम्नीनि श्रोतुमि
 छामि ते वां स्वं दमहाते ॥ सूतः जैर्षीषव्यवचः श्रुत्वा स्वं दः सुदिततारकः ॥ नमस्कृत्य महादे
 वं प्रवतुमुपचक्रमे ॥ स्वं दः ॥ शतरुद्रीयमहात्म्यं भूयो वक्ष्यामि ते श्रुणु ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण
 सिद्धिः करतले स्थिताः ॥ वेदेषु शतरुद्रीयदेवतासु महेश्वरः ॥ क्षत्रेषु चाविभुतमेमं त्रेपचा

क्षरोवरः॥ नृणां यथा हि ज्यो मुरव्यो हि ज्यो धृषि च शा भवः॥ पापनाशकरं विप्रयथा भस्मैव पा
 वनं॥ भूषणेषु यथा मुरव्यरुद्राक्षपावतं हि ज॥ पुराणेषु यथा स्कंदं सर्वस्मृतिषु मानवी॥ य
 था प्रमाणं मानानां श्रुतिरेव सनातनी॥ इति हासेषु परमं यथा शिवरहस्यकं शतमस्मिन् महा
 मंत्राः तिष्ठति भुवि दुर्लभाः॥ अरवि छंदो देवता भि विनियोगैस्समन्विता एकमेवादशा वृत्त्या
 रुद्रैकादशानि स्मृताः॥ रुद्रैकादशानीं जज्ञात तथैकादशानी पुनः॥ श्रीरुद्रमिति विदुर्हिः कथ्यते भ
 तिसुक्तिदं॥ श्रीरुद्रैकादशा वृत्त्या महारुद्रमुदाहृतं॥ तथैकादशधा जग्रमतिरुद्रमिति स्मृ
 तं॥ नामधेयानि वक्ष्यामि मंत्राणां च पृथक् पृथक्॥ ज्यो मवी जादिको मंत्रः प्रथमः परिकीर्त्ति
 तः॥ वामदेवर्षिसंयुक्ता द्वात्रिंशार्ण उदहृतं॥ सांवारव्यदेवता युक्तो नुष्टुपूछंदोष्टसिद्धिदः॥ पव
 नारिस्त्रितीयस्या द्वे वतं छंदसा चितः॥ संनर्यामी अक्षी स्या वद्वि वेदेवोष्टसिद्धिदः॥ चतुर्थो वायु
 बीजादिरनुष्टुपूछंदसा चितः॥ अक्षीष्टसिद्धिदः प्रोक्तः स्कंदं त्रिपुरांतकः॥ अमृताद्यादिमो
 मंत्रो गायत्री छंदसा वृताः॥ तथैव सप्त चत्वारिंशदण्वा भोष्टसिद्धिदः॥ चतुर्मुखं चैक चत्वारिं
 शदक्षरो मनु॥ नुष्टुपूछंदो युतः षष्ठो भार्गवर्षिसुरोत्तमाः॥ अरवि देवतको मंत्रो त्रिंशत्सप्त दशाक्ष

॥ ४२ ॥

रः ॥ भार्गवर्षिसमायुक्तो गायत्री छंदसा वृतः ॥ सृष्टिकर्तादिमो मंत्रो श्री छंदससंप्रकीर्तितः ॥ मूला
 दिमो महामंत्रः कण्वर्षिसयनाश्रयः ॥ पक्षि छंदसमायुक्तो नीलकण्ठसुरोष्टसः ॥ अग्नीवी
 जसमायुक्तो वायुबीजादिमो मनुः ॥ दधीचिऋषिसंयुतः छंदसानुष्टुभान्वितः ॥ त्रिपुराणकदेवो
 सौनमशत्रुविनाशकः ॥ विष्वादिदेवनायुक्तो दयशमो गायत्रीयुतः ॥ सहस्राक्षो सुरः शत्रुक्षय
 कृदशमो मनुः ॥ असृतादिमहामंत्रः पक्षि छंदसमन्वितः ॥ कपर्दिदेवः कण्वर्षिः सदा विजयसि
 धिदः ॥ अग्न्यादित्यमहामंत्रऋषिर्नारदसंयुतः ॥ गायत्री छंदसायुक्तो रविरूपसुरस्तथा ॥ आ
 युरारोग्यसंसिद्धिप्रदा शत्रुहारी रितः ॥ मकरात्पाद्रमाविद्या दधीचिऋषिसंयुता देवतं छंदसा
 युक्ता पिनाकी सुरसंविता ॥ त्रयोदशीति कथितारणे विजयदायिनी ॥ मरुदादिमहाविद्या
 पक्षि छंदसमन्विता पिनाकी देवता युक्ता गौतमोऋषिसंयुता ॥ चतुर्दशीति कथिता वैश्रवासे
 व्यप्रदायिनी ॥ नमो हिरण्येत्यारभ्य सत्त्वानां पतये नमः ॥ एतसदांता विद्या स्यात्पार्वती शसुरस्म ॥ ४२ ॥
 तः ॥ चतुर्महर्षिसयना विराट् छंदसमन्विता ॥ हृदयादिपदोपेता श्रवणो नमः ॥ एतदंता महावि
 द्या षोडशी समुदीरिता ॥ नारदर्षिसमायुक्तो त्रिष्टुप् छंदसमन्विता ॥ अनुवाकश्चतुर्थस्यादि

वासस दृग्गिस्तुता॥ कुमारर्षिसमायुक्ता बार्हत छंदसयुता॥ महादेवसुरास्सर्वग्रहदेवनिवा
 रीणी॥ अष्टादश महाविद्या अनुवाकस्तपंचमः गणेश्वरर्षिसमायुक्ता नृष्टुष्टदसमन्विता॥
 महारुद्रसुतास्सर्वेसिद्धिदाता ननाशिनी॥ षष्ठेनुवाक एकोनविंशो मंत्रस्स ईरितः॥ वशिष्टर्षिस
 मायुक्तः नृष्टुष्टदसमन्वितः परमेश्वरदेवोसौ सर्वसंपत्प्रदायकः॥ एकविंशो महामंत्रोत्यनुवाक
 स्तथाष्टमः॥ वामदेवर्षिसहितो जगती छंदसान्वितः॥ उमामहेश्वरसुतश्चिन्तितार्थफलप्रदः॥
 एतन्मध्यगतविद्याशेषपचाक्षरिभ्युभा॥ ब्रह्मविद्या मुक्तिमुक्तिदायिनी सर्वसिद्धिदा॥ वा
 मदेवर्षिसहितायति छंदसमन्विता॥ अथग्रहानुवाकारव्यमात्मामंत्रस्वरूपिणी॥ वीरभद्र
 र्षिसंयुक्ता नृष्टुष्टदसमन्विता॥ महेश्वरसुराभीष्टसिद्धिदा हेमसिद्धिदा॥ एतन्मध्यगतामंत्रा
 स्त्रयस्त्रिंशत्फलप्रदाः॥ वेदव्यासर्षिसहिताः पति छंदसमन्विताः नमो वर्ण्यप्रथमा मी वतेभ्य
 इत्यंतसयुताः॥ श्रीरुद्रर्षिसमायुक्ता गायत्री छंदसान्विताः॥ सर्वप्रथमसंस्कारसंवेशंकरदेव
 ता॥ महासिद्धिप्रदा साक्षा छंदकारत्वप्रदायिनी॥ द्वापे अधस इत्येषामुनिब्रह्मसमन्विता॥

॥४९॥

॥४९॥

गायत्री छंदसायुक्तास्वदेवतंसयुता॥ दरिद्रनाशनकारिपुरमैश्वर्यदायिनि॥ यातेरुद्रेतिविद्या
 स्यान्नसूर्यनारायणामिका॥ गायत्री छंदसायुक्ताभार्गवर्षिसमन्विता॥ सर्वरोगक्षयकारिमनस्वि
 तितसिद्धिदा॥ इमानिमहाविद्याशंकरर्षिसमन्विता॥ विरादुद्धोयुतासौरव्यसिद्धिदारुद्रदेवता॥
 मृडानोरुद्रविद्यास्यासंकेर्षणमुनिस्ताना॥ कात्ताग्निरुद्रदेवीस्याज्जगतंछंदसमन्विता॥ आ
 धिव्याधिहरंनृणां दीर्घायुष्यप्रदायिनी॥ मानोमहांतमिविद्यासूर्यवित्तंयता॥ सांबचंद्रांकरदेवेंद्रांकर
 कुछंदसमन्विता॥ पितृमातृसुनभ्रातृवियोगक्षयकारिणीमानस्तोकेमहाविद्यावरुणर्षिसयुता॥
 रुद्रदेवतंसयुक्तादेवछंदसमन्विता॥ गर्भपातक्षयकारिसुतायुष्यविवर्धिनी॥ आरातिगोमूत्रस्त्रेपांविद्या
 ब्रह्मर्षिसयुता॥ गायत्री छंदसायुक्ताशिवदेवतंसयुता॥ अजागोमहिषीमतगजाश्वत्रणकारिणीस्तु
 हिश्रुतमितिह्येषादक्षिणामूर्तिदेवता॥ ऋषिः प्रजापतिस्तत्सगायत्री छंदसमन्विता॥ अज्ञान
 नाशनसर्वविद्यासिद्धिप्रदायिनी॥ परिणः पयमाविद्याकण्वकार्षिप्रपूजिता॥ रुद्रदेवतंसयुक्तानृ
 चिद्रायत्रसयुता॥ मीकुष्टमेतिविद्यास्यादिवस्वदुषिसयुता॥ साक्षात्कारकारिद्राभार्गवगायत्री छंद

साविता॥विकिरेदेमहाविद्यामुनिब्रह्मप्रपूजिता॥गायत्रीछंदसायुक्तावीरभद्राधिदेवता॥सह
 स्वाणिसहस्रेतिविद्याभद्रर्विसंयुता॥विरादछंदसमायुक्तापरशंकरदेवता॥सहस्वाणितिविद्यास्य
 चतुर्वर्गफलप्रदा॥वीरभद्रर्विसंयुक्तामहारुद्रारव्यदेवता॥विराजछंदसायुक्तायद्वा सर्वत्रपूजिता॥
 आसिन्महत्याविद्यानीलग्रीवाधिदेवतापराशरर्विसंहितागायत्रीछंदसावित्तानीलग्रीवा
 इतिप्राक्तोमहाविद्याफलप्रदाकपिलर्विस्ततावामदेवदेवीनृचिह्ना॥येभूतानामधीतेषामाहोय
 मुनिस्तता॥मूसजयारव्यदेवीस्याद्गायत्रीछंदसाविता॥येयथापथिविद्यास्यात्रयिपद्भुददेवता॥
 वामदेवर्विसंहितापट्टिछंदसमन्विता॥यपुतावंतहत्याधाविद्याश्रीरुद्रदेवता॥त्ररुषिकण्वसमभ
 र्च्यजगतछंदसमन्विता॥नमोरुद्रेभ्यइत्येषाविद्याश्रीरुद्रदेवता॥संकर्षणमुनिस्तत्यागायत्रीछंद
 साविता॥सर्वाधिव्याधिभामनीचतुर्वर्गफलप्रदा॥एताविद्यामायारव्याताशतरुद्रीयमध्यगा॥
 पुकादशानुवाकेभ्योविद्याशतमजायता॥समग्ननमकंमालामंत्ररुपेदिजोतमा॥शतरुद्रीय
 मितकतंवेदसारंमहोदयं॥शाल्ययशुंतमेसूक्ष्मपठित्वादौदिजोतमाः॥प्रजपेछतरुद्रीयंत्रयी

॥५०॥

सारमनुतमं॥मयेषां सर्वमंत्राणां छादयोदिकमीरितं॥उक्तानि नाम धेयानि महात्म्यं वक्ष्यते पुनः॥म
 ल्लिंगत्वमिवोक्ष्य रुद्रजनमो वाक्यास्तु वन्मभक्तितः॥शुभं शुभं भवसतमो तमपदं प्राप्नोति रुद्रं जप
 न्मरुद्रेण मणमन्त्रं दक्षिणविधिं कुर्वन्महापातकैः॥मुक्तश्चैरुद्रं ते मंत्रं जप कृच्छ्रभोरथांते गणः॥
 इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे सप्तविंशोऽध्यायः॥स्वदः॥इति रुद्राय महात्म्यं पुनर्वक्ष्ये मुनीश्वराशु
 पुष्यप्रसया युक्तो यदि क्षेमं भवेत्क्षयं॥शान्त्यर्थं शंभवे स्तुतं जप्त्वा दौ मुनिपुंगवा॥प्रजपच्छतरुद्रायं समग्रं न
 मकृतया॥शुभं रुद्राय सत्तापच विधाप्रोक्ता महर्षिभिः॥अस्मिन् समग्रं नमस्केनामानि त्रिशतं हि ज
 तिष्ठति श्रुतिसाराणि भुक्तिमुक्तीकाराणि हि॥पुनर्यो नाम भिल्लिगे स्यात्वरं जगामपि वा॥पूजयेत्समहा
 पूजा नया प्रीणातिशंकरः॥मयोक्तैः शतसरव्याकैः मन्त्रैः शंकरदेवैः॥छंदोऽप्यादिकं मुक्तां दौ ज्वलि
 तो जातवेदसि॥स्याहं नैर्जुहुयाद्द्रुद्राय दन्मममकश्च्यते॥एवं होमेन गौरीशः प्रीणति फलं दुष्कः॥त
 र्पयेच्छतरुद्रं मध्यगेऽशतमंत्रैः॥श्रीरुद्रं तर्पयामीति प्रोच्य रत्नसुसमाहितः॥उपासनामिती
 यास्यादिति सर्वफलप्रदम्॥न्यासस्यान्मंत्रसंज्ञं होन्यासहितो न सिद्धिदः बोधायनकृतं स्तो

॥५०॥

तिगं

त्रशतरुद्रीयपदिने॥ बोधायनोक्तमार्गेणन्यासं कृत्वा विचक्षणः॥ प्रजज्ञाशं च मे सूक्तं मां देवि प्रमि
वृतये॥ समग्रनमकस्यास्य वेदसारस्य ब्राह्मणः॥ सवामदेव यो धोरत्रः पिरित्कच्यते बु
धैः॥ छंदसि चास्या गायत्री पतन्यनुभवपवच॥ जगती बृहती च तिदेवता कथ्यते ततः॥ जपाकु
सुमसाहस्रसन्निभे सूर्यमडले॥ मध्यरूपी विराटरूपी विधिविष्णुश्चिवात्मकः॥ यो सावादित्यपुरुषः
श्रीरुद्राख्यः परशिवः॥ परमेश्वरस्मवित्तोयः शिवसत्यं चिदात्मकं॥ समग्रनमकस्यास्य काथितं देवतं हि
जा॥ प्रीत्यर्थं परमेशस्य विनियोग उदाहृतः॥ ऋषिछंदो देवतानि विहितानि समाहितः॥ ध्यायेन्नि
रामयं वस्तु सर्गस्थिति लयाधिकं॥ यदैवं व्यवहाराणामाधारप्रकृतेः परं॥ निर्गुणं निष्कलं नित्यं
मनोवाचामगोचरं॥ परं ते जोहमस्मीति ध्यात्वे वा हि जपुंगवाः॥ संगुणं हृदये ध्यायेत्तस्मिन् रघेयवा प्रभुं॥
शुक्लकटिकसंकाशमध्वान्हादित्यसत्रिभं॥ स्वमैवेद्यं तं श्वेतपद्मायुतं प्रभुं॥ गंगाधर इन्द्राधिपं जटामु
कुटभूषितं॥ श्वेतभूति त्रिपुंड्रं विराजितं ललाटकं॥ लोचनत्रयसंयुतं स्वर्णकुंडलशोभितं॥ वि
वाधरचतुर्बाहुं मुक्ताहारोपशोभितं॥ अक्षमालासुधाकुम्भचिन्मयामुद्रिकामयि॥ युस्तं कंच भु

तद

॥ ७१ ॥

जैर्दिव्यैः दधानं पार्वतिपति ॥ शुकु यज्ञोपवीतेन चेतवे स्वेण शोभितं ॥ श्वेतांबरधरं श्वेतरत्नसिंहा-
 सने स्थितं ॥ वीरासीने समासीनं विराटरुपिणभीश्वरं ॥ सनद्धे हेमरुचिरास्वगुलीयकभूषितं मुक्ता-
 मणिवयं सौवर्णकाचिदामविराजितं ॥ योगिभिस्सनकाद्यैश्च स्तूपमानमहनिद्रां ॥ दातारं सर्वविद्या-
 नां सकलैश्वर्यदायकं ॥ सर्वाभीष्टदातारं वटसूलनिवासिनं ॥ सत्यानंदचिदात्मानं शंकरं परमेश्व-
 रं ॥ वामांके सस्थितां गौरिं बालाकां युतसंनिभाम् ॥ जयाकुसुमसाहस्रसमानश्रियमीश्वरी ॥ सुव-
 र्णरत्नरवचितमकुटेन विराजितां ॥ ललाटयटसंराजहं लग्ननिलकांतिकां ॥ भ्रमस्त्रमरतीलाभ-
 घस्मिष्णुलकशोभितां ॥ सौंदर्यजितकामेशकोदंडभूयुगान्वितां ॥ राजीवायतने त्रानां नीलोत्पलं
 दलैश्छायां ॥ मुक्तमणिवयं रवचितनासिकाभरणा चितां ॥ पद्मविवकलाभास्वदधरदयराजितां ॥ दा-
 डिमीबीजसंकाशाद्वात्रिंशद्भुजशोभितां ॥ सनद्धे हेमे रवचितलाटकाभरणा चितां ॥ कुंडलद्वयसं-
 शोभिकर्णयुग्मविराजितां ॥ ताबूलचवर्णरवीनवरत्नविराजितां ॥ आढ्यभूषणसौवर्णचित्र-
 काभरणा चितां ॥ पताकाभरणोपेता मुक्ताहारोपशोभितं दक्षुकार्मुकपुष्पेषु चापबाणद्वारा वरैः ॥

॥ ७१ ॥

दिव्यागुलीयकयुतैः केयूरयुगलाचिनैः स्वर्णकंकणसयुतैश्चनुभिर्बाहुभिर्युतां॥ सुवर्णैरुत्तरवचिन
 काचीचदाविराजितां॥ सौभाग्यभूषणयुतांसूक्ष्ममध्यविराजितारक्तचंदनसंलित्तहमकुभोपमस्त
 नी॥ रक्तवस्त्रपरीधानारक्तमाल्यविभूषितां॥ तनुमध्यां पथक् श्रेणीश्चित्रामांकसश्रियां॥ कदलित
 लितस्तंभसन्तिभोरुयुगाचितां॥ सुवर्णपादकटकयुगलेन सुशोभितां॥ सत्सहेमपादांगुलीयैः
 सुविराजितां॥ पूर्णचंद्रमुखीमंवांसुस्मितास्यविराजितां॥ ब्रह्मविष्णुमहेश्वरादिशिरोमकुटजानयां॥
 श्रियाविराजितपदाभक्तत्राणपरायणां॥ स्वकांक्षाशंकरदेवपुनरप्यरुणीकृतं॥ सर्वलंकारसुभ
 गंयुवानमत्तिसुंदरं॥ छत्रेणशोभितंमूर्ध्निचामराभ्यांविराजितां॥ ब्रह्मविष्णुमहेश्वरादिवंधमानपदांबु
 जं॥ सृष्टिस्थितिरुपसंहारेहेतुभूतंसनातनं॥ अन्योन्यस्मिन्महदाहुगौरिशंकरसलितंसनातनं
 रब्रह्मपरमात्मानमव्ययं॥ नामानिजगन्नामीशंकरपरमेश्वरं॥ एवं ध्यात्वा जपेन्नित्यं शतैरुद्री
 यमादरात्॥ चमकंरुद्रसरव्याकाननुवाकूजपततः पुक्त्वा रंद्दिवारं वात्रिवारं चमकाचितं॥ नम
 कं प्रजपेदोषाजपोपास्त रुद्रिरितां॥ शिवप्रीतिकराश्रेष्ठाश्रीरुद्रैक्यप्रदायिनी॥ स्थावरे जंगमे

॥५२॥

लिंगे समाहित मनः शुचि॥ न्यासध्यानदिसहितं शचमे सूक्तपूर्वकं॥ प्रजपन् शान्त रुद्रियमभिषेकं स
 माचरेत्॥ एकावारं दिवारं वा त्रिवारं च मका चिन्तां॥ उपास्तियं च मी प्रोक्ता शोभो प्रीतिकारि शुभा॥ विद्म
 षमंत्रान् वक्ष्यामि श्रणु धृदि जपुं गवाः॥ जप्ता समग्रं नमकं शत रुद्रो यमुनमं॥ चमकस्यानुवाकस्य
 चैकमेकं न तो जपेत्॥ रौद्रैकादशी मेतां प्रजपन् शकरोपरि॥ करोति यो भिषेकं हि नियमेनैकमडलं
 समहापातं कैस्य कोरा जस्य फलं लेभेत्॥ शतमंत्रैश्चतुर्वारं जुहुयात्साय संशुभं॥ रुद्र संख्यानुवाकैश्च
 जपेद्दोमार्चनं ततः॥ मघत्रिंशय संयुक्तं महापापैः प्रमुच्यते॥ अभिषेकं केवलं यः करोति हि॥ इह भुक्तां वि
 लान् लोकान् परं व्रजति लीयते॥ ब्रजयारधिको होमो होमात्तर्पणमुत्तमं॥ तर्पणाच्च जपश्चैष्टुभ्यभिषे
 कः परोक्षपत्॥ रौद्रैकादशी जप्त्वा प्रजपेच्छानियं च वै॥ अन्यथा तस्य संसिधिरास्ति नास्ति तपो घनाः॥
 यदा भक्त्युद्द्योत्तुणां ततो यास्ति संमाचरेत्॥ चतुरस्रं वरं कुड होमकाले विधीयते॥ गणेशमाद्यौ संपूज्य ॥५२॥
 कृत्वानियममवच॥ उपासनायं च कार्यं कृत्वानियममादिनः॥ समग्रं नमकं प्रातः प्रजपेच्च मका चिन्तां॥
 समहापातं कैर्मुक्तः शिवसाय ज्यमश्नते॥ मध्याह्ने प्रजेपे घस्त चमकेन युतं हि जाः॥ ससूर्यमडलं पि

स्वागणानामग्रणी भवेत्॥ सायंकाले जपेद्यस्तनमकंचमकाचितं॥ भवाप्यसकलान्भोगान्परै
 ब्रह्मणि लीयते॥ भूतिभूषितसर्वगोलिगापूजारतः शुचिः॥ तनमकंचमकं नित्यं प्रजपेत्कलदायकं वेद
 साराणि नामानि कथिता न्यत्र तानि हि॥ एतज्जाप्यमृतो भूत्वा ब्रह्म भूयाय कल्पते॥ एतत्तेशानरुद्रीयं
 न्यासध्यानादिकं शुभं मयोक्तं ब्राह्मणश्रेष्ठः किंपुनश्चोनुमिच्छथा॥ इकावृत्त्या धनाशो भवति गिरिसुते
 नदयै वै गणे द्वांतामिव प्रविशेत्तन्निनयतो श्रीरुद्रजापीनरः षड्वारं प्रजप्य भुक्तिफलमाकुर्यात्
 भवेच्छा भवः॥ श्रीरुद्रनामार्चनतो महेशलिगाचर्य नृके कुमैश्च बिल्वैः॥ रुद्राक्षमस्मां गयुतौ पुनोपि च
 तोपि मुक्तो गणपो भवेद्दिजः॥ तस्मान्नान्तपुवस्तान्तरमेजसा विमुक्तो भवेत्तु हुक्त्वाप्यभिषिच्य वा
 द्विजवरः तस्यास्तानैव फलं॥ छंदोदैवतसर्पिकं मनुगणं जप्त्वा भवेत्सावनौनेन देयं देदिश्रुतीशतगतं
 नोवेति तत्सर्वथा॥ इति श्रीशिवरहस्ये द्वांताशोभशविशो घ्यायः॥ स्कंदः॥ शतरुद्रस्य महात्म्यं भूयो
 ब्रह्मामिते शृणु॥ कथितं सश्रुतं यैस्तत्तेषां पापं मणश्यति॥ साक्षाच्चक्षुःप्रिये वेदमध्यगं शतरुद्रीयं॥
 शतरुद्रीयमहात्म्यं शिवं प्रोक्तं सनातनं॥ निष्कृतिं सर्वपापानां यदि कर्तुमिच्छसि॥ शतरुद्रीयं

॥ ५३ ॥

अथस्य सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥ ब्रह्महत्या सुरापान स्वेयंगुर्वगनागमः ॥ तत्संसर्गदतिप्रोक्तं महापातकपंचमं ॥
 ज्ञानाज्ञानकृतं पापं द्विविधपरिकीर्तितं ॥ ब्रह्महत्या ज्ञानकृता विप्रस्य यदि जायते ॥ भस्मघृक् भस्मद्रा
 यीचत्रिपुंड्रो को नुनापवान् ॥ रुद्रैकादशानी नित्यं प्रजपेच्च स स्वयं ॥ तदंते दक्षिणा दद्यात् गवांश्चानव
 द्वाचितं गवामभावे निष्क स्यात्तदर्थपादमेव वा ॥ तदभावे पुनर्मासत्रितयं प्रजपेद्युचिः ॥ ब्रह्महत्या विनि
 र्मुक्तो भवेत्येव संशयः ॥ अत्रोत्रियं च द्विजं हत्वा ज्ञानपूर्वद्विजोत्तमं ॥ आज्ञापत्यत्रयं पूर्वद्वारिरस्य विश्वसु
 ये ॥ कृत्वा शरीरसंशुषित्वा चां द्रायणं ततः ॥ महान्यासविधिं कृत्वा रुद्रेणैव समाहितः ॥ संपूज्य स्थाव
 रे लिङ्गे जंगमे वा समाहितः ॥ रुद्रैकादशानी नित्यं नियमेन समभ्यसेत् वर्षे यद्गमयः श्रायी फलं मूलां
 शूनो जपन् ॥ तदंते दक्षिणा दद्यात् गवांश्चानवमेव वा ॥ एवं कृते विश्वसुखात्मा स याति ब्रह्मशिवं ॥ दि
 विधं मध्यपानं स्थावृज्ञानाज्ञानकृतं भवेत् ॥ अज्ञानोद्धवपापस्य मध्यपानस्य कथ्यते ॥ भूतिभूषित
 सर्वांगोरुद्राक्षाभ्युपचितं ॥ रुद्रैकादशानी नित्यं वत्सरप्रजपेद्विजः ॥ तदंते दक्षिणा दद्यात् गवामेको
 नविशति ॥ विमुच्यते ज्ञानकृतान्मध्यपानान्तसंशयः ॥ ज्ञानेन कृपया यस्य सुरापानस्य कथ्यते ॥

॥ ५३ ॥

गौडीमाघीचयैष्टीचवितेयात्रियिषासुरा॥आसामन्यतमापित्वासुरापीतिचकथ्यने॥भूतिभू
 पितृसर्वांगोत्रिपुङ्गाकोजितेन्द्रियः॥आजापत्यचरेकृष्टं कृष्टं सान्तपन्नतः॥रुद्रैकादशानीनित्यमेकं
 सवत्सरं जयेत्॥तदन्तेदक्षिणां दत्वा गवामेको न विंशतिः॥एकमासं दरिद्रैश्चैरुद्रैकादशानीं जयेत्॥
 सुराणां नास्तान कृतान्मुच्यते नात्र संशयः॥स्वर्णस्तेयं तु दिवि घेतान्नास्तान समुद्रवत्॥भूतिभूषितस
 र्वांगोरुद्राश्चाभारणा धुचिः॥जिताहोरोद्रियोमौनीरुद्रैकादशानीं जयेत्॥तदन्तेदक्षिणां दद्यात्
 दद्याद्विंशतिं गाशुभा॥स्तेयेनास्तान जन्येन मुच्यते नात्र संशयः॥रुद्राश्च भालाभरणो भूतिभूषि
 तदेहवान्॥आजापत्यचरेकृष्टं कृष्टं चरीजितेन्द्रियः॥षण्मासं नियताहसोरुद्रैकादशानीं जयेत्
 तदन्तेदक्षिणां दद्याद् दशगावः सवत्सकाः॥गवामभावे निष्कं स्थातदर्थं पादमेव वा॥दरिद्रैश्चै
 पुनर्मासं रुद्रैकादशानीं जयेत्॥स्वर्णस्तेयास्तान कृतान्मुच्यते नात्र संशयः॥गुरुपत्नी गमन
 जंस्तानास्तान कृतं हि दद्यात्॥कठं दध्न जले स्थित्वा षण्मासं नियतेन्द्रियः रुद्रैकादशानीं नित्यं प्रज
 पेदात्मशुद्धये॥तदन्तेदक्षिणां दद्याद् दशगावः सवत्सकाः॥गुरुस्त्री गमनास्तानाहृतान्मुक्तो भ
 वेष्टुवत्॥तत्समर्गाभिघं पापं हि विघं परिकीर्तितं॥नित्यं त्रिषवणं स्थायी मासमेकं मतं द्रिताः॥

॥५४॥

भस्मरुद्राक्षभूषाद्यः त्रिपुंड्रापरिशोभितं ॥ रुद्रैकादशालीनित्यप्रजपेभूतिभूषितः ॥ मासत्रये
 णससर्गदिविषादपिमुच्यते ॥ आर्द्राणामथनार्द्राणां पापानां निष्कृतिर्वरा ॥ पापानामुपपापानां स
 हस्राणामहनामपि ॥ असत्यस्तेयमित्रघृकृगोमैत्रैव कृत्तकः ॥ परान्तादोश्रद्रगा मीसूत्रज्ञानप
 रोमुने ॥ गणकोणिगकाजीवोवैद्यविद्याविचक्षणः ॥ परान्तादोगणान्तादोवाधुर्धो हलजीवकः ॥
 भार्यासागीसुतसागीपंक्तिभेदकरो नरः ॥ अग्निसागीदुरान्तादो सर्वजीवोपघातकः ॥ तटाकारामभेदा
 च देवानां निदकस्तथा ॥ वैश्वदेवश्रासहीनः तथा तिथिविवर्जितः ॥ तिदापरोभ्यसूयोचगुरादेवदिजन्म
 नां ॥ राजद्रोहीजनद्रोहीगरदोपिभुनखलः ॥ रसानांचतिलानांचविक्रेतागोराजाश्वयोः ॥ स्तान्नाम
 हारीकुंडाद्रीविधुरोवृषलीपतिः ॥ देवब्रह्मस्वहारीयोअन्हजुः वाकूचलोहिज ॥ भस्मरुद्राक्षनिद ॥५४॥
 त्वाभूतकाध्यापकः तथा ॥ ग्रामणीशूद्रयाजीचमहादानप्रतिग्रही ॥ सर्पहाजंतुहाभूणोगोष्ठीजी
 वोत्तिकामवान् ॥ पुसिगोपुरवरक्रीडोरेतपोक्रोधनोभुचिः ॥ तिर्थदूषकरोमत्योग्रहदाहोरतिः नरः ॥
 पतेचान्येचबहवोसंकरायापवनराः सकालीकारणायेचमत्तीनीकरणातथाजातिभ्रंशकाराश्चैव

अपात्री करणा तथा ॥ जाग्रतस्त्वं न्यसुषुप्रौ च जनिता नां दिजेतम ॥ बाल्यपौ वन कौमार चार्धकेषु ह्रवान्य
 पि ॥ पापानि नाशमायांति रुद्रैकादशानी जपात् ॥ शारङ्गैः संचितैः पापैः मुच्यते रुद्रजोपकः ॥ अस्मिन्
 न्तः निपुंड्रां को मुच्यते सर्वपातकैः ॥ कोटि जन्म कृतैः पापैः महापापोपपातकैः ॥ रुद्रजापी विमुच्यते फ
 लं विदेव सर्वदारा जसू चाम्बमे पाभ्यामनिशे मायुनस्य च आवाप्य च फलं कृतं दिवे लीनो भविष्यति ॥
 ॥ स्कंदः ॥ ब्रह्म प्रश्न कृत प्रश्न खरोगो मः कृत प्रो मुने ब्रह्म स्थ दिवमीक्ष्य रुद्र जप कृत्वा पितृभ्यः सुतो भवेत् ॥
 स्नात्वा गंगा जलैर्भग्न पद हृत्त तं रुद्र स्थितो भस्माक्षा दिवि दिग्ध सर्वतनु भाक् सं ह्यपापो भ
 वेत् ॥ पुण्या विमुक्त सदन मदनं कतस्य भक्तैः यवरुद्र जप कृत्वा कला घमुक्तः ॥ तेभिरवोरा वंदनं भुक्नुवी
 क राह्म मुद्युच्छां कर हनैः कदनं गच्छेत् ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशो पचपातक निष्कृतो रुद्र महिमाना
 म एकोनविंशोऽध्यायः ॥ स्कंदः ॥ अथ काम्यानि कर्माणि वक्ष्यामि पुनिपुंगवः ॥ स्नात्वा शुक्लांबर धरः
 समाहित मना शुचिः भूति भूषित सर्वगो रुद्राक्ष परणा चितः ॥ गायत्री मजयेन्नित्यं सप्तोत्तर सहरत्र
 कं ॥ नित्याग्नि होत्रं कृत्वा यत्र दायतमतः परं ॥ संतर्प्य पितृ देवर्षीन् रुद्र जात्रे वर्णिका अपि ॥ संपूज्य
 विधिवल्लि गोरुद्रैकादशानी जपेत् ॥ ऋद्धुत्रं यं जुषोमं त्रं समान्यथर्वणो गणं ॥ त्रिंशद्दिनानि जप्त्वा

॥५५॥

लुङ्गीप्रशान्तुर्विनाशयेत्॥ संपूज्यस्फाटिकेलीङ्गे शुभपुष्पैर्मनोरमैः॥ नैवेद्यं पायसं दत्त्वा कृत्वा न्यासादि
 कं शुभम्॥ रुद्रैकादशनी जप्त्वा षण्मासं विजितेन्द्रियं॥ अधिपः सर्वविद्यानां सूकोपि भवति श्रवणं॥ जपन्ते काश्चन
 न साध्याय न देवमुमापति॥ व्याख्याताः शस्त्राणामश्रुतानां च जायते॥ सर्वान्वदान् महाणानि
 अवणेनैकहामुने॥ न विस्मरति सर्वत्र विद्याविद्येश्वराधया॥ पीतांबरधरो नित्यं भूतिभूषितदेवान्॥
 रुद्राक्षामालाभरणः लिंगं मरत्नकोट्युतं॥ प्रतिष्ठाप्य महापीठे संकल्प्य सुसमाहिताः॥ प्राणायामत्रु
 यं कृत्वा छंदविन्यासपूर्वकं रुद्रैकादशनीं नित्यं प्रजपन् अभिषेचयेत्॥ पूजावित्त्वदलैः कुम्भा
 येन पद्मसमन्वितैः॥ नैवेद्यं चार्कं रायुनत्रिमधुलुनपायसं॥ दद्यात्स्विवायदेवाय मासषट्कदिने दाने॥
 पंचयः कुरुते नित्यं षण्मासं विजितेन्द्रियः॥ अलक्ष्मीकलहाघोरादूराद्यो ते वतः हृहात्॥ घनधान्या
 कुलांलक्ष्मीं गजाश्वयज्ञसंयुतां॥ आग्निमाणिगुणोपेतां महति श्रीवमश्रुते॥ संततिव्यापिनी लक्ष्मी
 अवत्तानस्याजायते॥ अथातः पुत्रकामानां वक्ष्ये योगाननुत्तमान्॥ पूर्वजन्मकृतान् पापात्स्त्रियो व
 ष्या भवति हि॥ वंश्यात्वमृषिभिः प्रोक्तं अंगानां चतुर्विधं॥ महावंश्याकाकवंश्याकदलीचमृतप्रसूः॥

॥५५॥

पुरुषस्यापि वंध्यत्वं च तर्हि धमुदीरितं ॥ पूर्वजन्मनि संसारविधिनि पुरुषो यदि ॥ यानां रिवात्तवाच
 निसंपत्तौ च विसप्रदासपत्नीगर्भविधितिया करोत्यंगनादिजाः ॥ चतुर्विधैस्सावध्यास्यात्पूर्वजन्म
 जदकृतान् ॥ यो विप्रो विधवागंताभ्यासीत्यागं करोति यः ॥ दासीगंताभवेद्यस्तपरनारीरतस्सदा ॥
 विप्रवालकः ॥ ताचविदपीडाकरस्सदा ॥ अनेन पूर्वपापेन वंध्यशुक्लेन संशयः ॥ तन्निमित्तं प्रव
 क्ष्यामि श्रुणु धमुनिपुगवाः ॥ प्रातस्नात्वा विशुद्धात्मा शुक्लां वरधरः शुचि ॥ भूतिभरपितसंवागोरु
 द्राक्षाभरणाचितः ॥ ब्राह्मणान् वेदसंपन्तान् शुभ्रवस्त्रान् तलंकृतान् ॥ आहूय वरयित्वैकं आ
 चार्यं हि जपुगवं ॥ ऋत्विजो वरयेत्स्नान् दद्यात्सव्यान् दिजो तमान् ॥ दद्याद्दासो पुगंतेषां शुभे लभे
 शुभे दिने ॥ कारयेदभिकेवंतौर्बाह्विणेर्वेदपारगैः ॥ एकादशदिने पश्चात् ब्राह्मणान् भोजयेदथ ॥ अष्टा
 धिंशोत्तरचतुःशतसंख्यैरनुत्तमैः ॥ द्वादशे दिवसे होमं कारयेदिजपुगं वै ॥ वसोर्ध्वरांततः कुर्यात्प्रजपन्
 चमकं दिज ॥ सक्त्वा दशगावोऽस्य रोहनां दक्षिणां सतः ॥ आचार्यं यवबंधपादलेकारं दिकं शुभं ॥ रूद्रैका
 दशनीमेव पक्विशो छत्तोत्तरं ॥ महारुद्रमिति प्रोक्तं माहापातकनाशनं ॥ पंचकृतेन संदहो वंध्यत्वं नश्य

॥ ५६ ॥

निदिजाः माहावंशपिलभतेतस्मिन्संक्त्सरे सुतं ॥ आप्युभंतं पशुखंतं शूलस्मो वतं गुणाचितं ॥ भोगमूल्यमे
 कनिष्कस्यात्तदधपादमेववा ॥ अथ कस्मिन्दिने कुर्यैकविंशतिदिनाः ॥ माहारुद्रमिति प्रोक्तं सर्वदुष्टना
 शनं ॥ रुद्रैकादशनीं जप्त्वा तदंते शान्तिपंचवं ॥ तदंते पौरुषं सत्तं नारायणमतः परं ॥ पंचब्रह्म माहामांश
 रितं रुद्रमप्यथा त्रियंबकं महामंत्रं योरुद्रमिति मंत्रं ॥ सर्वोवा इति विद्या स्यात्कडुद्रा येत्यतः परं ॥ नमो
 हिरण्यमंत्रं च त्वरितं रुद्रमीरितं ॥ एतज्जपेन सागस्या रुद्रैकादशनीं जपः ॥ त्रिवारं यो महारुद्रं कारये
 द्राह्मणो तमे ॥ विनाशाय सोऽस्त्रीणां वंस्यात्तं च चतुर्विधं ॥ पुरुषस्यापि वंस्यात्तं विनश्यति न संशयः ॥
 अचिरात्सुत्रमाप्नोति त्याग्यं तं यशस्वितं ॥ कारयेदतिरुद्रं योर्वाहीणैर्वेदधारणैः ॥ तदंते हवनकुर्युर्ल
 शसरच्यं द्विजोत्तमाः ॥ घेनूनां त्रिशतं दद्यादाचार्या यवृषत्रयं ॥ वृषाभो वै त्रिनिष्कं स्यात्तमूल्यं कनका
 मीरितं ॥ घेचाभावे तथा निष्कसर्णमेकमुदीरितं ॥ ब्राह्मणान् भोजयेत्पश्चाद् दद्यात्साहस्रमादरात् ॥ एवं यः क
 रते विप्रमतिरुद्रमहोदयं ॥ सर्वपापानि नश्यति कोटिजन्मार्जितान्यपि ॥ अथुष्ठीः कीर्तिसंयुक्तां पु
 त्रपुत्राननुत्तमान् ॥ अवाप्य सकलान् भोगान् लीयते परमेष्ठिने ॥ अशक्तश्चेत्स्वयं नित्यं रुद्रैकाद

॥ ५६ ॥

शनी जपेत् ॥ वसरास्त्राभने पुत्रं सपुत्रं तं शस्त्रिनं ॥ धर्माभिषेकं यः कुर्यात् शिवस्य परमात्मनः ॥ स्वर्गपाप
 विनिर्मुक्तो संप्राप्य पद्मसंघं कैलासे शिवसन्निधौ वसत्येव न संशयः ॥ व्ययेन तपसा शूभोरभिषेकं
 करोति यः ॥ अणिमादिगुणैश्चर्यैः पुत्रपौत्राननुत्तमान् ॥ अवाप्य शिवसन्निधौ वसत्येतेन संशयः ॥ नगि
 केलादकेनैव स्यभिषेकं करोति यः ॥ सलक्ष्मामहती लक्ष्मी आयुषं सुत्रपौत्रवान् ॥ मेघाग्रतां तदंते तु शि
 वसन्निधौ मम्यते ॥ यः कुर्यान्मघुना शूभोरभिषेकं दिजोत्तमाः ॥ सपुत्रपौत्रानचला लक्ष्मी विद्यायशस्त
 था ॥ अवाप्य शिवसन्निधौ रमते नात्र संशयः ॥ धृताभिषेकं यः कुर्यात् शिवस्य परमात्मनः ॥ स ब्रह्मवर्च
 संप्रतां लक्ष्मी पुत्रानवामुयात् ॥ दक्षदकेनाभिषेकं यः कुर्यात् परमात्मनः ॥ सपुत्रपौत्रानासाद्य विद्यां लक्ष्मी
 मचचलां कैलासे शिवसन्निधौ रमते नात्र संशयः ॥ आम्नोदकेनाभिषेकं यः करोति जितेन्द्रियः ॥ स स
 र्वपातकैः मुक्तः पुत्रान् विद्यामाहाश्रियं ॥ अवाप्य शिवसारूप्यं तं मते नात्र संशयः ॥ शुषोदकेनाभि
 षेकं शिवस्य कुरुते यदि ॥ स सर्वाभीष्टमासाद्य शिवसायुज्यं मेमने ॥ स द्राजराजित जटं स्वकलहसरिज
 राजीवकसुपदमान सरुद्रजापी ॥ पापेतिरस्य चिरजैविरजो भवेत्तमद्राज जितमनसः स भवेत्तम
 द्रः ॥ रुद्रातिरुद्रान्तरुद्रमतिरुद्रपकादशावृत्तिपरो जपतो हिरद्रः होमार्चना सुनियेतो जपतां चि

॥ ५६ ॥

मुक्त्यैषां च शोभनवचरेषु विनिश्चयेन ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमोऽंशो त्रिविधोऽध्यायः ॥ स्कंदः ॥ होमेपि
 शोचमेस्तुतमादेवेकाहुतिचरेत् ॥ नमस्ते प्रथमो मंत्रो द्वितीयोऽप्यतस्तथा ॥ यातेरुद्रेति विद्या स्याद्यामि
 बुगिरिशं तथा ॥ शिववचसा तेनित्यसवोचदथापरा ॥ असौ यस्ताम्र इत्यन्या तथा सो यो वसपीति ॥ नमो
 भस्वति मंत्रोऽयः प्रमुचेति परो मनुः ॥ अवतत्येति मंत्रो न्योविष्य धनुरथापरः ॥ याते हेति स्तथा विद्या
 नमस्तेस्त्वा तथापरः ॥ परिते घनैर्न इति नमो हिरण्यावाहवे ॥ नमो वृक्षेभ्य इत्यन्यो नमस्सस्यिं जरायवः ॥
 सानमो बभ्रुश्रापेति नमो हरिकेशाय इत्यथा ॥ नमो भवस्य हेत्ये सानमो रुद्राय मंत्रकः ॥ नमस्सूताय
 विद्यान्या नमो रोहितायेत्यथा ॥ सानमो मंत्रणे विद्या नमो तवमथापरा ॥ नम उच्चैस्तथा विद्या सानमस्ते
 सथापरा ॥ सानमस्सहमानाय ककुभाय च तततः ॥ नमो निषंगिणे विद्या नमो वंचत इत्यथा नमो
 विचैरवे विद्या नमस्त्वाविष्य इत्यथा ॥ नमो सिमल्य इत्यन्या नम उल्लूषिणे तथा ॥ नम इषुमस्य इत्यन्या ॥ ५७ ॥
 नम आतन्वेन सथा ॥ नम आयच्छित्त्यन्या नमो स्य द्रापरो मनुः ॥ नम आसीन इत्यन्या नमः स्वपद्रूप इ
 सथा ॥ नामस्तिष्ठद्रूप इत्यन्या नमस्सभाय इत्यथा ॥ नम अश्वेभ्य इत्यन्या नम आव्याधिनीत्यथा ॥ न
 म उग्राणाभ्य इत्यन्या नमो गह्वरेभ्य इत्यथा ॥ नमो ब्रातोभ्य इत्यन्या नमो गणेभ्य इत्यथा ॥ नमस्तस्मै

५
भ्यस्त्यन्या नमः कुलात्वेभ्यस्त्यथ॥ नमः पुजिष्ठस्त्यन्योनमस्त्यभिधोमनुः॥ नमो मृगयुमंत्रोनमो
भ्यपरोमनुः॥ नमो भवायेसपरोनमः शर्वायस्त्यथ॥ नमो विरुपस्त्यन्योनमोरथिभ्यस्त्यथ॥ नमो
रथेभ्यस्त्यन्योनमोरथपतेनथा॥ नमस्सेनाभ्यस्त्यन्योनमः क्षत्रभ्यस्त्यथ॥ नमो नीलेतिमंत्रोन्यो
नमः कपर्दिनेत्यथ॥ नमसहस्रक्षायेतिशतधन्वेतिचापरः॥ नमो मीदुष्टमायेतिनमो ह्रस्वायेचेत्यथ॥
नमो ष्टहनस्त्यन्योनमो वृक्षायचेत्यथ॥ नमो क्षत्रियायचेत्यन्योनमस्माक्षवेत्यथापरः॥ नमः श्रीप्राप
मंत्रोन्योनमो उर्ग्यायचेत्यथ॥ नमः स्योनस्थायेतिनमो ज्यैष्ठ्यायचेत्यथ॥ नमः कनिष्ठस्तिचपूर्वजोपर
जोमनुः॥ नमो मेष्ट्योपगत्माग्नेनमो मंत्रोपबुध्रिकः॥ नमो जघन्याय इतिनमस्सोभ्यायचेत्यथ॥ नमो
याम्यायचेत्यन्योनमो उर्वर्यस्त्यथ॥ नमस्तोव्यायचेत्यन्योनमो वन्यायचेत्यथ॥ नमो भवायचेत्यन्योन
नमप्रतिश्रवोपरः॥ नमस्माक्षुश्रेण्यायचपरोमंत्रोदिजोतमाः॥ नमः च्छ्रायचेत्यन्योनमो वर्मिणस्त्य
थ॥ नमो विलीनेचस्त्यन्योनमश्क्रतायचेत्यथ॥ नमो दुंदुभ्यस्त्यन्योनमो आहनंस्त्यथ॥ नमो

चेत्यंन्योनमपांसव्योमनुः॥ नमरजस्यइत्यंन्योशुधरोमहरितोमनुः॥ नमोलोप्यायचेत्यंनो
 नमोलप्येयथापरः॥ नमउर्वर्यइत्यंन्योनमोपगुरवेमनुः॥ नमआखिदत्तेचेतिनमोवकि
 रीकोमनुः॥ नमोदेवादिहृदंयंनमोवीक्षणकंपरं॥ नमोविचिन्वत्केभ्यनमआनिर्हनेपरं॥ अ
 नुषगादेभ्यइतिव्युचरेसिस्वविद्यकः॥ द्रायअंघसइत्यन्योपातेरुद्रशिचेत्यथ॥ इमारुद्रायविधान्या
 मृडानोरुद्रमंत्रकः॥ मानोमहंतमित्यंन्योमानस्तोकोमनुस्तनः॥ आरातेगोमइत्यन्योअ
 स्मिन्नित्यपरोमनुः॥ नीलग्रीवाइतीत्यन्योनीलग्रीवाइतीरिता॥ येषुवृक्षेषुमंत्रोन्योयेषु
 तानामथापरः॥ येअन्तेषुइत्यंन्योयेपंथापथिमंत्रकः॥ येतीर्थानिमंत्रोन्योयेतावंतंमि
 त्यथ॥ नमोरुद्रेभ्यइत्यंन्योतंबोजंभेतीचत्रिभिः॥ एवंशतंतेमंत्रास्युःशतरुद्राःसमीरिता॥
 अष्टपंचाशदधिकशतमंत्राःप्रकीर्तिताः॥ येतेमृताख्यामंत्रास्युरमृतत्वमदायकाः॥ श्रीरुद्रायेदं
 नमइत्यचरेब्राह्मणोत्तमैः॥ अष्टपंचाशदधिकशतमंत्रैफलमदैः॥ हुत्वापश्चादयोधीरामेको

॥५९॥

नाहुतिमाचरेत्॥ पचमेकादशवृत्तारुद्रैकादशनीस्मृत॥ त्रयोपिनमकांतस्यैमंचैर्हुत्वाज्य
 मादरात्॥ वसोधीरांजपन्नंते कुर्वन्नेवाहुतिबुधः॥ रुद्रैकादशनीहोमंरुद्रावृत्तासमाचरेत्॥
 महारुद्रांगहोमोयं सर्वाधौघविनाशनः॥ अतिरुद्रैस्तथाकुर्युः शतमेकादशोत्तरं॥ नमकेनानु
 वाकेनहोमं कृत्वा विचक्षणः॥ चमकेकानुवाकेनहोमंकुर्युः ततोद्दिजाः॥ पुनस्समग्रनम
 के जल्यते वन्हिबल्लभा॥ एकामेकाहुतिकुर्यात्समग्रमकेलतः॥ जल्यते वन्हिनामुच्चार्यैका
 हुतिचरेत्॥ इतिवारचयंकुर्यात्पूजाहुतिमतः परं॥ अतिरुद्रांगहोमोयं सर्वमत्सहनाशनः॥
 एतच्छदिगुणं प्रोक्तं महारुद्रजंमोहवं॥ एतद्विशुणं कुर्वन् जपहोमंद्दिजार्चनं॥ कोटिरुदमितिप्रो
 क्तं शिवप्रीतिकरं मुने॥ अश्वमेधसहस्रस्य फलं माप्रोतिसाधकः॥ पुत्रपौत्रनवाप्रोतिविद्याश्री
 युस्समन्वितात्॥ आणिमादिगुणैश्चर्यदिव्यान्भोगाश्चदुर्लभात्॥ आसाद्य शिवसायुज्यं
 माप्रोत्यंते न संशयः॥ यावद्विष्णुं भगवन्लक्ष्मिकाननसंयुतं॥ अतिरुद्रकृतेनार्चनं कालभर

॥५९॥

मंडले द्विजः॥ विद्यायु श्रीसमायुक्ता संततिर्वसनि श्रवणं॥ अनिरुद्रसमो घर्मनश्रुतं नभवि
ष्यति॥ पदिहास्ति नदन्यत्र यन्नेहास्ति नलकचिन्॥ पुनहः शतरुद्रीयं माहात्म्ययापनाशन॥
उदीरितं मया प्रोक्ताः किंभुनः श्रोतुमिच्छया॥ यास्मिन् ग्रामे पुरे वा द्विजकुलनिलको भस्मरुद्राक्ष
प्रवृत्त्या श्रीरुद्रप्रजपादरोषिनि वसेत त्क्षेत्रं वर्यमम॥ को शतत्रमृतेपि कीठकनरो ग्रामेपिनै
वा दरो भूयादेकश्रुतीरीतो मम गजे पुण्यो विधिः केवलः॥ किजयेनामृतं त्वं भवति भगवती
दिक्षापत्रं मयवेदेष्टुं वर्णिगणैर्गणेषु द्रुदं प्राहारुणी मे परं॥ पुण्यं मे शतरुद्रजपनविधिः श्रोतुं
लंगो मुदारुद्राक्षाभरणे तृपुंड्रे ललिते फालप्रभामंडले॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे एकविं
शोऽध्यायः॥ स्कंदः॥ अथान्यं विधिं मोरव्यास्ये रुद्रमंत्रस्य सनमे॥ अणुषसा वधानेन चैनसादि
वभाषितं॥ ईश्वरः॥ जपो दिवा स्वेव मुदैव कुर्यात् श्रीरुद्रमंत्रस्य सदैव शक्तिः॥ रात्रौ न जप्यो मय
नुरेष निश्चितं शिवाभिषेके नु सदैव यो ज्यः॥ कालाष्टम्यां सोमवारमहोदि श्रुतायां वैष्ण

॥ ६० ॥

॥ ६० ॥

हणोपर्वकाले नित्यादभीष्टफलमाप्स्यमोदतेश्चिरुद्रसंजप्यं च सशोभवः ॥ मृदोर्ध्वपुंड्रं विरचय्य
 फाले जप्यो नचायं मनुरेष निश्चयं ॥ जस्त्रासचांते नरकं प्रयांति भस्माक्षं धृक् योग्य न मोहिज
 स्वा ॥ साधिघेन भवेत्त भस्म जमहं निघो भवेच्छांकरिः ॥ जघ्ने श्रीरुद्र निष्टसु ह्य स पूनो वरीष्टे
 नरः ॥ अन्ये कुष्ठक जिष्ठदुष्टजनिना श्रीरुद्र जाप्यो विक ॥ प्रेतास्ते दुरदृष्टतः प्रतिभवे विप्राद्रानाः
 शंकराः ॥ नद्रुद्र जाप्यं परिहाय भर्ता मुनेषु कथ्यते प्रभवेति मृताः ॥ रत्नस्वहस्तस्य मपास्य हर्षा
 न् ॥ मण्डलानिका चेत्पथथातयेयं पतुः क्रजुवरसास्मे तमजपन् मुक्तिमुपास्तते वरोपि ॥ यदि सं
 त्यज्य सुरुद्र जाप्ये गिरिजे भूयो पशानकी भवेत् ॥ नैतं प्रजस्त्राधिके मेतदेव श्रीरुद्र मंत्रं च न दा
 न्य शारिपिनः ॥ स्वदं च रुद्र प्रजपति बोधदं पूर्वनतोरुद्र परो भवेत् ॥ नमकं च मकं च वर्जि
 तं प्रजपे चैसु भक्ति नमो नुवाकं ॥ पतिभिस्सितभस्मधारिभिश्च त रुद्र प्रवणो य मुक्ति भावकृत्
 न् ॥ विषमं प्रजयेत्त रुद्र मंत्रं विषमं विषमं प्रतिशेष भस्म भुषः ॥ विषमं त्वभि वीक्ष्य घुक्षिना धो भवे

देवसमोक्षणेधिकारि॥ श्रीपंचाक्षरमध्यभागवित्सङ्गीरुद्रसूक्तादरोदरान्मुक्तिमुपेत्यशंकरपदध्या
 नानुधारादरा॥ रुद्रहानुलभस्मफालकलितामुद्रां दीविद्रवितं त्यापधातनिवारणार्ककीरणो
 भुयान्मुदेवैशिवतरणिस्थितकाकरणं महेशं चरणेयत्रशरणं हृदाप्रपद्य॥ अणिपस्य च रुद्रमंत्रजा
 यिजोभरणांतोभवितविमुक्तके॥ रुद्रैकादशदंजपंतिचयेभस्मीब्रपुंड्राकितोरुद्राक्षाभरणः
 शिवैकशरणः पूतो महापातकैः तेनैवोतमदिव्यं लिंगमगजे संसिच्यतीरैर्वैस्सर्वैर्विधार
 नकोटिजफलं लब्ध्वासमुक्तो भवेत्॥ विमुक्तपापोऽप्यविमुक्तमांशये श्रीरुद्रसूक्तं प्रजपन्न
 वमं॥ युक्तो ही भक्तैव महेशपादसंते वभस्माक्षधरो नरोपि॥ भस्मघ्नो भवमप्रजपति
 यदि राहुरुद्रमंत्रसुतारं पारंते भवसागरो दुमिव प्राप्येत मुक्तिं स्थिरा॥ दिव्यफालतले त्रि
 पुंड्रमगजे विभ्रनू सरुद्राक्षभाक् संत्यन्या न्ये म दोर्ध्वपुंड्रमत्तित्तं विद्याविधिप्राप्तुयात्॥
 यदि सितभसितनृपुंड्रधारिवीमलमनुमयेतरुद्रसूक्तं॥ शिवपदकमले निविष्टचित्तो

॥६१॥

॥६१॥

भवति भवेपि विमुच्यते गृहस्थः ॥ वर्णिवनीश्वरमनुश्रुत रुद्रमंत्रं भस्माक्षु घृण्यदिजपेदनि
 मुक्तिसिद्धौ ॥ विष्णुस्तितोपि नियमाश्च संवर्णवर्मैः रुद्रस्य जाप्यपरमः सकलं लभेत् ॥ रुद्रेण वि
 द्रावित सर्वपापसंतापनिद्रादिविवर्जिताक्षः ॥ अक्षप्रसादेन च रुद्रजापिनां दरिद्रानां शकील
 दौर्गमं चैः ॥ गृहे वे गोष्ठे वा चानदिनं वराश्वत्थतस्तुतः क्रमापुण्यैश्च सिद्धिं भति च जपन रुद्रमग
 जे ॥ शिवक्षेत्रेषु भवति शिवपादाब्जं भजने जयेत् बिल्वं ॥ स्याद्यो यदि जपनं कृतं पनभा ॥
 यदि सितं सितं तृपुंड्रं फाल्गुमनुमणमद्विसुते सुरुद्रजापि ॥ पापौपतापसहितोपि विमुक्तः सं
 घः प्रभवति रुद्रमाणोत्तमः संघं न्य ॥ यो भानुसोदरवरोत्तममूलसंस्थो रुद्रार्थवादविधिबोधि
 तमंत्रसारः ॥ तस्याविमुक्तसदनं मरणोत्तकाले प्राप्यं सदेहि सदनोत्तकदृष्टिदृष्टः ॥ श्रीबिल्व
 मूलगतिभाषित रुद्रमंत्रं जाप्येन पापसहितोपि विमुक्तपापः स एव मेयं कजपादमिष्टनिशा
 नकृन्नुशो भवत समो द्विजे ॥ प्रातः श्रीशुतरुद्रमंत्रं जपतो भस्म तृपुंड्राक्षघृक् सायान्हो

पितनोपिसंगवक्तुंसायंतनेजन्महं॥रात्रौतस्रजपन्निशासुगिरीजेभस्माक्षमुक्तिप्राक्॥
नियतिःपतिनांश्रनिशंतगतंवैदिजवरोमुदारुद्रंभस्मस्थितसितवरांगोद्रुतपदं॥तृ
पुंड्राकःफालेष्टनसितवराक्षस्रजधरोवरोहारःपारःभवतिचविमुक्तयेपरतरःनान्यार्थम
जपेदधममथमेश्वीरुद्रमंत्रश्चिवेकामादाधनलोभतो गिरिसुतेजस्वाल्भैधानानांलात्ता
जालनिकायद्रुमुमिपुतावक्रेणपूयाचसृक्पूतीगंधयुतांगकौहिसभवेनदेवमानंशंत॥पु
ण्याविमुक्तसदनैशाननिगमगतंरुद्राज्याप्यहिमुक्तःतत्रैवयदिलोभतोघनपरःजस्वाल्
भैभैरवी॥दुष्टान्तकिलयातनांगिरिसुतेतंद्रैरवाषातजातांसोढानहितत्रतस्त्रणमुमेत
केनशक्याप्रवं॥पूयाद्रुद्रपिशाचकोंतरगृहेजस्वापिनत्यातकैर्मुक्तो नैवभवेतसप्तनिहि
तोविष्टासुतिष्टेष्ठं॥तस्मान्तमजपतिसाधवइममंत्रविमुक्तिप्रदंस्वर्गारोग्यसुरवप्रदान
मगजेप्रज्ञानदंकेवलंमल्लिगासेकनीरैःशतमनुविहितैस्त्रापयेरोगिणंचवध्यावानिय

॥ ६१ ॥

॥ ६१ ॥

भवति भवेपि विमुच्यते ग्रहस्थः ॥ वर्णिवनीशतमनुशतरुद्रमंत्रमस्माक्षधृग्यदिजपेदनि
 मुक्तिसिधौ ॥ विष्णुसितोपिनियमाश्चमवर्णधर्मैः रुद्रस्य जाप्यपरमः सकलं लभेत ॥ रुद्रेण वि
 द्रावितसर्वपापसंतापनिद्रादिविवर्जिताक्षः ॥ अक्षप्रसादेन च रुद्रजापिनां दरिद्रानां शकील
 दौघमंत्रैः ॥ ग्रहे वेगोष्ठे वाचानदिनरवराश्वत्थनक्षत्राः क्रमायुष्णैश्च सित्त्वभक्तिचजपनरुद्रमग
 जे ॥ शिवक्षेत्रेषु ष्वेभवति शिवपादज्वभजने जयैतु बिल्वं ॥ स्याद्योयदि जपनकृतपनभा ॥
 यदि सितभसिततृपुंड्रफालो मनुगणमद्विसुते सुरद्रजापि ॥ पापौपतापसहितोपि विमुक्तसं
 घः भवति रुद्रगणोत्तमः संघं न्यः ॥ यो भानुसोदरवरोत्तममूलसंस्थो रुद्रार्थवादविधिबोधि
 तमंत्रसारः ॥ तस्याविमुक्तसदनं मरणान्तकाले प्राप्यं सदेक्षि सदनान्तकदृष्टिदृष्टः ॥ श्रीबिल्व
 मूलगतिभाषितरुद्रमंत्रं जाप्येन पापसहितोपि विमुक्तपापः स एव मेयंकजपादमिष्टनिशा
 नकृत्वा भवतसमो द्विजे ॥ प्रातः श्रीशतरुद्रमंत्रजपतो भस्म तृपुंड्राक्षधृक् सायान्हो

पितृतोपिसंगवक्तृत्वंसायंतनेजन्महो॥रात्रौतत्तजपन्तिशासुगिरीजेभस्माक्षमुक्तिप्राक्॥
 नियतिः यत्तिनोऽनिशंतगतं वैदिजवरोमुदारुद्रंभस्मस्थितसितवरांगोद्रुतपदं॥तृ
 पुंड्राकः फालेघृतसितवराक्षस्वजघरोवरोहारः पारः कवन्तिचविमुक्तयेपरतरः नान्यार्थम
 जपेदघमयमेश्वरुद्रमंत्रश्चिवेकामाहाघनलोभतो गिरिसुते जत्वालभेघानानोलात्ता
 जालनिकायद्रुमुमिपुतावक्रेणय्याचस्वकूपूतीरांघयुतांगकौहिसप्तवेतदेवमानंशंत॥पु
 ण्याविमुक्तसदनेनातनिगमगतंरुद्राज्याप्यहिमुक्तः तत्रैवयंदिलोभतोघनपरः जत्वाल
 भेभैरवी॥दुष्टांतकिलयातनांगिरिसुते तंदैरवाघातजातांसोढानरितत्रतस्त्रणमुमेत
 केनशक्याप्रवं॥भूयाद्रुद्रपिशाचकोंतरग्रहेजत्वापिनत्पातकैर्मुक्तो नैवभवेतसप्तनिहि
 तोविष्टासुतिष्टेछतं॥तस्मान्तमजपत्तिसाषवइममंत्रविमुक्तिमदंस्वर्गारोग्यसुरवप्रदान
 मगजेप्रदानदंकेवलंमल्लिगासेवनीरैः शतमनुविहितैस्त्रापयेरोगिणंचवध्यावानिय

॥ ६२ ॥

नमुरुद्र जप करोगे प्रमुक्तो भवेत् ॥ वध्याचापि सुवेले पुत्रमगजे पुण्यं परं शो भवेत् मुक्तये च
 पिमनुं दिशंति मुनयो मत्पादनिशासदा ॥ आयातालन प्रस्थलोलं भुवन ब्रह्मंडमा
 विस्फुरज्योतिस्फाटिकलिंगमौलिविलसपूर्णं दुवांतामृतैः ॥ अस्तोकाप्लुतमेकमश्रुम
 निशं रुद्रानुवाकान् जपन् ध्यायेद्दीप्तिसिन्धुयेद्रुतपदं विप्रो भविष्ये च्छिवं ॥ स्कंदः ॥ एव
 माह महादेवः कैलासगिरिजाप्रति रुद्राध्यापविधि कृत्स्नं किंप्रयः श्रोतुमिच्छसि ॥ शृणोः
 पदांशो जसमर्चने कुभो भवाद्यामुनयश्च शो भवाः ॥ अशो जजांतो पिचपचरुद्रं जप
 तिदं भादिविर्जितागाः ॥ ताराद्यं पदं जपेद्यदि मुदरुद्रं दृष्टोच्च विनानत्वा प्राजालि
 रीशनामकालयन्मुक्तो महापातकैः ॥ असौ हूलित देह एव हि जपन् श्रीरुद्रमंत्रं द्विजोरुद्रा
 क्षामल देह एव हि जपेन्मुक्तो महापातकैः ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशोरुद्रमहिमानाम
 द्वात्रिंशोऽध्यायः ॥ जैगीषव्यः ॥ श्रुतं ते रुद्रमाहात्म्यं देवदेवसनातनं ॥ पचाक्षरस्य च

॥ ६२ ॥

विधिमुदात्तिमेवदायुजा॥ विधिजपेधिकारेचकीदृशस्यब्रवीमिते॥ सुप्रसज्यनमस्तेस्तत्त्व
 तोक्तोनचापर॥ स्तुतः॥ इतिनद्वचनंश्रुत्वाभुनेप्राहशिरिचजः महादेवेनयत्मानंके
 लासेषार्वतीप्रति॥ स्कंदः॥ औगीषव्यश्रुपुष्टेममितिहासंनगोतमेकैलासेलास्यसदने
 मदनांतकरस्यच॥ नानाशिवस्तुलोत्तासिमणिकृतिविराजितं॥ शानकुभमहाकुभघ
 त्तश्चगितदिकृतं॥ महावित्त्वोरुविधिनसंतानप्रचरेमने॥ रत्नप्राकारसौधोद्यचंद्रमौली
 श्वरास्तये॥ पंचयोजनसाहस्रचंद्रस्फाटिकनिर्मिते॥ कक्ष्यागवाक्षशिक्षापिदेवतक्षसुदुर्ल
 भे॥ तत्रतस्फाटिकोद्दामसौधेचंद्रशिरवामणिः॥ एकाकाररक्वदंडस्फाटिकोत्तममंड
 पे॥ सहस्रेस्तंभचिंतनेरत्नसिंहासनेस्थितः॥ देव्यासहमहादेवः रहस्येमुदास्यकः॥ तन्मौ
 लीचंद्रकिरणतिर्यस्फाटिकसंस्त्रवैः॥ अष्टौदैस्सरमुक्कष्टेडसल्लुकमलोत्तले॥ स्फाटिको
 त्तमसौपानततीरमणिमंडपं॥ पश्चिमाभिमुखवतत्रगर्भागारेमहेशितुः॥ शानयो

॥ ६३ ॥

जनमानेन स्यादिकोमलनिर्मितं प्राकारराजद्वयं मणिकुंभविराजितं ॥ चं
 द्रमौलिश्चरत्निगोस्फादिकं योजनोन्नतः ॥ तन्मौलिचंद्रकांतोरुधारासारांग
 शीलत्वं ॥ भुजंगविल्वकुसुमैरचितं लिगमुत्तमं ॥ सोमाद्रिपातयुक्तायां भूतायां
 भूतनायकं ॥ स्वात्पातचंद्रसरसि भस्मरुद्रक्षभपुष्पाः ॥ गणानत्र समायां तिष्ठ
 हंचापि न जागनः ॥ वीरभद्रः तथानंदो विघ्नः तंडुत्रदिमुनेः ॥ चंद्रमौलिश्चरत्निगो
 द्रष्टुं संपूजितं तदा ॥ नस्यांति थां वेकदा हं न जास्य गणपैर्वृतः ॥ द्रष्टुं श्रीचंद्रमौलि
 वरीवस्याकं रोगमंतद्वारि वारीतो तिष्ठे नंदिकेशो न सादरं ॥ अहमेवाब्रुवं तत्र नंदि
 के शो गणैर्वृतः ॥ स्कंदः ॥ सोमाद्रिपातयुक्तायां भूतायां पनेहिता ॥ अस्योसं ॥ पूजया
 मीशो चंद्रमौलिश्चरत्निगो ॥ तदा तद्वचनं श्रुत्वा नंदिकेशो भ्यभाषत ॥ प्रणम्य मोक्ष
 पालः शभोरंतर्गहोचितः ॥ नंदिकेशः ॥ रहस्यचिंतुमीशाय विद्यायाद्यां हमाव्रजे ॥

॥ ६३ ॥

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

॥ ६४ ॥

मैः ॥ बिल्वचंपकमंदारववनीलोसलांबुजैः ॥ पूषैदीपैश्चनैवेयैस्तवैश्चकरताडेनैः ॥ नी
 राजनेवीरजैश्चामरछत्रदापनैः ॥ प्रदक्षिणनमस्कारैश्चतरुद्वीयसंस्तवैः ॥ रुद्राणी
 गणवेणुनांसरावेनृनदशूनैः ॥ सुदंगमुखज्वाळकाशखरदुदुभिवादनैः ॥ एवंचतुर्गुण
 मेषुभूतायामर्च्यशंकरं ॥ गिरिजेनंदिभृग्याद्याः वयंतत्रमहेश्वरयामिनीरिमणोत्तमंका
 मिनीशोभितागवं ॥ क्षणप्रायामेनिरेथक्षणदांगणपुंगवाः ॥ चंद्रमौलिश्चरेल्लिगे
 गणैषूजाघृताहरः ॥ वीक्षन्सिंहासनवरदेव्यालिप्सहर्षितः ॥ वयंस्तवामदेवेशं च
 द्रमौलिश्चरंतदा ॥ तस्तुतिश्चैषुवैश्यामिसमाहितमनाः मुने ॥ गणः ॥ यस्मिन्ज
 गत्सर्वमिदंविष्णुतियश्चाप्यनन्यः सकलप्रपचात् ॥ तिलैषुतैल्लोपसमास्थितं त्वां श्री
 चंद्रमौलिश्चरमाश्रयामः ॥ पश्यंतियन्नश्चतयः शिरस्यंशिरस्थीनं वस्त्रिवसर्वलो
 काः ॥ त्वामात्मभूतं जगताचयाणां श्रीचंद्रमौलिश्चरमाश्रयामः ॥ आणोरणी

॥ ६५ ॥

यान्महोमहीयान्मागुहायानिहीतोस्यजंतो नांसर्वभूतस्थितमात्मरूपं श्रीच
 द्रमौलिश्चरमाश्रयामः यस्सर्वसाक्षीनमसः परंत्वाद्विभानिसर्वकल्यस्यभा
 सा त्वामागामोनैरपिदुन्निरूपंश्रीचंद्रमौलिश्चरमाश्रयामः युमानविज्ञायदिवं
 कदाचिदुःखस्यनांनंसमुपैतिपीरः॥ त्वासच्चिदानंदमयंप्रशान्तंश्रीचंद्रमौलिश्चर
 माश्रयामः॥ अजंपुराणपुहवंमहात्मनश्चरंवाअनसोतिदूरं॥ ज्ञानासनां ह्य
 वभासमानंश्रीचंद्रमौलिश्चरमाश्रयामः॥ यदंत्यमीयसदमेववैदाः ज्ञानेनुपस्मि
 न् सकलंविबुधं॥ त्वाप्रत्यगात्मानंमचिंत्यशक्ति श्रीचंद्रमौलिश्चरमाश्रयामः॥
 यंनिर्विकल्येनसमाधिर्नैवतपस्विनश्चेतसिबीनरागाः॥ ध्यायंतितजोमय
 मंद्रुतंत्वाश्रीचंद्रमौलिश्चरमाश्रयामः॥ त्रिलोचनं चंद्रकलावतंसंगंगातरं

॥ ५७ ॥

गोहस्तदुज्ज्वलांगं ॥ सोरासमिष्टप्रदमष्टमूर्तिश्रीचंद्रमौलिश्वरमाश्रयामः ॥ आ
 पारसच्चित्सुरवरारीराशिमनादिमध्यान्तमनंतरूपं ॥ त्रिलोचनं नीलगं हं प्रभुं
 त् श्रीचंद्रमौलिश्वरमाश्रयामः ॥ कैलासशैले द्रुधिरः ॥ तटेषु नगेद्रुपुत्र्यासहसं व
 संतं ॥ विभूतिरुद्राक्षविभूतितांगश्रीचंद्रमौलिश्वरमाश्रयामः ॥ स्कंदः इत्यगणा
 नंदवचोनुविचिमाषीसरीभारतरोरुहर्षः ॥ हरः तदा तंगिरिगजपुत्र्यां घन्यासं
 विप्रीजगतामहेशः ॥ तदंतरे साप्रणतामहेशपादांबुजखाजलिपद्मकोशैरप्य
 र्च्यं यत् साप्रणतायावामहेश्वरं सानुनयादभाषा ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे चं
 द्रमौलिश्वरस्तौत्रयस्त्रियोध्यायः ॥ देवुवाच ॥ देवदेव महादेव करुणावरुणात्म्य
 शरणं ते प्रभु न्न हं कारणं शरणं सतां ॥ तथा विधानं मे ब्रूहि गोप्यं त्वमपि प्रभो ॥ यदि ते

॥ ५८ ॥

करुणाधिते मयी ॥ १ ॥ शौराण द्विचेत् ॥ विस्तरा नस्य मंत्रस्य प्रभावं कथयाधुना ॥ ना
 तिसंघ्न हविस्तारा यद्वृषाकरं स्कंदः ॥ इत्यंगिरज यादृष्टः तुष्टः तां प्राह शंकरः ॥
 आशौरा हासी मेवांता मभि वीक्ष्य हसं नृहरः ॥ ईश्वरो वाच ॥ पचाक्षरस्य महास्य क
 त्यकोटिद्वितैरपि ॥ नशक्यं विस्तरादकुं नस्मात्संक्षेपेन श्रणु ॥ वेदे शिवागमे चायं
 पुष्पयत्र षडक्षरः ॥ मंत्रस्थितस्तदासुरव्यो लोकोपचाक्षरस्मृतः ॥ सर्वमंत्रधिवक्त्रा
 यमोकाराद्यः षडक्षरः ॥ सर्वेषां शिवभक्तानां अशेषार्थप्रसाधकाः ॥ तदव्याक्षरमर्थो
 धं वेदसारं विमुक्तिदं ॥ आतासित्वमसंदिग्धवाक्यमेतच्छिवासकं ॥ नानासिद्धयुतं
 दिव्यं लोकचितानुरंजनं ॥ मुनिश्रितार्थगभीरं वाक्यतमेधरं ॥ मंत्रसुखसुखाश्च
 र्यमशेषार्थप्रसिद्धये ॥ प्रहो नमः शिवायेति सर्वतस्सर्वदेहिनां ॥ तद्दीज सर्वविषा
 नां मंत्रमद्यं षडक्षरं ॥ अतिसूक्ष्ममहार्थचलेयं नददवीजवत् ॥ देवो गुणत्रया

॥६६॥

तीतः सर्वज्ञस्सर्वज्ञात्मजः॥ ॐ मिस्यकाक्षोरमंत्रे स्थितसर्वगतश्चिदः॥ ईशानाद्या
 निसूक्ष्माणिब्रह्मण्येकाक्षोरणच॥ मंत्रे ॐ नमः शिवायेति सुस्थितानि पात्तात्रमं
 मंत्रेषु इक्षोरसूक्ष्मः पंचब्रह्मननुः शिवः॥ वाच्यवाचककणावेन स्थितस्साक्षात् स्वभा
 वतः वाच्यः शिवः प्रमेयास्यामंत्रस्तदाचकस्थितः॥ वाच्यवाचककणावोपमनादिसु
 स्थितस्तयोः॥ यथानादिप्रवृत्तौ यथोरेस्संसारसागरः॥ शिवोपि हितयानादिः संसा
 रान्मोचकस्थितः॥ व्याधीनां भेषजं पदं त्मनि पश्य स्वभावतः॥ न ह्यसंसारदोषाणां
 प्रतिपक्षस्थितः शिवः॥ असत्यस्मिन् जगन्नायेतमो भूतमिदं भवेत्॥ आदित्येन य
 थाहीनं निरास्तो कमिदं जगत्॥ अभावादिभ्यः परस्येयं जगत्सृष्टिः कथं भवेत्॥
 अचेतनात्त्वत्प्रवृत्तेरज्ञात्वा दीन्धरस्य च॥ प्रधानपरमाण्वादिपावत्किंचिद
 चेतनं॥ मलकृत्तृस्य पदं बुद्धिमत्करणं विना॥ धर्मी पदेऽश्ववधमोक्षविचा

॥६६॥

रणा॥ न सार्वज्ञं विना पुंसां आदिसर्गे प्रसिध्वाति॥ वैद्यं विना निरानन्दः क्लिश्यं
 ने रोगिणो यथा॥ दिवं विना निरानन्दं क्लिश्यं ते हि जगत्पथा॥ तस्मादनादिस्सर्वज्ञः
 परिपूर्णः सदाशिवः॥ अस्ति नाथः परित्राता पुंसां संसारसागरात्॥ आदिमं ध्यात्वा
 निमुक्तः स्वभावाविमलममु॥ सर्वज्ञः परिपूर्णश्च शिवो ज्ञेयः शिवागमे॥ तस्यापि
 ध्यानमंत्रोपमभिधेयस्तत्तस्मै॥ अभिधानाभिधेयत्वा न्मंत्रार्थः परमेशिवः॥
 पुतावस्थिश्चिवज्ञानं एतावद्विपरंपदं॥ तदोन्नतमशिवयेति शिववाक्यं षडक्षरं॥ विधि
 वाक्यं मीदं शैब्येनार्थवादः शिवात्मकं॥ यस्सर्वज्ञस्सुसंपूर्णः स्वभावाविमलः शि
 वः॥ लोकानुग्रहकर्त्ता यः समुपार्थक्यं प्रवेत्त॥ यद्यथावस्थितवस्तुगुणदोषैस्व
 भावनः॥ यावत्कलंचयत्पुण्यं सर्वज्ञस्तं न या प्रवेत्त राशोगानादिभिर्दोषैः गुरुतत्वा
 दनृते वदेत्॥ ते चेश्वरे न विद्यंते नृपास्त कथा मन्यथा॥ आ जाता नो वदोषेण

115011

॥६॥

सुस्थिरः॥ तेनाधीतं श्रुतं तेन तेन सर्वमनुष्ठितं॥ येनोन्नमश्चिवायेति मंत्राभ्यासस्थि
रिक्तः नमस्कारादिसंयुक्तः शिवाये सक्षरत्रयं॥ जिह्वोग्रे वर्त्तने यस्य सफलं तस्य
जीवितं॥ अंत्यजो वाघमो वापि मूर्खो वाप्येदी नोपि वा॥ पंचाक्षरजपेनिष्ठो मुच्यते पा
पबंधनात्॥ इत्यन्तर्परमेष्ठो न देव्या एष्टो न मूर्त्तीनां हिताय सर्वमस्यानोति यजाना
विशेषतः॥ गौरि उवाच॥ कलौ कलुषिते काले दुर्जये दुरतिक्रमे॥ अयुष्यतमसा धेने
लोको धर्मपरा दुर्बुरवे॥ क्षीणवर्णाश्च माचारे संकरे समुपस्थिते॥ सर्वाधिकारे संदिग्धे नि
श्चिते वा विपर्यये॥ स दूषदेष्टेऽपि हिते गुरुशिष्यक्रमे गते॥ केनोपायविमुच्यंते सतास्त
वमहेम्बर दिवः॥ आश्रित्य परमाविद्यां हृद्या पंचाक्षरि मम॥ सतत्याचम्य वित्ता
स्मानो मुच्यंते किल जानराः॥ मनोवाघाय जैर्दोषैश्च कुरु स्मर्तुमगोचरैः॥ दूषितानां
घृतघ्नानां निर्दयानां खलूनां॥ लुब्धानां वक्रमनसामपि मत्प्रवर्णानां॥ म

मयं चाक्षरीविद्यो संसारमपरिणी ॥ मयैवमसकृदे विप्रतिज्ञां तं पाराह्मेते ॥ पतितो
 पिविमुचेतमद्रुतं विद्यया नयविद्यां हृद्यामविद्यां विजहति मुदिता गंधपथाक्ष
 रांतं ठसि रैतामविद्यां हृदि कुटिलतमो रोगविद्यां जपेद्यः ॥ मुक्तिः मास्त्वैव सद्यः
 शतगुणपालदोपणं शयप्रसादात्तदुद्दिष्टं च समाद्य जन्ममरणं सदैव भवेत् ॥
 इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ॥ गौरी ॥ पुनः पञ्चाक्षरस्यास्य म
 हिमानं महेश्वरं ॥ आधिकारिविभेदे वश्वरश्चतुर्फलं वदं ॥ ईश्वरः ॥ षडक्षरं प्रवक्ष्यामि
 समासेन गिरिद्रजे ॥ सद्यस्संसारदुःखानि विनिष्टानि जपाधिगे ॥ ऋषिः ब्रह्मस्य
 मंत्रस्य गायत्री छंद उच्यते ॥ देवतास्य शिवस्साक्षादहमेव महेश्वरः ॥ शक्तिर्महेश्व
 रीत्वं च सुवने शाक्षरी भवे ॥ बीजं मया सर्वं प्रातं रुद्रस्य कल्पविग्रहः ॥ सोऽहं तन्म
 य एव स्यां मंत्रमध्यस्थितस्तदा ॥ अगुप्तादिव निष्ठां तविन्यसे दक्षरं क्रमात् ॥

मस्तके च ललाटे च हृदि नाभौ षडहये ॥ पुनः पंचाक्षरेणैव न्यसेत् स्वस्य तनुं परं ॥ प्रणवप्र-
थमं विद्यात् हृदि तीये तु नकारकं ॥ मकारं तत्परं देवि शिवाकारं तु ततः परं ॥ वकारं पंचमं विद्या-
द्यकारं षष्ठमुच्यते ॥ एवंपंचाक्षरं देवि श्रीरुद्रपदमं ध्येयं ॥ श्रीशूद्राणां नमो तोयं प्रभवे-
तमनुः शिवे ब्रह्मक्षत्रविशां मेघं जप्यो नुक्रममुमतो ॥ ब्रह्मचारी गृहस्थानां वर्णिनां व-
नवासिनां ॥ सन्यासिनां षण्णवमद्यां तेषु विधीयते ॥ न केवलं गृहस्थानां त्वहीजेन युतो-
मनुः ॥ धनधान्यसमृद्धिश्च पुत्रपौत्रादिसंपदः ॥ त्वहीजेन युतो दद्याद्गृहीणां जापिनां मनु-
वार्णां जपेत्सहस्रहो गृहस्थः त्रिसहस्रकं ॥ वनवासि सहस्रं दशकं प्रजपेद्दिनं ॥ सन्यासी
पंचसाहस्रं प्रणवाद्यं जपेन्मुनः ॥ न गायत्र्यधिकं जाप्यमेतं पंचाक्षरं मुनः ॥ स्त्रीभिः शूद्रैश्च
नियतं शतमष्टौ तरे जपेत् ॥ यथा ब्रह्मण जाप्यं स्थानं याविदक्षत्रियोरपि ॥ मंत्रेणानेन महि-
मो वामलेन च सेचयेत् ॥ स एवं पूजको मान्यो मम देवि प्रसादमवू ॥ अनुत्पलितदेहे न न

॥ ६९ ॥

जप्यो ये मनुः शिवे त्रिपुंड्रोऽसितपाले न न जप्यो ये मनुः शिवे ॥ अरुद्राक्ष घरेणापि न जप्यो ये
 मनुः शिवे नोर्ध्वं पुंड्र घरेणाप्येन जप्यो ॥ नान्ये देवार्चनायोग्यो मनुः खागिरीद्रं जे नदितीरे गृहे
 गोष्ठे वनचापि शिवात्मके ॥ बित्त्वमूले विशेषेण पुरश्चर्यादिसिद्धिदः ॥ मृगव्याघ्राजिने चोले जा
 प्याशीत कुशोत्तरे ॥ न भूमौ न च पाषाणे न काष्ठे जाप्यमाचरेत् ॥ मंत्रसंग्रहसमारब्धा तो जपास
 न विधिर्नामैः ॥ देशावात्तः विशेषोत्रकथ्यते गिरीजे धुनः ॥ अष्टम्यां च चतुर्दश्यां पर्वणोरुभयो
 रपि ॥ ग्रहणे सोमसूर्ये रौविषु वायनयोरपि ॥ सोमवारे प्रदोषे च सायं प्रातः पराणहृयोः नित्यादप्य
 धिककुर्याजपं ये चाक्षरस्य च ॥ फलंगुणं शततत्र प्रोक्तमिदं मया धुनः ॥ मनोरथं तथा मेघममो
 युतेऽविशेषतः ॥ अहं वाच्यो महादेवः तस्यार्थीयं सनातनः ॥ धानांगन्यासमेदाश्च बृह
 वोऽस्य मनोऽशिवे ॥ निगमागमभेदे न वदंति मुनयो द्विजे ॥ मंत्रार्थः कथितः कृत्स्नः पुरश्चर्याश्च
 पुष्पमे ॥ आचार्यमुखतो मंत्रं जपेत्सार्थं समाहिताः ॥ यथाशक्ती घनं तस्मै प्रदत्त्वा तदनुज्ञ

॥ ६९ ॥

या स्नानं त्रिषवणं कृत्वा भस्मानाशु क भोजनः ॥ पाल मूलाशु नो वापि हविष्यांशी यथा वलं ॥
 पर्वताग्नेन दीरे सागरांते शिवालये ॥ वने वा निर्भये शुल्वे प्राक्षुरवो दंक्षुरव शुचिः ॥ वित्त्वमूले गृहे
 गोक्षे भस्म छन्न सनो भवेत् ॥ प्राणायामं त्रयं कृत्वा चंदर्विशोस्य देववित् ॥ शक्तिवी जं देवतां च मं
 त्रांगेषु तथामनुं ॥ कारण्या संपुनः कृत्या नयांगन्यासमेव च ॥ पंचागमपि विन्यस्य गुरुमास भिवीक्ष्य
 च ॥ लिंगे वा सुस्थले देवि सोमसूर्याग्निमंडले ॥ विद्याल्लेखे व काल्याणं ज्वलंतं विष्णु रूपिणं ॥ शिवं ध्या
 त्वा जपेन्मंत्रं लक्षणं पंचकं शिवे ॥ प्रणवाय नवं तस्याद्रिजे प्रोक्तमेव मंन्य ध्यावले ॥ वेदं हरं वर
 दं कपालहस्तं सांभितिमद्रि सुतयो ज्वलदेहं कांति ॥ वासो रापीठगतयानि जवामहस्तन्यस्ता
 रुणोत्पल युजा परिणद्रदेहं ॥ शान्तयज्ञासनस्थं शशिधरमकुटं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रं शूलं पाशं च घटं
 प्रलय हुत वहे सो कुशं वामभागे ॥ नानालंकारैश्च स्फटिकमणिनिष्कंदं क्षमागवेहंतं
 नागां पादे विशिष्टं शिवममल हरे पार्वती शंभुमानि ॥ मंगलाय नमः देवयुवानं मवि

॥ ७ ॥

सुदरं ॥ ध्यायेत्कल्पनरोर्मलेसुखासीनसरोमया ॥ एवं ध्यायन् जपेन्मंत्रं पचाह
 रमं नंदितः ॥ तर्पयेत्तु क्षमेवंतु बुद्ध्यालक्ष्मि वशि ॥ आ ज्येन पयसानापि पलाश
 वुसुमेन वा ॥ तव सिंघति मंत्रो स्पृशुती मुक्तिफलमदः ॥ तैलेन च अभिचारेषु
 अकारिणां समिधो हुनेत् ॥ वक्ष्ये कौस्तुभकुसुमेः विल्वपत्रैश्च नास्ये ज्वररोगादिभ्यो
 त्पथमश्च तस्य समिधो हुनेत् ॥ विद्वेषणे मारणे च वै शीतवाकरं जकौ ॥ उच्चारणे च डा
 त्रूणां मयामां गी हुनेत्तदा ॥ यस्यैकमष्टसाहस्रं जुहुयाज्जातवेदसि ॥ निर्वैतैलेन
 हेतुं जे हुयादभिचारके ॥ नित्यादृष्यं धिक् जपं जपेन्मंत्रं स्पृशेत् ॥ नित्यं द्वादसाहस्रं
 जपेद्भक्त्या समाहितः ॥ सम्यक् ज्ञानं समासाधेत्सुपिलिनां भविष्यति ॥ लक्ष्म्यं च ॥
 ज्ञानं जस्मा वृचारेः पदमनुयात् ॥ पण्डितश्च सपेनैवल फलं ब्रह्मणापदं ॥ अशी

॥ ७ ॥

निलक्षं जत्वा तु नरो विलुप्तमाश्रुयात् ॥ लक्षणां तु शतं जत्वा साक्षाद् द्रुतमाश्रुया
 त् ॥ लक्षं जत्वा तथा युष्मद्दिलक्ष जपतः सुतान् ॥ निष्कामो लक्षदशकं जत्वा ये ताविमुक्तं
 कं ॥ विनियोगसमारब्धतः तज्जपेत् लक्षणं शृणु ॥ विधिनंते न मार्गेण मंत्राभासो जपः
 स्मृतः जपस्तत्रिविधः प्रोक्तं वाचिकोपांशुमानसः ॥ वाचिकोपांशुरुच्चैश्चद्विविधः प
 रि कीर्तितः ॥ मानसो मानसध्यानमेतद् द्वैविध्यमास्थितः ॥ उच्चैर्जपादुपांशुश्च सह
 स्रगुणमुच्यते ॥ मानसश्चतयोपांशो सहस्रगुणमुच्यते ॥ मानसश्च तथा ध्यानम
 नंतगुणमुच्यते ॥ उपासहायं मां देव नीलग्रीवं त्रिलोचनं ॥ ध्यात्वा जपेत्तथा मं
 त्रं स चानंतफलं स्मृतः ॥ अथ वा प्राकृतं भावं स्वीयमुत्सृज्य देहकं ॥ शिवो ह मि
 तिसंचिंत्य साधयेद्दिदमुत्तमं ॥ उच्चैर्जपेत्क सर्वेषां पथोक्तं फलदानं नृणां नीचैश्च
 तो न चेतोऽपि च्युतश्चेन्निष्कलो भवेत् ॥ ऋषिर्छंदो देवतं च ध्यायन्मंत्रं जपेत्सुधीः ॥

॥ ७१ ॥

दीपस्तंभनरणायाद्यामप्यस्य सनम ॥ न ज्ञाप्येन विश्रुत्वा सा इह मे म्हास सन्नि
 धौ ॥ एषो सैव विधिः प्रोक्तः षडक्षरजपस्य हि ॥ उत्पत्तिमस्य मंत्रं स्पृष्टुं नरन्या विवे
 धमे ईश्वरः ॥ सुगमं निगमां त गोचरत्वं गमाणां करांग भोगासारं ॥ नगमौ ह्यसु
 ते नगाधिना सप्रियमेतज्जपतां न चाद्यसंगः ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमोऽंशः
 शिवगौरिसंवादे पंचत्रिंशोऽध्यायः ॥ स्वंदुः ॥ शिवेनोक्तं समासेन देव्यै देवेन की
 र्तितः ॥ श्रृणु धर्मुनिभिस्सार्धं गणैस्सुरगणैस्स हपुराकल्यांतरं शशुः स्तुष्टोपायम
 चिंतयन् पंचाननखयं जातामायास्वीकृतविग्रह ॥ तेजो राशिस्त्वप्रकाशोऽस्वका
 साभासयन् जगत् ॥ वदनानि महेशस्य प्रादुरासन् समंततः ॥ प्राक्प्रत्यक् दक्षि
 णो दीर्घचंद्रोर्ध्ववर्णैश्च पंचभिः ॥ त्र्यक्ष्णाणि सोमधामे द्रष्टुं शक्याणि समंततः ॥ त
 त्र्यक्षपूर्वमुखं सौम्यं श्रुत्वा विवस्मन्मम ॥ बाले दुर्मुखं मुस्मितं करुणां च

॥ ७१ ॥

कं॥ विरादततः प्रादुरभूतनकारासाम् जायतीः॥ फूरभूचनतो विप्रयति
 छात्राश्चतीततः॥ स एव भगवान् ब्रह्मलोकसर्गपितामहः॥ आधोरं
 दक्षिणं वक्त्रं प्रादुरासीन् महेशितुः॥ दृष्टाकारा लभु कुटीनि टालाक्षोऽज
 गत्सप्तुं॥ इदानीत्तु समाकारं चक्षुर्बाले दुष्पूषिते॥ खराडारव्यस्तनोरुद्रः
 शूलहस्तो विनिर्गन्तः॥ मकारवाच्यो भगवान् ज्योतिषामयनस्तदा॥
 स धो जातमुखं शोभोद्धारं दंभो दंसो वि॥ दीप्तचिन्मयनं साम धाम सामिदि
 रवं मुने॥ संस्मृत्वा रव्यस्तनो विष्णुः शिकारा दुदधुवह॥ आपोतस्मात्समुद्भुताः लोके
 सर्गपुरा मुने॥ वामदेवमुखं शोभो प्रादुर्भूतं तदा वशात्॥ पमरागसमपरव्यं बा
 ले दुक्कत दोखरं॥ चक्षुःप्रसन्नवदनं वरं दारव्यं दपीश्वरः वायुः प्राणशरीरासा
 जगतां सर्वभूत॥ ईशानारव्यं मुखं शोभो पर्वशर्वरिनाथवत्॥ त्रिलोचनं च

॥७२॥

द्रुडमुदभूरवादिदैवतं॥सदाशिवोपकाराद्यमादुर्भूतोमहेश्वरात्॥पंचब्रह्म
 मयाकारामूर्तयोमीमंहेक्षितुः॥तुरीयाद्यततोकारः॥मादुर्भूतोर्थवाचकः॥पंच
 सदारव्यरूपास्तेऽपि चक्रादिनिर्गताः॥जगतामुपकाराय ब्रह्मविष्णुमहेश्वरः॥
 सदाशिवश्चेश्वरस्य पंचब्राह्मण इत्यमी॥सृष्टिस्थितोचसंहारतिरोचानानुदरी
 काः॥पंचाक्षरोद्भवश्चेत्युदभूभवतोमुने॥मुखादित्रयमनोपूर्वशोभोरंभाजसंभ
 रः॥नियुक्तस्मृष्टिकरणेपात्तेनेचांबुजेक्षणाः॥रुद्रसहरणैपुतः॥नियुक्तस्मृष्टपाणिना॥
 तिरोचानस्यजगतोईश्वरोविनियोजिताः॥शिवोसदानुग्रहेणजगतोस्यनियो
 जितः॥महादेवेनविभ्रेद्रुभूतदिक्कमवर्णकैः॥एतेहिपञ्चवः॥प्रोक्तापत्तिरेषामहे
 श्वरः॥प्रणवस्यार्थैरेवैहअन्येसर्वेचमेश्वराः॥प्रकास्यस्सर्ववर्णानांशिवएवम
 हेश्वरः॥पंचाक्षरमिदंश्रौतंशत रुद्रियमध्यागंवामदेवोस्यत्ररूपिरादपनिष्ठ

॥७२॥

दः प्रकीर्तितं ॥ सदाशिवोस्य देवो ह्नि अंबीजं शक्तिरं मुने ॥ ब्रह्म बीजमिदं मंत्रं मं
 किल कमेत्रेण न्यासमस्य यथाक्रमं ॥ अगुह्यो देहवक्त्रं पुन्यं सत्यं चाक्षरं मनुं ॥ ॐ न
 तपुरुषायामं अवोरं प्रचक्षते ॥ शिस्यो जातकायेति वा वामायेति वामुने ॥ यं ई
 शानायेति मुनेन मोतेन न्यसेत् क्रमात् ॥ अगुह्यो बहुदिन्यासं कृत्वांगेषु मुनीश्व
 रः ॥ सर्वज्ञ धारते हृदयं तृप्तिधाम्ने शिरस्तेथा ॥ शिरवामनादिधाम्ने च कवचे च स्व
 तंत्रकं ॥ अलुप्तशक्तिधाम्ने च ॐ मनंतं च शक्तिच ॥ अस्त्राय फडित्येवं अगं न्या
 सं चरेत् क्रमात् ॥ अस्त्रं मंत्रेण दिग्बंधं कृत्वा मूलेन रोधयेत् ॥ प्रज्ञातधनमानंदं
 कल्याणं शिवमव्ययं ॥ ध्यायेद्दहमिति स्वरं शोस्वस्थान्यक्षाणि धारयेत् ॥ ध्या
 येद्देवं विरुपाक्षं षडक्षरविधौ मुने ॥ ध्यानं विप्रदोर्भिः कुवरौ भृगुमभयकरो
 सुप्रसन्नो भदेशः सर्वालंकारदीप्तो सरसि जनिलयो व्याघ्रचर्मो तरीयः ॥

॥७३॥

ध्येयो मुक्तापरागामृतरसकलिताद्रिप्रभावचक्रे चक्षः कोटीरकोटिघटित
 लुहिनरोचिर्वर्तुल्लोचुंगमौलिः॥ एवं ध्यात्वा बहिः पीठे सभाराध्यमेव हि॥
 वामज्येष्ठा चैराचकाली कलवविकारिणी॥ बलाविकारीणी चेति बलप्रम
 थिनी तंथा॥ दमनी सर्वभूतानां तथा विप्रमनोन्मनी॥ पीठनां शक्तयो सर्वा
 नववैमुनिसत्तम॥ संपूज्या वरणे पूजा पूर्वपञ्चदुदीच्यवे॥ पूर्वमूर्तयः पूज्या
 पंचब्राह्मण इत्यथ॥ उमा च डीश्वरो नंदी महाकालो गणेश्वर॥ पुकदित्रिचतुष्को
 णा पूज्या दिग्देवता क्रमात्॥ पूजा हवन जाये च लक्षणां च चतुष्टयं॥ साज्यशु
 भ्रं तिलैर्होमः पायसन च कारयेत्॥ मंत्रसिद्धिमवाप्नोति पंचाक्षरविघ्नो मु
 ने॥ अनंतसूक्ष्मो च शिवा चमश्च तथै पूर्वावपिरुद्रे नैत्रे॥ त्रिमूर्तिश्चामूर्ति

॥७३॥

श्रीरवंडशिरवंडितश्रमाणादिपात्रेषु समर्चनीयाः॥ अत्यकीनल्लसोमलोचनवि
 भोत्वन्नेत्रजालैर्जगत्कल्लालोषधिजाकमुक्तसुकौरैः वर्षसथान्नं पचेत्तान
 न्वस्ते जगतां च प्राणानकराश्चाप्यायनीशं करं त्वतोयं न विभाति भासनप
 रो देवस्त्वमात्मा शिवः॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमादोषद्वित्रिशोऽध्यायः॥ स्कंदः॥
 काश्चिन्तुकाविष्ठागौरी हृच्छतिशंकरं॥ रहस्ये रहवामांक संस्था विप्रगिरी
 द्रजा॥ शिवा॥ कर्मयोग्यो भवेत्सद्यः॥ पतिसोयदिसर्वथा॥ कर्मयोग्येन यत्कर्म
 कृतं तन्न ह्यकायहि॥ ततः कथं विमुच्येत पतितो विद्यमानया॥ शिवः॥ तथ्यमेत
 त्वया प्रोक्तं तथापि शृणु पार्वति रहस्ये मिति मल्लैतत्तु गोपितं यन्मया पुरा॥ समं च
 कामोपतितः पूजयेद्यदि मोहनः॥ नारकस्यान्नसंदेहो मम पंचाक्षरं विना॥

अभक्षवायुभक्षश्चैवान्ये व्रतकर्षिताः ॥ तेषामेतेः व्रतेनास्ति मम लोकसमा-
 गमः ॥ भक्त्या पंचाक्षरेणैव यस्तु मां साय वार्चयेत् ॥ सोऽपि गेहेन मध्वानं मंत्रस्यास्यै-
 व गौरवात् ॥ तस्मात्तपांसि यज्ञाश्च व्रतानि नियमायमाः ॥ पंचाक्षरार्चनस्यैतत्को-
 द्यदो नापि नो समाः ॥ बद्धो वाप्यथ मुक्ता वा पादौः पंचाक्षरेण यः ॥ पूजयन्मां विमु-
 च्येत सर्वपापैर्न संशयः ॥ अशुद्धो वापि शुद्धो वा स कृत्यं चाक्षरेण यः ॥ पूजयन् पंडि-
 तो मूढो मुच्येत पतितोऽपि वा ॥ षडक्षरेण वा देवि तथा पंचाक्षरेण वा ॥ सब्रह्मांगेन मां
 भक्त्या पूजयेद्यदि मुच्येते ॥ पतितो पतितो वापि मंत्रेणां नेन पूजयेत् ॥ मम भक्तो
 जितक्रोधो भस्मरुद्राक्षघृक् दृजः ॥ नान्यपुंड्रधरेणायं न जप्ये मनुराडयं ॥ अश्रौ-
 तमूर्ध्वपुंड्रहिमंत्रोयं श्रुतिमध्यगः ॥ श्रौतपुंड्रसहस्रं भस्मत्पुंड्रौ धूलेनात्मम ॥ रुद्राक्ष

धारणं पुंड्रं शिवलिंगमिदं हयं ॥ न त्याज्यं वैदिवैः नित्यं तस्माद्वृत्ता जपेन्मनुः ॥ गुरुव
 क्रादिमंतं लब्ध्वा श्रीमत्संचाक्षरं मम ॥ दिजोतमा छां भवाच्च जपनी योडा तक्षकं ॥ उपनीतौ
 तथापत्रादतः पंचाक्षरं यदि गायत्र्या सह एवायं जपेन्मंत्रमंतं द्वितः ॥ वर्णां विदाभ्या
 सनार्थं ॥ तमष्टोतरे जपेत् ॥ गृहस्थः पंचसाहस्रं जपेद्वायं हि मांसदा वन्यस्मान्
 सः धर्मस्यः सन्यासी प्रणवेन हि दद्याद्वा दद्यात्साहस्रं जपतः तौ यथावलं त्रियः शूद्रा
 दांकराश्च नमो तेन जपं क्रमे ॥ चोदिताः तां त्रिकाणां तु तत्रोक्तेनैव वर्मना ॥ वैदिकानाम
 यं मंत्रो धर्मश्चायं मयोदिनः ॥ ब्राह्मणक्षत्रियविशंप्रजाप्या विधिक्रमः ॥ लब्ध्वा
 मंत्रगुरोर्वक्त्रात्तमेयादिगुणसंयुतः ॥ भस्म तृपुंड्रवीतांगः मध्याह्ननिहितः ॥ शुभः ॥

॥७५॥

ब्रह्मचर्यरतो भक्त्या मत्सायुज्यमवाप्नुयात्॥ किमशाश्वता धर्मा देवस्सर्वमिदं गज
 त्॥ प्रलये समनुप्राप्ते नष्टे स्थावरजंगमे॥ सर्वमकृतिमापन्नं त्वतः प्रकृतकार्यभूत्
 एकाहं स स्थिता देवि न हि तीयोऽस्ति कुत्रचित्॥ तदा वेदाश्च शास्त्राणि मंत्रयन्चाक्ष
 रे स्थिताः॥ तेनाश्रान्ते वसं प्राप्स्यमधत्त्या ह्यनुःपालिताः॥ न तस्सृष्टि रभून्मंत्रः प्रकृ
 त्यास्मविभेदतः॥ गुणमूर्त्यात्मनां चैव न तोषांतरसंहतिः॥ तदा नारायणो तमः समुप
 न्नो महेश्वरिमत एव समुपसन्नो पंचवक्त्रः प्रजापतिः॥ सिसृक्षमाणो लोकां नृस्त्रीनश
 नोत्पसहायवान्॥ मुनीन् दृशससर्जदौ मानसानमितो जसः तेषां सृष्टिविवृध्य
 र्थमांशो वाचयिता महः॥ प्रणम्य संस्तवन् भक्त्या कृतां जलिरुमेतदा॥ ब्रह्मा॥ नम
 स्ते देवेभ्यो त्रिपुरहर सोमत्रिय न प्रभोऽं विश्वाधिक हर भवोग्रांभित गुणा॥ विभो बंधो

॥७५॥

बंधं हरहरशशिघोतितरप्रसादं मद्राश्वकुरामवान्मेघशरणं ॥ मम मुंवाणां म
 हादेव सजीने देहिविक्रमं ॥ इत्येवं प्रार्थितस्तेन पंचवक्त्रघरोत्सहं ॥ पंचाक्षराणि क्र
 मशः प्रोक्तवान्पश्यो नये ॥ संपंचवदनः तानि गृणन् लोकापितामहः ॥ वा
 च्छ्रवाचकभावेन ज्ञातवान्मां महेश्वरं ॥ ज्ञातप्रयोगो विधिवत्सिद्धमंत्रः प्र
 जायतिः पुत्रेभ्यः प्रददौ मंत्रं मंत्रार्थं च प्रजायतिः ॥ तैत्तिर्व्यामंत्रं रत्नं न तूसा
 शाल्लोकापितामाहान् ॥ मया ज्ञातेन मार्गेण मद्राधनकाक्षिणः ॥ मेरोस्तशि
 रवरे देवि मुंजवान्नामपर्वतः ॥ मत्प्रिया सततं श्रीमान्मगणैरपि रक्षितः ॥ तस्यां
 भ्यां सेतपस्ती व्रंल्लोकस्मृष्टिसमुत्सुकाः ॥ दिव्यवर्षसहस्रं तु वायुप्रक्ष्मा समाच
 रन् ॥ तेषां भक्तिरहृदया सद्यः प्रत्यक्षतामियां ॥ मादृष्टानुष्टुबुः सर्वप्रणम्यैव तं पे
 रंताः ॥ मुनयः ॥ ७० ॥ मित्येकाक्षरोऽसि प्रकृतिविरहितो ७० मित्तीदं च सर्वत्वं

॥ ७ ॥

तोमिन्नं न चैतत्तु चित्तवमहिमां वक्ति वेदः सदैवः ॥ ईशानस्त्वं सर्वविद्या
 धिना यो रुद्रोऽयः त्वं वाचकं ते तत्तयैवामातामानं माहकारव्यानसि
 धिः शृष्टादीनां मूलमीशः त्वमेवोः ॥ नमस्ते रुद्र त्वं श्रुतिगतनमो
 तैकवचसां प्रवाणं तोनाथो नतिकरणानां विघ्नतनुः न हित्वं तो
 मिन्नं जगदपि च नानैव हि मृषा ॥ नमः शृष्टेऽयं देवः न हि शिवविवादः
 श्रुतिबलात् महानात्मा माया विरहि शूरिरो मनुगता महेशो मंत्रा
 यः स्वमसि मनिदाता मानसिगः ॥ मनस्वी मध्यस्थो मरणजनना
 धंतरहितो मधुः मन्ता माता प्रवसि हरमन्वर्चिपदः शिवशिष्टो नि
 ष्ठा प्रवसि शिपि विष्टः शिवतरशिनी वात्स्यः रवत्यः शशि धरशि

॥ ७६ ॥

खासूतमहिमा॥ दिग्विनेत्रोयंत्रोभवसिद्धितिकठः स्वमसि हृक्कृशनावर्तोहर्ता
त्वमसिभवहर्तासिजगतां॥ वाहीकृतोक्षभगवन्हरवामदेववाताशना
दियरिभूषितदिव्यकायवास्तवीवास्तपमहेश्वरवामनेत्राक्लृप्तार्धकायभ
गवत्रववारणारे॥ येनो जातंविश्वंयमयंतितथांतेचयदृतेनहिस्वस्थंयस्मा
न्नभगतिस्तथानन्यगतिकं॥ यमात्मानं सर्वेनहिरवलुनिजानंतितमसः
परंपारंयतन्भवसियतनामेवनियतं॥ ईश्वरः॥ पंचाक्षरार्यस्तवमेतंदे
वंपठन्स एवाध्यवसंतमांशिवे॥ एवधन्याजगतीनल्लेस्मिन्तेषां हिमु
क्तिः करगाभवेत्॥ वेदक्षीमहार्णवोद्यतमहारुद्रोर्मिनामावल्लिमध्वज्जा
जितदिव्यहृद्यमहापंचाक्षरीविद्यया॥ राजसेवसुधाकरांशुचयवदि

॥ ७७ ॥

प्रोनरोवासुरोघोरोवाप्यसुरोयवागिरिमुनेमुनोभवेत्तूपातं वै ॥ इति श्रीशि
 वरहस्ये दशमांशे शिवगौरिसंवादे पंचाक्षरमहिमानामससरिचंद्रोद्या
 यः ॥ ईश्वरः ॥ पंचाक्षरमुषिष्ठं दोषी जंङ्गान्तिं चोदैवतं ॥ न्यासं षडंगं दीगबंधं
 विनियोगमशेषतः ॥ प्रोक्तवानहमार्थाणां जगत्सृष्टिस्तत्त्वये ॥ तत्तत्तन्म
 त्रमाहास्यादृषयस्तपसे धिताः ॥ सृष्टिवित्तसत्ते सम्यक् स देवा सुरमानुषा
 भस्याः परमं विद्यायाः स्वरूपमधुनोच्यते ॥ अदौ नमः प्रयोक्तव्यं शि
 वायै तिततः परं ॥ सैषापंचाक्षरविद्या सर्वश्रुतिशिरोगतः ॥ शृष्टजगत्स्य
 सर्वस्य बीजं भूतासमासतः ॥ प्रथमं मन्त्रमुखाद्भीष्मासामभवात्सवाचि
 का ॥ तदा चामीकरप्रख्यापीनो न्ततपयोधरा ॥ चतुर्ध्रजान्निनयना

॥ ७७ ॥

बाले दुक्कनशेखरः॥ पद्मोत्पलधरासौम्यवरदाभयपाणिका॥ संपलंक्षणा
 संपन्नासर्वाभरणभूषिता॥ सितपद्मासनासीनांनीलकुंचितमूर्धजा॥ अ
 स्यापंचविधावर्णाः प्रस्फुरद्गन्धिमंडलाः॥ पीतकल्लसयाधूम्रः श्वेताभोरत्न
 पुवचा॥ पृथक्प्रयो जयापुंवै ते विंदुनादविक्रूषिताः॥ अर्धचंद्रोक्ताति
 विंदुर्नादादीक्षश्चिरवाक्तातिः॥ बीजं दीप्तियं बीजेषु मंत्रस्यास्य वरान
 ने॥ दीर्घस्तंरीयं पूर्वपंचमं शक्तिमादिशेत्॥ वामदेवो नाम चतुषिः प
 तिष्ठदुदाहृतं॥ देवताश्चिपवाहमंत्रस्यास्य वरानने॥ गौतमोत्रि
 र्वरारोहे विश्वामित्रस्तथा गिरः॥ भरद्वाजश्च वर्णानां क्रमशो चतुष्य
 स्मृताः॥ गायत्र्यनुष्टुप्त्रिषु पूचछंदोसि बृहती विराट्॥ इंद्रो रुद्रो हरी

॥ ७२ ॥

ब्रह्मास्कादस्तेषां च देवताः ॥ मम पंचमुरवान्याहुः स्थानं तेषां वरानने ॥ पूर्वोदि
 शोर्ध्वपर्यंतं नकारद्वयथाक्रमं ॥ उदात्तः प्रथमो वर्णः चतुर्यश्चाद्वितीयकः ॥
 पंचमस्वरितश्चैव मध्यमो निहतः स्मृतः ॥ मूलविद्या शिवस्येव सूत्रं पंचा-
 क्षरं तथा ॥ नामान्यस्य विजानीयात्सैव मे हृदयं मतं ॥ नकारः शिव उच्यते
 मकारस्तश्चिर उच्यते ॥ शिवाकारः कवचं तद्द्वयकारेणैव उच्यते ॥ यका-
 रोऽनं नमः स्वाहा वषट् हु त्वैष डि त्यपि ॥ फडित्यपि च वर्णानां मतं गत्वं यथा त-
 था ॥ तवापि मूलमंत्रो यं किंचिद्देहसमन्वयात् ॥ तत्राप्यपंचमो वर्णो द्वा-
 द्वास्वरभूषितः ॥ तस्मादनेन मंत्रेण मनोवाक्कायभेदत आ वः ॥ यो रचनं ॥ ७२ ॥
 कुर्याज्जपहोमादिकं तथा ॥ यथा प्रज्ञयथा श्रयथा कालं यथा स्मृतिः ॥

यथाशक्ति यथासंपत् यथायोगं यथारतिः ॥ यदा कदापि वा भक्त्या यत्र कुत्रापि वा
 कृता ॥ येन केनापि वा द्वेपि पूजा मुक्तिं नयिष्यति ॥ मय्यासंतेन मनसा यत्कृतं मम सं-
 दरी ॥ सखियं च शिवं चैवं क्रमेणाप्यक्रमेण वा ॥ तथापि मम भक्ता येनासंत विवशाः
 पुनः ॥ तेषामर्थे न शास्त्रेषु मयैव नियमः कृतः ॥ पंचाक्षराक्षरतिपापगणं च कृ-
 त्स्त्ररक्षाभिलिखसि रसामभिरक्षयेकं ॥ रुक्षा भवंत्यखिलराक्षसपक्षसंघा-
 सिंघुक्षितापरिभवंति शिवाक्षजालैः ॥ प्रातः प्रदोषे निशि वा सुदक्षः त्र्यक्षा-
 नुरक्त हृदयो जपति प्रभो दातु ॥ पंचाक्षरं परमपावानमेतद्देवरुद्रत्वदाई-
 गिरिजविरजोभवेत्सः ॥ वेदाय सा प्रज्ञा ये शिखिमुखविहिते होमजालं च

॥ दिवस ॥

॥ हस्ये ॥

॥ ७९ ॥

कृत्स्नं कन्यापृथ्वीचवर्णीहि जगण कलितामप्यघन्यो भवेत् ॥ श्रीपंचाक्ष
रजापिनोस्त्रितमतिः यतस्य किं सेवने ॥ जाप्यं त्वेत्तदनुक्षणं हि जगणैः
पंचाक्षरे मे परं ॥ जाप्यं त्यक्त्वा शिवे यो जपति मनुगणं त्यक्त्यं मे वै हृत्कण्ठं
गुरुं पदांगशोभिसुहृत्कामं देवमपि ॥ संत्यज्यां त्यजं संभवेत्प्रभवते वेदा
नुवादे रतो विप्रोऽपि च पंचाभमेन सह शोविष्टा सुनिष्ठतं ॥ षडक्षरपरायणा
घवल्लभस्मं संशूषणा महाघगिरिदारणा भुवि भवन्ति त्यक्तोषणाः ॥ विदूषणा
परा नरायमकरोरुवाणा हतातदीयवरवाहनोत्तरविषाणकोणो हताः ॥ पं
चाक्षरावृत्तिपरा नरा ये ये भूः सुरासुरगणाश्च तपवधीराः ॥ अन्ये जपोऽस्त्रि

॥ ७९ ॥

तपरातररासभास्तेते॥पीनराभुविभवंत्यथापामराश्च॥पंचाक्षरैकमतयोपिध
 न्यामान्यानुतसहृदयाश्चदयाविशिष्टा॥अन्येविनिंदनपरागदयाविभिन्नापूर्वाणि
 एवनिवसंतियमालयेषु॥क्षारत्रिपुंड्रपरिमंडितफालवक्षरुद्राक्षकंकणालसङ्कल
 मालिकाक्ष॥पंचाक्षरंचकलयन्निलयंममेति स्यादक्षरंपदमुनेनहितक्षरेण॥पं
 चाक्षरंप्रजपतोक्षरलक्षसंख्यामाचंतयुकृष्णवतःप्रणवनभक्त्या॥मुक्त्यावि
 मेवभवतीशकटाक्षशक्त्यासूतयामुनामलभेतपदं हि भक्त्या॥पंचाक्षरंपाव
 नमुचुरंतःपतीपद्मनाहदिभावयंतः॥शांताकृतांतांतकामचयंतःक्षेत्रेषुतिष्ठ
 तिसदेवसंतः॥पंचाक्षरावृत्तिकृतांक्षरेदधंक्षारंभुवंत्यज्यतदक्षरं व्रजत॥नय
 क्षरंक्षप्रभवंभयंभवेत्त्र्यक्षप्रसादाल्लभतेफालक्षय॥प्रणवाद्यंतमुमेय

॥शिवरा॥

॥हस्ये॥

॥२०॥

तिर्जपेन्नियतिवै श्रुतिचोदिनामृषान् ॥ तबबीजमुमेविधारयन् जपन्तां
जप्यमिदं फलायते ॥ पुण्यानि वर्धयति पापतर्ति धुनोति मुरव्या विमुक्तसदने
वसतिं करोति ॥ पंचाक्षरं मम मनुजपति स्थिरांतः नस्यां विवेकपरममुक्तिपदं
ददाति ॥ इश्रीशिवरहस्ये दशमोऽंशो अष्टत्रिंशोऽध्यायः ॥ स्कंदः ॥ तत्रादौ संप्रव
क्ष्यामि मंत्रं सगुह्यं शुभं ॥ यं विना निष्कलं जप्यं येन वा सफलं लभेत् ॥ आ
ज्ञाहीनं त्रियाहीनं श्रद्धाहीनं वरानने ॥ आज्ञासंदक्षिणाहीनं सदा जप्यं च नि
ष्कलं ॥ आज्ञासिद्धं त्रियासिद्धं श्रद्धासिद्धं ममात्मकं ॥ एवं चंदक्षिणासिद्धं मंत्रं
सिद्धं महत्कलं ॥ उपगम्य गुरोर्न त्वामार्यं तत्त्वार्थवेदिनं ॥ जापिनं सगुणं पेतं ध्या ॥ २० ॥
न योगपरायणं ॥ तेषां यत्तं प्रयत्नेन भावशुद्धिसमन्वितं ॥ वाचा च मनसा चैव

कायेनद्रविणेनच॥आचार्यपूजयेच्छिष्यःसर्वदातिप्रयत्नतः॥हस्यश्चरथरत्नानि
 क्षेत्राणिचग्रहाणिच॥भूषणानिचवासंसिधान्यानिचधनानिच॥एतानिग
 रवेदद्याद्रूपमात्रविभवेसति॥वित्तशाय्यंनकुर्वीतयज्ञस्येतिस्त्रिमासनः॥पञ्चाङ्गि
 वेदयेदेवमात्मानंस्पर्शदं॥एवंसंपूज्यविधिवद्यथाशक्तित्वंवचयन्॥आददी
 तगुरोर्मंत्रंज्ञानंचैवक्रमेणतु॥एवंतुष्टोगुरुःशिष्यंपूजकंवत्सरोषिते॥सुश्रुषं
 मनंहंकारंश्चातंशुचिमुपोषितं॥स्नापयित्वाविशुध्यर्थंपूर्वकुंभघृतेनवै॥जलेन
 मंत्रासिद्धेनपुण्यद्रव्ययुतेनच॥अलंकृत्यसुवेषंचगंधस्वर्णविभूषणैः॥पुण्या
 हंवाचयित्वाचब्राह्मणानांपूज्यच॥समुद्रतीरेनद्यांवागोष्ठेदेवालयेपिवा॥
 शुचौदेइत्यहंवापिकालेसिद्धिकरोतिथौ॥नक्षत्रेशुभयोगेचसर्वदोषवि

८१॥

वर्जिते॥ अनुग्रहततोदद्यात्तानंममयथाविधि॥ स्वरणोच्चारयेत्सम्यक् एकांतेविप्रसं
 निधौ उच्चैरुपाचारयित्वा तमावर्ये मंत्रमुत्तमं॥ शुभं चास्तु शिवं चास्तु शोभनं च प्रि
 यं त्विति॥ एवं दद्याद्गुरुमंत्रं आज्ञां चैव समाहितः॥ संकल्प्य जपेन्नित्यं पुरस्वरणपूर्वकं॥
 यावज्जीवं जपेन्नित्यं अष्टोत्तरसहस्रकं॥ अनश्नन् तसरोष्ठत्वा स्यात्ति परा मां ग
 ति॥ जपेदक्षरलक्षं वै चतुर्गुणितमादरात् युक्तासीयं समीपे स्मः पौरश्चरणि कस्मृ
 तः॥ यः पुरश्चरणं कृत्वा नित्यं जापी भवसुखः॥ तस्य नास्ति समो लोका समसित्यः सित्य
 दो भवेत्तत्तानं कृत्वा उच्चैर्देवो बध्नात् चिरमासनं॥ त्वयामां हृदिसंचितस्वगुणं च
 रूपस्तथा॥ प्राङ्मुखो दङ्मुखो वापि मौनी चैवाग्रमानसः॥ विज्ञो ध्यपंचतत्त्वानि दह
 नाष्टावनादिभिः॥ मंत्रं न्यासादिकं कृत्वा संकलितकृतविग्रहः॥ उपयो विग्रहं ध्या

८१॥

यन्प्राणायानौ नियम्य च विद्यास्थानं स्वरूपं च त्रविधं दोग्धि देवतं ॥ बीजं शक्तिं तथा वा
च्यं स्मृत्वा पंचाक्षरी जपेत् ॥ उत्तमं मानसं जप्यं उपाश्रुं मध्यमं विद्युः ॥ अधमं वाचकं प्रा
हुरागमार्थविज्ञारदाः ॥ उत्तमं किल देवतं मध्यमं विष्णुदेवतं ॥ अधमं ब्रह्मदेवतमित्य
हुरनुपूर्वम् ॥ यदुच्चनीचस्वरितैः शृणुः स्पष्टपदाक्षरैः ॥ मंत्रमुच्चारयेद्वाचा वा
चका यजपस्मृतः ॥ जिह्वा मात्रपरिस्पृहदीपदुश्चरितौ पिवा ॥ अपरैरश्रुतः
किंचिच्छ्रुतोपांसुः स उच्यते ॥ धिया यदक्षरमेव्यावणादूर्णं पदासदं ॥ शृणुय
चित्तनभूयः कथ्यते मानसो जपः ॥ वाचिकः स्वेक एव स्यादुपाश्रुः श्रुतमु
च्यते ॥ सहस्रं मानवः प्रोक्तः स गार्भः तच्छताधिकः ॥ प्राणायामसमायु
क्तः स गार्भो जप उच्यते ॥ आद्यं तयो रगार्भीयः प्राणायामः प्रशस्य

ते ॥ चत्वारिंशसमावृत्तिं प्राणानात्म्यं संस्मरेत् ॥ मंत्रं मंत्रार्थविधानीनाम् ॥
 शक्तिमत्तो जपेत् ॥ अगुल्माजपसंस्थानमेकैकमुदाहृतं ॥ पंचकं त्रिकं मे
 कं वा प्राणायामसमाचरेत् ॥ अगर्भवासगर्भस्तम्भशस्यते ॥ सगर्भादपि
 साहस्रः संव्यानोजपउच्यते ॥ एवं पंचविधेष्वेकः कर्तव्यः शक्तितोज
 पः ॥ रेखायाश्च गुणं विधान् पुत्रजीवैर्हृद्वाधिवं ॥ शतस्याष्टं खमणिभिः प्र
 वाह्ये स्तसहस्रकं ॥ स्फाटिकैर्दशसहस्रं मोक्तिकैः लक्षमुच्यते ॥ प
 म्माक्षैर्दशलक्षं तु सौवर्णैः कोटिरुच्यते ॥ कुशग्रंथाच रुद्राक्षैरनंत
 गुणितं मुने ॥ त्रिशदक्षैर्हृत्तामालाघनदाजपकर्मणि ॥ सप्तविंशतिसं ॥ २२ ॥
 रव्या तैर्हृत्तापुष्टिप्रदा भवेत् ॥ पंचविंशतिरसव्या वै हृत्तामुक्तिप्रय

धृतिश्च शैलपंचदशभिरभिचारफलप्रदा॥ अंगुष्ठमोक्षदं विंशतर्ज
 मीशुचुनाशनी॥ मध्यमाधूनदाशक्तिकारुषेपाह्यनामिका॥ कनिष्ठा
 कर्षिणिप्रोक्ता जपकर्मणिशोभना॥ अंगुष्ठेन जपेजप्यमन्यैरंगुलिभि
 स्सह॥ अंगुष्ठेन विना जप्यं ह्यतयदफलं यतः॥ ग्रहे जपे समं विद्यागो
 षे शास्त्रगुणविदुः॥ पुण्यारण्यतथारामसहस्रगुणमुच्यते॥ अयुत्तपुव
 तेतीरेनद्यालक्षमुदाहृतं॥ कोटिदेवालये प्राहुः परार्धे बिलमूलके॥ शि
 वलिगाग्नौ देवि जपस्यानंत उच्यते॥ सूर्यस्याग्नेः गुरोरिदोः शाशवा
 नांच सन्निधौ॥ विप्राणां च गवाश्च त्वमूलैर्वैशस्यते जपः॥ तपूर्वाभिमु
 खं चक्षुरक्षिणं त्वाभिचारके॥ पश्चिमं धनदं विद्यादुत्तरं शान्तिदं भवे

॥२३॥

त्॥ आन्यासु चदिशास्त्रेवं वक्ष्यात्कर्षणविहिषिमारणोच्चारणे जय्यो मुनेर
 षसमाहितौः॥ उल्लिषीकंचुकी नग्नः मुक्तकेशो केथ छवः॥ अपवित्रक
 रोश्चुत्थः विलयनमहसं नूतथा॥ को घामदः क्षुधानंदो निद्रात्तस्यादि जि
 ताः॥ दर्शनं च श्वनी चानां वर्जयेज्जपकर्मणि॥ आचामेत्संभवतेषां स्म
 रेद्दारां त्वया सह॥ सप्तचक्रा कितान् ब्राह्मणान् न पश्येत्स्त्रीरंजस्वला॥
 जपेन सह माषेत मौनी मोध्यायमानकः॥ न चान्यस्य दर्शनं कार्यं जप
 कर्मणि शोभनम्॥ एतेषां संभवद्देवि प्राणायामं समाचरेत्॥ ज्योतीषि
 च प्रपश्येद्वाक्याद्दृष्ट्वा गमेव हि॥ अनासनः शयानो वा गच्छन्नुत्थित

॥२३॥

पुववा॥ रथ्यायामशिवस्थानेन जपेति मिरावृते॥ प्रसार्य न जपेसादौ घृ
न्वनुक्ते शानया शुचिपानशुष्याधिरुठे वा चिंता व्याकुलितोपि वा॥ श
क्तस्य सर्वमेवैतदशक्तः शक्तितो जयान्॥ शिवसूक्तिकरे चापि दशधा प्र
जपन्मनु॥ किमत्र बहुनेति न एष जाप्यविधिः शिवे॥ ईश्वरः॥ पापानां॥
जपतां प्रभं जनकरि विधां च पंचाक्षरी मत्यादप्रवणे सुदाहिन करीमा
राच्च मुक्ति करी॥ सर्वा धौघ विदारिणी मम दया परिण धुर्यो रणी दुरवध्वां
त निवारिणी भव निधे पराय संतारिणी॥ अष्टत्रिंशत्कलाभिः शिवम
नुमनि शान्यस्य सर्वांगं संधौ अंनर्मा वितशं भूपादकमल ध्यानानुरा
गादरः॥ स्वात्मानं शिवमेव भावयति यो देहैन्द्रियाद्यक्षितं सानंदं बु

धिमग्नसर्वहृदयः पंचक्षराद्याश्रयः ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे एकोन
 चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ईश्वर ॥ सदाचारो जपनूध्यायनूभद्रसमस्कृते ॥ आचारः
 परमो धर्मो ह्याचारः परमं धनं ॥ आचारः परमाविद्या ह्याचारः परमागतिः ॥
 आचारहीनः पुरुषो लोके भवति निर्दिष्टः ॥ परत्र च सुरवीनस्या तस्मादाचा
 रवान् भवेत् ॥ यस्य यदि हितं कर्म वैदेः शस्त्रेषु कथ्यते तस्य तेन समाचारः सदा
 चारो न चेत्तरः ॥ सद्विराचरितत्वाच्च सदाचारः स उच्यते ॥ सदाचारस्य तस्या
 हुरास्तिक्यं मूलकारणं ॥ आस्तिक्यं चेत्तस्मादाद्यैः सदाचारादपि च्युतः ॥ न दु
 ष्यति न रो नित्यं तस्मादास्तिक्यं तां व्रजेत् ॥ यथैहास्ति सुखं दुःखं सुखं दुःखं नैर
 पि ॥ तत्र परं चास्तीति मतिरस्तिक्यं चोच्यते ॥ रहस्यं मन्यं हृदयमिगोपनी
 यमिदं प्रिये ॥ न बोध्य यस्य कस्येति नास्तिकस्याथवापश्योः ॥ सदाचार

विहिनस्पपति तस्यात्यजस्य च॥ पंचाक्षराखरं नारिपरिचाणा कलौ युगे॥ गच्छतस्ति
एतोवापि स्वेष्टया कर्म कर्तव्यं॥ अश्रुचेर्वापि मंत्रोयं न च निष्कलुः॥ आनाचारवतां
पुसां अविष्णुत्थ षडध्वनां॥ अनादिष्टोपि गतस्यापि मयि कतिमतः प्रिये॥ सिध्य
त्येष न संदेहो नापारस्य तु कस्यचित्॥ न लघुनिधि न क्षत्रवारयोगादयः प्रिये॥
आस्यात्यंतमपेक्षरस्यानैव सुख्यस्स दोषितः॥ न कदाचन कास्यापि रिपुरेष महामनुः॥
असिद्धो यः सुसिद्धो वा साध्यो वा यः प्रविष्यति सिद्धेन गुरुणादिष्टः सुसिद्धे इति क
थ्यते॥ असिद्धे वापि वा दनः सिद्धे स्साध्यस्तु केवलं॥ असाधितस्साधितो वा सि
ध्य येष न संशयः॥ अत्यातिथेय युक्तस्य मयि मंत्रं तया गुरौ॥ तस्मान्मंत्रांतरांस्त्य
क्तासापायानधिकारतः॥ आश्रयेत्परं मोविद्यां हृद्यां पंचाक्षरीबुधः॥ मंत्रांतरेषु सि
द्धेषु मंत्र एव न सिध्यति॥ अस्मिन् सिद्धे महामंत्रेति पिसिद्धा भवन्त्यत्त॥ यथादेवैश्च लब्धे

पुलब्धेषु विमहेश्वरि॥ मयि लब्धे तु ते लब्ध्या मंत्रेषु समो विधिः॥ यदोषाः सर्वमंत्राणां
 न ते स्मिन् संभवन्त्यपि॥ अस्य मंत्रस्य जात्यादि न न पेक्ष प्रवर्तनात्॥ तथापि नेनं स त्रे
 पु फलेषु प्रतियोगिषु॥ सहस्राविनियुं जीलयस्माद्दोषमहाफलः॥ एवं साक्षान्महादे
 वे महादेवेन शूलिना॥ हिताय जगतां मुक्तः पञ्चाक्षरविधिग्रहः॥ यद्दं कीर्तयेद्बिद्वा
 नूष्कण्डुयाद्वासमाहितः॥ सर्वपापविनिर्मुक्तस्सद्या निपरमांगलिं॥ ईश्वरः॥ परीक्ष्य
 त्रिष्वपि विधिवचिरोषितं त्रं तंच दंतं जितं तं मते हि जेः दयश्चि विधिं सवी लोषणे
 द्यां पंचाक्षरीमेव रोगवैद्यां॥ गुरुं परिहृतविशिष्यशिष्यः॥ भवैकशोषव्यविशो
 ष्यमानसं॥ ज्ञातंच दं जं दिनमानमोहमदाद्यविद्याछिदमीक्षणेन॥ अस्य
 तृषुं दुपरिमंडितकालदेशं उग्रा च कानुग्रहनिग्रहेरतं॥ मैत्रत्रिनेत्रपदकजभाव

पात्रं चानारमत्रचपरत्रचतंप्रपद्येत॥ स एव पशुपाशहन् भवति कृत
 मुक्तिप्रदो भवेत् किल शक्तिनो विमलपानभावधिवे॥ न त गुरुजनं द्रुहे
 सकलकार्यकर्मैर्द्विषेर्विशिष्यमनसापिवाविधिरमुष्यस्य हि॥ यस्य स्या
 न्मयि भक्तिरद्विवरजेत स्या भवेसा गुरौ तस्यायं मनुरेव मुक्तिपरमानंददि
 शेते वलं॥ वेदानंतरहस्यमस्य हृदि गंत स्यास्य पद्मवृत्ते नित्येयं स्य मनोः प्र
 भाव भवनं स्यात्तर्था एव स्फुरेत् नाधन्यः किल संश्रयेत् भुवने पंचाक्षरं के
 वलं मान्यस्त्वं न्यमनुविहाय जपं कृतस्यान्यधर्मैश्च किं किं वन्याश्च मघ
 र्मसंभवफलैः स न्यासविन्यासतो स्वर्धुन्यापुतविग्रहपरतीर्था दनेनापि
 किं॥ त्यक्ता पंचाक्षरं मेक्षरं मनुविभवे भावयंतो य भव्या उमा धिव्या ध्या
 दिविद्वा हृत्तरनियमैः याम्य धामेषु सक्ताः॥ बुद्ध्या बौद्ध्यास्त एव हि

॥ २६ ॥

तिसुरनिकराभासुराचारचोराः घोरादः खादिरुत्थाक्षिति धररमणं यांति
 नो धामभीदि ॥ जात्यघोनहिवत्तिरत्ने विषयं पंडः कुतः स्त्रीसुरवंकन्यास
 सुरपेण सौर व्यपदवीं व ध्वाप्रसृति क्रिया ॥ काको हं सगतिखरो मूदुरवं सो
 र व्यंदरिद्रो यथाश्वानः सिंहपराक्रमं भुवितथानो जानते मन्मनु ॥ कैदारतु
 हिनाद्रिद्रो रवरभवासंगतथा सागरे वारायणस्यां प्रयोगे कुरुचरसदनपुष्परे
 नैमिद्रो वा ॥ ॐ कारभृंगुतुंदं चामरमहाकाले तथा च्यं वं कै श्रीरुद्रो तमकोटि
 के ममदि वंपंचाक्षरावृत्तिभाक् ॥ श्रीकैठे गजकानने द्रुतिपुरे जपे च कुंभी च
 रेतारव्ये विपिने तथा जुनवं नृत्वा चले गानगे ॥ कांच्यां शोणचले वा श्रुतिवन
 कमले काले हस्सांतया ग्रेहा लस्यतरसिंघुकोणगाशियो मे श्वरे जाप्यतः ॥
 तत्रैव यदि चंद्रचूडचरणां भोजार्चको भस्मधृक् कुरुद्राक्षमाले दहयुक्तह

॥ २६ ॥

दयः पंचाक्षराष्टंशतं जप्त्वा देवमयो प्रदक्षिण नमः स्कारेऽथ मुक्ता घकः ॥ गंगा
 नुगां च कुक्कुटं कमलजवनिनां नर्मदां बाहुतां दोतां पीवेणां च नीरामविभव
 वहिनीं गोदंकां सहजातां ॥ पंपां कपांचतां मृगशिवागरितनयामाम्बिकासीग
 राणां तीर्थे स्नानं तथा सां तटगतं शिवदृष्टिं पंचाक्षरां स्पः ॥ भवेत्तसितांग
 को विमलपुण्यरुद्राक्षधूकुशतश्रुतिशिरोगतं परमं रुद्रमध्यस्थितं ॥ षडक्षरज
 पादरोभवनिभाग्यपूर्णं जनः शतं भविके जयति पापतुलानलं ॥ द्विजोऽयं ज
 वरोऽपि वा परमं संकरस्ते स्कारो मयस्करपदार्चको यदि भवेत्स धन्यो जनः ॥ जप
 न्तं भक्तं फलकुलमथास्नानं द्विजवरो भजेऽथ तोरि कोऽपि च समुक्तोऽपि भवति ॥
 ममक्षेत्रे श्रीशिवसतिशरदचकमधुना मनुधन्यो मान्यो भवति किल सामान्य
 जनुभाक् ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमोऽश्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ मुनिः ॥

॥शिवर॥

॥हस्ये॥

॥२७॥

नमस्तेतारकारातेऽनतःपंचाक्षरोद्भवः॥ घन्योस्मि कृतकृत्योस्मि शिव
विद्याश्रवादहं॥ केषु स्थानेषु भगवान् पूजनीयो महेश्वरः तत्र संप्रजि
तो देवः कथं तु प्यति मे वद॥ स विधानं रहस्यं वैयदिस्याम इति दयारसतः॥
तदा मुनेर्वचः श्रुत्वा ध्यात्वा नत्वा महेश्वरं॥ जौगोष व्याय मुनयः प्राह
लिंगार्चनक्रमं॥ सध्यानमंत्रयंत्रादिप्रदक्षिणानतेः पदः॥ कालाधिकार
भेदं च हि जाडाकरं संभवः॥ स्कंदः॥ अथैतं संप्रवक्ष्यामि शिवलिंगा
र्चनक्रमं यस्य विज्ञानमात्रेण विमुक्तो मानवो भवेत्॥ शिव एव स्वमंलिंगं
लिंगगमन इति॥ लयनात्सर्वजगतां लिंगमित्युच्यते मुने॥ शिवश्चै
तेन रूपो हि जलं जगदिति स्थितं॥ तेनैवैतदन्यरूपेण जडमेतद्विष्णुसत्ते॥ शि
वो नैव जडस्माक्षात्स्वप्रकाशो कलक्षणः॥ अतः साक्षी शिवः साक्षात्स्व

॥२७॥

धाम्नि समवस्थितः स्वयं ज्योतिः ॥ माहादेवः अलिंगो लिंग संगतः ॥ तस्य भा
 सा जगद्भाति जगज्जडमिदं मुने ॥ अलिंगस्यापि देवस्य लिंगाश्च निद्रि
 गतं ॥ योगिघ्येयमिदं लिंगं भौतिकं गमचोदितं ॥ अत्र मोक्षानि लिंगानि भौ
 तिकानि मुनीश्वर ॥ अयोगी भौतिके लिंगे योगी सर्वत्र भावयत् ॥ सर्वा वभा
 सको देवः यथा हृदिराजिते ॥ तथा सर्वगतः शंभुः शब्ददिक्कालवर्जितः ॥
 लिंगे संपूजितो विमोक्षुक्तिमुक्तिप्रयच्छति ॥ अलिंगोपि माहादेवः शिवलिंगे समर्चि
 तः ॥ अस्मत्पुं दूरद्राक्षधारकेणार्चितयदि ॥ लिंगे शंभो मुक्तिदायि बिल्वपत्रक्ष
 तार्चितं ॥ भौतिकेषु लिंगेषु पूजनीयो महेश्वरः ॥ देव्या कैलासशिखरे एषः तु
 सोमहेश्वरः ॥ शिवलिंगार्चनस्यास्य प्रभावं कथयन्मुने ॥ देव्युवाच ॥ देवदेव मह
 देव केषु स्थानेषु पूजितः ॥ तदा सि मुक्तिमुक्तिच शिवज्ञानं च शंकरः ॥ कितं हि

॥ २२ ॥

गंकश्चलिगीतदर्चनविधिं शिव ॥ नैवद्यभुक्तिशक्तिंच वद मे करुणाकर ॥ ईश्वरौ
 वाच ॥ लिगो सति प्रवक्ष्यामि श्रुणु ध्वकमलानने ॥ यद्युत्सामुनयस्सद्यो हृद्यता
 नं जहति च ॥ पूर्णमेकार्णवेधोरेन हे स्थावरजंगमे ॥ विवादः सुमहानासी ब्रह्म
 विलोः परस्परं ॥ अहंकर्ता ह्यहंकर्तानिमतो न्योगज्जन्मभु ॥ एवं महाहरिं ब्रह्मा ब्र
 ह्माणं च हरि तथा ॥ तयोर्दृष्टौ पहाय प्रबोधार्थं च देवयोः ॥ द्वावः सर्पाश्च कल्प
 कः ॥ मध्ये मादुर्वर्णौ सांबो ज्योतिर्लिगां वृत्तिः ॥ शिवः ॥ तयोस्सममवल्लिंगमैश्वरं
 तेजसपरं ॥ ज्वालाभा वृतं दिव्यमप्रमेयमनूपमं ॥ यो जनायुतविस्तीर्णज्वालाभा
 ला विराजितं ॥ ज्वालाभिर्मोहितौ तस्य लिंगस्य सुरसतमौ ॥ तद्वा विस्मयमापनौ ॥ २२ ॥
 पश्यन्तावमरौ सदा गता उर्ध्वमधस्तस्यं संप्रधार्य परस्परं ॥ अघो द्रष्टुमगादिस्तु
 रुर्ध्वमस्य पितामहः ॥ अदृष्टतमधः श्वाध्वतौ समेक्ष परस्परं ॥ कृता जल्लिपु

दोभूत्वासोत्रमेतद्गायतां ब्रह्माविलुः॥ अनादिदेवदेवभूविश्वेश्वरमहेश्वर॥
सर्वज्ञानविज्ञानप्रदाज्ञाननिवर्तक॥ अनेककान्तिसंज्ञ अनन्तासनसंस्थि
तं॥ अनन्तशक्तिसंभोगपरमेश्वरमोक्तते॥ परासररावीतुल्यनिस्थितिक
रण॥ सर्वार्थदमहाश्वकार्यसर्वपरायण॥ बहुरूपमहारूपसर्वरूपामरोत्तम
पद्मपाशार्णवातीतमायाशक्तिविवर्जितः॥ स्वभावनिर्मलामेयनिर्गुणा
काश्मध्यग॥ योगसांदुरापात्मनूनिगमांतैकगोचरं॥ निरंजननिराधारस्वा
धारनिरुपलब्ध॥ स्वभावभासकामेयभास्यभासकवर्जितः॥ सर्वेन्द्रियादिरहित
भावाभाववि॥ वर्जितः॥ नमस्तेद्विलिङ्गाय अलिङ्गाय नमोक्तते॥ नमस्तेगु
ल्यलिङ्गाय परलिङ्गाय लिलिङ्गे॥ नमस्तेज्योतिर्लिङ्गाय देवलिङ्गाय लिङ्गने॥ न
मस्तेसूक्ष्मलिङ्गाय बुद्धिलिङ्गाय तेनमः॥ नमः पर्वतलिङ्गाय भावलिङ्गाय तेन
मः॥ जगत्कारणलिङ्गाय जगतांपतयेनमः॥ नमो हिरण्यलिङ्गाय दिव्यलिङ्गा

॥८९॥

यतेनमः॥नमस्तेरुद्रमन्यचडतोतइषवेनमः॥नमस्तेअस्तधन्वनेकराभ्यांतेनमो
 नमः॥प्यातेरुद्रशिवाघोरातनूभ्यांतेनमोनमः॥नमोस्तनीलग्रीवायसहस्रा
 क्षायतेनमः॥सहस्रपाणयेतुभ्यंनमोमीदुष्टमारयते॥कपर्दिनेनमस्तभ्यंकात्मा
 तीलायतेनमः॥नमस्तेहस्तशूलायविज्यायधनुषेनमः॥हिरण्यबाहवेतुभ्यंहिरण्य
 पतयेनमः॥सेनान्यैते॥नमोदेवदिशोचपतयेनमः॥नमस्तेहरिकेशायनमस्तउ
 पवीतिते॥नमोभवस्यहेत्यैतेजगतांपतयेनमः॥पुष्टानांपतयेशमोक्षेत्राणांपत
 येनमः॥पशूनांपतयेतुभ्यंपथीनांपतयेनमः॥आतताइन्द्रममस्तभ्यंवज्राणां
 पतयेनमः॥नमस्तेरोहितायथाबुध्नाणांपतयेनमः॥नमस्तेमंत्रिणोदेवक
 क्षाणांपतयेनमः॥ॐषधीनांचपतयेनमस्तेस्तभुवंतये॥उच्चैर्घोषयचनमोय
 तीनांपतयेनमः॥सत्वानांपतयेतुभ्यंधन्वानांपतयेनमः॥सहमानांयज्ञाता
 यज्ञंभवेतेमयोभुवे॥आधीनांपतयेतुभ्यंन्याधीनांपतयेनमः॥भेषजभवरं

॥८९॥

गाणां प्रथमाय प्रमाथिने ॥ ककुभाय नमस्तुभ्यं नमस्तेस्तु निपंगिणे ॥ सेनानां पतये तु
भ्यं वनानां पतये नमः ॥ तस्कराणां च पतये नमस्तुभ्यं पिनाकिने ॥ वर्धनेभ्य
किहीनानां नमस्ते परिवंचने ॥ स्तायूनां पतये तुभ्यं नमस्तेस्तु निचैरवे ॥
आरण्यानां च पतये नमस्तु वृषा विष्णो ॥ धावतेभ्य नमस्ते देव आसीनाय
स्थिताय ते ॥ शायनाय सुषुप्ताय जाग्रते ते नमो नमः ॥ नमः सोमाय ॥
ताय भीमाय भवाय च ॥ ताम्राय अनुरायाय दिवाय च नमो नमः ॥
उग्राय शंकराय शंभवे ते नमो नमः ॥ शर्वाय सर्वरूपाय नमस्तु सर्वगता
य च ॥ उभावयोः पतये चैव जगतां पतये नमः ॥ जिह्वाचापलभवेन यदि
दं गदितं हि वा ॥ तस्मै तव्यमनोपम्य कस्ते स्तेति गुणार्णवं ॥ स्कंदः ॥ एवं स्तु
त्वात्तदालिंगं पेत्तुः शिरसा सुरैः ॥ ब्रह्मवित्पुण्या भक्त्या स्थितौ तौ
प्राजली मुने ॥ लिंगोत्पत्तिस्तर्कपुण्यं यः श्रुणोति नेरस्यदा ॥ नोसद्यते

॥९०॥

हि संसारे स्थान्यमान्योतिशोकोर॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन श्रुणुयाद्वाचयेत्तथा॥ पा
 पकंचुकमुस्तज्य शिवलोके महियते॥ अलिंगलिङ्गी भगवान्महेशो लिङ्गो
 तमांगकिल संनिविष्टः॥ अंगतः प्रशान्तः पुरुषः पुरुषोऽमणोरणीयान्महतो
 महिन्॥ इति श्रीशिवरहस्ये द्वा मांशो लिङ्गोद्भवो नाम एकचत्वारिंशोऽध्यायः॥
 ॥स्कंदः॥ एवंस्तत्त्वामहादेव प्रणम्य शिरसा विभुब्रह्मविलुप्तदा विप्रभक्त्या
 परमपापुनै॥ लिङ्गमध्ये परं लिङ्गं स्थितं प्रादेश संमितं॥ समाधिस्तोत्रसंप
 न्नौ हृष्टं वतौ शिवात्मकं॥ नैव तत्काचनं रुष्यं न रत्नस्पटिकोद्भवं॥ ज्योतिर्मात्रं
 स्थितं शान्तं केवलं तच्छिवात्मकं॥ तयोस्तुष्टौ महादेवः प्रासादरमनुतमं॥ ईश्वरः॥
 एतस्य मम लिङ्गस्य भवं तं वां सुरात्मनो॥ योनिः पीठं कंजं भवं कंजाक्षौ लो
 कं शान्तये॥ लिङ्गस्य परितो धस्ता भवं तं वां मदाक्षया भस्मरुद्राक्षसंपन्नौ
 रुद्रपंचाक्षरादरौ॥ भवेत्तमुक्तिसाम्राज्यं लिङ्गे विल्वार्चनां सुरैः॥ ईशकलास

॥९०॥

हसादेवः तस्मिंलिङ्गेतिरोदधे ॥ तदाप्रभृतिब्रह्माद्याः विलुब्धापिसुरैरुत्तमः
 लिङ्गेयेदीलिङ्गापीठंमुनेत्थभवतंतदा ॥ तल्लिङ्गसहस्रांलिङ्गं प्रतिष्ठाप्यसुरासु
 राः ॥ गणामहर्षयस्मिस्थाः पूजयन्तिविमुक्तये ॥ रत्नस्फटिकधातुभ्योमृत्सैकतस
 मुद्रवं ॥ कृत्वालिङ्गाकृतीं सर्वेशं भवासुरसतमाः ॥ भस्मरुद्राक्षसंपन्नाः रुद्र
 पंचाक्षरादराः ॥ पंचामृतैर्विल्वपत्रैर्घृपदीपनिवेदनैः ॥ अदक्षिणानमस्कार
 स्तोत्रनर्तनैकैस्तदा ॥ प्रातः मध्याह्नसायानैः प्रदोषे पूजयन्सुराः ॥ तेषांलिङ्गा
 र्चनादेवपदमासीरभून्मुने ॥ परंशुखंनिर्गुणंतत्तल्लिङ्गमेतत्तदैश्वरं ॥ यदाद्य
 भैश्वरंतेजः तल्लिङ्गमिति किर्यते ॥ कल्यांतसंस्थितालोकालिङ्गेतस्मिन्च
 राचराः ॥ दक्षिणे लीयते ब्रह्मावामतस्तज्जनार्दनः ॥ हृदये चैव गायत्रीं
 दास्यं न्यानि पार्वती भूर्ध्रिलीयंति वै ददाः सषडंगपदक्रमाः ॥ जठरे लिप्यते स
 र्वजगत्स्थावरंजंगमं ॥ उसद्यते पुनस्तस्मात् ब्रह्मादिसचराचरं ॥ आका

॥११॥

शंलिङ्गमित्याहुः पृथिवी तस्य पीडिका ॥ आलयं सर्वभूतानां लयनाल्लिङ्गमुच्य
 ते ॥ तस्माल्लिङ्गप्रतिष्ठाप्य सर्वदेवोद्भवोद्भव ॥ स्थापितं तेन सर्वस्यान् जगत्सर्वचराच
 रं ॥ तस्मै जयपूजितं वै जगत्सर्वनसंशयः ॥ पूजयन्ति महादेवा ब्रह्मवित्तु महेश्वराः ॥
 पूर्वलिङ्गं समभ्यर्च्य सहि स्थितं तकारिणः ॥ ब्रह्मा ईलमयं लिङ्गं भक्त्या पूजयते
 सदा ॥ गंधपुष्पादिभिर्नित्यं त्रिकालं विल्वपल्लवैः ॥ तस्य संपूजनाप्राप्तं तेन ब्रह्मत्वं
 मुत्तमं ॥ ससर्जं जय देवं हि स सुरासुरमानुषा ॥ इन्द्रनीलमयं लिङ्गवित्तुः पूजय
 निसदा ॥ विलुप्तं तेन संप्राप्य पालको जगतो भवेत् ॥ हिरसारमयं लिङ्गरुद्रः पू
 जयते सदा ॥ तेन रुद्रत्वमासाद्य जगन्नाशकरो भवेत् ॥ शक्रोऽपि देवदेवस्य पद्म
 रागमयं शुभं नित्यमभ्यर्चयन् भक्त्या तेन शक्रत्वमाप्सवान् ॥ लिङ्गहेमम
 यं कांतं धनदोर्चयते सदा ॥ तेनासौ धनदो देवो धनदत्त्वमवाप्सवान् ॥ विश्व
 देवामहात्मानो रोप्यं लिङ्गं समर्चयन् ॥ विश्वदेवत्वमासाद्य मोदते शक्र

॥११॥

लोकाः ॥ वायुः पूजयते लिंगं नित्यं पितृलसंभवः ॥ वायुत्वं तेन संप्राप्य मप्रमेये मनो
 पमं ॥ वसवः कांस्यं जं लिंगं पूजयंति विधानतः ॥ वसुत्वं तेन संप्राप्यं मोदंति सुरि वनस्सदा ॥
 अश्विनौ पार्थिवं लिंगं पूजयंतौ भिषं वरौ ॥ तेन तावदश्विनौ देवो देवानां भिषं जावरो स्फा
 टिकं निर्मलं लिंगं वरुणोर्चयते सदा ॥ तेन तद्द्वारणत्वं हि प्राप्संतत्र बलं नित्यं ॥ लिंगमन्तमयं नि
 यमग्निः पूजयते सदा ॥ असित्वं प्रासं वास्तेन ते जोरुपसमं नित्यं ॥ ताम्रं लिंगं सदा कालं पतया
 देवो दिवाकरः ॥ त्रिकालं पूजयत्येव तेन सूर्यत्वं भासवान् ॥ मुक्ताफलमयं लिंगं सोमः पूज
 यते सदा ॥ तेन सोमोऽपि संप्राप्य सुधारं त्रिमित्वं भासवान् ॥ शालिपित्तमयं लिंगं गन्धः स पूज
 यत्यपि ॥ नवनीतमयं लिंगं चरुः पूजयत्यपि ॥ घनीभूता ज्यं लिंगा निनक्षत्राण्यर्चयंति
 हि ॥ कर्पूरं रवंडं जं लिंगं नागसं पूजयंति हि ॥ प्रवालकमयं लिंगं मरुतः पूजयंति हि ॥ आदित्याः
 पूजयंत्येव गोमदं लिंगं मुतमं ॥ पुष्परागमयं लिंगं रुद्रासं पूजयंत्यपि ॥ वैदूर्यकमयं लिंगं निचरुतिः

॥ ११ ॥

शंलिगमित्याहुः पृथिवीतस्यपीडिका ॥ आलयं सर्वभूतानां लयनाल्लिंगमुच्य
 ते ॥ तस्माल्लिंगप्रतिष्ठाप्य सर्वदेवोद्भवोद्भवे ॥ स्थापितं तेन सर्वस्यान् जगत्सर्वचराच
 रं ॥ तस्य जयपूजितं वै जगत्सर्वं न संशयः ॥ पूजयन्ति महादेवा ब्रह्मवित्तु महेश्वराः ॥
 पूर्वलिङ्गं समभ्यर्च्य सृष्टिस्थित्यंतकारिणः ॥ ब्रह्मात्रैलमयं लिङ्गं भक्त्या पूजयते
 सदा ॥ गंधपुष्पादिभिर्नित्यं त्रिकालं विल्वपल्लवैः ॥ तस्य संपूजनाप्राप्तं तेन ब्रह्मत्वं
 मुत्तमं ॥ ससर्जं जयदेवं हि स सुरासुरमानुषा ॥ इन्द्रनीलमयं लिङ्गं वित्तुः पूजय
 निसदा ॥ वित्तुत्वं तेन संप्राप्य पातको जगतो भवेत् ॥ हिरसारमयं लिङ्गरुदः पू
 जयते सदा ॥ तेन रुद्रत्वमासाद्य जगन्नाशकरो भवेत् ॥ शक्रोऽपि देवदेवस्य पद्म
 रागमयं शुभं नित्यं भ्यर्चयन् भक्त्या तेन शक्रत्वमाप्तवान् ॥ लिङ्गं हेमम
 यं कांतं धनदोर्चयते सदा ॥ तेनासौ धनदो देवो धनदत्त्वमवाप्तवान् ॥ विश्व
 देवामहासानो रोप्यं लिङ्गं समर्चयन् ॥ विश्वदेवत्वमासाद्य मोदते शक्र

॥ १२ ॥

लोकगाः॥ वायुः पूजयते लिंगानि संपित्तलसंभव॥ वायुत्वं तेन संप्राप्य मप्रमेये मनो
 पमं॥ वसवः कांस्यं जं लिंगं पूजयंति विधानतः॥ वसुत्वं तेन संप्राप्यं मोदंति सुरिविनुस्सदा॥
 अश्विनौ पार्थिवं लिंगं पूजयंतौ भिषंग्वरौ॥ तेन तावदश्विनौ देवो देवानां भिषजा वरौ स्फु
 टिकं निर्मलं लिंगावरुणोर्चयते सदा॥ तेन तद्धारणत्वं हि प्राप्संतत्र बलन्वितं॥ लिंगमन्नमयं नि
 श्वमग्निः पूजयते सदा॥ असित्वं प्रासं वास्तेन ते जोरुपसमन्वितं॥ तं अल्लिंगं सदा कालं भक्त्या
 देवो दिवाकरः॥ त्रिकालं पूजयेत्येव तेन सूर्यत्वं मासवान्॥ मुक्ताफलमयं लिंगं सोमः पूज
 यते सदा॥ तेन सोमोऽपि संप्राप्य सुधारश्चित्त्वमासवान्॥ शालिपित्तमयं लिंगं गृह्यः स पूज
 यत्यपि॥ नवनीतमयं लिंगं ऋभवः पूजयंत्यपि॥ घनीभूता ज्यं लिंगानि नक्षत्राण्यर्चयंति
 हि॥ कर्पूरं रवंडुं जं लिंगं नागा संपूजयंति हि॥ प्रवालकमयं लिंगं मरुतः पूजयंति हि॥ आदित्याः
 पूजयंत्येव गोमदं लिंगमुत्तमं॥ पुष्परागमयं लिंगं रुद्रा संपूजयंत्यपि॥ वैदूर्यकमयं लिंगं निऋतिः

॥९२॥

॥९२॥

पूजयेत्सदा॥ यमः पूजयते नित्यं लिंगमाय विनिर्मितं ईशानः पूजयेत्प्रेवल्लिंगमरक्तोद्भवं॥ नित्यं
 दारुमयं लिंगं गुह्यका पूजयेत्सपि॥ सदासीसमयं लिंगं नागासं पूजयेत्सपि॥ असुराः पूजयेत्प्रेवल्लि
 गंतगरसंभवं तेन जन्ये बलोपेता भवंति नियेत्तं मुने॥ गजदंतमयं लिंगं राक्षसाः पूजयेत्सपि॥
 गंधर्वाकुंकुमं लिंगं भक्त्या संपूज्यंति हि गंधर्वाः पूजयंति नियतांताः सरोवराः॥ पद्मलिंगं
 गंधिपितरः पूजयंति सदा मुने हरिद्रा निर्मितं लिंगमातरः पूजयंति हि॥ अस्थिनिर्मितं लिंगं
 हि पिशाचाः पूजयंति हि॥ केशादिनिर्मितं लिंगं कृष्णपूषाः पूजयंति हि॥ मनवः सैकतं लिंगं पू
 जयंति सदा मुने॥ रसेन्द्रकलितं लिंगं मुनयः पूजयंति हि॥ एव देवास्स गंधर्वाः सयक्षोरगरा
 क्षसाः॥ पूजयंति सदा लिंगं ईशानं देवनायकं॥ सर्वो लिंगमयो लोकः॥ जगल्लिंगो प्रतिष्ठि
 तं॥ तस्मात्संपूजयेत्लिंगं यदि चेत्सिद्धिमाप्स्यतः॥ लिंगो देवो महादेवः सह देव्या च वस्थितः॥
 अनुग्रहाय लोकानां तस्मात्लिंगं प्रपूजयेत्॥ यो न पूजयते मोहात् लिंगं मीमांस्य वै मुने॥ ना

सौख्यस्य मोक्षस्य भाजनं न हि सो भवेत् ॥ यस्तु जयते नित्यं लिंगं त्रिभुवने शितुः ॥ स स्वर्गमोक्षरा
 ज्यानां हि प्रभवति भाजनं ॥ तस्मादेकमना भूत्वा यावज्जीवं प्रतिसया ॥ अर्चयन् तस्य लिंगे स
 पन्नोऽपि सदा बुधः ॥ यत्प्राणपरित्यागः शिरश्चेदोऽपि वावरः ॥ न त्वनम्यर्च्यं भुजीयाद्विगोदेवं महे
 श्वरं ॥ एवं निर्वहते यस्तु सर्वलिंगार्चनाविधौ मनुष्यदेहोऽपि मुने सरुद्रगणपोतमः ॥ नास्ति लिंगा
 र्चनां त्युष्यं नास्ति लिंगार्चना तपः ॥ नास्ति लिंगार्चना दानं नास्ति लिंगार्चना ज्ञपः न लिंगार्चनं तु
 ल्यं हि पुण्यं मस्ति जगत्त्रये ॥ येनोत्तरं प्रीति करं महेशस्य सदा मुने ॥ न होमैर्न च हादानैः प्रीयते भवा
 वाधिवः ॥ यथा लिंगार्चना त्प्रीतो देवदेवो महेश्वरः न यस्तैर्न व्रतैर्विप्रपी ॥ यथा ॥ न श्रमाचार
 म्प्री ॥ यथा ॥ नान्मनो यप्रदानैर्वीप्री ॥ यथा ॥ न भूमंडलदानैर्वीप्री ॥ यथा ॥ न तीर्थाट
 नैर्विप्रपी ॥ यथा ॥ न ध्यानैर्न जपैर्विप्रपी ॥ यथा ॥ न प्राणामामनियमैः प्री ॥ यथा ॥
 न शान्तिदांस्यादिगुणैः प्री ॥ यथा ॥ नायमासनयोगैर्वीप्री ॥ यथा ॥ न मौनैर्वकायायवस
 नैर्वीजराजिनैः ॥ प्रीयते समहादेवः यथा लिंगार्चना सदा ॥ नास्ति लिंगार्चना प्राप्यं पदेव

॥९३॥

विप्रसतमलोकचदृश्यते सर्वैः श्रेष्ठमेतन्न संशयः ॥ सत्यं सत्यं पुनस्तस्यं मुह्यत्यभुजमुच्यते इति वि
 ज्ञाय यत्नेन लिंगो पूज्यो महेश्वरः ॥ अथामलकमात्रं वा कुत्वा लिंगं प्रपूजयेत् ॥ अमंत्रं वा मंत्रं वा कु
 लकोटिसमुत्सरेत् ॥ स्कंदः ॥ लिंगो ध्वजेनेषुयस्मिन्नन्नभिरुपि परमो भस्मरुद्रः स धृक् स्यादभ्यर्च्यो
 नुदिनं महेश्वरपदध्याने कसंन्या न सः ॥ बिल्वानां च दलैः स दंबुजसंमैर्यः कोपिरं कोपे वा विप्रो वा रि
 रिकन्य के सहित दामुना वसंघो भवेत् ॥ भवेक्षोण्यां क्षीणो वरदुरितराशिः किलेक्षिवेक्षणा र्धम
 पि शंकरं क्षणिकं लिंगं दत्ते क्षणः ॥ अनलह्यप्यः पुष्पं परिलभति गण्डादिरहितं गणश्चेष्टो भक्त्या म
 मपदं जपेन गतिमाप्नु ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे शिवलिंगार्चनमहिमानामहिचत्वारिंशो
 ध्यायः ॥ स्कंदः ॥ पुनर्वक्ष्ये धर्माहास्यं शिवलिंगार्चनस्य हि नित्यं नैमित्तिकं काम्यं लिंगपूजा विनि
 र्णयं लिंगं भेदे फलं चापि देवैर्देवेन कीर्तितं ॥ देवी ॥ देवदेव महादेव कैलासशिखरप्रिय ॥ त
 व मेय करणी ह्कानि लिंगानि शंकरं ॥ तेषां मुक्तर्षतः शंभो पूजां चैवाधिकारितां ॥ वद लिंगाणि
 कानि स्युः नवपूजां विधौ शिव ईश्वरः ॥ अणपद्यपलाशाक्षिगिरिजे विरजे मले ॥ नित्यं नैमित्ति

॥९३॥

केकाम्येवश्येलिंगान्यनुक्रमात् ॥ तेषांपूजाविधिंचापिमानंलक्षणमीश्वरि ॥ पार्थिवातैजसंलि
 गवरिष्टंपरिकीर्तितं ॥ तैजसाद्रुल्लिङ्गानिबरिष्टान्यर्चनाविधौ ॥ चराचरविभागेनल्लिङ्गादेष्टाविनि
 र्मितं पाषाणंस्थावरंप्राहुर्बाणल्लिङ्गविवर्जितं ॥ तस्थूलंस्थावरंप्राहुः चरंतुचतुरंगुचं ॥ सर्वाण्यपि
 चल्लिङ्गानिस्थूलान्येपिचद्रव्यते ॥ रत्नानिस्त्र्यल्लिङ्गानिप्रदास्तानिभुभानने ॥ सत्रासान्यपिदेव
 शिद्रास्तानिममपूजने ॥ रत्नल्लिङ्गेषुदेवेषुफलंवश्येनुपूर्वशः ॥ आयुर्वृत्तिकरंहीरंरोगहृन्मौनि
 कोद्भवं ॥ सुखकृत्युष्यरागोत्थंवैडूर्यद्राक्रनाशकं ॥ पद्मरांगचलस्मीदमिद्रनीलंयंत्रः प्रदं ॥ वैदुम
 घनदंनित्यंगोमेदंपुत्रपौत्रदं ॥ लिङ्गमरतकंपुकीर्तिप्रदंशिवै ॥ द्वात्रुमारणकामस्तुल्लिङ्गलोहमेयं
 जेपेत् ॥ तथासीसमयंलिङ्गमायुष्कामोयेजेत्सदा ॥ शिवेरसमयेल्लिङ्गोसदासनिहितोस्म्यंहं ॥ नसूज
 याकोटिल्लिङ्गपूजामबैमल्लयेत् ॥ नप्रतिष्ठासंदिस्कार ॥ तल्लिङ्गंस्यमहेश्वरि ॥ रत्नघातुजेलि
 गेषुद्राताढांतेप्रतिष्ठितः ॥ प्रतिमायांचित्रपटे तथादर्शमहेश्वरि ॥ अनयेपर्वयोर्देवितत्रवुर्या
 कुर्यात्प्रतिष्ठितं ॥ पार्थिवादीनील्लिङ्गानिवक्ष्यामिपरमेश्वरी ॥ मृद्द्रवदारुजंलिङ्गंसेकतंपिष्ट

॥१५॥

॥२४॥

निर्मितं॥ गांधसौभाग्यंदं विधि मन्ना मायु विवर्धनं॥ पौष्यं सर्वार्थदं देविमानंदं शृंग निर्मितं॥ सेनापत्य
 प्रदं पुंसां नागदंतमयं शिवे॥ शालिपिरोद्भवलिङ्गं पद्मदं यवजं वलं॥ गोघूमजं वातहरं मौद्गली
 माषडं सुरवं॥ तिलकल्कोद्भवं पुष्पं मिथ्यार्थं अधनाशनं॥ गौडं प्रीतिकरं पुंसां नवनीतं सुरवप्रदं॥ गोम
 यं रोगनाशाय भस्मोर्थं पापहृदिवे॥ लवणं मैत्रदं देविमूलजं शत्रुशनं॥ वंशांकुरोर्थं वंशांकुरार्थं व
 शां दिवक्षिप्रदं मनुजं॥ पुरश्चोभकरं पौरं रामं कुण्डनाशनं॥ अस्ति जंमारणमोक्तं केन राजभयदत्तरं॥
 कुकुमं धनंदं देविहारिद्रं मंगलप्रदं॥ सौभाग्यचंदं कर्पूरं कस्तूरीसंभवं सुरवं॥ यावत्कामं पूजयेत्तल्लिं
 गान्येतानि सुदंरि॥ विधिः पार्थिवलिङ्गस्य सन्मासान्ननुविस्तरः॥ मृल्लिङ्गाचार्यविधिं वक्ष्ये श्रृणु देवि
 मयोचितं॥ महाहरणसंघट्टप्रतिष्ठास्नानमीश्वरि॥ स्नपनं पूजनं चैव विसर्जनमतः परं॥ हरोमेश्व
 रश्चैव शूलपाणिः पिनाकधृक्कुशिवः॥ पशुपतिश्चैव महादेव इति प्रिये॥ कैचित्त्यं चोपचारानि पंचब्रह्म
 दिभिः शिवे॥ षडक्षरेणोपचाराः कुर्युर्देवपुत्रकृपयकृ॥ प्रणवादिचतुर्थ्यै नैमो नैहरं नामभिः॥
 सर्वमंत्रमयश्चायमोकाराद्यैः॥ षडक्षरैः॥ ययं काममभिध्यायततस्तत्पूजये॥ यावत्कामसमाप्ति

हिं कुर्यान्मल्लिंगपूजये॥ ध्यानं तस्यैव विहितं पूजने परमेश्वरि॥ ध्यायेद्देवं महेन्द्रं रजतगिरिव संचारच
 द्रावतं संरत्नाकल्यो ज्वलांगं परशुमृगवरासीति हस्तप्रसन्नं पद्मासीनं हि देवावतममरवैः पार्षदैश्च मसा
 नं विश्वं द्यौं विश्वं द्युनिखिलमपहरं भावयेत्पंचवक्त्रं पंचोपचौरैस्संपूज्य स्नानादीनि सुरेश्वरि॥ मूर्तयोऽष्टौ शि
 वस्यैता पूजयित्वा वैदिकमात्र॥ शर्वायस्य तिरुपाय भवाय जलमूर्तये रुद्राय वनिसूर्ये च वाये चैवोग्रमू
 र्तये श्रीमायाकाशमूर्त्ये च यजते पशुपाय च॥ माहादेवाय सोमाय सूर्यमूर्त्यासेनेति दिक्॥ स्नत्वा ध्यात्वा
 नं मस्कृत्यं पार्थिवं तद्विस्मर्जयेत्॥ एवं पापहरं प्रोक्तं द्विलिंगं सर्वसिद्धिदं॥ त्रिलिंगं पूजयेन्नित्यं सर्वदं पार्थि
 वं शिवे॥ लिंगानामप्युत्तमं पूज्यं महाराजभयापहं॥ सहस्रमेकं लिंगानां पूज्यं रोगभयं शिवे सहस्राणि तथा
 पंचपुत्रदं पार्थिवार्चनं॥ कारागृहविमुक्त्यर्थं शतमशेत रं पजेत्॥ लिंगानां पार्थिवानां तुल्यं स्यात्सामो
 क्षसिद्धिदं कोटिपार्थिवं त्रिलिंगानां मुक्तिदं स्यान्न संशयः॥ सर्वपार्थिवं त्रिलिंगानां नित्यं काम्येषु विधिः॥
 मल्लिंगं पार्थिवं तुल्यं भक्तिमुक्तिप्रदं करकोशं कालं बलं ज्ञात्वा फलं चैव विशेषतः॥ विद्यार्थी लिंगसा
 हस्रं ध्यानार्थी चतुर्ध्वकं॥ पुत्रार्थी चार्धसाहस्रं कन्यार्थी च शतत्रयं॥ विद्वान्मल्लिंगायुतं कुर्यात्सर्वपा
 पहरं परं॥ सुहृतायः सहस्रं तु धनार्थी च सहस्रकं॥ मरणार्थी सप्तमोहनाशार्थी शतं शतं शतं कं॥

॥९५॥

दनार्थीसाहस्रं वदयार्थीद्विसहस्रकं॥ दारिद्र्यनाशनार्थं पञ्चसाहस्रमीरितं॥ पार्थिवेन तु लिंगेन
 बहवः सिद्धिमागताः तत्रापि पार्थिवं लिंगं सिद्धिप्रदं शिवे॥ कृतेरलमयं लिंगं त्रेताया हेमसं
 प्रवृत्तं द्वापरे पारदं श्रेष्ठं पार्थिवं तु कलौ द्विवै॥ स्नानानुष्ठानिकजपार्थिवेनैव च इमावु॥ नैवेद्ये चैव निर्मा
 ल्यग्राह्यं मवनसं दाय॥ लिंगान्यमूनि किल शैलमुते मलानि तु गानि पार्थिवं सुधानुजं तेजमानि॥
 संपूजितानि नियमेन फलेषु निर्वो निष्काममुक्तिपरमाणि सदैव गौरि॥ इति श्रीशिवरहस्ये द्वा
 शो पार्थिवलिंगा पूजा कथनं नाम त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः॥ ४३॥ स्कंदोवाच॥ अथ ते संप्रवक्ष्यामि शि
 वपूजाविधिं क्रमं॥ निगमागमो देवपूजाप्राक्ता महर्षिभिः॥ पूजनं वा करस्यैव बहुधा परिकीर्तितं॥
 श्रुतिस्मृतिसमाचारैस्तैरागमभेदतः॥ बृहज्जाबालकाः प्रोचुः केवलं लिंगपूजनं॥ पंचायतनपू॥ ९५॥
 जाहिस्मृतिप्रोक्ता मुनीश्वराः॥ तत्रागमोक्तपूजा हि शिवदीक्षावतां शिवे॥ निगमागमसंयुक्ता पूज
 यं कथ्यते तत्र॥ शिवप्रधानपूजेयं लिंगं कपूजनं॥ केवलं ते समासेन संपंचाक्षरा संयुतं॥ प्रवक्ष्यामि
 यथा दैव्यं प्रोक्तं विश्वेश्वरेण हि॥ कैलासशिखरासीनं देवं कामेश्वरं विष्णुं॥ ब्रह्मोपद्रमं हेद्राद्यैः॥
 गणैर्विद्याधरैस्तथा॥ दानैर्वैर्मुनिभिस्सिद्धैः॥ यक्षरक्षोगणासराः॥ हेरं वस्कंदं पूर्वादिगणैः॥

भक्त्या सुसेवितं ॥ अक्षत्रीडाहसात्वादलालसंपरमेश्वरं ॥ प्रणम्य नंदीप्रोवाच कीडांतं पर
 मेश्वरं ॥ कीडतो भुवनेशस्य जगदंबिकया साह ॥ अक्षपाताधिकारे तु पक्षपाताधिपो सि
 तः ॥ कीडतोक्रमयोगेन जितं देवेन शंभुना ॥ अक्षपाताद्देवेन प्रोक्तं नदिनृजितं मया ॥ न
 दा सत्याभियोगेन तुष्टो हंत्यपि भक्तितः ॥ वरो मे प्रियतां वत्सयते मे न सि वर्तते ॥ ददामितं न स
 देहः ॥ प्रीतेन मनसा तव ॥ नंदीश्वरं ॥ तुष्टोसि यदि देवेश जगतामीश्वरप्रभो ॥ वद पूजाधिधा
 नं तैशैवान्मंत्रान्सु दुर्लभान् ॥ चक्रांगन्याससहितान् पूजाकर्मसमन्वितान् ॥ शिवो वाच
 कथयामि महाभाग त्रैलोक्येषुपि दुर्लभान् ॥ शैवान् सर्वमनुश्रेष्ठान् सर्वमंत्रेषु गोपितान् ॥
 भक्तो सीति न मे किंचिदवाच्यं त्वइ सुव्रतं ॥ मूलं मंत्रागविन्यासपूजाकर्मसमन्वितान् ॥ दि
 क्षाभिषेकसहितान् अधिकारसमन्वितान् ॥ उदारक्रमयोगेन सर्वकामफलप्रदान् ॥ सुसं
 भूप्रदेशे तु गोमयेनोपलिप्यते ॥ युष्मत्प्रकरणो भाव्यो गंधधूपनरंगिते ॥ विलिखेमानुकां

स्तत्रवर्गाष्टकविभेदतः॥ स्वरैषोऽत्राभिर्वर्गैः प्रथमः परिकीर्तितः॥ पंचपंखाक्षराश्चान्ये
 दावंतौ चतुरक्षरो॥ वर्गाष्टकं भवेदेवंतो मंत्रान्समुत्परेत्॥ पंचमस्य तु वर्गस्वपंचमं प्रथ
 मं भवेत्॥ षड्वर्गातिमो वर्णः पथमांस्समन्वितः॥ द्वितीयं वर्णमारब्धा तमष्टमस्याद्यमक्ष
 रं॥ प्रथमस्य द्वितीयार्णसमेतं तत्रिसात्पकं॥ चतुर्थं सप्तमस्याद्यं द्वितीयाद्यसमन्वितं॥ चतुर्थ
 वर्णमंत्रस्य सदा माद्यंतु पंचमं॥ पुषपंचाक्षरो मंत्रः प्रणवाद्यः षडक्षरः॥ यत्साधना तु मनु जाद्वि
 वसायुज्यमामुपुः॥ प्रणवत्परं ब्रह्म बोधकस्समुदीरितः॥ पंचाक्षरमयानि स्युः पंचभुतामि
 सुव्रत॥ भूतासंकां जगदिदं तेनास्य जगदात्मता॥ त्रुषिरुक्तो वामदेवः पंक्तिघं दंडुदाहृतः॥ १६॥
 सदाशिवो देवतास्य मंत्रस्य परिकीर्तितः॥ षडंगानि मनोवर्णै जातियुक्तानि कल्पयेत्॥
 तत्पुरुषाधोरसद्यो वामदेवेन संज्ञितः॥ मूलवर्णादिकान्यस्य त्रिषु स्थानेषु स्मृतं त्रितः॥ नत
 र्जनी मध्यमांस्तानामांगुष्ठेन तथा परः॥ आस्य हस्यादगुल्यादिमूर्ध्नि हस्तेषु चापरः॥ प्राग्या

म्यवरुणो दीच्य मध्यवक्रेषु पंचसु॥ ततः षडंगं विन्यस्यावक्ष्यमाणं यथाविधि॥ सर्वतो
नित्यं तृक्ष्णवाधातेनादिरेव हि॥ स्वतंत्रशक्तिश्चालुषः भक्तिश्चानांतशक्तियुक्॥ मूलमंत्रे
ण पूर्वैश्च धान्ते शृष्टांतैः क्रमात्॥ षडंगा निमनोरस्य जातिपुत्तानि मंत्रवित्॥ कु
र्वीत गोलकन्यासरक्षायै नंदिकेश्वर॥ हृदिवक्रांसयोरुर्वोः कचेनाभौ हि पार्श्वयोः॥ ह
ृद्वेदितलो मूर्ध्नि वदने नेत्रयोर्नसोः॥ दोस्मधिषु नरवाग्नेषु विन्यसेत्तदनंतरं॥ शिरोवद
नहृकुक्षौ पुरुषादद्वये पुनः॥ हृदिवक्रांबुजे दंके मृगाभयकरैश्च॥ वक्रांसहस्रपादो
रुज्ज्वरेषु न्यसेत्तथ मूलमंत्रस्य षड्गणान् यथावद्विशिकीतम्॥ मूर्ध्नि पादोदरांगेषु
हृदये तां पुनर्न्यसेत्॥ पश्चादेन नमंत्रेण कुर्यात्स्वव्यापकं सुधीः॥ गोक्षीरफेनधवलं
रजसाद्रिसमप्रभं॥ चारुचंद्रकलाराजठामकुटमंडितं॥ पंचवक्रधरं शंभुमूर्ति
निकंठं त्रिलोचनं द्वादूलचर्मवसनं नानाभरणभूषितं॥ दक्षोर्ध्वहस्तपरशुतद

॥ १७ ॥

धस्तांदरंकरं॥ वामोर्ध्वहस्तहरिणंदधानमभयंकरे॥ सुप्रसन्नमुखांफो जंनिविष्टं पद्म
 विष्टरे॥ ब्रह्मविलुप्तमहेद्राद्यैस्तनंभतयाशिवयुतं॥ विश्वाद्यंविश्ववपुषंभवतीतिहरं॥ इति
 ध्यात्वागणश्रेष्ठमानसैरर्चयेद्विकं॥ उपचारैः षोडशभिः॥ वात्सपीठेसमर्चयेत्॥ पंचवसुद
 लंकृत्वाकर्णिकाकेसरोज्ज्वलं॥ बहिरष्टदलद्वंद्वंचतुरस्त्रसमन्विनंचतुर्द्वारसमायुक्तेमंडले
 स्मिन्प्रपूजयेत्॥ एवंपीठंसमभ्यर्च्यमूर्तिमूलेनहृद्रतां॥ मावात्सलिंगेनमूलेनपुष्पेणागणो
 तम॥ पाद्यार्चाचमनैः॥ नीरैस्सुपुष्पैर्वसितैस्तदा॥ पंचगव्यैपंचफलैर्गवांपंचामृतैरपि॥ गंध
 पुष्पावुस्तोषैरुतानैरुतराग्नवैः॥ अन्यपुष्पैर्यथा॥ प्रमंत्रैरैर्गणोतमहरोमहेश्वरः॥ त्रां
 षुः॥ उग्नोमीमः॥ शिवस्तथा॥ संसारैवेद्यः॥ सर्वज्ञइत्याद्यैश्चनमोतैकैः॥ धूपंदोपंचनैवेद्यंतांबू
 लंचतलोगणं॥ दद्यान्मूलेनदेवायप्रणामप्रक्रमस्तथा॥ नीराजनंनर्तनंचपुनः॥ मंत्रज
 पस्तथा॥ आवाहिनस्पृहदयेपुनरुद्वासनं॥ तदामं गृहेविधिरेवायंविस्तरेचेदथोत्तरे॥

॥ १७ ॥

एवं भक्तगणैः सदा तमलीङ्गं चिकालं जपनूकालं चैकमथ द्वितीयमगजेरुद्रो भवेन्मैत्रगेतस्यानु
 तमभोगसंपदखिलाप्रप्नोति भूमंडले लिंगाराधनसा ॥ गणैः धने कमनसा तुष्टो विनिष्ठो भवेत् इति
 श्रीशिवरहस्ये दशमांशे त्रिविधपूजाविधानं नाम चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ईश्वरः ॥ विस्तरेण प्रवक्ष्या
 मिदं त्रिवल्लिंगार्चनक्रमं ॥ षडक्षरेण न्यासादिकृत्वा पूर्वोक्ततत्तु गणं ॥ लघुन्यासेन वा सम्यक्
 पंचांगेन यथाविधि पीठान्तं पूजनं कृत्वा पूजको भस्मभूषितः ॥ भूभुवि भूतभुवि च कृत्वा वाथ
 रचशक्तितः ॥ स्थावरे चेत्तद्वारचंडगणेऽस्कां दपूर्वकान् ॥ अस्त्रेण दिक्बधनादिकृत्वा हुत्वा च
 पावके ॥ भवाद्यैर्नामभिश्चाष्टावाहती समिधश्चरं ॥ स्वसूत्रोक्तेनैव मार्गेण स्थाप्य वहिष्ठथक्
 यजेत् ॥ पंचत्वक्पल्लवोपेतमघ्रणं कुपमेव हि संपूर्य शुद्धरेफोभिरापूर्य विधिना ॥ तदा तंडुले
 पुविधां येव पुण्यां हंवायेततः ॥ ततो वैप्रोक्ष्य मूलनसास्त्रेण घ्रणं वेन हि ॥ प्राकूपदहारपालांश्च पू
 ज्य घृपादिभिः क्रमात् ॥ अंतर्गृहप्रविश्ये वल्लिंगं संपूजयेततः ॥ सकृन्तार्या यथावासो निर्मा

ल्यंतदहिः सजेत् ॥ चंडेशायेनितदनु ॐ न मेत्यादि पूर्वकं ॥ निलतैले पंचगव्ये तथा पंचफलै
 रपि ॥ शालिपिष्टे स्तथा कल्केः गंधपुष्पोदकैरपि ॥ बहिर्जसेतां भक्तकुर्मैरुद्रसूक्तोदकैश्चिबे ॥
 समभ्यषिंचेलिंगे तं तथा विभवमेव हि ॥ स्नानकाले प्रकुर्वीत वाद्यारावं मज्जोहरं ॥ नतशंखो
 दको नेत्रां मंभिविचेद्यमूलतः वासोभिवेष्टं स्वेच्छां गंधैर्लिप्येत लिंगकं ॥ लपुंड्रापयेत् लिंगे च
 नदियावलिमपि ॥ बिल्वपत्रैस्तथोत्तानैरुत्तरांगैर्यार्चयेत् ॥ श्रुताष्टनाम संख्यां शिंकुसुमेर्म
 लिकादिभिः ॥ धूपंदीपंचवेवेद्यं तांबूलमुपचारकं ॥ छत्रचामरमायूरव्यजनादृक्कैरपि ॥
 प्रणवाद्येन मंत्रेण तल्लिंगेनापि भित्तितः ॥ नीराजनं नृतगीसंवाद्यं नत्वा प्रदक्षिणा ॥ स्तो
 त्रंचेति समासेन स्थावरपुविधिः शिवे ॥ ततो देवीगणे शृंगचस्कंदचंडेश्वरादिकान् ॥ ततन्मं
 त्रेण मेधावीतल्लिंगैश्च नमो तैवे ॥ उपचारैश्च शिववत् पूज्यास्ते मीगणेश्वरा ॥ मूलवैरोच
 संपूज्या प्रोक्षणं धातुवेरके ॥ उपचारैर्यथा पूर्वकुर्यान्तीरां जनं पृथक् ॥ देवैर्पूर्वशृणुं शृंगचस्कं

दचं देव्यं वृषं॥ नृते शं दक्षिणा मूर्ति सोमा स्कंदं समानुवेरके उपाचारै र्यथा पूर्व कुर्यान्तीरांजने
 एथक् देव्यै पूर्व शंणे शंच स्कंदं चे र शिवस्य सर्पिषा मोक्तं स्नानं वापि स्थिरे चरे तावता मधुना चै
 व दग्धा क्षीरेण नवता सहस्रधारा शत कं शं रैर्गो म्भ्यंग जै जलैः पंचविशंति मूर्तीनामेवं नो चो
 त्रिमूर्तिषु सै रवस्यांति भी पूजा कार्या रात्रौ दिवापि हि नित्यादपि हि गुणितां कुर्यात्सृजं तं योत्स
 वे मासा र्क्षा यनो रवंग्रहणे सोम सूर्ययोः पर्वण्यपि विशेषेण वरेषु दर्शनं चरेत् पंचां मृतानां स
 पने मेव मभ्यंगवे शिवे स्नानं फलशतं ज्ञेयमभ्यंगः पंचविशंतिः पलानां द्वे सहस्ते तु महा
 स्नानं प्रविर्तितं प्रतिष्ठा स्तं महा स्नातस्थिरे चाभ्यंगकं शिवे स्थापयित्वा विधानेन प्रतिष्ठा मुच
 पर्वणि प्रदोषे सोमा वारै च चतुर्दश्यष्टमीषु च पूजै र्वद्विगुणा कार्या शिवरात्र्यां च यागसु॥
 षट्त्रिकालेषु दमे वं षट्काले काल उच्यते॥ मात संगव मध्याह्नः प्रदोषे यनिशीथके
 उतरुणोदयकाले च षट्कालं स्यावरा र्चने प्रोक्तः मध्याह्न सायान्हे पूजा या च्चरलिंगांके॥

वर्जित्वा निशीथं च माघ कृत्वा चर्दतु इति ॥ मतीष्टा सुविगुणित स्थावरे पूजनं भवेत् ॥ देवे चार्पे स्वयं
 भूते भिन्ने भग्ने थ संधिने पूजां मांडली कीं कुर्याच्चिगुणं हो मतपणं द्विजानां भोजनं चैव चतुर्गु
 णितमाचरेत् ॥ स्थावरे जंगमे चैव षष्ठा मा न्य तौ विधिः ॥ चरे वा स्थावरे वापि मूर्तीनां पूजनं
 भवेत् ॥ सर्वोपचारै राराध्य मध्ये वसत तो च येत् प्रथमं दले मूर्तीः यजेत् पुरुषादिकाः ॥
 दिक् पत्रेषु गोणे श्रेष्ठ इक्षु मध्ये समर्चयेत् ॥ पीताक्षितश्चेत्तरत्नपात्राणां च तुराननाः वरा
 भयमृगान् श्वैव परशुं विभ्रती करैः ॥ कोणत्रयेषु मध्ये पं निवृत्त्या धाः कलाम्यजेत् ॥ नि
 वृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विधा शांतिः तथैव च शोत्यतीताः कला प्रोक्ता ते जोरुपाः चामा त
 दा ॥ आग्नेयां पूर्व वायव्य मध्ये दिक्षु च पूजयेत् ॥ केसरैषु षडंगानि द्वितीये दले पुनः ॥ ९९ ॥
 अनेनाद्यंतमनुनाय जेद्देवात्म दक्षिणं ॥ अनेन सूक्ष्मनाम निशीथो तमसमंतरं ॥
 एकनेत्रं चैकरुद्रं चि मूर्ति तदनंतरं ॥ शितिकठगण श्रेष्ठं क्षिरवं डिनमितिक्रमात् ॥

नीलपीतसितारक्तकृष्णधूसरसंजनाः॥ किरितार्पितबालेदुपमस्थानूनगभूषणः॥
त्रिनेत्रान्शूलव्रजेषुचापहस्तान्मनोहरान्॥ नेतौर्चयेगणश्रेष्ठे तृतीयेष्टदलेपुनः॥
उमाचंडेश्वरं नंदिमहाकालो गणेश्वरः॥ वृषभो भृगिचरितिरित्यहंतान्पथाक्रमैः॥
उतरंदलमारक्यपीतनीलारुणसितान्॥ उक्तनिबर्णतश्चेपाटलान्क्रमतः सुधीः॥
चतुर्गणश्रेष्ठः पूर्वादिक्रमनोयजेत्॥ इंद्रसुराधीपं पीतं वज्रहस्तं सावाहनं॥
अग्निं तेजोधिपं रक्तं शक्तिहस्तं सुभूषितं॥ यमं प्रेताधिपं कृष्णदंडं हस्तं समर्चयेत्॥
रक्षोधिपं च निरुतिं तिरव इहस्तं बलोलनं॥ पादाहस्तं सुशुभ्रं गंवरुणं यादसां प
नि॥ वायुं माणाधिपं धूम्रं यंकुशाद्यं करं जयेत्॥ यक्षाधिपं कुबेरं च शुक्रवर्णं गदा
करं॥ विद्याधिपं तेषां ज्ञानं च तं शूलकरं यजेत्॥ नगाधिपं तथा नंतं गौरं श्रीगलं
यजेत्॥ लोकाधिपं विधातारं रक्तपद्मासनं यजेत्॥ अकुशं रक्तवर्णं च शुक्रवर्णं

॥ १०० ॥

गदां यजेत् त्रिशूलं नीलवर्णं च यजेद्गजे समाहितः ॥ रथां गं कुरु विदाक्षपदं रक्तं
 रमर्चयेत् ॥ लोकपाला युधान्यै वक्थितानि तवानधः ॥ य एवं पूजयेत् स सद्यः शिवतां
 व्रजेत् ॥ यद्यः शक्तः चरेवापि स्थावरे वा गणेश्वरः ॥ केवलं पंचमनुभिः पाद्यार्था च म
 नीयकं ॥ मूलेन च बकेणापि शिवमावाह्य पूजयेत् ॥ शालाहोतरसंख्या कुंजे येन च
 षडक्षरं भावयेत् तत्ता ह्येव नामभिः पूजयेत्ततः ॥ मूलेन धूपदीपादिनैवेद्यां तं वि
 सर्जयेत् ॥ स्त्रीशूद्राणां न मोक्षेन पूजनं परिकीर्तितं ॥ मणवाद्यंतवर्णेन यतिः पंचाक्ष
 रेण हि पूजयेत् ॥ लिंगमीशानं अन्येषां च यथाविधि ॥ नास्ति लिंगार्चनं समंततः स्थि
 शुबने श्वरि ॥ यथा चरेत्येवमेवं मा प्राणा तं गणाय ॥ स एव रुद्रगणपः स भक्तः स च
 द्वांभवः ॥ ते देव स्थिन्दिने सत्का पंचाष्टं न रकं व्रजेत् ॥ स्कंदः ॥ एवं स्थिराचारम
 ये परमेश लिंगसं पूजयन् भुवि मुवेव रमोगमाक् स्यात् ॥ पात्रं की संचगतिं ल

॥ १०० ॥

मनेनुरापो मुक्तो थ भक्ति पर मोर्म रस तय मेव ॥ इति श्री शिव रहस्ये दशमोऽंशे चरण्या बरार्चना
 मपंच त्वारि शो ध्यायेः ॥ स्कंदः ॥ अतः परं प्रवक्ष्यामि नित्य नैमित्तिके फलं ॥ कालं लीग विशेष
 ब्रह्म क्षत्रवि श्वां तथा ॥ अश्रमाणां च सर्वेषां मे पं लिङ्गार्चने विधिः ॥ नित्य लिङ्गार्चने श
 रं धातु स्फटिक संभवं ॥ बाण लिङ्गमारेत करं सेंद्रक कृतं शिवे ॥ पार्थिव काम दं जेयं स
 र्व कर्म सु शो मने नयस्य शिव लिङ्गार्चा गृहे भवति शंकरि ॥ स नित्य सूत की जेयो ब्रह्मणे
 वां स जो पिवा ॥ बाण लिङ्ग नय स्यास्ति गृहे वित्त्वादि पूजितं ॥ तद्गृहे जल मल्यं वा न पेयं स
 र्वथा बुधैः ॥ एक काल दि कालं वा त्रिकालं नित्य मेव वा ये च यत्ने व नित्य तं मम लिङ्गं महे
 श्वरि ॥ ते वै गणे द्राय विज्ञेयाः मम तोष प्रदाः शिवे ॥ प्रदोषेषु विशेषणयः पूजयति शंकरः ॥
 सम हा पात कै मुक्तो भविष्यति न संशयः ॥ ऋण दारि द्र्या नाशाय प्रदोषे पूजे यच्चिवं ॥ घृता

॥१॥

॥१॥

शिषे कंकुर्वीन कुर्यात्सलदशौनवे ३ सलै विल्व पत्रैश्च पूजनीयो महेश्वरः ॥ सोमवारे चने शं
 भो नक्त मायुष्य वर्धनं ॥ क्षीरेण स्नापयेद्देवं गवां कापिलजेन वा ॥ कमलैर्विल्वपत्रैश्च पूज
 नीयो भवो मुने ॥ चतुर्दश्यां निशीथिन्या पा मा गैश्च विल्वकैः ॥ पूजयेत्लिंगमेकाग्रो दध्ना
 संस्नापयेद्युचिः ॥ कालाष्टम्या कालकालमर्चनं नियतव्रतः ॥ मधुना स्नाप्या देवं शं विल्वपत्रैः
 प्रपूजयेत् ॥ बोधा यनोक्तविधिना सर्वनक्तव्रतं शिवे ॥ तत्रावाह्यं पूजां च प्रवक्ष्यामि
 शिवे तव ॥ यथाभिरुचरे लिंगे धातुजे स्फाटिके पि वा ॥ बारणे सेद्रकलिते तथा
 मरकतोद्भवे ॥ स्थाप्य पद्मिरे गवल्ली मडीले चोपिते पले ॥ पशून्मौनतव्रतोमौनी
 स्नातो भस्म तं द्रुघृक् ॥ रुद्राक्षमालाभरणः ॥ जपे संचाक्षरमनुं करे करत
 ले चैव हृदये च न्यसेद्दुधः ॥ ध्यायेत्तत्र महादेवः ॥ पूजादौ जपकर्मणि ॥ मुले

कल्यद्रुमस्यद्रुतकनकनिभंहेमसिंहासनस्थवामांकारुढगौरिनिविडकुचभरा
 भोगगाढोपमूढं सर्वालंकारदिप्तंवरपरशुमृगाकीर्तिहस्तत्रिनेत्रं वंदे चंद्रार्धचूडं गु
 हगणपतिवाञ्छिष्टपार्श्वमहेशं॥ ध्यात्वेवं मूलमंत्रं तु जपेदष्टोत्तरं शतं सोदकं कलशं
 पूज्य गंधपुष्पक्षतैर्पुतं॥ कलस्य मुखे विलुः कवे रुद्र समाश्रितः मूलचास्य स्थितो ब्रह्म
 मध्ये मातृगणा स्थिताः॥ कुक्षौ तसागरा सर्वे॥ कलशस्य समाश्रिताः॥ अथांतु शिवं
 जार्थदुरितक्षयकारकाः॥ एवं कलशमभ्यर्च्य पञ्चाष्टरवं समर्चयेत्॥ त्वं पुरा साग
 रोत्पन्नो विलुना विधृतः करे॥ पूजितं स्वं सर्वदेवैः पांचजन्यनमोस्तुते॥ ततः शंखं
 स्थितो यंतु समंतां सरितो क्षिपेत्॥ गंगे च यमुने च त्रिकलशस्थं जलं स्पृशेत्॥ पीठपू
 जं ततश्च कुर्यात्पुनरुगणपतितथा॥ दक्षवामे तथाधारशक्तिं च प्रकृतिपरां॥ अनंतं

॥२॥

एषि वीचै वकै ला संरल मंडपं॥ कल्प वृक्षरत्न वरसिंहासन मनुत्तमं॥ स्वेन घञ्च
 मरं च प्रागादि च मयोगतः॥ धर्मस्तानादि वैराग्यपेश्वर्यप्राक् समर्चयेत्॥ अर्धमर्च
 तथा ज्ञानमवैराग्यमनैश्वरं॥ दक्षिणे पूजयेत्तदेतान् सात्वे चैवरजस्तमः॥ मायां विद्यां च
 वज्रं च अर्कसोमौ तथैव च॥ आत्मानं तौ ज्ञानपद्मे प्रागादिदले केयजेत्॥ वामां जेष्टां
 यारौद्रिका लीकलु विकारिणी॥ बलां बलप्रमाथां च सर्वां भूतदमन्यकां॥ मनोन्मनीत
 ये बांस्या पूजयेत्साक्षात्तादिभिः॥ आबाह्यक्षणि केलिगे पार्थिवे धातुजेथवा॥ बाणवर्ज्य
 रसेद्रे वा स्फटिकेरत्न जेषुवा॥ साक्षतं च सपुष्पं तु गृह्य स्वहृदयां नरे॥ ध्यायेद्देवं विरूपा
 क्षनीमी साक्षीणि सततम्॥ वदेम हे शं सुरसित्य सेवितं सुरद्रुमैः पूजित पादपद्मैः॥
 विद्याप्रदं प्रसन्नजनैश्च सेवितं ध्यायेत्सदा सा वं शिवं प्रसन्नं॥ सर्वा धारे धरे देवि पूजा

॥३॥

यैः शंकरस्य हि ॥ स्थानं देवि महादेवि पूजिता भव मे सदा ॥ इत्यक्षताभिस्संपूज्यं वराभाना
 उयेनतः ॥ आगमार्थं तु देवस्य गमनार्थं तु रक्षसं ॥ वरानादं करोम्यद्य तेन मीनोपावे चि
 वः ॥ लिङ्गपीठे च संस्थाप्य देव्या सह ततो यजेत् ॥ सत्पुण्यं साक्षतं गृह्यमार्थं येन महेश्व
 रं ॥ आसधितो मनुष्यैस्त्वसिद्धे देवा सुरादिभिः ॥ आराधयामि नृत्प्यात्व गृह्यण पर
 मेश्वर ॥ आत्मा पहेत्यनीकं ते सो देवेनाभिषेचयेत् ॥ मधुपर्कतनो दद्यात् मूले नैव तदामु
 ने ॥ आप्यायस्वेति च क्षीरं दधि क्राण्वोति वेदधि ॥ घृतं मिति क्षेति घृतं मधुवातेति वेदमधु स्था
 दुः पवस्वेति सीतां नरि कैलत्रलं तथा ॥ रभाफान साम्नादिजं बीरैश्चुरसैरपि ॥ षडक्षरणसं
 स्नाप्य गधरत्नसुमां बुभिः ॥ अभिषिच्य ततो न्यस्य अनधसस्य नयेत्यपि ॥ कुर्वीतां न्नाभि
 षेकां तं तन्निवृत्तसुग्रीतले ॥ धारापात्रगतां पौंसिरविच्छिन्नादिधारया ॥ गोशृगैरपि वा
 संम्यग्नुद्रावृत्त्याभिषेचयेत् ॥ एकवारं वा तथैकादशानीमपि ॥ संस्नाप्या साद्यापीठे च वा

॥३॥

सञ्जै वीपवीकं॥ दद्याच्च यं वके नैव भूतिगं धा क्षता स्तथा॥ उत्तानैतरुतरागैश्च विलैस्संक्षा
 लितैर्यजेत्॥ मालाभिः कुसुमैश्चैव शृङ्गाक्षौतरनामभिः॥ भवायेति तथैवाष्टौ निधनेत्या
 दिभिस्तथा॥ धूपं दीपं च नैवेद्यं तांबूलचविशेषतः॥ देवीपार्थ्व्ये यजेच्छोभोः वामिदक्षेथवामु
 ने॥ देवीमंत्रेणाभिषिच्य गंधधूपादिवाससा॥ पूजयेत्त्रिगुणार्थ्वे तु स्कंदं च गणपं तथा॥ नीरा
 जयेत्ततो लिंगे देवी स्कंदविनायकौ॥ कास्य वादित्रनिर्गदैः घोषयेच्चिवमंदिरं॥ अदक्षिण
 त्रयं कृत्वा नमस्कारादिपंचकं॥ षडक्षरेण मंत्रेण कुर्वीत मुनी सतम॥ छत्रचचामरेदिव्ये
 व्यंजनादर्शकततः॥ नृत्तं गीतं तथा वाद्यमदद्यात् मूलमंत्रतः॥ स्तोत्रमेतत्पठेद्दिहान्
 वेदत्रयगतं हि जं देवार्षिवाजयेद्दिहान् पुनस्तोत्रं पठेत्सदा॥ नमो नाथात्मने तुभ्यं नमो वि
 दुक्लात्मने॥ अल्लिंगलिंगरूपा यरूपा नितायने नमः॥ नमाता सर्वलोकानां त्वमेव ज
 गतां पिता त्वभ्राता त्वं सुहृन्मित्रं त्वमेव प्रपितामहः॥ नमस्सद्याय देवाय नमस्तत्पुरुषाय

१०३

च॥ अथोरायनमस्तेस्तवायदेवायनेनमः॥ ईशानायनमस्तेस्तदेवदेवायनेनमः॥ शर्वायश्चि
 तिरुपायशुक्लमात्रायनेनमः॥ नमः पञ्चनायतयेषावकायामितौ जसे॥ श्रीमायवागुरुपाय
 शङ्करपायनेनमः॥ महादेवायसोमायअमृतायनमोनमः॥ उग्राययजमानायनमोस्त्वा
 काङ्गमूर्तये॥ त्वद्दमूर्तिभिर्व्याप्तं जगत्सर्वचराचरं॥ पयात्यतानातः शंभोयत्कृतं पूज
 नं नव॥ तक्षमस्वमहादेवशरणगतवत्सलं॥ इतिस्तत्वाजपेन्मंत्रं षडक्षरमतंद्रितः॥
 न्यासंदिङ्मोचनं कृत्वा श्रवतोयं अमेनच॥ तेनैवमोक्षयेद्देहंमिर्मात्यांबुपिबेत्रिधा॥ ना
 त्यंतं तत्प्राशयेच्च नमूत्रपरिणामियत्॥ हृत्पद्मकर्णिकाकालं दिकालं वात्रिकालं वा यथा
 बलं॥ अहम्यां सोमवारेषु प्रदोषे दोषे विर्जिते॥ चतुर्दश्यं तथा नक्तं नित्ये नैमित्तिकेपि च॥
 ग्रहणे विषुवे चैव पूजेयं कथितं तव॥ नास्ति शोभो पूजनेन सद्ग्राहं न वृषं भवेत्॥ पूजया
 भोगमौक्षौ च सिध्यतः किं बहु कृतः॥ स्कंदः॥ चुरंगमातंगान्तां सद्यस्यातुंगलिंगा

॥शिवर॥

॥हस्ये॥

॥४॥

चक गेहिनिष्टः॥ धनं च धान्यं वरवस्त्ररत्नशुक्लान्नसिंखंगृहे सौधपंक्तिपराक्रमं सर्वकला॥
मुद्राभ्यं पुत्रांस्तथां चक्षुः समर्च्य नालभेत्॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशो षट्चत्वारिंशोऽध्या-
यः॥ स्कंदः॥ जैगीषव्यश्रुषाद्यसवांदं परमेश्वरोः॥ कदचिद्दिह संतीसा देव्या एष नशकं
रां देवदेव महादेव करुणाकरशकरो॥ वेदां नैर्निर्गुणो देवः कथितं स्ता महेश्वर॥ त्वल्लिंगमि-
र्गुणं साक्षात्पुजितं मुक्तिदायकं॥ अमूर्तस्यापि मूर्तत्वं कथं देव महेश्वर॥ स्कंदः॥ इति देवः
तथा देव्या एष्टुष्ट उवाच तां॥ रहस्यं गोपनीयं ते नारव्येयं यस्य कस्य कचित्॥ शिवः
श्रुषुषुगिरिचे धन्यं मूर्तीनामुद्भवशिवा॥ सैवो मामोच्यते वैदेः तथा युक्तो महेश्वरः॥ अ-
संगोऽपि परानंदसच्चिधर्मसुखाद्वयः॥ माया सा प्रकृतिस्तेया समा ई परमेश्वरः॥ तस्या-
वयवभूतं यजगदेतत्प्रकाशते॥ नैव नानास्ति भूतेभ्योऽप्यनिरितं जगन्मुने॥ तपसैव
मनो ज्ञात्वानिष्क्रियं शांतमव्ययं॥ खंगंधरसरूपदिप्रस्यर्त्तं तन्मनोतिगं॥ ध्यानधे

यादिरहिनं निष्कलं चतुरियवं ॥ मनो धर्मो ध्यानविधिस्तन्मनोतिगमं मुने ॥ न तस्यां निर्म
ले श्रुत्येव समाप्तं सुश्रुतं ॥ सोममंडलमापूर्णमचलं दृष्टिगोचरं ॥ ध्यात्वा मध्ये महादेवं
उमया सहितं शिवं ॥ श्रुत्वैकदिकसंकाशं चंद्ररेखावतंसकं ॥ त्रिलोचनं चतुर्बाहुनीलग्री
वं परात्परं ॥ ध्यायेन्नित्यधारणाया चटिकापंचकं मुने ॥ आदित्यमंडले वापि सोहमित्यपि स
त्तम ॥ हिरण्यमयश्चक्रं हिरण्यमयं नखं च ॥ हिरण्यबाहुवरदमं विकापतिमीश्वरं ॥ ध्या
येन्नित्यं सदा भ्यस्य सोहमस्मीति भावयन् ॥ स्थानेष्वेतेषु विमैत्र्या ईत परमेश्वरं ॥ श्रीपर्वत
शिरःस्थानं केदारं तुललाटवं ॥ वारणसीश्रुवोर्मध्ये विज्ञेया ध्यानकर्मणि ॥ कुरुक्षेत्रं क
ठमेतस्यानं कुचमुच्यते ॥ चिदंबरं तु हृन्मध्यमाधारः कमलालयः ॥ एषु स्थानवरेष्वीशं
भावयेद्देहगेषु च ॥ हृदयस्थानं मां ध्या ईते त्वं त्वया सह ॥ आत्मतीर्थाभिनिर्गतौ कौ
निकं तीर्थमुत्सृजेत् ॥ अतल्लोपि यथावद्भिः शुद्धमार्द्रनाचद्रायेत् ॥ ध्यानाभ्यासः

॥५॥

तथा त्र्येपि महसायं व्यपोहति ॥ ईश्वर ॥ ध्यानमेतद्गजे विमुक्तिदं चंद्रचूडचरणस्य केवलं ॥
 यस्य तस्य हृदये वसती नृः यस्य मुक्तिमपि तस्य दिशामि ॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशे पंच
 विंशतिमूर्तिकथनं नाम सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ईश्वर ॥ पूजाकोटिप्रदं ध्यानमेव मपि यं निवा
 ने निर्भये शुद्धसर्वालंकारशोभिते ॥ गंधपुष्पागोदवरमृदुतुलोरपि स्थितः ॥ ध्याई नैवं महा
 देवि महोक्तेलासवातिनां ॥ भस्मनृपुंड्ररुद्राक्षमालालंकृतविग्रहः ॥ पंचाक्षरवरास्योऽथ
 निमीत्याक्षियुगं शिवे ॥ धारणाभिसमाहृत्य योगेनास्त्वाव्यं वेत्तुं ॥ सर्वतः श्रितमाकृष्य ह
 र्यां भोजमध्यमे प्राणायामैर्विकासिते परमेश्वरमंदिर ॥ अष्टैश्वर्यरूपापेते विद्याकेसरसं
 युते ॥ ज्ञानानाले महत्कंदे प्रवेणनप्रवाधिते ॥ मध्ये हृदयपाथोजे माहादेवासनोचिते ॥ महि
 ताकारशोभाद्यं मंडलं परिचिंतयेत् ॥ अतिचितामणिप्रख्यैरति कोस्तुकां निभिः ॥
 रत्नैरप्राकृतैर्लोकैरंजयंत समंततः ॥ दिक्षिणद्वारपार्श्वस्य संस्मरन्त दिक्ेश्वरं ॥ अनेक

रुद्रमथकूतसंवेर्निषेवितं॥ शिवमहाधर्मध्यक्षशिवानः पुरपालकं॥ चामीकाराचलमरव्य
 सर्वाभरभूषितं॥ बालेदुमकुटंसौम्यंचतुर्वहुंनिलोचनं॥ दीप्तशूलमृगदंतकंस्वर्णवेत्रधरं
 मणु॥ चंद्रविबाभवदनं फलपुंड्रं जटाधरं॥ पुनर्हारपार्श्वे तु तसली मरुतां सुतां॥ सुयज्ञां
 सुव्रतां मबापा मंडनतयरां॥ सहितां रुद्रकन्याभिः सरवीभिश्चाप्यनेकशः॥ मध्येयं मंडप
 स्यास्य वेदीकां विद्रुमभभां॥ चतुस्तंभयुतां ध्यायेत्त्रिरपुष्पिमनोहरां॥ तस्याशक्त्यादिशु
 क्यचतन्यीतसरमासनं॥ आधारः शक्तिश्यामांगीकैरेर्धुनवराभयांतस्य पुरस्तात्॥ दाकटं सं
 नंतं कुंडलाकृतिनस्योपरि शुभं ध्यायेत्सिंहासनमुमापतेः॥ धर्मज्ञानं च वैराग्यं मैश्वरं च त
 दं प्रयः॥ आग्नेयादिस्थिताश्चैतरक्तहरिप्रभाः॥ सिंहाकरा सिंहको आमत्येकपरिवारिताः
 उन्धमोदिनिर्गुणीदिफलकामिसमंततः॥ राजावर्तगासनं विषौ ध्यायेत्कर्माकृत्यनल
 मणं॥ आस्याधः छंदनं पद्ममासनं विपुलं स्परेत्॥ शिवधर्ममहाकंदं शिवैतानि कना
 लं॥ षष्ठेश्वर्यदलोपेतं पूवादिक्रमयोगतः॥ अष्टवामादिशक्त्या गं रुद्रकल्पितकेस

॥६॥

रां वै राग्यकर्णिकां तस्थं वामादिनवबीजवं॥ वामाज्येष्टात्तथा रौद्रीकालीविकरणीत्त
 था॥ बलपूर्वाविकरणीबलप्रमथिनीत्तथा॥ अष्टावेनासर्वभुक्तादमंन्योनवशक्तयः॥
 वैसरेषु स्थिता ध्येयारक्ताभाधृतचामराः॥ कल्पाघरकल्पाद्योतकर्णिकान्मनोन्म
 नी॥ भर्तव्येनानदिग्भागे पात्रां कुशवराप्रयोः॥ पद्मासनस्थितं ध्यायेद्देवस्य विमलास
 नं॥ गणां विकां महादेवी ततो गौरिप्रचोदयात्॥ क्रांतं शक्तिपरं न्याभिः सौम्याभिर्विम
 लासनं॥ तस्योपरि गुणानां च मण्डलां च साधकः॥ तस्मिन् सदा शिवं ध्यायेद्दत्तपद्मास
 नस्थितं॥ शुद्धस्फटिकसंकाशं प्रसनं शतं लक्षं॥ विद्यद्वलविलद्योतिजं तामकुटधा
 रीणं॥ शार्दूलचर्मवसनं मंदस्मितमुखं पुजं॥ रक्तपद्मदलप्रख्यं पाणिपादतल्लघरं॥ १०॥
 द्वात्रिंशल्लक्षणोपेतं सर्वाभरणभूषितं॥ दिव्यागंधानुल्लिप्तागंधिव्यामालेरल्लंघ
 नं॥ पंचवक्त्रं दशभुजं मतिवक्त्रविलोचनं॥ दक्षिणे शूलं त्राजासि परश्चापयमु

द्विकं॥ वामे च दधतं नागं पाशं घंटां तथा कुशं॥ अस्यो वक्त्रे वेल्लसद्वले दुमकुटो ज्वलं॥ ध्यानस्थ
 मूर्ध्ना भिमुखं गगनं छायायासिता॥ पूर्वचक्रं महेंद्रस्य छायाया कनकप्रभं॥ बाले दुमकुटं सौ
 म्यं सप्राक्षनवयौवनं॥ दक्षिणं वदनं कालुष्याया शक्त्यो जनप्रभं॥ मकुटीले कुटी घोरैरक्त
 वृत्रेक्षणत्रयं॥ दंष्ट्राकरालं घर्षतु स्फुरिता धरपल्लवं॥ चंद्रपीडं चलत्केतुं किंचिच्चलितयो
 वनं॥ उत्तरयक्षराजस्य छायाया विद्रुमं प्रभं॥ ललाटे निलाकोपे तं नीलाहल कविप्रभितं॥
 सविल्लासं त्रिनयनं च द्वापरणमास्वरं॥ इच्छाज्ञानक्रियारूपविलसल्लोचनं त्रयं॥ पश्चिमं
 पाशहस्तस्य छायाया सदृशं निभं॥ चंद्रौ तसं सितं कारं वृत्तभस्मत्रिपुंड्रकं॥ इति ध्यात्वा
 पुनरपि ध्यायेद्देवं सदाशिवं॥ सूर्यचंद्राग्निनयनं नीलकंठं जटाधरं॥ तानं चंद्राकलिज
 टं उद्यद्वाहुचतुष्टयं॥ त्रैगुल्यामलसंभूतैः॥ दिव्यैर्दशभिरायुधैः॥ सर्वज्ञतादिसंसि
 धिहृदयादिषडंगकं॥ पंचब्रह्मात्मवदनं पंचसादारव्यमूर्तिकं॥ श्रीमत्संचाक्षरमं

यं मणवाकारशालिनं॥ समस्तवर्णरूपं च पंच ब्रह्म कलामयं॥ निवृत्तिज्ञानं वैराग्य योग मोक्ष
 प्रतिष्ठया॥ सा कंठं विद्यया सित्वं मालुलाटं नुशातया॥ तदूर्ध्वं शोभती तारव्या कलया परि
 कल्पितं॥ एवं पंच कलारूपं मिदं सादा शिवं पुनः॥ चतुर्भुजं त्रिदृष्टं प्रतिवक्त्रं शुभ उल्लासकं
 वक्त्रांशं काष्ठाप्रतिष्ठापयधारिणी अग्निवर्णा त्रिवदना विद्याशालिनी सत्कृता॥ कृत्स्नवर्णा च
 नुर्भाजाः निनयनाः पीनोन्नतपयोधराः॥ अनासां पंचार्धगर्भातापदुधानां सदा शिवः॥ मंत्राध्याच
 यदा ध्यानवर्णा ध्यापवना ध्वजः॥ तत्त्वाध्याच कलाध्याच वड ध्यानद्रुतीरिताः॥ चतुर्विक्रसुराणानां पु
 वनानां शतदयः॥ पुवना ध्यामसंचित्य रोमं हृदा समाविभो॥ पंचरुद्रादीरुपैश्च वर्णैः वर्णा ध्वकल्प
 ना॥ असौ त्वगात्मना चित्सो देवदेवस्य शूलिनः॥ यस्य कोटो महामंत्रैर्मूलविद्यासमुद्रवैः मंत्राध्या
 रुधिरासासौ विचित्यं पार्वतीपतेः॥ अनेकभेदसंभिन्ना मंत्राणां पादसंहती पादाध्यासौ पश्य उप
 लेः सिरामांसमितया मृतं॥ एषि व्याहीनिषदं चिन्ता तत्तन्यागमवेदिभिः॥ उक्तान्यमीभिः गत्वा ध्या

॥१०७॥

CC-0. Jangamwadi Math Collection. Digitized by eGangotri

॥१०२॥

णयः॥ उन्धोरोघोरपते पुनदन्येसौम्यविग्रहाः॥ एवं ध्यात्वासदेवस्य पंचब्रह्मात्मतां विप्रो॥ न तत्रत्यकला
 कोदैविचिंसागानिकल्पयेत्॥ स्कंदः॥ बुध्यानि ध्याय रुध्राविषमपजागा धवा धेप्रमुग्धंदुग्धप्रायम॥
 दिग्धसर्वविषयाकारौघदग्धाघकं॥ ध्यारेतक्षणचणं न्यक्षं महोक्षस्थितं सर्गावारविचक्षणेक्षणमु॥
 मेविक्षीणचिताक्षकः॥ वारंवारमपारसारकरुणावाराशिभाराशिहृत्योराशीविषयानुपश्रुषितभवो॥
 प्यभाबो जितः॥ षोषार्थरुतिकामकायदहनं संमोहनं मोहिनां हेयानामपि हासिनां मगसुतेभुम्भे॥
 कसीमाशिवः॥ इति श्रीशिवरहस्ये दशमांशोऽश्विध्यानं नाम अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः॥ स्कंदः॥ ईशान
 स्सर्वविद्यानामित्येषा शरवपांडरा॥ धूर्जटे रुध्वसुर्धासाशशिना सहिता कला॥ ईश्वरस्सर्वकृताना
 मित्येषा कुंदसंनिभा॥ शर्वस्य पूर्वमूर्धासौ शक्त्या युक्तांगदारव्यया॥ ब्रह्मादिपतिरित्यग्रे ब्रह्मणोधि
 पतिस्तथा॥ ब्रह्मेत्येषा स शंसेषा शिवमूर्धास्य दक्षिणा॥ शिवो मे वनस्त्वितिकला मुक्षस्फटिकफास्करा॥
 महेशस्यो नरो मूर्धापरिविरसवीचिका॥ सदा शिवो मितिकला गोक्षीरधवल्लारुतिः॥ शिवस्य प
 श्चिमो मूर्धा ज्वालिनी लूनोज्ज्वला॥ कलान्तपुरुषायेति पूर्वाविमहदस्य सौ॥ भृगं चिपुक्ताजपावर्णा

॥१०२॥

पूर्ववक्त्रं पुरदिषः ॥ महादेवाय पूर्वाय भीमहितिकलाश्रिता ॥ साविद्यासहिता कलुदक्षिणं वक्त्रमीशितुः ॥
 कलाप्रतिष्ठासहिता तनोरुद्रइतिश्रिता ॥ वक्त्रमुत्तरमीशस्य वर्णनस्फटिकोपमां प्रचोदयादितिक ॥
 लग्नप्रतप्तकनकोपमा ॥ शिवस्य पश्चिमं वक्त्रं निबल्यानित्यसंहितं ॥ अघोरेभ्यः कलानीलाहृदयोनमया
 युता ॥ अथ घोरेभ्य इत्येषा रक्तामेधा सखीगणा ॥ पीता घोरा कलास्कंधोदक्षिणक्षुधया युतः ॥ वामा
 निद्रायुता घातोतरेभ्य रत्तिकीरभाः ॥ नीला सक्त्रयुतानभिः सर्वतः शर्वरूपिणी कुक्षिस्सर्वभ्य इत्येषा
 वाशुक्ला भामायया युता ॥ नमस्ते अस्त रुद्रे निमित्तिशरकभा युता ॥ वक्षोरुपेभ्य इत्येषा उत्फुल्लं बु
 जसम्प्रभाः ॥ वामदेवय इत्येषा कलासिंदूरसुंदरा ॥ राजसासहिता यानीमूलाधारधरात्मता ॥ लिङ्ग
 मौलियुता पीता जेशयनम इत्यसौ ॥ सद्यौरुस्थविरानीलारास्याद्रुद्राय नमः कला ॥ पीता सवाल्य
 मावारुः कलाय नम इत्यसौ ॥ शुक्ला कामकला कमासहिता जनदक्षिणा ॥ वामा विकरणायाथ
 नमः ॥ उग्रमाससंपमा ॥ सत्रिया दक्षिणा जंघानीला बालकला विभोः ॥ वामा विकरणाया
 थ बुधिसिद्धियुतारुणा ॥ विद्रुहर्णबलकला सव्यास्फिक्कार्यया युता ॥ वामः प्रमथनायाथ नमो

॥ १०९ ॥

घात्रीयुतासिता॥ बालाकाभायुतासौम्यावलप्रमथिनीकला॥ अमण्याद्रुतलावण्याकरिः
 कंदर्पविदिषः॥ सयपार्थमनकलानीलाभा मोहिनीयुता॥ उल्लासकरपक्षाभाउन्मनायनमः क
 ला॥ मोनोन्मनीयुतां ध्यायेवायपार्थविनाकिनः॥ सद्योजातं प्रपद्यामीत्येषा बालार्कसंनिभां॥ कला
 सिहसमायुक्ता धूर्जटेः दक्षिणां पदं॥ सद्योजातायै वै पूर्वानम इत्यसिता कला॥ क्रुद्धि शक्तेः सहच
 री वामांगोरी पते पदं॥ नीलाभावे कलायुक्ता सहितो दक्षिणः करः॥ नीलाभावे कलान्यानुवा
 मोलक्ष्मीयुतः करः॥ मेधा सहचरी सीता सा पीवा सिक्ता वे कला॥ भवोद्भवो मितिकला सा कांतिर
 रुणाशिरः॥ नीलाभावकला बाहुः दक्षिणः स्वधयायुतः॥ उद्यदकंकराभासा सुद्रवावनमः
 कला॥ धृशक्तियुतां ध्यायेवाय बाहुः जगत्पतेः॥ अष्टविंशतं कला देवाः त्रिनेत्राश्च चतुर्भुजाः॥
 वराभयपरश्वेण किल स करपंकजाः॥ श्रीकंठममुरवान् रुरुद्रान् रवर्णरुपान् स शक्तिकान्॥ प्र
 मोरवयवान् ध्यायेवायुक्तान्यायवर्सना॥ स्मरेत्स्वशक्तिकान् रुरुद्रान् उन्मर्धनारीश्वराकृती
 न्॥ सिंदूरकांचनप्ररज्यवामदक्षिणपार्श्वगान्॥ पाशांकुशाक्षबल्यशुलमुद्राविराजिता

॥ १०९ ॥

नृप्रसन्नवक्त्रकमलान्विश्वरांछितदायकान्॥ कांषिकंपादकमलयोगजंगुत्फयोर्युगं॥ चित्यंपादं
 गुलीरुपंकारणंमस्तनाहं॥ विजयंजठरंम्राहुविश्वासं हृदयासकं॥ स्वायंशुवंस्तनदं दंमनलंलोचनं
 यं॥ वीरागमः कंठदेशः शौरवंशवर्णं हं॥ मकुटंमकुटंशंभोः॥ बाहवोविमलागमाः॥ चंद्राज्ञानंमनः
 शंभोः॥ विवदन्नपंकजं॥ जिह्वाप्रोद्गितमीशस्यललितंगंडयोर्युतं॥ सिंखललाटफलकसतानकु
 डलदं॥ यत्तौपवीतशर्वोत्तं॥ हारस्त्रकूपारमेध्वरं॥ किरणंरत्नभूषास्यवानुलंवसनासकं॥ पवंशजाकं
 सरुपं ईश्वरस्यविचिंतयेत्॥ शिवंनत्वाप्रदं पुंसांशिवधर्ममवर्तकं॥ मणवस्यचमात्राभिः॥ वर्णैपंचाक्ष
 रस्यच॥ वदनांसोश्रयुगलं कल्पयेदंबिकापतेः॥ विशुक्लीशिवसादारव्यंविद्युदपिवांबरेः॥ विश्वतः
 स्फुरितंज्योतिः॥ विद्यादूर्ध्वमुखंविभोः॥ अमूर्तिमथसादारव्यमूलंस्वंप्रदतिश्रुतं॥ ज्योतिस्तंमपयं
 यंलिङ्गस्यरेदस्योत्तरंमुखं॥ ज्योतिर्लिङ्गैकभोगार्थं॥ एकंवक्त्रंत्रिलोचनं॥ मूर्तिसादारव्यमित्युक्तं
 येत्यश्विममावनं॥ शूलंचपरशुवज्रमभीतिं दक्षिणैः॥ करैः॥ पाशं वह्निच घंटावरंवायैकरैरपिद

॥ १११ ॥

धानकर्तृसाधारयं चतुर्वक्त्रां बुजो ज्वलं ॥ लिंगमध्ये सप्तद्वनं संस्परे दक्षिणाननं ॥ पंचवक्त्रं दशभुजं पीठ
 लिंगे सप्तद्वनं प्रमितं कर्मसाधारयपुरोरे ॥ पूर्वमाननं ब्रह्मपंचान्यूर्ध्वपूर्वदक्षिणानतरपश्चिमान् ॥ व
 कपधंविभो ध्यायेत् शान्ताप्रभृति क्रमात् ॥ सर्वज्ञतात्सीरनादिबोधस्वतंत्रतानिसमनुसृष्टाः ॥
 अनंतशक्तिश्च विभोर्विधिज्ञापडाक्षरंगानि महेश्वरस्य ॥ हृदयं हृदये शुभ्रं शिरः शिरसि पिण्डः ॥
 शिरवां शिरवां स्पंदरेत्तां कवचं पार्श्वयोः स्थितं ॥ नेत्रे पुष्पा मलं नेत्रकरे स्वमसितं स्परेत् ॥ चतुर्भु
 जां स्त्रिनेत्रां जटापकुटमंडिता ॥ वराभये कपालं च भूलं च दधत् कौरैः ॥ अंगदेवास्मत्तासौ स्यः
 नेत्रास्त्रग्नविग्रहे ॥ त्रिशूलं त्रिगुणं मातुः ॥ परं तु सत्त्वं निष्ठितं ॥ रवद्विप्रपातो वज्रं तु शंभुशक्तिरभेद्यता ॥
 वह्निस्संहारिणी शक्तिः ॥ अक्रं नागो मधुप्यता ॥ मलमाया कर्मपाशो घंटा नादस्वरूपिणी ॥ अक्षयं पा ॥ १११ ॥
 लिनी शक्तिः विकर्णचाकुशं विदुः ॥ एवं दशभुजश्चित्रलिंगैर्दशभिरायुधैः जपकालतुल्यमंत्रस्य ॥
 ध्येयो देवश्चतुर्भुजः ॥ वराभयपरेष्वेणलसत्करसौरोरुहः ॥ वक्रोक्षी शानकं वक्त्रं पदूर्धा शान्तिमुरव

सदा ॥ पूजा काले तु नत्सुजा हाराभिमुखतां व्रजेत् ॥ पुरुषाघोरजा तारव्यवामदेवानामिति ॥ हारमे
दान्निभिद्यते स्वस्वस्थानचपस्थया ॥ अथ वामं दपे द्वारदिगादिपरितः क्रमान् ॥ चत्वार्येतानि वक्रा
णि प्रादक्षिण्येव कल्पयेत् ॥ एवं सदा शिवं ध्यात्वा निश्चलेनांतरासना ॥ पञ्चान्यासादिकं कृत्वा स्वस्यां
स्वस्यांतनोयथा ॥ मूर्तित्वेनैव संकल्प्य शिवस्य परमासनाः ॥ अभ्यर्च्य गंधपुष्पाद्यैर्मनसैवोपपादितैः ॥
नस्यां मूर्तौ मूर्तिमंतं शिवं संदसतः परं प्राणस्थानं महेशस्य चित्तं ये देविकापतेः ॥ ब्रह्मविलुश्च रुद्र
श्च तथान्ये च सुरासुराः ॥ तपोभिरेतरेद्यपि यस्य दर्शनकाक्षिणः ॥ यस्मात्सर्वमिदं ब्रह्मविलुरुद्रं
पूर्वकं ॥ सहभूतौ द्वियग्नौ मेः प्रथमं संप्रसूयते कारणानां च यो ध्याता ध्येयः परमकारणं न संप्र
सूयते न्यस्मात्कदाचन कुतश्चन ॥ सर्वं श्रवणं संपूर्णं नाम्ना सर्वं चरस्य यो ॥ सर्वं मुमुक्षुभिर्ध्येयः ॥
भुकाराश्च मध्यगः ॥ सर्वोपरि कृतावासः सर्वावासश्च शाश्वतः ॥ षड्विधा ध्वमयः स्यात्सर्वसम्यजग
तः पतिः ॥ उत्तरोत्तरभूतानां पुनरश्वनिरुत्तरः ॥ अनंतमहिमांशो धिरपरिधिर्नो वै भवः ॥ अत्र

॥१११॥

षविषयामोघशुक्लबुधिविजंभणः॥ अनासत्रातययतात्वादप्रमोदरसालालसः॥ अनंतानंदसंदो
 हमकरंदमधुव्रतः॥ अशेषंजदगेडानांपिडिकरणपंडितः॥ सौदार्यवीर्यमाधुर्यमकरालयः॥ अ
 नुल्लः सर्वभूतानां राजराजोपहेश्वरः॥ अमाकनशरिरंतमिति मन्मथरुपिणं संरक्तपाणिचरणं
 कुदमंदस्मिताननं॥ शुक्लस्फटिकसंकाशांपुल्लुपसचिलोचनं॥ चतुर्भुजमुदारांगंचारुचंद्रकला
 धरं॥ वरदाभपहस्तंचरगतंकधरहरं॥ सर्वकल्याणनिलयंचारुनीलगलांतरं॥ सर्वोपमानरही
 तं सर्वासानंविचिंतयेत्॥ ततस्संचिंतयेत्तस्यवामभागेमहेश्वरिं॥ प्रफुल्लोसलपत्राभविस्तीर्णयलो
 चनं॥ पूर्वचंद्राभवदनानीलकुचिमूर्धजां॥ नीलोसलदलप्ररथांचंद्रार्धकतशेखरां॥ अजितवृत्ति
 धरोतुंगपीनोन्नतपयोधरां॥ ननमुध्याद्युश्रीणीपीतसूक्ष्मोत्तरांवरं॥ सर्वाभरणसंपन्नांललाटंति
 लकोज्यलां॥ विचित्रपुष्पसकीर्णकेशपाशोपशोभितां॥ सर्वातीतगुणांकरांकिचिल्लुज्जानताननां॥
 काव्याकारस्फुरद्राजलसन्मुक्ताफलांचितां॥ हेमारविंदविलसद्धानांदक्षिणेकरे॥ दंडवज्जापरंहं

॥१११॥

स्तनस्यासीनामहासने॥ पाशविच्छेदिकांसाक्षासच्चिदानंदरूपिणीं॥ सदाविश्वेश्वरहरश्रीशुद्धहिणमान
 रं॥ समस्तगौरीवाण्यांदिलक्ष्म्यापरिसेवितां॥ एवं दैवं च देवं च ध्यात्वा तरुणविग्रहौ॥ सर्वोपचारवद्भक्त्या
 भावपुष्पैस्समर्चयेत्॥ एवं ध्यात्वा क्षणमहोष्मिष्ठो मायुतं फलं॥ उमासहायं विश्वेशं ध्यात्वा प्राप्नो
 तिमानवः॥ स्कंदः॥ शंभुश्चिदादाशगकोशकाशे ध्येयश्चिदानंदधनो व्ययासा॥ शारवाशिरवाभिः
 गहिनो हराजं मुकुंदशक्रादिसूरः प्रसूतिः॥ हेयादिदुःखमपहाय भवोरुमायनिर्वायकाय हृदि
 वैचिरभाविताय कैवल्यबल्लिगवतैश्वर्यो यो विमुक्तीपरमैस्स उमासहायः॥ श्रीशिवरहस्यदशमं
 शोपुकोनपंचांशो ध्यायः॥ स्कंदः॥ ध्यानमेतत्तवोक्तं मे महादेवस्य मुक्तये॥ उमासहायं विश्वेशं ध्या
 त्वा मुक्तो भवेद्दिजः॥ श्रुतिप्रकथितेयं ते मूर्तिः परतरे शितु॥ कैवल्यश्रुतिनिर्दिष्टा साक्षात्प्रोक्षप्र
 दायिनी॥ ब्राह्मणक्षक्षिपविश्रामाश्रमाणांच सर्वदा॥ सन्यासिभिर्विशेषेण हृदि न्यस्येव कैवल्यं॥ प
 स्पदिसत्पुंड्राकैस्सदारुद्राक्षधारिभिः॥ रुद्रस्तुतजपासतैः सदा पंचाक्षरांदरैः॥ ध्येया ह्येव
 ज्योत्सुल्लुकर्णिकायां विमुक्तये॥ क्षणमेकं कृतुनांच चतुस्सप्ततिजं फलं॥ प्राप्नोति मनुजस्स

॥११२॥

यो ह्येता ह्यतिरेवहि॥ ध्यानमेव परा पूजानां व्यामहेति तु॥ तान ध्यानाभिपुक्तस्य शिवशीघ्रविमोक्ष
 कः॥ भवोरुपाशबधेभ्योरहस्यं ते मं योदितं॥ सर्वपापपिपापानां ध्यानं शुभोर्विनिष्कृतिः॥ अन्याधि
 कारिभेदेषु पूजास्थानादिभेदतः॥ शिवोदितोयंचविधिः श्रुणु ध्यायंति मं मुने देवैर्देवेन कथितं
 सर्वसंशयनाशनं॥ ईश्वरोवाच॥ अर्केदुर्विवेचनलेचलिगेहकनपांगे मम देवि पूजनं॥ प्रशस्त
 माहुः निगमागमाः शिवे तत्पूजनं सफलमेव भवेत्॥ भवानिषुणान्यतुल्यगणितानि भवेदि
 त्तस्य प्रातः दर्शनमीश्वरस्य हरं नैरां विनश्येत्त्वघमं ध्यात्वे हयमेघपुष्पफलस्यायं ते नं जन्म ह
 त्॥ स्यादर्थे दुकलावतंसं भजनं संपूजनं लोकनंदन्यानां किल जायंते त्रिभुवनेषां पौषतापौष
 हत्॥ अर्वादिमलकात्स्वतो लुधुतरं लिङ्गं न शस्तं शिवे सर्वद्रव्यभरं हि सूर्यपितृद्रलोद्भवं शस्य
 ते॥ नैतत्स्फाटिकघातुमारकतके सत्रासको नुगिनलिङ्गे नैव हि दोषभागकमलं तुङ्गं हि शस्ये
 तमे॥ सूक्ष्मे स्फाटिकजे तथा परतके सहिद्रुमे कीटीने त्रासः॥ त्रासकरो भवेत्तगिरिते तुङ्गे नलि
 गे लघं॥ मत्वा चापि चतुष्टयांगुलिहितं अर्वात्ततो दोषकृत्पाषाणप्रभवं र्गहेषु निहितं हस्ये वपु

॥११२॥

ण्यंरुतं॥ धातुष्योप्यधिकं सुरत्ननवैकु संततः पार्थिवं तस्मादप्युत्तं फले क्षिजनं कं स्याद्वाणंति
 गंरसं॥ श्मभोरुतमवीर्यं जान्ति हि परं लिङ्गं तया वैचरे स्यैर्यदैवतमार्यमानुषरुतं स्वायं पुवं स्यात्फलं॥
 प्रार्थं प्रहारां किन हेमविदुर्चिंतं भवेन्नार्यदलिङ्गं मोक्षे॥ त्रिपंचवारं तुल्यं न साम्यं प्रयान्ति तदाणम
 वं प्रशस्तं॥ श्वेतं मुक्तिदं विवेकं सितं महोपुष्यभिरध्यर्चने रत्नं नार्यदलिङ्गं मध्यं घहरं दारिद्र्यदं पू
 जनात्॥ प्रादेशादधिकं चरार्चनविधौ नैतच्च तत्स्थवरं॥ सपीठापितं चाभवतु गिरिस्थे नार्दर्मदभवं
 प्रशस्तं हस्ताभ्यां स्पृशति यदि भयतः॥ तथैवार्चनविधौ र्यदीपरममुक्तिं किल लभेत गरहे संस्थं क्षे
 त्रं प्रभवति ततः कोशमगजे॥ चराचरे वा विपिने न गे वा स्थितं च लिङ्गं यदि पूज्य दृष्टा तदाणलिङ्गं
 मप्यपूज्य दृष्टा तत्स्थावरार्चं क्षेप्रं पुष्यभाक् स्यात्॥ यदतं नियमार्चनाय गुरुणा लिङ्गं प्रपूज्य सदा
 स्मर्यकारिक धातुवाण कलितेन लिङ्गं भवेन्निवे॥ प्राणानप्यसमीक्ष्य यस्त्यजति सस्या क्षता वर्यो
 विकतस्या हं विनिरामि मुक्तिमधिकां तनुत्यमर्चत वा॥ ईशानार्चना विरहितं यदि भोज्यं मन्तं फलं
 कितकं संमितं भवेत्॥ सत्कानरोद्यन् स तु पंचवत्सरं प्रतसन्नौले निवसेधि वार्चना॥ नियमाधि

लिंगं मर्चयन् मरणे वापि स जनस एव पापी ॥ यदि संसृज्य प्रमादतो दीर्घासि हि कुर्याच्च इषोष्य मक्तिमु
 नः ॥ न प्राणलिंगनियमः कलिनं हि जानांशस्तः प्रशस्तमगजे किल हस्तबंधं लिंगं गले च
 ॥११३॥ हृदये किल तां त्रिकाणां देवस्य धारणविधिं प्रवदंति वेदाः ॥ नायं वैदिकसंमतो विधिरयं लिंगा
 र्चनं केवलं भस्याक्षादिविधारणं च नियतं स्याज्यं न चैतदिजैः ॥ सर्वेन्द्रियादिरहितो यदि पुत्र
 कल्पं तस्यार्चनं भवति शैलसुते त्रिसत्यं ॥ तुंगं यावच्च लिंगं परिणतिरपि सा तावती यो निरुक्ताशक्ता
 विस्तीर्णवृत्ता भवति गिरिसुते ॥ सुरोपीततोर्ध्वोपी उंचापि चतुष्पृष्ठकलितं तल्लिंगमात्रं गुल्लं व्या
 यामोक्षितवृत्तमधरहितं मूलाधिकं दोषकृत् ॥ नेदं मानं मजोरं भवति गिरिसुते लिंगमात्रे स्वयं भौ
 र्देवार्थे पिवदंति मानुषविधौ तस्यावरं वाचरे ॥ रत्नधातुविनिर्मिते स्फटिकजे स्यात्पृथिका कल्पि
 ते सस्त्रीपंचकमेतदेव कथितं स्या भोगभोक्षप्रदं ॥ न्यूनाधिका भवति दोषकरं हि लिंगमायुः प्राजाधन
 पशुतन्मविनाशयेत् ॥ तस्यास्त्रमां गुल्लमिदं प्रविचार्य कुर्याल्लिंगं मनोत्तमगजे विधिरेष शुभः ॥
 भोर्लिंगे स्वयं भौ कुर्यात्सुरविहिते बाणलिंगे चरे वा रत्नस्फटिकधातुसंभवमहालिंगोऽपदापारदे ॥

ध्यात्वा वा हृदया बुजे दिजवरश्च डे शनिर्माल्यभाक् नो भूयादितैरेषु वैदिकवरः तन्न स्पृशेदूषकं॥
 एतेषामघहारिनिर्मलतरं निर्माल्यमथ द्विजे चंडेशाधिकृतिः न तत्र कलितानग्राह्यमेवं हि जैः न तत्र
 धागमयंत्रसहिते स्त्रीश्चद्रसंपूजिते नग्राह्यं किल चंडमुक्तमगजे तद्देविकैः केवलं॥ धाणस्या
 ठिक धातुलिंगनिवहे पुण्ये रसेंद्रोद्भवे स्वायं मौहृदया ज्वको शकलिते दत्तपुरस्ताधियत् नैवे
 द्यं च वरान्नभक्ष्यफलजंग्राह्यतथा वैदिके॥ अन्यत्प्रक्षाल्य मेषां फलरसगणजं त्याज्यमन्नं
 तथा न्ये॥ आ वै चापि च सूतं केपि गिरिजे मल्लिंगसंगोक्षितः दूरादित्यदलुं त्यजंति सुधियः नित्या
 र्चनानेन हि॥ स्यादेवं नियमोपि जायत शिवस्तेनैवं संतुष्यति॥ नग्राह्यं जलपानभोज्यमपि नो विमैः
 शिवा र्चा विना त्यक्त्वा चां त्यजे निमैति नरके संधुक्षितौ सौ एतः॥ त्यजेतैव काहमपि प्रदोषसमये स्वं
 वाप इत्वा शिरः पूजां पिविधाय तद्दिगुणितां नत्वा पमुक्तौ भवेत्॥ स्त्रीश्चद्रार्चनमेतदेव गिरिजे मृत्पा
 तुल्लिगे सदा बित्वा धैः स्पततं नमो तं विहितैः पंचाक्षरैः केवलं॥ अन्ये संकरजातयोऽप्यगसुते म
 ल्लिंगलोको ह्येवैः॥ महामादिविलोकनेन निलयंते प्राप्नुवंते मम॥ चक्रां वग्रावसाम्यार्चनमगत

॥ ११४ ॥

नये एकपीठे स्थितिमेतस्यैवाशुचिपूजनं किल भवेत्सौम्यदंके बलं ॥ एकं मे शिवलिंगमेव नियतं
 संपूज्य मुक्तो भवेत् बिल्वीकोमलपल्लवैरहरहः ॥ अस्माक्ष्वक्षो भवेत् ॥ अस्मत्पुंड्ररहितो मम
 लिंगपूजां कृत्वा यद्योरे नरकसंशिवे प्रयति ॥ रुद्राक्षाभरणविवर्जितसर्वकायः तत्पूजनं मम
 शिवे प्रियरुन्नचैव ॥ यस्तु र्ध्वपुंड्रकलिता धमफालदेवः संपूजयन् मम वरं शिवलिंगमीशो ॥ सौ
 धं तमो हिनरकं प्रयाति तत्पूजनसुरतमप्यरुतं सदा स्यात् ॥ यज्ञादिदिक्षानियमेषु लिंगं संपूज
 नं पूर्वत एव कार्यं ॥ यावच्च तत्कालं समाप्तिमानं चारुपूजां रेचयेत्तल्लिंगे ॥ सत्रेषु लिंगं च सदैव पूज
 येदुत्थूत्य देहं भसितत्पुंड्रे ॥ रुद्राक्षवक्षोपि भवेत्तत्सं चक्षार्चनायुक्षितकौघः नष्टे भिन्ने मृत
 ये वामपजनिप्रवरं त्यज्य दग्धं तथाप्युत्तमैवाकृतमाददीत नियतं संधीति चेत्संधिरुत्तल्लिंग
 प्रोक्षणसंस्कृतिं पुनरुमे कुर्वीत संपूजयेत् ॥ शूद्रमतिष्ठितशिला शिवलिंगमीशो दृष्टयं दिक्षि
 तिसुरैरुत्तपुण्यनाम्ना ॥ तद्वाणल्लिंगसहितं यदि ब्रह्मल्लिंगं स्याद्देवपुण्यफलदं शिवदर्शनपा
 षड्भूद्रपतिता धमनोचदुष्टचंडालपुत्रसंजनै यदि स्पृष्टल्लिंगं ॥ देवं तथार्थमनुजैश्च स्वयं

॥ ११४ ॥

मुलिंगं संमोक्षितं भवति वै स्थिरजं चरं वा ॥ पञ्चत्रिनेत्रप्रियमेव विल्वमपात्रमप्यद्रिसुते सुपात्रं ॥ क
 रोति मल्लिगसमर्चना सुशुद्धं तथा पर्पुषितं विभ्रं ॥ नैतस्याज्यमुपैव दंतिनिगमाः स्याद्भद्रकेणाह
 तं विष्णावाप्यविधानतो हतमुपैव श्रीपञ्चमेव प्रियं ॥ उच्छुं पर्पुषितं च किरटसहितं नस्याज्यमेवं शिवे
 तत्रालक्ष्यमहोत्थाप्य कुसुमं विल्वारम्य मापातयेत् ॥ रत्नस्वर्णविनिर्मितोरु कुसुमं यादृक् च संक्षालि
 तं पूर्वैकः प्रतिपादितं गिरिसुते सम्यक् पुनः पूजयेत् ॥ तद्दालितमेव विल्वमगजे संक्षालि
 तं पूजयेत् तत्रालाप्य विधौ शिवार्चकजने निर्मात्त्वना नोचितं ॥ उत्तुंगं यदि त्रुंगलिंगं यदि ति
 तं भक्तितो ॥ लिता गांक्षिसंगं पापापारमहोत्तं मागसुभगाय तत्पार्वती ॥ वीते दोषे प्रदोषप्रथित
 जनुजरानाशसस्था सुशश्वत्सं वीक्ष्यं न्नियमेन शोभनवरो भूयोगणेशो मम ॥ प्रदोषकाले श
 शिरवंडूडलिंगं विलोक्यं वषगे विषाणयोः ॥ तद्दंडं संस्पृष्टकरो नरो वरः स सर्वनीर्थापुनवि
 ग्रहो भवेत् ॥ हरिर्न वीक्ष्य तकादाचिदीशो प्रदोषकाले यदि दर्शकश्चेत् ॥ प्रतापुरुषादिरही म
 वेत्तु पुण्यस्य नाशः प्रभवत्तस्य ॥ मंदप्रदोषेषु विद्रोषदर्शिनो विभूतिभूषा सहपोषवर्गाः ॥

॥ ११५ ॥

सानंदमिदुःशकलाभरणोत्तमंगलिगार्चनेन ससुराश्च नयंतिकालं ॥ ऋणत्रयापाकरणाय
 शस्तं प्रदोषकालीनशिवार्चनं येन दुःखदारिद्र्यविनाशकं शिवे नित्यं च नैमिककापदं च ॥ बार
 ने हि जगणेषु निषिद्धतेऽपि न त्याज्यमेतद्गजे किल सोमवारः ॥ सर्वेषु मासगणना सुविशिष्टमा
 सोयद्वावणोर्जपरमोऽपि सुपुण्यमाकस्यात् ॥ सोममास्वपिनतः सो जनरतो भक्तो यमुक्तो भवे
 न्मुक्तो वाप्यवसंचयेन गिरिजे सुव्यक्तमेवोच्यते ॥ शतश्रोत्रपवासकर्मणि सदानो चेदिवार्यं
 स्मरणे ॥ क्षीणावः किल शंकरार्चनरतो भुंते वमुक्तो भवेत् ॥ कालाष्टम्यां निशीथे शतपथगदि
 नेयामिनी ॥ नाथचूडध्यानानंदेन लिङ्गार्चनविधिविधुरो मूढ एव हृदयः ॥ तस्यां पञ्चास्यलिङ्ग
 हृदि भुवि विहितं पूज्यवित्त्वेन श्राज्यैर्हुत्वा मासंगकान्यके शिखिमुखे सायुज्ये मामोति मे ॥ च
 तुर्दश्यामीशो शशिरहीनपंश्चात्पदिवसे निशीथव्यापिन्यां यदि यजति लिङ्गं पञ्चपरं ॥ अश
 स्तहस्ताभ्यां परिहलितवित्त्वच्छद्वैरसमार्गं मार्गसकलयति भुंते चर्चनपरः ॥ ह्रीं रेणैव शता
 पराधमगजे दक्षासहस्रं धृतैसाहस्रं दशकं तथैव मधुतं च युतं वासितां दत्तामलिं ॥ गणैर्हो

॥ ११५ ॥

फलकुलजरसेसर्वगीशेहेहंतस्यैतद्वितरपिपक्तिपरमानंदमुहुःशांभवः॥इस्तं
 प्राङ्मुखवलिङ्गतोपिगिरिजेपश्चान्मुखवमोक्षदंवायव्याकिलचंडभागकलितंतत्सा
 दुंरवाग्नेयके॥तस्यार्चारचयेतप्राङ्मुखगतेपश्चान्मुखेवाशिवे॥तत्सांन्मुखमपा
 स्यघोरवदनंनैवार्चयेद्देवही॥प्रदक्षिणंपदंयदिदक्षिणतिपापसंक्षेपकृत्॥नमन्
 पिसदाक्रमेद्विमलसुक्तिमार्गेशिवे॥लुठन्पदिपठन्मनुबध्नन्विमुक्त्यारव्यके
 सएवकिल्लुठंकोभवतिनीलकंठालये॥सव्यासव्यप्रक्रमोवर्णिनीकैकर्मदि
 नामुपयंतत्यइस्तं॥साक्षगावैप्रणतिस्सप्रज्ञास्ताशांभोरेषाप्रक्रियावैमयोत्त॥
 गृहस्थोवन्योवाप्रकृतिरदक्षिण्यमगजेष्टपंचंडंस्त्रुं पुनरपिष्टपाद्यंप्रभवति॥
 नइस्तंतत्वेकंज्ञानमवरहसास्त्रपरमंत्रयंवानखेकयद्विस्तृतिनिर्योजलिपरः॥
 यदिशिवंष्टपंभांतराभिगच्छेद्रुतमीशोप्रणतोहीचडीवेशं॥बालमायुःपशव
 श्वपुत्रपौत्रानिनशोयुत्तरयाशिवेहितस्य॥पंचैव्रह्मैगृहस्थोममजनिमवरच्यं

॥ ११६ ॥

बकै ब्रह्मचारिवन्यो धन्यै रुद्रं जपति मनुवरं पूजयन् लिङ्गमैशं ॥ क्षेत्रोपीश्वरलिङ्ग
 पूजनविधौ नीलादिरुद्रं जपेत् ॥ वैश्यः पावनपावमानमनुभिः पञ्चाक्षरैः पूजये
 त् ॥ सन्यासी प्रणवेन लिङ्गमगजे संपूजयेत् सावने यत्रैभूमिनिपातिनैः तरुव
 श्रीरुद्रं पञ्चाक्षरैः ॥ तत्रैष्यं बकमंत्रितै सुप्रसितैः संपूजयन् मुक्तिपाकपास्या
 द्वादिविधारितोत्तममनुः ज्ञानं मम प्राप्नुयात् ॥ नद्यां गोष्ठे गृहे वा शिवरवरि
 रवरके पुण्यं देशे वने वा ॥ चित्तस्याघोश्चिवाग्नेमपयदिविमलं लिङ्गं मर्च्यन् मन्त्रस्तः ॥
 तत्त्वकाधिकमुत्तरोत्तरगुणं प्राप्नुश्चिवाच्यविधौ गंगायां यदि लिङ्गं पूजनविधि
 स्यात्कोटिगुण्यः शिवे ॥ धानुभ्योरत्तलिङ्गकिल विमलमहो पूजयेद्दणालिङ्गेन
 स्मादप्यगजे रसेद्रुकरुते स्यात्कोटिलिङ्गार्चनं ॥ पुण्यं पंचापिदिशो न मुक्तिमपि
 वैनातो धिकं कीर्त्यते शुद्धं चेद्यदि मुक्तिदायकमतो नो चेत्सुरबायुः प्रदं ॥ सनसाद्य
 मचक्रचिह्नितं तनुनेक्षेत् पूजाविधौ चानं वा सजसूतकमलवनीदृष्टानुतिष्ठे ॥

॥ ११६ ॥

छिवेस्वात्वाचेलयुतं पुनश्च भसितैरुत्थत्यगात्रं तदादित्रं वा शरुद्रं जापनशुचिः देवं
 यजेद्देततः ॥ तद्विदुष्टं न विशिष्टमीशेनैवेद्यमाहुः फलपुष्पदानं किमिष्टजन्मापि स
 वेन तेन दत्तैव कुक्षीप्रभवेन कक्षी ॥ निर्मात्पलं घनमुपेबलपुष्टीहानिः तीर्थशिवस्य
 नयथेष्टनियोजकं स्यात् ॥ दानं च वास्तवमगजे किल शां भवे पुनान्यै रशौ व जनु
 भिः विनियोज्यमाहुः ॥ शिवभिषेकां बुपि वेदघ्नः विदुत्रयं वै शिवपूजना
 ते ॥ नातैरधिकं ग्राह्यमुपेयलोदरे स्यान्मूनरुपं यदि पापकृद्भवेत् ॥ वंध्यं कुर्यात्त
 दिवसमुपेविध्यगर्वाय हन्तुध्येययत्तत्सदवरमहो पूज्यं संपूर्णकामः ॥ त्र्योका
 मीष्टे स शिवभजनात् भाजनं मुक्तये सौ सर्वेषां वैविधिरयमुपेगोपनीयो म
 योक्तः ॥ मस्तं यत् भसितत् पुंड्रकलितं विश्वेश्वरे यत्तत् हस्तौ तौ शिवलिंगपू
 जनरतौ शस्तौ च बिल्वार्चकौ ॥ नस्तं यं शिवपादं पंकजलसत्पुष्पांबुजाघ्रेयकं ॥
 तन्नेत्रे सफले त्रिनेत्रविलसल्लिंगा वलोके तौ तौ सादौ शिवलिंगधामा गति

दौलत्प्रक्रमेयलो ॥ चिंतनधिवृत्तिचिंतनरतं वाणीशिवारव्यास्तनोदस्तं त
 स्पसमस्तमाग्यमगजेपापंविनास्तं भवेत् ॥ अन्यास्तएवमित्तमस्य लसत्तु
 द्वाः मान्यास्तएव शिवलिंगसमर्चकामे ॥ अन्ये पुनः सुविपराय भवन्ति ज
 न्या वन्या वनीप्रभवकोलरवरादिकं न्यायोऽप्युसिता हि गिरिजे भवन्ति श
 न्याः विहाय शिवपूजनं किंपितिका यदुःखं अधिकं श्रमाश्रयनिषेवणैः चि
 त्तमायोगसंसेवनैः ॥ उपायद्वयमिदं शिवे विमलपुक्तिसंदर्शने उपायमिदमेव
 येत् शिवकथासुसक्तं मनः ॥ सुगमोयं विधिरेव केवलं निगमांते पुनितां
 तशोष्यथोतः ॥ खगमानाधिकपापवर्गहर्ता भगवन्नेत्रप्रसुदे भवेत् क
 र्ता ॥ यदा यत्कवचो गतितो जीवसंघः तदैवाद्भुतकलास्य के संयतेन ॥ तदेतस्य
 संमोचने कंच धन्यं मदन्यं न मन्ये घराधीशकन्ये ॥ आसुर्वीषु विघटितां बुद्ध
 पतद्धर्षेति वृक्षाग्रगव्यालोलाधरवक्त्रपल्लवगलल्लुंबांबुवंपुंगुसं ॥ तस्मि

ना युषिशां गल्लिं गभजनं त्रैतदा युषिवे सार्थक्यं संमुपैति तद्विरहितं व्यर्थं भवेत्
 कष्टरुत् ॥ यमभटविकटार्थदीर्घं निकटे श्रूयत एव न ह हानां ॥ वरधो तरिविषाण
 कोटि घराः परिहृयंत इमे कृतान्तरक्षाः ॥ व्याधागाधभवभक्तदातरगताः ॥ नापत्र
 यां कौशुभिः संतप्तजननुशसंस्थितिमहादुःखविधानोद्यताः ॥ विषयामिषमो
 जिनोपनुष्याद्यप्यजाला इव कालजालिकाहतांते ॥ कालव्यालो रुदं प्रानलकुल
 तुलनां हीनदुःखार्दितांगाः ते मीमानवभेकयोद्यगतयोस्वायांतरालागतं कौटंजी
 वितुमेव भक्षयति सः तद्विभूतनराः ॥ कालंचोप्यसपीक्ष्यमोगनिरताः ते स्था
 वरत्वभ्रमे ॥ नित्यानित्यविवेकशून्यमतथातिष्ठन्ति विष्टाशानाः ॥ उषा युः प्रयाति
 गिरिजेतटिनीरयांबुप्रभागसंगतमिव प्रसन्नपञ्चात् ॥ व्याधाधिभिश्चनियंत
 जरतानाराणां तस्यातरायदिशि वोर्चितं एव साधुः ॥ सवोरुभिपिनावनीप्रभव
 मत्स्यसंस्थाहृदः तदास्तविषयावटप्रसृतकामषट्कंठकंगदाश्चमरगसप्रफाः

॥ ११२ ॥

परिचरन्ति तस्मिन् शिवे ॥ जगत्कल्पादिवाचनमपारदुःखदुःखमेः ॥ विधिस्तृप्तिगि
 रीन्द्रजावधराप्रसवासातदिनोफोरनीरा ॥ जनिमत्स्यविवर्तिनर्तिकेनाजगदेतन्म
 यनेयमांबुराशिं ॥ स्कंदः ॥ तदेवविधिमाकर्ष्यशिवं वक्रागिरिद्रजातुष्टावदेवं हृष्टां
 तः करणेन महेश्वरी ॥ देव्युवाच ॥ वसुधाधरहारवासनां भो वसुधाराधिप पूज्य
 पाददेवसुसुधाधरशेखरः त्वमीशोस्य सुनाथोस्य धरामृतार्थदेहः ॥ ताराकरासुही
 रहारकमवत्काकोदराकारधकर्पूराभकलेवरादीविलसन्मारांगमस्यक्षध
 कूपारावारमबोरुसागरमहावैश्वानरायायतेसारासारविचारकारणविमो
 पादोभजाम्येवने ॥ भवभवनांकरहरमउगारधरकुरुकुरुकुरुणांशुशिमौले ॥ ११२ ॥
 शिवतववदनांबुजरममधुनामधुविधुसुरसंविधुनोति ॥ स्कंदोवाच ॥ उपापरिव
 टं हटं नहि भजंति मूढा जनाविमूढमनयोपरनांपरिविश्रंतिगाढतमः ॥ अ
 सारभवसागरे सुचिरमेव पापादाराश्चरन्ति विषतया लुराः शिवपदार्चनावर्जिताः ॥

अशो यंदशमः सदाशमधनैः सेवो यमीशार्चकैः आशां पात्रविहीनचारुमतिभिः
 संसेवनीयो वधिः घोरापारविकारसागरतरिः सप्यक्कृतो यं भवेत् ॥ चंद्रोत्तं संकी
 रितपादभजने चितं प्रवृत्तं भवेत् हृत्पादिरहि भवेत् तनियत्तं पापैर्विमुक्तो भवेत् ॥
 गोभूहिरण्यकलधौतनगप्रकोरुद्रानैरनेकजनुभिः यदि पुण्यभाक् स्यात् ॥
 तस्यायुर्मोक्षणे पथे भवति प्रकाममस्यां नालेशमहिमा गदितस्तकाद्य ॥ इति श्री
 शिवरहस्ये दशमांशे शिवगौरिसंवादो नाम पंचाशोऽध्यायः ॥ छ ॥
 श्रीशिवरहस्ये दशमांशे स्तुतिपाठः ॥ श्रीसांबसदाशिवार्पणमस्तु ॥

शिवरहस्यम् दशमांशम्
पूर्वार्धसमाप्तिः